

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

J.R.

Maginus
De diebus
Decretor.

Ven. 1607.

718. c. 16.

Apoecastellus
 1617 :
 6x occulosa ♂ ad ♂

et: Planctus

h	2	3	MA
h	1	44	SD
h	0	34	SD
h	2	19	MA
h	0	52	SD
h	3	28	MA

190:30

- 23 0 0 118
- 4 0 0 8
- 19 0 0 8
- 4:0 0 8
- 25 0 0 8
- 26 0 0 8
- 29 0 0 8

Frysiobolus
 Johannis Anthon. Maginus
 Nat: Funiy 1555
 D: H MI
 14: 6: 57 P.M.

Adr. Cui. P. li. 75 21
 Annual 397

21 69 An. Revol: 516

I O. A N T O N I I
M A G I N I
P A T A V I N I

M A T H E M A T I C A R V M I N A L M O
B O N O N I E N S I G Y M N A S I O P R O F E S S O R I S

De Astrologica ratione, ac vsu dierum Criticorum, seu Decretiorum; ac
præterea de cognoscendis & medendis morbis ex corporum
æthereæ cognitione.

Opus duobus Libris distinctum.

*Quorum primus complectitur Commentarium in Claudij Galeni
Librum Tertium de diebus Decretorijs.*

Alter agit de legitimo Astrologiæ in Medicinâ vsu.

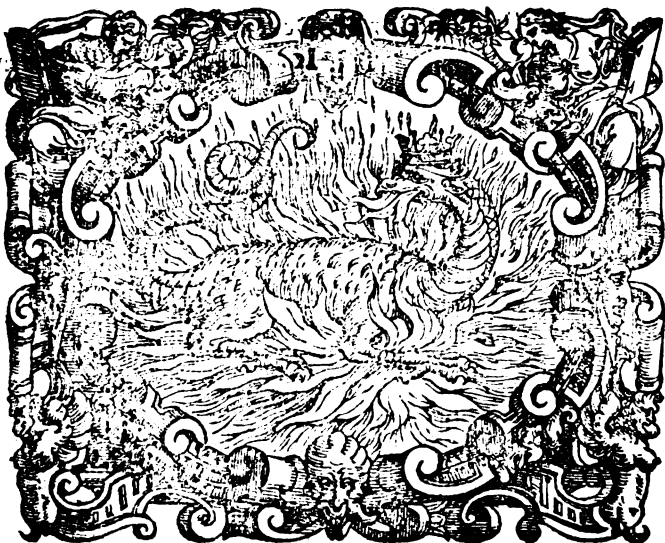
His additur

De annui temporis mensura in Directionibus: & de Directionibus
ipsis ex Valentini Nabodæ scriptis.

Ad Serenissimum Mantua, & Montisferrati Principem

D. FRANCISCVM GONZAGIVM.

V I R T U T I S I C

C E D I T I N V I D I A :

V E N E T I I S , A p u d H æ r e d e m D a m i a n i Z e n a r i j . M . D . C V I I .

Superiorum permissu, & Privilegijs.

GLi Eccellentissimi Signori Capi dell'Eccellentissimo Consiglio di X. infra scritti hauta fede dalli Signori Reformatori del Studio di Padoua per relation delli doi à ciò deputati, cioè del Reuerendo Padre Inquisitor, & del circ. Secretario del Senato Gioan Marauegia con giuramento, che nel Libro intitolato Io. Antonij Magini Commenarius in Claudij Galeni de Diebus Decretorijs libro tertio, Da essi veduto, & letto non si troua cosa alcuna contraria alla Fede, Principi, & buoni costumi, & sono degni di stampa, concedono licentia, che possi esser stampato in questa Città. Dat. die 7. Augusti 1606.

D. Mareo Contarini
D. Zuane Moro
D. Anzolo Correr

Capi dell' Illustrissimo Consiglio di X.

Illustrissimi Consilij Decem Secretarius
Ioannes Baptista Padanus.

SERENISSIMO D.
D. FRANCISCO
GONZAGAE
MANTVAE ET MONTISFERRATI
P R I N C I P I .

VAMPLVRIMOS fore non dubito, Serenissime Princeps, quibus mirum videatur me de Astrologiæ Iudiciarię parte illa scribere ingressum, quę Medicis, ac Medicinę vsui, cum præsertim Galeni Librum Tertium de diebus Decretorijs illustrare commentarijs fuerim ausus homo Medicinæ artis prorsus ignarus. At vbi quę me ad id audendum causę impulerint, isti probè norint, non solum mirari desinent, sed meum probare ac laudare consilium incipient. Multis equidem nominibus hanc prouinciam suscepi. Primum Damiano Zenario bibliopole, cui propitius vita functo sit Deus Opt. Max. meam obstrinxeram fidem, cum primum meas ille Ephemerides denuo in lucem emissurus esset, multorum illas nõ solum annorum incremento, sed &

institutionum ac tractatum locupletare, qui & Agri-
culturae, & arti Nauigatoriae, & Aeris mutationibus di-
gnoscentis, & rei etiam Medicæ inseruirent. Sed quod
ad Medicinam attinet, propositum mihi solum fuerat
pauculis tantummodo paginis vniuersalia quædam man-
dare præcepta ad dignoscendos dies, qui propinandis me-
dicinis, aut phlebotomiæ, aut alijs exercendis Medicis fun-
ctionibus magis, minusve idonei ac felices essent, exem-
plum hac in re sequuto Stefferi, Carelli, Pitati, & aliorum,
qui Ephemerides concinnarunt. Secundo loco quoti-
diano ferè conuitio à me flagitabant medicinae cãdida-
ti, qui me præceptore sunt in Mathematicis vsi, vt eos
Astrologicis imbuerem præceptis ijs, quæ ad rei medicæ
vsum dirigerentur. Quibus cum ego nonnulla ab ijs in-
exercenda Medicina ex Astrorum cognitione obseruan-
da identidem subijcerem; meq; illi rogarent, & quem in
hoc studio sibi legendum ac sequendũ Auctorem com-
pararent; ego quos dixi statim proponebam, atq; etiam,
quando complures ab hinc annos editi illi, ac quia iam-
diu non amplius excusi, haud ita in promptu, atq; muen-
tur faciles erant, sæpe discipulis meis commodabam, vt
inde quod possent in hoc genere desumerent. Sed cum
in ijs euoluendis spe sua frustrati, partem illam Astrolo-
giæ nihilominus desiderarent, quæ Medicinæ eam, quã
ego & profitebar, & ijs ostenderam, vtilitatem afferret,
quasi mecum exoptulantes ad me confugiebant, & ni-
hil eorum lectione tractatum se profecisse dicebant; in
ijs enim pauca, & confusa se reperisse, quæ ad Medicum

nego-

negocium attinerent, quippe in ipsis omitti maximè ne-
cessaria, & leuia quædam, ne dicam puerilia recenser, ab
Arabica illa ac superstitiosa astrorû scientia mutuo sum-
pta, quæ & veræ Astrologiæ candorem inquinauit; &
Catholicæ Ecclesiæ iustissimam videtur ansam præbuis-
se, vt eandem ipsam non tam veram, quàm notham, &
falsam, ac superstitiosam Astrologiæ professionem Ca-
tholicis interdixerit. Inde factum, vt mecum complures
eorum egerint, vt de hac Astrologiæ parte, quæ Medici-
næ subseruit, meo more atq; instituto vberius agerem,
& certiora, ac potiora, quàm alij in medium afferrem,
magis interim illis Arabum valere iussis, & leuioribus
rebus prætermisissis. Ego verò, ne amplius molestiam il-
lam exorberem discipulos in hac Astrologiæ parte absq;
certo aliquo eius Auctore erudiendi, atque eadem quo-
tidie repetendi simul etiam ne libros à me superius com-
memoratos discipulis ipsis cogerer identidem commo-
dare cum periculo etiam ne mihi aliquot ex ijs perirent,
quod non rarò vsu venit; Adde & quod multo maioris
est momenti, cum Astrologiam prorsus neglectâ à Me-
dicis viderem, ita vt eorum pleriq; non dubitarent hanc
vt vanam quandam artem ac temerariam insectari, &
gloriam quodammodo ex eius ignoratione, atq; imperi-
tia sibi aucupari, quin & scripto deterrere eius studiosos
ne in hac ediscenda tempus terrent (idq; eo ægrius fe-
rebam, quod in eorum numero complures esse intelli-
gebam præclaræ, ac spectatæ in primis scientiæ viros,
qui facile quidquid vellent, pro conciliata sibi auctorita-

te iunioribus, atque inexpertis persuadere posse videban-
tur) feci non inuitus. vt hanc à discipulis gratiã inirem,
& partem hãc pro viribus elaborarem; quin etiã non
ab re esse existimaui Medicis ijs, qui tanto cum superci-
lio in Astrologiam inueherentur, alios opponere insi-
gnes Medicos, qui hanc facultatem, & plurimi fecerint,
& cum primis vtilem, ac necessariam esse Medicis non
solum fassi, verum etiã ingenuè fuerint professi, quo-
rum testimonia, & auctoritates id apertè comprobant-
tes collegi simul, atque edidi, vt Medicos per Medicos
redarguerem. Quæ etiã fuit causa, vt Galeni libellum
hunc Tertium de Diebus Decretorijs, quem ipsi germa-
num esse Galeni fectum negare, & inter spurios referre,
non possunt, commentarijs illustrarim. Maximè autem
omnium ad hæc elucubrandam me officij mei munus im-
pulsit, nefas enim esse existimabam quod à Domino ta-
lentum acceperam, eius tanquam à me in terris de indu-
stria abditi vtilitatem studiosis inuidere; & quasi scelus
admittere mihi videbar, si Medicinẽ ipsi hanc à me ope-
ram tantum non emissã voce petenti denegarem, hoc
præsertim tempore, quo in Astrologia Iudiciaria non
ita liberè versari Medicis licet, quemadmodum patrum
nostrorum memoria licebat. Cur igitur hæc scripserim,
causã vides, cur autem hæc eadem Celsitudini tuæ, Prin-
ceps Serenissime, nuncupata voluerim, facillè suspicari po-
tes. Iam pridem inter deuotissimos Serenissimi paren-
tis tui clientes ego haud infimo, sed quæ summa eius be-
nignitas est, per honorifico loco sum receptus, & dignus

ab

ab eo existimatus, qui te atque Excellentissimum D. D. Ferdinandum fratrem tuū in Mathematicis erudirem. Ergo meę mihi videbantur esse partes, vt summam meā in te obseruantiam quamprimum testatam posteris relinquere; atque in rem meam maxime erat, tuum huic libro patrocinium asciscere, vt tuus à Zoilis, atq; obtrectatoribus in manibus studiosorum versaretur; tuoque in primis testimonio, tuaq; fultus auctoritate vnique facile persuadere posset, me Astrologiam ita profiteri, atq; exercere, vt eos terminos, ac fines ne latum quidem vnguem transiliam, quos mihi Catholica Romana Ecclesia circundederat, cui ego iudicium ac sententiam meam in rebus omnibus, qua decet reuerentia subijcio. Iure igitur optimo nihil decentius, nihil mihi consultius existimaui, quàm si meas hasce vigilias Celsitudini tuæ dicarem. Claudenda nunc mihi laudum tuarum commemoratione esset Epistola, Princeps humanissime, si vel illæ meo indigerent præconio, vel ego ea essem dicendi facultate præditus, vt eas possem pro dignitate conscribere. Verum is est tuarum verè heroicarum virtutum fulgor, vt ad eas admirandas potius, quàm commemorandas non me solum, sed eloquentissimū quemque incitare videatur. Quas si quis in tuis præclarissimis dictis, factisve non posset, at in venustate, ac specie illa tua summo digna Imperio contemplari abundè posset; in illa inquam & vultus tui verè regia maiestate, & totius corporis dignitate, quæ tuos ex nobilissima Italicarum Gonzagia familia depromptos, atque etiam è Cæ-

fareo

fareo genere delibatos spiritus tanquam egregia quædam pictura intuentium oculis offert, atq; egregie representat. Vnde illud dimanat acumen ingenij singulare, prudentia in adolescente senilis, altitudo animi incredibilis, facundia inenarrabilis, humanitas eximia, in fouendis studijs litterarum, litteratisq; viris summa alacritas. Quæ mihi spem haud exiguam facit, fore scilicet, vt huius libri patrocinium clementissime susceptum constantissime retineas, & mihi ad maiora meæ in te obseruantia edenda monumenta animum addas. Quod te vt facias enixe præcor, quemadmodum Deum Optimum Maximum assiduè deprecor votis, vt tibi Nestoreos ac felicissimos elargiatur annos, meque Serenitati tuæ humilime commendo.

Bononiæ 24. Ianuarij 1607.

Serenitatis tuæ

addictissimus

Io. Antonius Maginus,

I O. A N T O N I V S M A G I N V S C A N D I D O L E C T O R I S

TRACTATURI nunc illam *Astrologia* partem, quam *Medicinam* non parum adiuuat, ingenij nostri vires debiliores esse agnoscimus, quam ut tanto ferendo sint oneri: quippe eruditi quidam homines huic parti aded dotruxerunt, ut vanam eam, falsamq; esse non communi solum plebecula, verum etiam doctiorum nonnullis iam penè persuaserint. Nec mirum, quam plurima enim, qua nonnullorum temeritate in nobilissimam scientiam irrepere incommoda, facillimè rudiores praesertim potuerunt deterrere: quippe cum reperiantur complures, qui vix dum prelibata artis Rudimentorum, seu Ephemeridum cognitione Astrologos se esse opinant, eò temeritatis deuenerint, ut *Calèdaria*, & *Prognostica* construere, & de rebus grauioribus iudicia ab omni veritate aliena facere non sint veriti. Alij (grauius ausi nefas) profana sortilegia, & damnatas artes varia superstitione, ac improbè exercentes sacrilegas suas predicationes *Astrologia* nomine conati sunt occultare. Alij denique saniore quidem consilio hanc nostram scientiam emensi, & *Medicinam* ipsam sine hac vacillare, *Medicum*q; ipsum tanquam caecum absque ductore in incertum ferri probe cognoscentes, praecipia artis trudere, & *Astrologiam* *Medicina* copulare audacior quidem, quam salicior conatu aggressi, ac demum in superstitiones Arabum, & licentiosorum scriptorum ambages illapsi, ac immer si permixtis vnde quaque vanioribus iudicijs rem omnem confuso, ac incerto ordine tractauerunt. Hinc tot in ipsam *Astrologiam* conuicia, tam acerba canillationes, atque indigna calumnia originem traxere. Quasi quis diligentius animam aduerteris, non artis, sed imperitorum artificum esse errata facile co-

b
gno.

gnouerit. Sunt enim hac nostra tempestate nonnulli Astrologia omnino
penitus insciji, licet alioqui aliarum scientiarum cognitione praediti, qui
publica voce contra omnium peritiorum, ac veterum tam Philosopho-
rum, quam Medicorum auctoritatem in Astrologiam inuehi, & nihil
hanc pro Medicina posse, nullius esse usus proclamare minimè dubitent.
Equidem complures, qui Philosophiam, ac Medicinam aliqua cum lau-
de & gloria publicè proficiuntur mixari satis non possum, dum anti-
quorum, & praedecessorum suorum sententijs, scriptisq; Astrono-
micis multorum annorum experientia, & longa obseruatione compro-
bata fidem omnem abrogent, cum tamen ipsi ipsis quid damnent nequa-
quam constet. Primos Astronomiae fontes extremis saltem labris pri-
mum delibasse, ac pharumacis suis, quotidianaq; agrorum cura immè-
suisse par erat, ubi per experientiam edocti palato suo nequaquam
arridere sensissent, tum demum ingrati saporis causas afferre, ac qua
in parte deficerent edicere ipsis licuisset. Cum igitur huiusmodi vi-
rorum, qui rem ipsam in dicta causa damnarant, sententia nihil mo-
rari nos debeat, sat egisse videamur, si quos Astronomiae studiosi suc-
cessu temporis uberrimos fructus ab hac scientia recipimus breuiter
ostendemus. Per hanc enim Philosophiae partem, Astrologiam dico,
diuinam atque admirabilem Dei providentiam agnoscimus, ut qui
caelo tanquam instrumenta pulcherrima Stellarum varietate adorno-
uitur, qua haec inferiora à se creata gubernet, ac moderetur; idcirco
praefixum, ac certum sideribus motum ordinemq; praescripsit, quem
tamen ipse inhibere, refrenare, & inuertere potentia sua (ut vocant)
absoluta facillimè possit.

Sic quondam motum Solis diurnum inhibuit, ita ut ipsum sisteret,
quosque Iosue inimicos profligasset. Sic miraculosum illum Solis de-
fectum in Marte Sexuatores nostri contra naturam ordinem euenire voluit.
cum re vera in illud tempus luminarium incidere opposita deberet.
Cumq; caelum vario, ac concinno ordine, motuq; moueatur, & cum po-
uèta adiuuanda complectatur, quot stellas in se continet, cur haec fru-
stra, & sine causa ab illo omnis sapientiae fonte esse facta suspicabimur?
Cum vires caelo in humanam naturam, hoc est in corporis humani tem-
peramentum, quas in caetera omnia, quae sub Luna sunt, natura constan-
ter quotidie semperq; effundi videmus, denegabimus? Elementa pro-
fecto à vario siderum nunc artu, nunc casu affici nemo sana men-

sis negauerit: atqui hac eadem in nos agere quis est, qui non experia-
 tur? Qua fronte obsecro dissimulans Medicina totius Principum au-
 thoritates ac testimonia, Hippocratis dico, ac Galeni, nunquid hos dam-
 nabunt, quod Astrologiam Medicina coniunxerint, quos permulti quo-
 que celeberrimi Medici sequuti olim fuerunt, & etiamnum sequun-
 tur? Vnius Galeni auctoritas deberet sufficere, qui in libello, cui titulus
 est: Si quis sit Medicus, eundem esse Philosophum. deridet eos Me-
 dicos, qui negabant Medicis necessariam esse Astronomiam: quinetiam
 in Libro octauo de ingenio sanitatis cap. 20. homicidas appellat Medicos
 Astronomiae ignaros. Peruoluant quaso attentè Tertium ipsius Gale-
 ni Librum de diebus Decretorijs, quem breui commentario, quantum
 ad Astrologiae cognitionem attinet pro virili nostra dilucidiosem redde-
 re non grauabimur, ubi quidem satis clarè percipient non tantum re-
 quiri in Medico simplicem aliquam Astrologiae cognitionem: verum
 etiam genitura ipsius aegri inspectionem, ut faustos aegri dies, ac infastos
 cognoscas, atque etiam ut aegritudinis exitum finemq;, vel ad salutem,
 vel ad mortem prouideat Astrologicis coniecturis. Nunc autem pra-
 sistantium Medicorum afferamus catalogum, qui Astrologiam laudarunt,
 ac cum medicina coniunxerunt, mihi à celeberrimo nostrae aetatis Medi-
 co Do. Hieronymo Rubeo Rauennate communicatum, qui maxima fui-
 ent laude, atque aegrotantium utilitate Medicinam cum Astrologia
 quam egregiè calleat, exerceat. Sic enim ait Rubeus.

Astrologiam plurimum Medicina uilem, ac potius necessariam esse,
 qui Hippocratis, & Galeni libros legeris, negabis nemo. Hippocrates
 enim lib. 1. de Dieta, Astrorum orsus, & occasus Medicum cognoscere
 oportere inquit, quo mutationes & excessus ciborum, ac potuum, & ven-
 torum, & totius mundi, ex quibus saepe morbi hominibus oriuntur, ob-
 seruare sciat; & libris de aere, aquis, & locis non semel, sed bis affir-
 mas, non minimam partem conferre ad rem medicam, sed omnino plu-
 rimum: cum una cum temporibus & uentriculi in hominibus mutentur:
 oportereq;, solstitia cognoscere, & Astrorum exortus considerare,
 praecipuè Canis, acinde Arcturi, & Pleiadum occasum: morbi enim in
 his maximè diebus iudicantur, alijq; perimunt, alij uerò desinunt, aut
 in aliam speciem, aliumq; statum transmutantur. Neque uerò haec scri-
 bis Hippocrates, ut ea solum dum adsunt, à Medico qualia sint, conside-
 rentur: sed etiam antequam adsint, ad praesagiendos, praecauendosq;
 morbos.

morbos. Nam ait, sciens horarum mutationes, & Astrorum ortus, & occasus, ut unumquodque eorum sit, praeagnosceret utique annum, qualis iam ipse futurus sit. Sic si quis scrutatus fuerit, & praeviderit tempora de unoquoque maximè sciet, & plerumq; sanitatem consequetur, & recta via procedet, non minima artis sua gloria. Praeterea cum scribit primo Epid. sect. 3. in principio, morbos cognosci non solum ex tota, sed etiã ex partiali, seu, ut alia habet versio, singulari constitutione caelestium, quid aliud inuuit quàm singulares cuiusq; geneses, praeter generalem constitutionem astrorum? Qui enim id ad temperamentum aeris referunt, frustra caeli nomen additum faciantur necesse est, sasisq; fuisse dicere, cõstitutionem, quod plurimum breuitati Hippocratis conuenit: sed de hoc non valdè pugnauerim.

Galenus verò ita apertè id tradit, ut negari omnino non possit, si quidem lib. 3. de diebus Decretorijs cap. 6. scribit, inuenisse alicuius morbo, si Luna ingressus, & transitus in loca illius genesis benefica maleficave animadueriantur, salutare & molestos dies cognosci: neque in morbis solum, sed in secunda etiã valetudine. Quod quamquam ab Aegyptijs Astronomis inuentum esse dicit, se quoque tamen obseruasse, & verissimum comperisse testatur.

Anicenna ad hos accedit, qui de causis pestilentiae scribens, & in canticis de aere affirmat, si stella, quae dicuntur infortunatae fuerint in locis suarum dignitatum, corruptionem animatorum significaturas. Si verò quae fortunatae dicuntur fuerint ibidem, salutem eorum ostensuras.

Petrus Apomensis in Cõciliatore suo Differentia Decimanon solum idem affirmat, sed multis id rationibus comprobat, latissimeq; in eos disputat, qui contrariam opinionem inuentur.

Guido è Cauliaco vir egregiè doctus, qui cum dix Chirurgicen in florentissimo tum Montispeffulani Gymnasio docuisset, Clementis Sexti P. M. chirurgus fuit, & de illa conscripsit opus ita insigne, ut olim prelegi in publicis Gymnasijs consueuerit, de pestilentia tractans, qua suo tempore sanys, eam potissimum Saturni, Iouis, & Martis congressui tribuit, qui in 14. Aquarj gradu praecesserat, testaturq; se de Astrologia librum fecisse.

Ioannes quoq; Arculanus Veronensis, qui Borso duce in Ferrariensẽ Gymnasio magna cū laude medicinã docuit, fecitq; Anicennã de febre pestilentia explicã, ab illius sententia, quã scripsimus, nequaquam recedit.

Hiera.

Hieronymus Manfredus Bononiensis Medicus, scripsit ad Ioannem Secundum Bentinolum Hannibalis primi filium, de morbis curanda proloquens censuram idem testatus est.

Petrum Leonem, qui Nicolao Leonicensi teste, inter alios Medicinæ professores maxima meritis Pataviæ docens stipendia, maximè Astrologiam fecisse, notissimum est, & ex Pauli Louij elogijs facillè cognosci.

Marsiliij Ficini viri clarissimi grauis auctoritas hoc loco præsertimenda non est, qui passim & in Epistolis suis, & libris de emenda uale tudine producendæ, & de pestilentia, Astrologia decreta ad Medicinam adiungit,

Matthæus Curtius Ticinensis, cui tanta fuit eruditio, ut in omnibus Italia Gymnasijs interpretando, ac disputando primum semper locum obtinuerit, dum Ioannis Pici rationes in secundo Aphorismorum, de diebus Criticis, refellit, sententiamq; Galeni ex tertio de diebus Decretorijs explicat, à Luuacrises fixum morbis ex illius cursu, & aspectibus tradit.

Idem de Martino Acachia Catalaunense Medico celeberrimo dicendum est, in primum librum Galeni ad Glauconem propè finem, de diebus item Decretorijs scribente, qui duplici nomine Lunam in morbis præcipuè acutis, habere imperium dicit, lumine & configurationibus, exactiorumq; cognitionem Medico esse ab Astrologia petendam affirmat.

Hieronymo autem Fracastorio Veronensi, ob insignem doctrinam magno appellato, adeo id verum visum est, ut omnem etiam morbi Gallici originem astris acceptam tulerit libro de contagiosis morbis, & in Symplici versibus ita elegantibus Latine exarata, ut Petrus Bembus alij quando scripserit, eandem musam Virgilio, & Fracastorio fuisse ducere. Is igitur nihil aliud esse posse inquit, quod in tot regiones tanto inter se spatio distitas potuerit aerem tam malè afficere, nisi cæli & siderum constitutiones, & ea quidem, quæ & raro accidunt, & magna, cum accidunt, possint efficere, & quidem hunc morbum antequam accideret, ab Astrologis fuisse predictum, tradit.

Ioannes Baptista Montanus item Veronensis eius aequalis, qui primo loco cum insigni laude Medicinam Pataviæ explicauit, in diebus Decretorijs ex secundo Aphorismorum declarandis, Astrologia utilitatem in Medicina maximam esse patefecit.

Oddum de Oddis Patavinum, ut his adiungam, & doctrinæ illius celebritas,

britas, & eadem cum superioribus sententia persuadet. Nam & Pat. uij publicè medicinam aliquandiu docuit, & Venetijs multos eam annos exercuit, denuoq; ad Medicinam eandem explicandam à Senatu Veneto redire Patavinum iuberur, ac penè compellitur. Et igitur suis de pestilentia libris, & singulares syderum cõstitutiones, aspectusq; narrat, quibus pestilentia solet generari, & ait potuisse ex varijs euentis à se & alijs diuersis temporibus sæpè obseruatis, si non demonstratione saltem ratione, non modicam fidem afferente Galeni & Auicenna sententiam, de qua dictum est, comprobare, & à canillis Pici Mirandulani tueri. Sed quia id longè ab eius tum instituto aberat, & quod ad dies Decretorios attinet, id Aphorismo vigesimoquarto secunda partis perfecerat, iure missum facere.

De Ioanne Fernelio tali ac tanto viro nihil est, quod dicam, quando ipse secundo de abditis rerum causis libro, id latissimè & grauissimè, ut solet, disputat, gravemq; esse illorũ stupiditatẽ ait, qui sydera nihil in aera, nisi calorẽ, aut frigus; imbres aut siccitatem lumine motuq; suo inducere contendunt: nullamq; cognitionem, inquit esse ad praecauendos, persauandosq; pestilentes morbos, cœlestis configurationis cognitione, praestantiores, pestilentemq; annum fore ex sola syderũ commixtione, qua itius est procurrere, praesideri posse, obseruatq; omnes Aestates aequè feruidas non esse, aut frigidas, nec omnes Hyemes pariter rigere, aut humefraxe, idcirco non nisi diuersa syderum commixtioni eam diuersitatem acceptam referendam esse, aliamq; commixtionem imbres, aliam serenitatem inducere, aliam Austrinam, aliam Aquiloniam, aut tempestatem huiusmodi inducere, cum Solis cursus, & primus motus semper sint similes sint.

Lucabus Hollerius, Stempannus Gallus, Philippus Ingraffias Siculus Archiater, celeberrimi Medici de pestilentia tractantes, idem testantur. Idem de diebus Decretorijs Ioannes Planerius Quindianus Brixienfis.

Hieronymum Cardanum Mediolanensem praetereo perinde, ac omnibus motum, quando ipse, cum alibi eum in secundum Ptolemaei librum de Astrorum iudicijs, de schemate octo laterum ad dies criticos, morbiq; progressum cognoscendum, pluribus tractauit.

Eaccius Baldinus Cosmi Medicus magni Ducis Hetruriae Medicus, dum librum Hippocratis de aere, aquis, & locis interpretatur, in eadem,

dem, quã superiores, sententia est, disputationemq; proponit, an Medico Astrologia Indiciaria vocata utilis sit, atq; sententiam Galeni tertio de diebus Decretorijs sibi maximè placere, scilicet Indiciariam Astro- nomiam esse medicina maximè utilem, & quicam damnant, sophistas esse, qui in plateis, & publicis urbium locis quotidie strepunt, ut ait etiam Galenus.

Succedat his Petrus Salius Diversus Faventinus, Medicus planè e- gregius ac doctissimus, qui in libro de febre pestilenti, pestilentiam censet aliquando ab astris, nihil inferioribus causis ad hoc conferentibus gi- gni, prout varia sydera, vel in idem coeant, vel ad diversa respiciunt, tammodiq; morbos ab Astrologis predictos fuisse affirmas.

Idem Michaeli Mercurio Niniatensi de pestilentia scribenti visum est, qui de precauendis etiam venenis tradens, ex sententia Antonij Guai- nery Medici censuit iam & quinquaginta annis clarissimi mones Prae- ceptis, ut caveant, ne eorum geneses hostibus immoescant, inde enim ma- gna eorum corporibus accidere incommoda.

Hucusque Hieronymus Rubens. Sed his adiungi possunt à nobis alij quoque Medici, qui Astrologia fauerunt, atque etiam qui de diebus De- cretorijs Astrologicè tractarunt, vel Astrologia præcepta ad rem medi- cam scientia conscripserunt. Itaque

Arnaldus Villanovanus Astrologica quadam ad Medicinam scientia in suo medicinalium operum magno volumine conscripsit.

Bernardus Gordonius in suo Lilio medicinae quadam Astrologica ad medicinam attentione tractat de prognosticis particula quinta cap 6. & sequentibus.

Jaacobus Antonius Mariscottus Florentinus Medicus interpret illius libelli de decubitu ex Mathematica scientia Galeno adscripsit se Astro- nomia fautorem declarat, dum ait, illum libellum esse magna experien- tie, plerisque tamen neglectum, quia plerique etiam diuina sunt Astro- logia ignari. E quibus aliqui ob id ipsum quòd illam ignorant, eandem etiam contemnunt.

Franciscus Valosius libro septimo controuersiarum medicarum & philosophicarum c. 18. censet non esse aspernandas Astrologicas obserua- tiones in sanguinis missione, & expurgatione: atque libro decimo com- probat Galeni opinionem de diebus Decretorijs, nempe illos a caelesti causa dependere, hoc est à motu corporum caelestium.

Petrus

Petrus Forestus Reip. Delfensis Medicus Astrologiam professus fuit cum Medicina coniunctam, & in quod suo opere statum mulieris Astrologicè examinat, quæ ab anno 16: sua ætatis vsque ad annum 27. perpetuo lecto decubuerat.

Cornelius Gemma Lonaniensis Medicus, Philosophus, ac Mathematicus insignis, ac filius Gemma Frisij Medici, ac Mathematici egregij, quantum Astrologiam tanquam Medico summè necessariam magnificè appareret præcipuè in primo libro Artis cyclognomica, dum capite octauo sic scribit. Patet vsus eiusdem Luna uberrimus in arte Medica, quod post coniunctionem Solis & Luna commodiores. ferè. sine vena sectionis, purgationes per urinam asque sudorem, & quæcunque à centro corporis ad eiusdem circumferentiam ducunt, propter motus Lunaris analogiam: Contra digrediente Luna ab opposito Solis magis & vomitus solent succedere, & alui purgatio, si modo & ægri vires, morbi tempus, & viriusque natura vniuersa consentiat: nec interim obsint congressus malefici, vel irradiantium syærum loca. Nec dubium quin & planeta, vel stella cætera pari prorsus ratione ad Solem collata, vel ad Eclipticam vires ubique particulares conferant, unde in rebus natura arcana plurima colligantur, præsertim quæ in dierum Criticorum ambiguo lapsu, in excitandis tempestatibus cæli, & popularibus morbis, in adhibendis humano corpori saluberrimus medicamentis exigi consueverunt.

Lucius Bellantius Medicus Senensis scripsit de diebus Decretorijs quadam, quæ habentur in opere Luca Gaurisi de eadem materia, atque etiam de ysdem diebus Criticis egit idem Bellantius in suis questionibus de Astrologica veritate contra Ioannem Picum Mirandulanum questione decimaquarta articulo tertio, & quarto.

Auctores qui ex professo de Astrologia Medico necessaria conscripserunt, atque de diebus Decretorijs Astrologicè tractarunt.

HERMETIS seu Mercurij Trismegisti Iatro Mathematica, hoc est Medicina cum Mathematica coniunctio interprete Ioanne Stadio. Hic liber habetur in Isagogicis Ephemeridum Io Stadij, & est idem cum libello à Thoma Boderio inscripto Mercurij Trismegisti de decubitu infirmorum & cum ipsius Boderij opere impresso.

Hippocratis de significatione morbis & vita secundum motum Luna & aspectus planetarum Lugduni 1550.

Prognostica de decubitu ex Mathematica scientia liber Galeni adscriptus. Venetijs apud Damianum Zenarium una cum Ioanne Hasfurio. Et habetur etiam cum operibus Galeni.

Amicus Medicorum Ioannis Ganiueti Lugduni 1550.

Io. Hasfurii Medici de cognoscendis & medendis morbis ex corporum caelestium positioni libri 4. Venetijs apud Zenarium.

Abrahe Auenararis de luminariibus & Criticis diebus Venetijs.

Ioannis Guidonis Villariensis Medici Parisini de temporis Astrorū, anniq; partium integra atque absoluta animaduersione libri duo Parisijs 1543.

Astrologia ad Medicinam applicatio breuis, deq; conuenientia earumdem canones aliquos Iacobi scholl. Argentorati 1537.

Artificium de applicatione Astrologiae ad Medicinam deq; conuenientia earundem Georgij Collimity Iunsteteri Medici, & eiusdem de ratione dierum Criticorum, & de ministracione pharmacorum & phlebotomia. Argenturati 1531.

Medicina Astrologica Cornelij Schylandri Medici Brabantini, Antuerpia 1575.

Augustini Nyphi Sueffani Philosophi & Medici de diebus Criticis, seu decretorijs. Venetijs 1519.

FridERICI CHRISOLOGONI Iadertini Medici de prognosticis egritudinum per dies Criticos. Venetijs 1528.

Luca Gaarici de diebus decretorijs tractatus duodecim. Roma 1545.

*De ratione & usu dierum criticorum opus recens natum, in quo
mens tum ipsius Ptolemai, tum aliorum Astrologorum hac in parte dilu-
cidatur. Authore Thoma Boderio. Parisijs 1555.*

*Michael Angelus Blondus Medicus de diebus Decretorijs & Crise
Roma 1544.*

*Augerij Ferrerij Tolosatis Medici de diebus Decretorijs secundum
Pythagoricam doctrinam, & Astronomicam observationem Lugd. 1602.*

*Federicus Bonaventura Urbina in sexto libro sui tractatus de Octi-
mestri partu disputat, ac agit de diebus Criticis à cap. 6. usque ad c. 46.
& defendit Galenum contra Ioannem Picum, Fracastorium, Manar-
dum, Valeriolam, & Valesium, quam disputationem ante editionem
presentis voluminis mihi videre non contigit quamvis inter meam biblio-
theca libros haberem opus illud Bonaventura de Octimestri partu ex do-
no ipsius mee. Auctoris mihi ab Auctore ipso dono missum.*

INDEX

INDEX CAPITVM

TERTII LIBRI

CLAVDII GALENI

De diebus Decretorijs.

- Cap. 1. **VID** ostensum superioribus libris, quid hoc agendum. pag. 1. 2
2. De vi astrorum in hæc inferiora corpora, & maxime de Solis & Lunæ actione. pag. 3. 2
3. Quo tempore Lunæ actiones fortiores, aut inbecilliores existant. pag. 11. b
4. Quo tempore Luna in nos agere incipiat, quotque diebus. pag. 14. 2
5. Menses, & inferiora omnia per septimanas à Luna immutari. pag. 16. b
6. Qui salutare, aut infecti dies sanis, aut ægrotis futuri sunt, ex Luna prænunciari posse. pag. 20. b
7. In acutis morbis summam vim obtinere septimanas: in diuturnis ortus syderum, quibus anni tempora variantur: itemque illis coincidentes plures inesse iudicatorios, in his circuitu magis septimanarum fieri iudicationem. pag. 24. b
8. Primum diem inter iudicatorios non enumerari, & quæ causa dierum coincidentium. pag. 27. 2
9. Cur vigesimus fortior vigesimo primo; & quod septimanz, ac cætera tempora iudicatoria integris diebus nequeant numerari. pag. 30. 2
10. Quibus, & qua de causa tertium hunc de diebus iudicatorijs librum Galenus composuerunt. pag. 35. b
11. Aduersus eos, qui nugantur de numerorû dignitate. pag. 36. 2
12. Quæ hæcenus monstrata sunt, & cur quaterniones aliqui cæteris necessario iungantur, aliqui separentur. pag. 37. 2
13. Quis propriè acutus morbus, quis tardus, quis breuis, quis longi temporis dicatur. pag. 37. b

Errata

Page	Line	Errata	Correcta	Page	Line	Errata	Correcta
Pag. 1.	b. lin. 10.	qua	qua	Pag. 7.	a. lin. 20.	qua	qua
	2. b. lin. 2.	fixalis est	finalis, qua est		74 a. lin. 12.	astute	actum
	3. a. lin. 4.	in hac	in hoc		78 b. l. penult.	qua fructu	quiescentium
	3. b. lin. 5.	continuus	contiguus		79. b. lin. 17.	minora	minera
	4. b. l. ult.	latius	latus		80. b. lin. 2.	Ferreri	Ferreri
	5. a. lin. 30.	ipse	ipse		81. b. lin. 21.	minuti	minuta
	7. a. lin. 3.	reliquam	reliquum		82. a. lin. 2.	eiusdem	eiusdem
	7. b. lin. 2.	At enim	At enim		82. b. lin. 7.	horoscopum	horoscopi
	9. a. lin. 26.	splendore	splendore		ibid. lin. 12.	horoscop. horis	horoscopo horis
	10. b. lin. 34.	Solis	Soli		84. b. lin. 7.	marius	mortis
	14. b. lin. 17.	mens	mens		85. b. lin. 4.	Sole signa	Sole signi
	ibid. lin. 19.	particula	particula		86. a. lin. 9.	scius	scius
	46. a. l. antep.	sumebant	sumebat		89. a. lin. 7.	obtusis	obtusis
	18. a. lin. 8.	opinionero	opinionum		91. a.	in figura ubi in prima domo	ponitur H. 19. lege H. 19.
	19. b. lin. 27.	septimanas	septimanas		94. a. lin. 2.	Triandula	Triandula
	20. b. lin. 23.	sematisipso	sematisipso		94. b. lin. 16.	Friandula	Triandula
	21. b. lin. 15.	afferat	afferet		95. a. lin. 1.	pena	pena
	22. a. lin. 33.	nostris tracta-	nostris tractatus		97. b.	deleatur prima linea tanquam superflua.	
		tus describitis	describentur		ibid. lin. 4.	eo quod	eoq;
	22. b. lin. 19.	nomine	nomine		98. a. lin. 8.	a scilicet	anno scilicet
	ibid. l. antep.	Hippocrates	Hippocratis		98. b.	in figura dele H. 16. 36. post	
	23. a. l. antep.	directionem	directionem			linea duodecimae domus,	
	23. b. lin. 21.	singularum	singularum			scribe in linea prima	
	24. b. lin. 11.		ex			domus H. 16. 36. deinde	
	ibid. lin. 23.	morbus	morbus			in linea. secunda domus	
	26. a. lin. 19.	fin	fi			scribe H. 19. & in linea	
	92. b. lin. 7.	sexagesima	sexagesimam			septima domus scribe H.	
	37. a. l. penult.	decima septimo	decimo septimo			16. 36.	
	38. b. l. ult.	commodum	commodo		100. b. l. 33.	Saturno	Saturnus
	41. a. lin. 4.	cognita	cognita		104. b.	in regione anni 36 lege 35. 29. 0. &	
	43. a. lin. 7.	consibus	consibus			in regione anni 57. lege 56. 30. 55.	
	ibid. lin. 24.	potentia	potentiam		106. a.	in directio gr. 24. lege 24. 128. 11. &	
	44. b. lin. 1.	humorum	humorum			in directio gr. 50. lege 50. 267. 16.	
	ibid. lin. 24.	si	si			21 gr. 52. lege. 93. 127. 5. & gr.	
	ibi. l. penult.	apporimus	apporimus			93. lege 94. 132. 14.	
	50. b. lin. 17.	nullam exile	nulla, vel exile		107. b. l. 2.	quorum	quorum
	51. a. lin. 12.	relevatione	revolutione		ibid. penult.	unicus	unicus
	52. a. lin. 19.	quam	quam		108. b. l. 23.	Ego	Ego
	55. a. lin. 14.	ponatur	ponantur		109. a. l. 20.	transmittunt	transmittuntur
	ibid. lin. 37.	quod sit	quo sit		ibid. lin. ult.	recessum	necessum
	56. a. lin. 34.	peringerit	peringerit		109. b. l. 25.	paucis	posuerit
	ibid. lin. 40.	dominus	dominus		ibid. lin. 35.	excedat	excedant
	57. a. lin. 8.	versatur	versantur		ibid. lin. 36.	circulum	circulorum
	ibid. lin. 18.	discipendam	discipendam		113. b. l. 16.	sinistrum H	sinistram H
	57. b. l. penult.	domum	domum			quadratem	quadraturam
	58. b. lin. 37.	caestis	caestis		114. a. l. 11.	radicalem	radicalem
	62. b. lin. 36.	Pradominatur	pradominatur		117. b. l. ult.	portionum	portionum
	63. a. lin. 33.	quod	quod		118. a. l. 10.	interfectionib.	interfectionibus
	65. a. lin. 15.	octogena	octogona				
	70. b. lin. 14.	luna	luna				
	ibid. lin. 35.	dictum	dictorum				
	71. b. lin. 27.	infortunam	infortunam				
	72. a. lin. 28.	Solis	vel Solis				
	ibid. lin. 37.	nec	nec non				

IO. ANTONII MAGINI

PA TAVINI

MATHEMATICARVM

IN ALMO BONON. GYMNASIO

PROFESSORIS

COMMENTARIVS IN CLAVDII

Galenii de diebus Decretorijs

Librum Tertium.

ARGVMENTVM LIBRI.

*Agit de celesti ac de materiali causa dierum Indicatoriorum, ex quibus
& ipsorum ordo & facultas pendet vniversa.*

Quid ostensum superioribus libris, quid hoc
agendum. Cap. Primum.

Vr iam causas, cur non in omnibus diebus morbi
indicentur, considerare melius esse duxerit, is hæc
sibi composita esse censeat. Et quidem inuentionis
dierum decretoriorum principia fateri conuenit,
quemadmodum etiam superiore commentario di-
ctum est. Sunt autem genere duplicia, nempe experimentum &
ratio. Experimentum sanè, quòd non omnes similiter dies de mor-
bis decernant euident affert testimonium: quodque circuitus se-

A primani

De diebus Decretorijs.

ptimani validissima sunt virtute præditi: post hos quaternarij: quidam verò extra hos coincidunt: immo quod nec omnes septimanæ inuicem separentur, sed aliquæ ipsarum etiam coniungantur: nec omnes quaternarij, sed ex ijs quoque alij coniungantur, alij coniungantur: insuper quod acutis morbis impari dierum numero, longis pari iudicia maxima ex parte accidunt. Omnia huiusmodi, quæ prius recensui, experientia satis approbat.

IOAN. ANTONII MAGINI

COMMENTARIUS.

Vt eam Astrologiæ partem, quæ Medicus maxime indiget, pertractare nobis proposuerimus, opere pretium visum est primo loco eruditissimum libellum Tertium de Diebus Decretorijs Galeni pro virili exponere, is enim totus fere Astrologicus est, ac tanta doctrina præditus, vt validissimum sit testimonium, hunc Medicinæ Principem non vulgarem operam Astronomiæ locasse: sed ad intima eius penetrare voluisse.

Porro vt etiam illis facis fiat, qui in reliquis Galeni libris, maxime in duobus præcedentibus de diebus Criticis parum versati sunt, non ab re fore iudicauimus nonnulla, quæ ad maiorem huiusce nostri commentarioli intelligentiam facerent, primum præfari.

Crisis itaque Græca vox est idem latine sonans quod iudicium, decretum, vel censura. Vt enim in iudicio faciendò requiruntur actor, reus, testes, & iudex: similiter & in crisi eadem videntur reperiri. Actor enim est virtus regitiua, reus est morbus, vel morbi materia, testes sunt signa crisis, Iudex est Deus & Medicus, & crisis est iudicium inde sequens. Auicenna tradit aliam similitudinem, nempe Regem, tyrannum, ciuitatem, bellum, & victoriam. Virtus & natura est tanquam Rex: corpus ægrum est tanquam ciuitas: morbus seu natura morbi est ceu tyrannus: bello, quod inter Regem & Tyrannum ciuitatem obsidentem oritur, a similitur pugna inter naturam & morbum, quæ accidentia timorosa efficit: cuius belli terminus tandem ipsa crisis est.

Definiunt autem nonnulli, crism esse pugnam inter virtutem & morbum, vel, vt alij dicunt, alterationem humani corporis extempio propemodum factam vel ad salutem, vel ad mortem ægrotantis.

Alij affirmant, crism esse velocem & vehementem motum morbum cum infirmus ad sanitatem, vel ad mortem deducitur. Mors autem,

vt

ut dicit Auicenna, est prædominium completum ægritudinis supra naturam ipsam: Vita autem dominium est naturæ supra materiam morbi peccantem. Ex quibus sanè definitionibus colligitur, in ipsa crisi dari tres motus, quorum primus est motus agitativus vehemens: nam fit vehementior febris vel morbus cum vehementioribus accidentibus, ex quo virtus digestiva digerendo materias, & separando ac excernendo omni conatu bonam à mala, dirigit illas ad vias ductuum, quæ materia repugnante causantur ex agitatione illa sæva accidentia critica. Secundus est motus localis, quo expulsiua virtus expellit vel permutat materiam peccantem. Tertius motus est alterativus, id est mutatio ægritudinis ad sanitatem vel ad mortem. Quamobrem quilibet ex his motibus dicitur a Galeno, aliisque interdum crisis, interdum verò aggregatum ex omnibus tribus his motibus dicitur perfectiori modo crisis, prout illam accepit Gal. capite octavo primi libri de criticis.

Est autem crisis duplex: vna, quæ fit ad salutem quæ simpliciter dicitur crisis: alia verò, quæ fit ad mortem, & hæc non simpliciter dicitur crisis, sed mala crisis.

Ceterum non datur crisis in omnibus morbis, nam cum sit velox mutatio, non potest illa fieri in morbis immaterialibus, & complexionalibus, ut in ephemera, quæ vna die terminatur, nec in hectica, quæ paulatim ægrum consumit, neque etiam in morbis continuitatis solutæ, & quibusdam alijs, sed datur propriè crisis in morbis seu ægritudinibus, in quibus est pugna, inter virtutem & materiam expellendam ut in morbis acutis, qui in decimaquarta, vel vigesima, aut vigesima-prima terminantur, & in alijs quoque, quos Medici retinent.

Diuiditur præterea crisis multipliciter, nempe respectu naturæ morbi, vel a virtute forti vel debili, vel respectu ipsius materiæ, & varietatis illius, quas divisiones recenset Cæsar Optatus, aliisque, & lógum foret singula hic repetere.

Fit autem crisis iuxta naturam seu essentiam materiæ, nam si fuerit sanguinea, fiet per fluxum sanguinis vndeunque erumpentem, ut pote vel per nares, per menstrua, per hæmorrhoidas, aut per aposthemata sanguinea. Si fuerit cholericæ fiet crisis per vomitum, per secesum, per sudorem, vel per mutationem ad icteritiam, scabiem, cholericam, herisipelam. Si fuerit materia melancholica fiet crisis per secesum, vlcera melancholica, hæmorrhoides, aposthemata, & varices. Si phlegmatica tandem fiet crisis aut per vomitum, tumorem pedum, aliorumque membrorum, aposthemata phlegmatica, paralytim, spasmodum, &c.

Causæ crisis principales sunt efficiens & formalis, nempe virtus celestium corporum ac eorundem influentia, & virtus regitiua corpo-

De diebus Decretorijs:

ris morbum præscribens: materialis, & est ipsa materia peccans, faciensque morbum: finalis est sanitas propriè, & interdum, sed per accidens, mors.

A crisi dicuntur critici dies illi, in quibus accidit crisis, qui etiam dicuntur decretorij, idest iudiciarij. Diuiduntur autem dies a Medicis in Criticos, Indiciuos, Intercidentes, Prouocatorios, & vacuos. Critici sunt, vt diximus, in quibus expectanda est crisis, quæ vt plurimum accidit in diebus septenarijs vt 7. 14. 21. 28. vel 20. & 27. & hi dicuntur critici verè & radicales. Indiciui sunt inter hos medij, qui sic dicuntur, quia indicant, & demōstrant, quid futurum sit in die critica proximè sequente, nunquid in ea futura sit crisis, & an bona vel mala: cito, vel tardè, & qua euacuatione vel permutatione fieri debeat. A nonnullis autem dicuntur critici secundarij, seu minus principales, quia in illis fit leuis pugna, & cernuntur vestigia alterationis materiæ ad bonum vel malum. Sunt autem Indiciui quartus respectu septimi, vndecimus respectu quarti decimi, decimusseptimus ad vigesimum, vel decimus octauus ad vigesimum primum, vt alij volunt, vigesimus quartus ad vigesimumseptimum, vel vigesimus quintus ad vigesimum octauum. Dies intercidentes sunt, in quibus solet venire crisis, sed per accidens propter fortem causam, quæ impedit, ne materia possit criticare in die determinato & proprio, hi sunt 3. 5. 9. 13. & alij imparès. Prouocatorij sunt dies, in quibus humor nocius mouetur, & virtutem laceffit, & prouocat ad pugnam, & sunt in cholericis dies, qui procedunt de tertio in tertium, in melancholica seu quarta de quarto in quartum, & in phlegmatica singuli dies. Tandem vero vacui dicuntur illi dies extra enumeratos, in quibus quidem natura nihil noui tentat, quia nec causæ efficientes, nec materialis mouet. Sunt autem hi primus, 2. 8. 10. 12. 16. 18. 22. qui etiam possunt fieri critici per accidens ob velocitatem, vel tarditatem motus Lunæ, sicut patebit in progressu huius operis, vbi veram dierum criticorum causam, & indiciuorum ex Astrologica disciplina ponemus.

Hæc, quæ nunc recensuimus faciunt ad intelligentiam præsentis capituli & contextus, in quo Galenus testatur, euidentissimam, & apertissimam esse dierum criticorum obseruationem, & sic quoque Indiciuorum, quorum singuli per septimanas, seu iuxta septenarij numeri progressionem procedunt. Sed tamen Indiciui initium ducunt a quarto, & procedunt per numerum septenarium. Quod autem Galenus singulas septimanas non accipiat ab inuicem distinctas, sed aliquas cōiunctas patet infra suo loco, vbi cur ita fieri velit recensemus, reliqua verò huius contextus sunt intellectu facilia.

Porro causas horum ratione nobis indagantibus, duo prima omnium

omnium quæ fiunt, primordia esse statuendâ videntur: Inordinatum videlicet, quod ex hac mundi materie proficiscitur; ordine verò quodam, ornatuque procedens semper, quod cœlestibus originem refert acceptam: omnia siquidem in hac orbe ab alijs decus, ornamentumque capeſſunt. Atque iam & nunc ex his duobus principijs, quæ experientia cognita sunt, & ratio suppeditauit, omnium, quæ (ratione & experientia ipsa) in diebus decretorijs intelliguntur, causas inuenire conabimur, hinc factò sermonis exordio.

Cum Galenus proposuerit, se inquisitionum causas horum dierum decretoriorum experientia manifesta constantium, proponit primo loco, duo esse primordia statuenda, vnum quidem inordinatum ex hac mundi materia proficiscens, quasi dixerit causam materialem; alterum verò ordinatum, quod cœlestibus originem refert acceptam, ut est causa efficiens, quæ sunt corpora cœlestia, ex quibus sanè duobus causis pendet natura & varietas horum dierum criticorum, Indicativorum, intercidentium & reliquorum. Cæterum iure meritò vocat Galenus materiam mundanam inordinatam, quasi erroribus plenam & ordinis expertem & erroneam in suis operibus respectu nimirum materiæ cœlestis perpetuæ & ordinatæ. Et hoc sanè dictum est secundum Aristotelis mentem & veritatem ipsam, & habetur præsertim hæc distinctio in libello illo de Mundo Aristoteli attributo capite secundo.

De vi astrorum in hæc inferiora corpora; & maximè de Solis & Lunæ actio- ne. Cap. I I.

Omnium certè superiorum astrorum potentia fruimur.

NTELLIGIT Galenus per superiora astra non tres illos planetas tantum, quos communis Astronomorum schola respectu Solis superiores appellat (diuidit enim Astrologi Planetas in superiores ac inferiores, & qui supra Solem collocantur, superiores, ut sunt Saturnus, Iupiter & Mars, qui verò infra, ut Venus, Mercurius ac Luna terris proxima, inferiores dicunt) sed omnia simul astra respectu Regionis elementaris superiora vocat, ut non tam planetas singulos, quam stellas omnes fixas comprehenderet.

Cæterum

De diebus Decretorijs?

Cæterum testatur Galenus apertissime paucis his verbis, inferiore hunc mundum infra Lunę concavum, superioribus astris, idest cœlesti regiõni, & stellis in illa collocatis subesse ac obedire. Neque id Philosophorum aut Theologorum sententię repugnat. Aristoteles enim primo Meteororũ in hæc verba scribit: De necessitate iste mūdus, continuus est superioribus latioribus, vt omnis ipsius virtus gubernetur inde: & idem secundo de generatione ait: Motus Cœli & aliorum planetarum in obliquo circulo est causa generationis & corruptionis rerum infernarum. Secundo etiam Cœli confirmat per motum Solis in obliquo circulo fieri generationes, & corruptiones. Præterea & Averrões secundo Cœli sic ait: Manifestum est, quod generatio cuiuslibet speciei istius mundi non perficitur, nisi per aggregationem motuum corporum cœlestium. Idem quoque duodecimo Metaphysicorũ Commentario 18. ita scriptum reliquit; Sol & alię Stellę, quę sunt principium vitę cuiuslibet viventis in natura, & calor Solis & stellarum diuisus in aqua & terra generat animalia. Nihil igitur hic a Philosophorum mente alienum dixit Galenus, vt neque etiam a Theologorum; Dionysius enim in quarto de Diuinis nominibus confirmat, corpora cœlestia esse causam eorum, quę sunt in hoc mundo, & Diuus Augustinus Libro tertio de Trinitate ait: corpora crassiora & inferiora per superiora subtiliora & potentiora quodam ordine regi. Comuni igitur Philosophorum, Medicorum ac Theologorum sententię receptum est, ex Solis aliorumque siderum motu ac lumine plantas, animalia & quęcunque mūdus hic genuit, alitque corpora, mutationes subire, statum habere, & suę durationis rationem, vt adolescant, vt iuuenta constant, & senecta tabescant, & ita rebus singulis a natura cœlesti definitum esse exitum, definitamque periodum. Nō est autem huius loci docere, quomodo Cœlum agat in elementa, elementataque corpora, vt sunt mixta, perfecta, & imperfecta; an scilicet sit vniuersalis vel particularis inferiorum causa, & an solo lumine ac motu agant siue afficiant sidera & stellę. De quibus si quis curiosus velit inquirere, Lucij Bellantij doctissimas Quæstiones Astrologicas euoluat, is enim firmissimis argumentis conuincit Cœlum non tantum vniuersalem, verumetiam particularem esse causam horum inferiorum, illudque non tantum lumine ac motu agere in hæc inferiora, sed & influentia & figura, vbi per influentiam intelligit quandã occultam proprietatem, quę varia est, variosque producit effectus, pro diuerso Cœlorũ motu, & variabili siderum habitudine: per figuram verò aspectus planetarum & situs eorundem in Mundo insinuat. Cæterum Astrologorũ Princeps Ptolemęus hanc Cœli in subiectam materiam actionem vulgarissimam esse notissimamque præsupponit; ait enim in initio secundi Capitis Primi Libri Apotelesmaticorum inconfesso esse apud omnes, Cœlum

Cœlum immediatè afficere elementum ignis & aeris, atque hæc duo elementa cœlitus affecta agere in terræ & aquæ globum, illique insita animantia & inanimata. Sunt autem Ptolemæi ipsius verba hæc ex Valentini Najbodæ versione: Facile patescit breuiterque perspicuum fieri potest omnibus, quod ex ætheræ & æterna natura vis quædam diffundatur, transeatque in omnia terram ambientia, & in vniuersum mutationibus obnoxia corpora, qualia sunt prima sub orbe Lunari posita, elementa aeris videlicet & ignium, quæ Celi motibus concluduntur, agitanturque, & rursus concludunt suoque motu coagitant reliqua omnia, terram scilicet & aquam, & quæ in illis producuntur germina & animalia. Hucusque Ptolemæus; è cuius verbis luce meridiana clarius liquet, corporum nostrorum, aliarumque rerum terræ degentium mutationes, alterationesque non fieri immediatè a Cœlo, sed per ambientis nos aeris commutationem, vt scilicet actio cœlestiū in hæc terrestria sit mediata, ac primùm ad nos perueniat per interiectum & excalescens, affectumque aerem. Existimat autè Ptolemæus Cœlum in nos agere non solum per qualitates primas, sed & per idiotropias, hoc est per facultates quasdam specificas & occultas, vt videre est in expositione particularium ipsius præceptorum.

Verum qui maximè hunc orbem exornat, & concinnat, & disponit, est Sol, quippe Veris, Aestatis, Autūni, ac Hyemis author alius nemo extat, nec alius tam manifestò vel ex terrestri limo animalia generare potest: neque fruges maturare, neque ad coitum & generis procreationem animantia prouocare.

Dixit Galenus omnia superiora astra, idest Cœlum vniuersum agere in hæc inferiora, nunc Soli particulatim primas tribuit, atque illū præcipuè hunc modum disponere, quod is veluti Rex in vniuerso mundo imperium tenens, in medio consistens throno ac sede, per efficaciam sui luminis vniuersis hisce terrestribus vitæ impartiat, quod quattuor anni tempora Ver scilicet, Aestatem, Autumnum ac Hyemè conficiat, quod viuientia omnia ad coitum ac sui generis appetitionem prouocando excitandoque procreationem ac propagationem omnium faciat; frugesque etiam, idest omnia inanimata maturescere seu propagari efficiat. Sic Aristoteles secundo de generatione & corruptione de Sole etiam ait: Accedente Sole propius ad nos ad punctumque verticale, omnia oriri, germinare ac pubescere videmus: abscedente vero tabescere atque marcescere. Manifestum est igitur Solem innati caloris & spiritus obtinere imperium, quippe qui dum ad nostrum verticem accedit, mundum exultare, terram lætari, plantas reuiuiscere & repullulare faciat, tunc enim omnem fieri generationem, innatum calorem augeri, & virtutes omnium rerum inualescere experimur:

De diebus Decretorijs.

mur: contra verò discedéte Sole a nostro vertice, naturã mœrere, aues conticescere, plantas exarescere, frondes defluere, marcescere, putrescere, natiumque calorem imbecilliolem fieri, ac virtutes debilitari. Sol itaque æthereum spiritum in omnes Mundi partes diffundit, quo cuncta ad generationem & vitam excitantur, vegetantur, & viuificantur; cum ipsius enim radijs diffunditur lux, calor, & viuifica virtus, qua cuncta gignuntur, nutriuntur, crescunt, appetunt, sentiunt, & moventur. Quattuor autem anni temporum vicissitudo tribuitur Soli propter eius proprium motum, quo annuo spatium per obliquum circulum discurret, nunc Australem, nunc Borealem partem viuificò lustras radio ac lumine; cuius quidem circuli duæ sunt extremæ metæ intervallo 47. circuli partium abinuicem seiunctæ, quarum altera nostrum verticem proprius respicit, vbi scilicet initium est Cancris & Tropicus æstiuus, circa quem Sol efficacissimè excalefacit, propter radiorum cù terra propiore copulationem ac vicinitatem, tum et propter longiorè eius supra terram moram, ob dierum estuorum longitudinè: altera verò meta à nostro vertice longius recedit, ibique initium est Capricorni, & tropicus Hyemalis, quem Sol attingens obliquos admodum in terram eoque imbecilliores radios projicit spargitque, tum etiam ob paruum supra terram moram & dierum breuitatem exili ac debili calore terram afficit. Sed de quattuor anni constitutionibus distinctim ac fusius in tractatu nostro particulari agemus. Ptolemæus autem dicto secundo capite Primi Libri Apotelesmaticorum non solum à Sole effici has quattuor anni temporum vices affirmat, sed & quotidianam ipsius circa terram conuersionem quotidie idem operari in elementis & mixtis corporibus in sublunari Mundo positis, pro ipsius ad nostrum verticem habitudine; ac Solem efficere quattuor insignes diei varietates quattuor anni temporibus similes: sicut enim ipse in quadrante annuo vernali humiditates natiui caloris adauget, ita in primo diei quadrante ab ortu ad meridiem, cum humiditates noctu exortas absumere prorsus nequeat, dum easdem paullatim à terra eleuando desiccat, videtur aerem humectare; at in secundo anni quadrante æstiuo scilicet, prout Solis calor plurimum augetur, ita quoque in diei quadrante à Meridie ad occasum summus viget calor: in tertio verò quadrante Autumnali sicut Sol humiditates natiui caloris demouletur & exsiccat, imminuitque; ita in tertio diei quadrante ab occasu ad mediam noctem siccitates per diu introductæ prævalent humiditatibus nocturnis: in quarto denique anni quadrante frigora hybernalicia correspondent atque consentiunt frigoribus mediam noctem subsequenti. Sed & Galenus in sexto Epidimiorum confirmat partes diei naturalis partibus ipsius anni correspondere; matutinum scilicet tempus assimilari Veri, quo homo latius exurgit sanguisque mouetur

cur, & lecta sunt omnia, post Meridiem verò calorem ingentem bilemque; feruere, at: prima noctis parte melancholiam dominare, hominem ardescere & contristari; post mediam verò noctem pituitam vigere, & incandam mortalibus quietem concedi. Et hæc de annua & diurna Solis actione, quæ euidenter in animos oculosque hominum incurrit, dicta sunt, quibus pro colophone addimus præclarum Solis encomium à Plinio Libro secundo. Naturalis Historiæ Capite secundo ita descriptum: Eorum (scilicet errantium) mediis Sol fertur amplissima magnitudine ac potestate, nec temporum modo terrarumque; sed siderum etiam, ipsum Cœlique rector. Hunc mundi esse totius animum ac planius mentem, hunc principale naturæ regimen credere decet opera eius esse stimantes. Hic lucem reb. ministrat, aufertque; tenebras, hic reliqua sidera occultat, hic vices temporum annumque; semper renascentem ex usu nature temperat; hic Cœli tristitiam discutit, atque etiam humani nubila animi serenat, hic suum lumen ceteris quoque sideribus fenerat, præclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens. &c.

Magna sanè & Lunæ opera in hanc rerum substantiam apparèt, verùm Solis effectibus posteriora: etenim menses hæc perpetuò disponit; idque euidenter adeò in marinis animalibus quanquam & ipsum Solis beneficio habet: nouum enim ipsa lumen sortitur, cū Sole primum fruitur; tanta verò eius portio semper illuminata est; quantam Sol aspicit, prorsus autem deficit, lucisque expers redditur, vbi terra suo interuentu ipsam obtenebrat.

Post Solem Galenus tribuit Lunæ proximam facultatem agendi in hæc inferiora, quas Lunæ vires omnibus perspicuas non tantum in animata diffundi, sed & inanimata, & verbi gratia, maria, flumina, lapides, aliaque huiusmodi variè afficere videmus, Affirmat autem Galenus, atque id ex opinione Ptolemæi omniumque Astrologorum, Lunæ opera Solis actionibus multo esse posteriora inferioraque: Luna enim, sicut & ceteræ stellæ omnes, Soli tanquam Regi suo, à quo ipse lumen recipiunt, parent ac subsunt: nam quicquid luminis inest Lunæ dum fulget id omne à Sole, pro varia ac diuersa sui ab illo elongatione, haurit ac mutuatur, cum enim spissum sit ac opacū ipsius corpus, idcirco proprium splendorem aut calorem nullum habet. Quod sanè singulari Dei prouidentia factum est; si enim proprio frueretur calore, cum terræ sit vicinissima, vt inconfesso est, singulisque mensib. semel ad nostrum verticem ad Cancrum scilicet accedat, & ab eodè remoneatur in signo scilicet Capricorni, estum caloris ad instar Solis & frigus hyemis in terram effunderet, vnde ob tam continuas inæqualitates animalia ac plantæ ægerrimè subsisterent, viuerentque. Lunæ autem

B actionem

De diebus Decretorijs

actionem in terrèstria confirmat Aristoteles Libro de generatione animalium Capite Quarto sub finem his verbis : Luna autem principium est propter Solis societatem, receptumque lucis; fit enim quasi alter Sol minor, quamobrem conducit ad omnes generationes perfectionesque: calores enim & refrigerationes, cum moderatione quadam, generationes, sine moderatione, corruptiones efficiunt. Theophrastus etiam Aristotelis auditor in libello de signis pluuiarum sic ait: Verum signa maximè peculiariaz à Sole & Luna accipiuntur: etenim Luna noctu est veluti Sol alter, atque ea de causa mensiu (synodicorum) initia sunt frigidiora, &c. Vnde patet clarè Theophrasti sententia, nempe Lunam agere in hæc inferiora, quatenus luminis Solaris fit particeps, atque ea pro varia luminis mensura variè disponere, vt omnis eius actio ad synodicum mensem non ad periodicum sit referenda. Præterea & Plinius Capite Nono secundi Libri de Mundi historia, fusius de Lunæ operatione agit, dicitque Lunæ sidus esse terræ familiarissimum, & in tenebrarum remedium ab natura repertum; ac causas exponit, cur nunc crescens nunc, senescens fit, modò curuata in cornua, modò æqua portione diuisa, modò sinuata, & alia, quæ per diem in Luna obseruantur.

Sed ad verba Galeni reuertamur, qui tria hic docet, primò Lunam beneficio & adminiculo Solis menses ordinare ac constituere; secundo lumen eandem à Sole acquirere, dum primum ab illo se iungitur, aut recedit, ipsiusque portionem tantam illucescere, quantum Sol aspicit; tertio illam lumine destitui, vbi terra suo interuentu ipsam obtenebrarit. Quod ad primum attinet, sciendum est, duplicem esse apud scriptores mensem, alterum quidem Solarem, quorum duodecim annuum Solarem, qui 365. est dierum, cum vnus diei quadrante, constituunt; alterum verò Lunarem, de quo hic nobis est mentio. Atque hic Lunaris mensis variè rursus diuiditur, alius enim est, qui periodicus dicitur, seu mensis peragrationsis, quo scilicet Luna vnicam absolendo reuolutionem reuertitur ad idem principium in Zodiaco, id quod fit diebus 27. horis 7. min. 40. est enim diurnus Lunæ motus ab Aequinoctio numeratus grad. 13. min. 10'. 35". alius verò mensis synodicus appellatur, & respectu Solis absolvitur, estque temporis spatium, quo Luna à coitu Solis digressa denuo ad coniunctionem eius peruenit, & complectitur dies 29. hor. 12. min. 44'. est enim motus Lunæ diurnus à Sole grad. 12. min. 11'. 27". qui dierum numerus, seu mensis Synodicus duodecies repetitus conficit dies 354. & hic est annus Lunaris, seu spatium temporis duodecim lunationum. Vtebantur quondam hoc anno Lunari Græci, Iudæi, & antiqui Romani, quem vt deinde ad Solare reuocarent, certam quandam intercalandi rationem, inter se tamen nonnihil diuersam obseruabant, prout fusius Macrobius & Theodosius

rus Gaza, vbi de mensibus agunt. Cæterum deficit hic annus Lunaris dierum 354. à Solari diebus 11. vnde si nunc altero, nunc tertio anno integra illi Lunatio adijciatur, constituet annum, quem ex tredecim Lunationibus compositum vocant Embolismalem. Sed & alius apud scriptores mensis Lunaris superest, quem mensem apparitionis dicunt, atque hic à primo momento noue, seu renascentis Lunæ incipit, & desinit in illud temporis punctum, quo Luna primum radijs Solis inuoluta, ab oculis conspectuque nostro euanescit. Sed hunc mensem apparitionis incertum esse quotidianæ obseruationis edocent, & eruditè demonstrant Astronomi, triplici enim de causa Lunam à sua coniunctione cum Sole quandoque citius, quandoque tardius nobis apparere, aut ad coniunctionem denuò properantem ab oculis nostris disparere affirmant: quarum vna est Zodiaci obliquitas, sub quo Luna permeat, & inclinatio Horizontis loci, vt si contingat Luminarium coniunctio in medietate Zodiaci ascendente, quæ est ab initio Capricorni ad finem vsque Geminorum, tunc occidente Sole Luna tardius occumbet, ideoque longius à Sole remota apparebit, contrarium verò accidet in altera medietate Zodiaci descendente: altera causa est latitudo Lunæ ab Ecliptica, Borealis enim latitudo confert vt Luna citius, Australis vt tardius conspiciatur: tertia denique ratio est velox Lunæ tardiorque motus, dum enim velociori motu mouetur, citius sese ab implicatione solarium radiorum explicat: tardius verò, si cõtra. Iam verò si omnes hæ causæ conspirauerint ad accelerandam Lunæ visionem, eadem die tũ vetus tũ noua Luna conspici poterit; sed si duæ dictarum causarum concurrant, altero post coniunctionem die Luna apparebit; at si contra duæ retardent, tertio, si omnes simul contra apparitionem Lunæ coniurarint, quarto à coitu cum Sole die in oculos incurret. Sed de his vberius in Theoricis nostris Planetarum, quo Lectorem remittimus. Galenus autem paulò inferius ait, Lunam in omni coniunctione per triduum sub radijs Solis delitescere, quo triduo à mense synodico sublato, relinquuntur dies 26. h. 12. min. 44. pro mense illuminationis; sed & de his latius infra.

Ad secundum Galeni documentum nunc accedo, de splendore scilicet atque illuminatione Lunæ, quam ait lumen à Sole pro vario ad ipsum accessu, recessuque mutuari, id quod tonforibus ac lippis, vt aiunt, notum est: cui enim non liquet in deliquijs Lunæ totalibus, quæ fiunt Luna in eadem recta linea cum Sole ac terra intermedia constituta, illam lumine à Sole hauitò penitus destitui? qui enim fieri possit, vt terra intra vnum ac alterum luminare posita, Sol Lunam radijs suis ac splendore solito illustret? Verum nisi Luna sic ex aduerso Soli in linea perfectè diametrali opponeretur, sed vel versus Boream vel versus Austrum declinaret, vt plurimum ei ratione latitudinis contingit, tũc

De diebus Deceptorij

quidem non impediēte vilo medio, tota illucesceret ac lumine à Sole mutuato potiretur. Non negamus tamē inesse Lunæ peculiare quoddam ac proprium lumen, sed perobscurum, vt in deliquijs etiam talib. in quibus tetro quodam & horribili colore cernitur, videre est. Quod autem ait Galenus, tantam Lunę portionem illucescere, quantam Sol aspicit, id in controuersia esse videtur; per speciei enim euidētissimē demonstrant Lunare corpus irradiari à Sole semper paulò plus hemisphærio, causamq; esse aiunt quodhuius corpus illius quantitatem plurimum excedat: verum non posse à nobis integram hanc partem illuminatam conspici nisi in plenilunio, inconfesso est, ex mutatione enim interualli ac distantię Lunæ à Sole oritur inæqualis ac dispar illuminatio, vt præclare Vitellio in suis opticis demonstrat. Sed de varia illuminatione Lunæ paulò post.

Ceterum tertium Galeni membrū, quo ait Lunam omnino lumine destitui ob vmbra terre interpositionem, id iam patet ex superiorib. & si cuipiam omninò satisfactum non sit, Astronomiam Ptolemæi & Copernici, ac Theoricis Planetarum adeat, ibi enim hæc ex professo fufius explicantur.

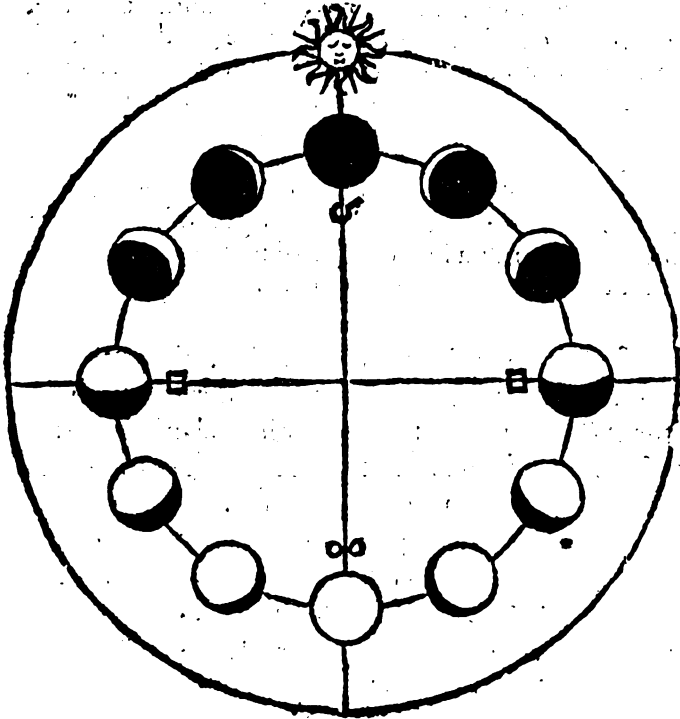
Quapropter, vt illa distat à Sole, omnes mutationes suscipit: etenim plena est cum diametra est; æqua portione diuisa seu semilunaris, Græcè διχότομος, cum quadrangula est; vtrimque gibba, cum triangula, & falcata speciem refert, vbi sexangula est: Atque nunc primum noua est, cum post Solis congressum apparet, obscurata omnino cum Solis lumine circumuallatur.

Agit hic Galenus de illuminatione & phasibus Lunæ pro varia eius ad Solem habitadine ac distantia. Cum itaque hæc nocturna fax à Summo Creatore in tenebrarum remedium creata sit, noluit tamen eam semper integro lumine à Sole accepto illucescere, sed vices quasdam & incrementa decrementaq; lucis ei adscripsit, idque non sine summa prouidentia, confert enim illa Lunæ varietas ad discernenda cuiuscunque mensis tempora, & tum etiam alias habet comoditates, quas Philosophis, Astronomisque per spectas nunc omitto. Hinc ait Cicero, Lunam vbi que gentium accretione & diminutione sui luminis quasi factorum dies notare, & esse perpetuum quoddam ac manifestum calendarium. Verum enim verò cum paulò antè dixerimus Solem illuminare semper medietatem aut paulò plus corporis Lunę opaci & minimè translucidi, illam. f. eius partem, quæ soli obuersa est, reliquo interim latere aut Lunarum corporis parte, quæ à Sole auersa est, semper remanente obscura & opaca: fit inde vt Luna in oppositione cum Sole posita semper obijciatur visui nostro illa pars illuminata, tūc. n. visus noster medius est inter Solem Lunamque, & pars illa seu medietas fulgens ac

relu-

Liber Tertius.

relucens tum Soli, tum nobis obuersa est & opposita: at in cōiun-
tione pars illa à Sole illuminata eidem quidem obuersa est, sed nobis in-
conspicua; tunc. n. reliquam Lunę opacum ac obscurum nobis opponi-
tur, ideoq; nullam eius illuminationem conspicimus. Verum recedete
Luna à coitu, sensim paulatimq; luminis eiusdē accretionē cognosci-
mus; adeo vt perueiente illa ad Solis diametrum, vbi fit plenilunium,
totam eius illuminationē videamus. Tū verò diametrum prætergres-
sa denuo lumen suum sensim amittit, prout nobis apparet, vsque dum
rursus Soli coniungatur, & illi connexa à nostris oculis euanescat. Ful-
get autem Luna semper auersis à Sole cornib. eo quod pars illuminata
semper Solē respiciat, verguntq; cornua à discessu illius à Sole, versus
ortum, & paulò ante coniunetionem versus occasum, & obtinent tam
in crescente, quàm in decrescente Luna variam habitudinem pro varia
illius ab Ecliptica remotione, ac pro diuersa Zodiaci cū Horizôte in-
clinatione, tum verò et penes alium atq; alium situm eiusdē in Eccen-
trico; quæ omnia fusius explicantur in Theoricis Planetarum. Poteri-
mus autem ex hac figura omnem hanc varietatem comprehendere.

De diebus Decretorijs

Cæterum sunt illa Galeni verba de Lunæ affectione sic exponenda. At enim Lunam esse plenam cum diametra est, idest quando est in diametrali aspectu, seu oppositione cum Sole: deinde æqua esse portione diuisam seu *διχοτομη* hoc est dimidiatam, cum quadrangula est, intelligit cum tetragonum seu quadrangularem aspectum cum Sole constituit, & ab ipso gradibus 90. distat, vt ex superiore diagramate liquet: sed tum reuera non. conspicitur tota mediætas Lunæ irradiata, sed totius corporis quarta pars, seu hemisphærij illuminati media portio, rotunda enim longius remota videntur plana. Ait præterea vtriusque gibbosam conspiciac tumidâ, cum triangula est, hoc est dum triangulari aspectu Solè intuetur, & ab eodem abest gradibus 120. tunc enim nec in cornua declinata nec dimidiata, sed tumens & vtriusque gibbosa conspicitur. Affirmat denique Lunam falcatam referre speciem, dū sexangula est, cum scilicet in sextili est aspectu cum Sole, & ab illo gradibus 60. elongatur, quo tempore in falcem, seu cornua, semper a Sole auersa, inclinata, apparet. Variantur itaque phasæ Lunæ hoc ordine: cum primum à Solis congressu dilabitur, vtriusque in cornua seu falcem protenditur ad sextilem vsque aspectum cum Sole; inde verò accrescente eius lumine fit *διχοτομος*, idest illuminatur media pars hemisphærij, in recessu scilicet eiusdem à Sole graduum 90. seu quadrato aspectu: postmodum accrescente adhuc splendore Lunæ, gibbosa ac intumescens conspicitur: ad distantiam scilicet trinæ cum Sole configurationis, tandemque ad oppositionem cum Sole perueniens, integra seu plena lumine apparet, vt conspicuum est in plenilunijs. Tum verò diametrum Solis prætergressa easdem phasæ inuerso tamen ordine deuò conficit; fit enim primum gibbosa in altero triangulari aspectu, deinde diuidua in tetragono seu quadrangulari, tandem verò corniculata in hexagono, vbi paulatim deficiens, & coitum Solis appetens postremo penitus euanescit.

Igitur fructus auget, incrassatque, animantia implet: adhæc menstruorum statum tempus mulieribus cōseruat. Item cōmitialium circuitus custodit, inde, quod Solis plus vel minus participat; omnia siquidem quæ facere nata est, vbi falcis figuram repræsentat, languida fiunt, valida omnia cum plena fuerit. Quapropter & fruges interea adauget, maturatque celerrimè: mortua corpora putrefacit, somnoque sopitis sub eius lumine, vel aliter diutius immoratis, pallorem & capitis grauitatem conciliat.

Enumerat Galenus complures Lunæ effectus & vires, quas præ ceteris sideribus in hæc inferiora exercet ac mouet, suntque hæc ita euidentes, vt ne quidem ab illis, qui Astrologiæ aduersantur, negari possint.

Primo

Primo igitur Luna fructus auget & in crassat, atque animantia implet. Hoc autem efficit dum lumine augetur, ab interlunio scilicet vsque ad plenilunium; sed dum à plenilunio tendit ad Solis coitum, & lumine destituitur, tunc minus humorum prædictis rebus impartitur, eorumque corpora attenuat, & exinaniri facit. De hoc ait Plinius libro 2. c. ,, 41. Naturalis Historiæ sic: Iam quidem Lunari potestate ostrearum, ,, conchyliorumque & concharum omnium corpora augeri ac rursus ,, minui: quin & foricum fibras respondere numero Lunæ exquisiuere, ,, diligentiores; minimumque animal formicam sentire vires sideris in- ,, terlunio semper cessantem. Sed & capite 99. eiusdem Libri sic scri- ,, bit: Quo vera coniectatio existit, haud frustra spiritus sidus Lunæ exi- ,, stimari: hoc esse quod terras saturet, accedensque corpora impleat, ,, abscedens inaniat: ideo cum incremento eius augeri conchylia, & ,, maximè spiritum sentire, quibus sanguis non sit. Sed & sanguine ho- ,, minem etiam cum lumine eius augeri aut minui: frondes quoque ac ,, pabula sentire in omnia eadem penetrante vi. Quod autem hæc inse- ,, cta mutationem hanc Lunæ experiantur, assertit rationem expositor Plinij: quia cum sint nata ex putri ac limosa materia, quam Luna in- formauit, ac veluti prædisposuit, dominatur enim omnibus humidis corporibus, cumque ipsa sit architectrix horum corporum, nihil esse mirum si iuris aliquid in illa sibi reseruet ac retineat. Aristoteles etiã de crusta intestis seu testatis in plenilunio semper plenioribus, Capite quinto Libri Quarti de partibus Animalium sic ait: habent enim id, ,, iam inde ab ortu naturæ & plenilunijs vberius, non quia per id tēpus ,, copiosius pascuntur, vt quidam putant, sed quod noctes tepidiores ,, sint propter lucem pleniorē, calorem enim desiderant. Quod autem ,, & sanguis, testante Plinio, & cerebrum & humores angeantur in ho- mine cum lumine Lunæ & minuantur, satis notum experientia quoti- dianæ est, sentiuntque id optimè ij, qui membrum aliquod luxatū, fra- ctumve, aut alioquin male affectum habent.

Secundò, Luna menstruorum statum tempus mulieribus cōseruat. Quod menstrua recurrant singulo mense mulieri ipsa patienti adeò no- tum est, vt nullam mereatur confirmationem: recurrere autem illa & sentire Lunæ etates vel inde patet, quod puellis in prima quadratura, iuuenibus seu adulescentioribus in secunda, mulieribus adultis in ter- tia, reliquis in vltima soleant euenire; quod tamen moderationem sus- cipit pro diuersa mulierum complexionē & natura.

Tertiò, Luna comitialium circuitu custodit. Comitialis, quem Græci *επιληψία* vocant, est morbus cerebri auferens sensum, motum & erectionem toti corpori cum perturbatione motus maxima, pro- pter oppilationem factam in ventriculis cerebri non principalibus. Ita definitur à Bernardo Gordonio, & addit morbum ipsum aliquando seruare

De diebus Decretorijs.

seruare periodos & non seruare: alias enim motum Solis, sequitur, vt dum quotannis redit, quod rarum est, alias pro Lunæ cursu aduenit nunc in prima quadra, nunc in secunda, nunc in reliquis, pro varietate humorum peccantium, ideoque hoc morbo laborantes Lunatici solent appellari. Aiunt alij malo huic subiectos esse eos maximè, qui in interlunio nati sint; vnde Serenus Poeta canit:

Est subiti species morbi, cui nomen ab illo,

Quod fieri nobis suffragia iusta recusat e

Sape etenim membris acri languore caducis

Concilium populi labes horrenda diremit.

Ipse Deus memorat dubia per tempora Luna

Conceptum talis, quem saepe ruina profudit.

Sed Ptolemæus Capite 18. Apotelesmaticorum Libro 3. De vitijs ac morbis animi, vult non solum Epilepticos furiosos ac Lunaticos à Luna & Mercurio inconiunctis, seu nullo inter se aspectu configuratis, sed cum maleficis etiam variè commixtis effici, vt in dicto capite fufius patet.

Quartò Luna ferarum occisa corpora in tabem visu suo resoluit. Id etiam Plinius dicto Libro Capite 101. afferuat. Quod autem ferarum cadauera exposita Lunari lumini citius putrescant, quam quæ eidem non sunt exposita huius causam reddit expositor Plinij his verbis: Luna enim res suo humore sub calido conspergit & non resoluit: putredo autem tantum fit ab humido alieno, resolutio iam natiuo calore, qui illud humidum moderatur ac gubernat: extincto enim calore natiuo relinquitur frigus & humidum alienum quod vtrumque Luna suis radijs auget, ergo etiam putrefactionem auget.

Quinto somno sopitis sub eius lumine vel aliter diutius immoratis pallorem & capitis dolorem conciliat. Hoc quoque apud Plinium habetur dicto capite: & causa est, quod dolorem capitis lumini suo diutius inhærentibus maximeque dormientibus conciliat, nimia & superflua cerebri humectatio vitiato natiuo humore, vnde si quis diu multumque radijs Lunæ se exponat, apoplexiam & paralyfin patietur. Verum autem noctu cœnare consueuisse ex Athenensi testimonio constat, quod Luna præcipuam ac maximam concoctionis vim habeat.

Has Galenus Lunæ operationes refert, plures Plinius dicto 101. capite, & Ptolemæus Capite 2. Primi Libri Apotelesmaticorum recēsent. Dicit Plinius Lunam glaciem refundere, id est liquefacere, propter humorem scilicet subcalidum sui luminis: præterea omnia humifico spiritu laxare ac flaccida reddere. Cæterum quod æstus maris reciprocos regat ac moderetur Luna, tam iuxta sui luminis incrementum, quam respectu diurnæ reuolutionis suæ, seu transitus per angulos, id copiosè docet, probatque tum Plinius Capite 97. Libri Secundi Naturalis

Historiæ,

Historia, tum Ptolemæus loco supra citato. Extant etiam neothericorum quorundam de hac re vberiores tractatus, qui omnes aquarum fluxum ac refluxum tum Soli, tum verò maximè Lunæ adscribunt, ut magis noperè sit admirandum tantam aquæ maris molem Lunaris globi viribus ac vi, occulto quodam consensu, sursum eleuari ac intumescere, quantam quis credere possit. Refert præterea Plutarchus mulieres parturientes in plenilunio facilius euadere. Sed de particularibus Lunæ qualitatibus Macrobius sub finem septimi Saturnaliorum vberimè pertractauit, plurimique alij de iisdem fusius egerunt. Ptolemæus autem tum de Luna, tum in cæteris omnibus vbique ferè sententias suas Phisicis rationibus confirmauit.

Iam verò si hæc vires & effectus luminarium, quos modo Galenus recensuit, perpetui sunt ac notissimi, cur reliqua sidera, quæ eiusdem sunt pulchritudinis, puritatis, perpetuitatis ac lucis, Saturnum dico, Iouem, Martem, Venerem ac Mercurium, & innumera octauo Cælo inherencia astra, frustra ab omnipotente & sapientissimo Numine creata esse contendemus? Affirmat Aristoteles primo de Partibus Animalium, singula naturæ opera non esse temerè, sed ad certum finem condita; nihilque in his caducis rebus, licet abiectissimum exiguumque inueniri quod certo vsu ac sine destituatur; nunc si vires corporibus cælestibus, longè caducis istis nobilioribus, in hæc terrestria denegamus, in quem vsu obsecro à diuino rerum opificè excitata illa esse suspicabimur? Nunquid ut splendore suo diuinam testarentur potentiam. Certè in tanta siderum octauo Cælo affixorum copia, non est credibile voluisse Deum horum quinque Planetarum lumine tam egregiè reliquorum splendore exornare. Sed esto; accrescant gloriam sui creatoris (id enim impium foret negasse) cur singulis singuli Cæli erant adscribendi? Poterant vnà cum alijs stellis octauo Cælo inseri, poterant eodè cum illis ordine motuque; ferri: nihil opus erat Saturnum triginta annorum curriculo integræ suam reuolutionè absoluerè, frustra Ioui duodecim, Marti duo, Veneri ac Mercurio vnus prope annus pro reuolutione concedebantur. Quid? quod Planetæ nunc directo feruntur gressu ac motu, nunc firmi consistunt, nunc retrocedunt, aliquando longius & alias propius à terra absunt & elongantur, necnon & Sole semper per Eclipticam incedente, ipsi tamen nunc ad Austrum, nunc ad Boream minus magisque, nunquam tamen vltra sex gradus, ab Ecliptica discedunt: infinitos denique tum inter se tunc cum affixis stellis aspectus ac habitudines constituunt. Nunquid tot tantasque horum siderum apparentias, ac tam insignem motuum varietatem, quæ certissimas tamen regulas ac leges perpetuamque analogiam obseruat, certo vsu carere negabimus, contemnemus, deridebimus & explodemus? Quia potius longè Astrologorum, qui artem ipsam infinitis edocti

C obser-

De diebus Decretorijs

●bservationib. exstruxere, experientia credimus, ac unicuique stellæ suam peculiarem vim ac naturam à reliquis diuersam, & ad contemperandum multiplici ratione lumen & actionem Solis ac Lunæ optimè accommodatam, in esse cōcedimus. Quorum auctoritas si non sufficit ad euellendam sinistram illam opinionem, quam plerique immeritò de diuina Astrologia conceperunt, D. Thomæ profectò testimonium de astrorum vi in hæc inferiora apud illa valere debet; is enim lib. 2. de Cœlo, Lectione 16. dum Auerroem, qui astra eiusdem esse spe
,, ciei asserebat, reprehendit, sic ait: Dicit Auerroes in suo commentario,
,, quod omnes stellæ sunt eiusdem naturæ in specie, quod quidem manifestè est falsum: primò quidem quia si essent eiusdem speciei, haberēt
,, easdem specie operationes, & eosdem effectus, sicut patet in omnibus
,, rebus naturalibus eiusdem speciei.

Deinde & idem Doctor Angelicus distinctione 15. artic. 2. lectione
,, 10. ita scripsit: Dicendum est ergo, quod omnia corpora cœlestia secun-
,, dum communem virtutem luminis habent calefacere, sed secundum
,, aliàs proprias virtutes singulis corporibus attributas habent non solū
,, calefacere & infrigidare: sed & omnes alios effectus corporales effice-
,, re in istis inferioribus. Est & alius D. Thomæ locus de effectibus siderum: primo enim libro de Generatione & Corruptione, Lectione 24.
,, ita scriptum reliquit: Habent etiam aliæ stellæ specialem effectum in
,, aliquibus elementis, sicut sphaera Solis, in qua est effectus caloris, &
,, est nata mouere ignem: & sphaera Lunæ est nata mouere aquam, sicut
,, ad sensum patet: aliæ autem Sphaeræ quinque Planetarum natae sunt
,, mouere ærem, & ideo aer tot à diuersis motibus mouetur. Est enim
,, in aere frigus congelatum ex Sphaera Saturni, & æstus ex Sphaera
,, Martis, & temperies in calido ex Sphaera Iouis, & temperies in frigido
,, ex Sphaera Veneris, cōmissibilitas & passibilitas facili ex Sphaera Mer-
,, curij. Sphaera autem stellarum fixarum, quæ est octaua, in qua sunt
,, multæ imagines & figuræ, mouet terrā, vnde & in ipsa figurantur ima-
,, gines multæ in generatis. Caterum inuenere solertes Astrologia artifice-
,, ces Saturnum temperaturæ esse frigidæ ac siccæ, quæ melancholizæ
,, propriè competit, & hinc maleficam ipsi naturam adscripserunt: Iouè
,, esse summè temperatum, ac proinde beneficum: Martem esse calidæ
,, ac siccæ temperaturæ, ideoque adurentem ac cholericum; naturam
,, Veneris esse calidam ac humidam, eaque de causa beneficam: Mercurium
,, demique esse varium ac mixtum ac proinde nunc beneficum, nunc
,, verò maleficum. Vnde permixtis hisce & inter se contemperatis natu-
,, ris, tot ac tanti adeoque diuersi per omnem mundi machinam sentiuntur
,, effectus, vt credi vix possit. Qui tamē à solis Planetis absolutè ne-
,, quaquam excitantur, sed habent & ceteræ Stellæ fixæ non infimā par-
,, tem ac locum in gubernandis, immutandisque hisce inferioribus, vt

Phi-

Philosophi, Medici, Astrologi, Historiæ ac rei rusticæ scriptores & Poetæ passim attestantur, dum admirandos ac eulentissimos Pleiadum, Hiadum, Caniculæ, Orionis, Arcturi, aliorumque insigniorum siderum effectus ubique commemorant. De Canicula, quam Sirium dicunt, sic, ait Plinius Libro secundo Naturalis Historiæ capite 40. Nam Caniculæ exortu accendi Solis vapores quis ignorat? cuius sideris effectus, amplissimi in terra sentiuntur. Feruent maria eo exoriente, fluctuant, in cellis vina, mouentur stagna: Canes quidem maximè in rabiem agi, non est dubium. Optimè itaque Hippocrates hoc tempore medicamentum purgantia vetat, dum ait: sub cane & ante canem difficiles sunt medicationes; & alibi præcipit in dijudicandis tempestatibus huius sideris ortum & occasum obseruari. De Arcturo etiam Plinius dicto libro, Capite 39. sic memorat: Arcturi verò sidus non fermè sine procellosa grandine emergit. Vnde Virgilius libro primo, Aeneidos: Arcturum, pluiasque Hiadas, dixit, & Pleiades etiam quasi pluuiales dicuntur: idemque etiam Virgilius nimbosum seu pluuiorum Orionem primo Aeneidos appellauit. Sed ad Galenum.

Vt igitur Luna Solis auxilio in omnibus indiget, ita Sol ad nullam rem maximam vel alterius cuiusdam astri vel ipsius Lunæ operam desiderat. A nullo enim impeditur quo minus æstatem faciat, cum in vertice nostro constiterit, aut frigus adducat, si humilis feratur, aut æquinoctium vtrumque disponat, si mediocriter obliquus sit.

Lunæ vim præcipuam à Sole, à quo lumen suum pro varia ab ipso distantia suscipit, dependere non est dubitandum, sed hanc ab alijs etiam Placætis ac fixis variè moderari certum est. Solem autem non indigere Lunæ, aut alterius cuiuspiam astri adminiculo ad rem aliquam maximam ac summam absoluendam inconfesso est. Præcipuas enim qualitates, vt Ver, Aestatem, Autumnum ac Hiemem, quomodocunq; cum altris congregiatur, semper efficit. Veruntamen quotidiana experientia nos docuit Aestatem interdum calidiorē, interdum verò remissiorē esse, ideoque Solis actiones à cæterarum etiam stellarum commixtione affici & moderari: Nam si Mars anno alicui dominabitur, & Soli vel per præsentiam, vel radijs aliquo modo cōmixtus fuerit prope nostrum verticem, tunc certè extremè calidam Aestatem efficiet; sic Saturno prædominante, & Soli quoquo modo cōiuncto, hiems erit acerbissima ac frigidissima: & ita de alijs anni temporibus. Sed de his in tractatu nostro de mutationibus temporum. Bene itaque se habet, quod ait Galenus, Solem à nullo posse impediri, quominus dum ad nostrum verticem accesserit, pura in Cancro, Aestatem faciat, licet ætas illa futura sit vel clementior, vel ardentior pro varia reliquorum

De diebus Decretorijs

siderum cum Sole commixtione ac habitudine. Sic quoque dum ait Solem frigus adducere, si humilis eius cursus fuerit, siue dum fuerit in Capricorno declinante à nostro vertice, & hoc verum est, sed frigus illud vel remissius est, vel horridum, sæuūque pro natura Planetarum Soli commixtorum siue configuratorum. Verum quod affirmat Solem æquinoctium vtrumque constituere, cum mediocriter obliquus videtur, intelligendum est, dum ille fuerit in Aequatore circulo, tunc enim mediocriter obliquus est eò quod æquali distantia positus sit inter duas metas maximæ Zodiaci obliquitatis, quæ sunt tropicus tum Cancri, tum Capricorni.

Sed ipse velut Rex quispiam maximus est, Luna verò vt Hyarchus (quasi sub principem dicas) non exiguus: inter illum enim & nos media constituta, terrestrem regionem meritò gubernat, non potentia cæteros planetas, sed vicinitate exuperans.

Cum Sol medium locum obtineat inter Planetas, videtur quasi Rex quidam illis imperare, quippe præstantior est illis tum luminis copia, tum magnitudine. Suis enim radijs qui splendidissimi sunt ac purissimi vniuersum orbem intuetur, cæterisque etiam Planetis ac fixis lumen suum largissimè elargitur, ideoque Sol quasi solus in mundo lucens appellatur. Magnitudine autem non solum terram, sed & cætera omnia astra excedit; terram enim ipse 140. vicibus ex mente Tychonis Brahe superat, licet antiquitas 166. vicibus illa maiorem esse existimauerit. Sed stellæ fixæ 68. vicibus terrestri globo sunt maiores, ex eiusdem sententia, licet aliter antiqui senserint; & Saturnus, qui cæteris Planetis maior est 22. vicibus eundem superat. Longè igitur magis & terram & stellas omnes Sol ipse Rex omnium excedit. Præterea Sol non solum stata quattuor anni tempora constituit, & diei, noctisque auctor est, sed reliquis etiam Planetis leges præscribit in motibus vnus cuiusque obseruandas. Nam Luna hanc obseruat legem, vt dum Soli coniungitur, vel ipsi è regione opponitur, semper in Apogæo aut altiore sui Eccentrici parte reperitur, dum tetragonam cum eodem radiationem constituit, Perigæum seu infimam sui Eccentrici partem occupet. At duo inferiores Venus & Mercurius bis Solis coniunguntur, dum circumcurrunt suos Epicyclos, in medio scilicet sui cursus velocissimi, & tunc summam eiusdem partem occupant, & in medio suæ retrogradationis, & tunc in infima eiusdem parte versantur. Non possunt autem hi duo longius à Sole recedere, quam ferat Epicyclorum suorum amplitudo: Venus scilicet ad distantiam graduum 488. ac Mercurius ad distantiam graduum 28. Tribus autem superioribus talis est ordo ac lex à Sole præscripta, vt dum cum ipso coniunguntur, in Epicyclorum

suorum

suorum fastigijs, dum eidem opponuntur in infima eiusdem parte versentur.

Cæterum quod Luna agat personam Principis, respectu Regij Solis imperij in gubernatione horum terrestrium, id è superioribus, vbi de Lunæ viribus egimus, satis manifestum est. Verum illam mediū inter nos & Solem locum obtinere, id absolute verum non est; nam ex probata Astrologorum sententia constat Solis à terra distantiam completi semidiametros terræ 1150. & Lunæ maximam ab illa remotionem esse semidiametrorum penè 60. non erit igitur æquo spatio ab vtroque seiuncta, nec inter nos & Solem media. Dicemus itaque Galenum non voluisse intelligi medium illud tanquam absolute & perfecte medium, sed vulgato more medium dixisse, quod inter vnum ac alterum terminum quavis distantia distet.

Ad hec ait Galenus Lunam non potentia cæteros Planetas, sed vicinitate superare: quam vicinitatem respectu terræ intelligit, illi enim Luna cæteris Planetis propinquior est. Ostendit autem euentissimè se magnificare aliorum etiam Planetarum vires, vt quos potentia Luna esse potiores affirmat.

Huius rei gratia omninò frigus locum nostrū occupat, cū Sol ad Hiemalem plagam declinauerit; tunc calor omnino nos exercet, vbi supra verticem nostrum, aut prope ipsum fertur.

De hoc superius egimus, causamque attulimus, cur Sol hieme frigus, Aestate calorem efficiat, de quattuor autem anni temporibus agemus latius in tractatu nostro particulari de temporum mutatione.

Luna vel particulares cuiusque mensis dies disponit, parvæ mutationis facultatem habens: eamque non simpliciter ex se, verum ex Solis aspectu consequitur.

Quemadmodum Sol generales temporum mutationes decernit, dum per Zodiaci signa discurret, Ver scilicet, Aestatem, Autumnum ac Hiemem efficiens, vt sæpè antea dictum est; nunc remissius, nunc intensius qualitates suas immittēs, pro vario nunc ortu, nunc oc casu cum stellis fixis, ac diuersa etiam cōfiguratione cum cæteris Planetis; ita Luna particulares cuiuscumque mensis dies disponit, ait Galenus, hoc est quotidianas aeris mutationes cæteris paribus efficit, inhabilis enim est ad præcipuas Solis qualitates immutandas, sed potius Solis, aliorumque siderum virtutes ob suam à nobis propinquiorē distantiam, in hæc inferiora defert, & sic ab iisdem variè affecta crebras mutationes & momentaneas quodammodo, ob velocitatem suam, crebramque ac subitam variationem ac progressus, efficit. Primum itaque obseruanda est qualitas aeris, quam generalis

De diebus Decretorijs

neralis quattuor anni temporum constitutio penes Solis per dodecatemoria, seu signa Zodiaci transitum efficit; huic adiungenda sunt peculiariora quædam ac generaliora anni temporibus adiuncta effecta, quæ cuilibet Horizonti particulariter eueniunt à proprietate stellarum fixarum, quæ quotidie cum Sole exoriuntur, & occidunt, quæ optimè cognoscuntur ab ijs, qui aeris mutationem diligentius quotidie in aliquo determinato loco obseruant, certum enim est hæc eadem stas anni diebus recurrere, si semel alicui sæculo & loco aptentur. Vt verbigratia Sol exorians cum aliqua fixa, puta cum Arcturo, Hædis, Orione, Afellis & similibus, ciet tempestates certas, quæ ad easdem vices redeunt iisdem diebus anni quam proximè, atque hæc est luminis cælestis actio primaria & perpetua permanensque & in sinulis Horizontibus stas temporibus recurrens; quæ tamen magis minusve variatur à Syzygijs luminarium, & transitibus Planetarum, eorumque cum ipsis luminaribus configurationibus, ac cum stellis fixis habitudinibus. Atque hæc omnia quotidie alterare possunt actionem illam luminis primariam singulis annis recurrentem. Sed de his latius in tractatu nostro de aeris mutatione.

Quo tempore Lunæ actiones fortiores, aut imbecilliores existent. Cap. III.

VEHEMENTIORES itaque mutationes eueniunt, vbi ipsa cum Sole coit: insuper in apparitionibus plenilunij; minores his contingunt, dum *διχότομος* seu dimidia apparet: imbecillæ dum vtriuque gibba, & falcata videtur.

Quanti faciendæ sint coniunctiones & oppositiones luminarium vel inde patet, quod vehementiores in illis, Galeno & omnibus Astrologis attestantibus, mutationes fiunt; sic minores accidunt, dum luminaria fuerint in quadrato aspectu, & Luna dimidiata conspicitur, exiles verò ac obscuræ dum cornicularis videtur, in hexagonis scilicet luminarium configurationibus. Cæterum in coniunctionibus Luna magnopere impeditur, quominus possit influere & vires exercere in hæc inferiora, nihil enim luminis tunc à Sole haurit, quod nobis transmittere possit, vnde omnia humidam & aquosam habentia substantiam plurimum tunc patiuntur, vt supra dictum est. Aegroti etiam illo tempore peius solito se habent, & qui de electione temporum in pharmacis exhibendis & venæ sectione tractant, præ cæteris iubent dies illos cuitari,

euitari, quibus Luna sub radijs Solaribus delitescit, tum verò maxime prope partilem, seu exactam coniunctionem: aiuntque nonnulli egrotos illos vel morituros, vel grauissimo morbo detinendos, qui in Solis & Lunæ coniunctionibus primùm decumbunt. Sed & qui in iisdem coniunctionibus nascuntur, debiliores sunt, & rarò durabiles, idque propter nimiam siccitatem extat etiam testimonium doctissimi Medici Federici Chrisogoni Iaderdini, qui dum confutare proponit mensem Galeni medicinalem sic ait. Primo quia Luna in illis duobus dieb. (occultationis) plus operatur mali, quàm in quocunque alio die. Vnita enim sunt duo luminaria in vnum effectum producendum: ex quo non solum quatuor elementa contremiscunt: verum etiam omnia elementa patiuntur. Retia in mari, & omnes panni corroduntur: aeres alterantur: infirmi & debiles resoluuntur, & omnia humidam substantiam habentia diminutionem suscipiunt manifestam. haecenus ille. Sed, & Guido Bonatus consideratione 79. scribit, infelicitatem Lunæ ex coitu Solis prouenientem ceteras Lunæ infelicitates superare. Verum enimvero luminarium oppositio seu plenilunium licet euidentes mutationes faciat, non tamen adeo nocet vt nouilunium seu coniunctio, & ægroti etiam minus illo tempore patiuntur, quàm in Lunæ disparitione, & qui plenilunij tempore primùm aduersa valetudine affliguntur, non admodum grauitè ac periculosè laborant. Infantes tamen plenilunij tempore editi, vt experientia constat, non sunt admodum durabiles, sed patiuntur à nimia humiditate, ideoque sæpius ægritudini à superflua humiditate ortæ subijciuntur. Quanti autem fiant ab Astrologis coniunctiões & oppositiones luminarium in definiendis aeris mutationibus, demonstrat clarè Ptolemæus Primo libro sui Quadripartiti, Capite Decimo & sequentibus, vbi pro dijudicando statu singulorum quattuor anni temporum in genere, plurimum etiam respicit ad coniunctiões & oppositiones luminarium quæ proximè præcedunt ingressum Solis in quattuor Zodiaci cardinales troparum & æquinoctiorum notas; tum etiam in dignoscenda temporum mutatione, quæ ad singulos menses synodicos accidit, iubet vt consideremus singulas coniunctiões & oppositiones, neque consequenter negligat tetragonas etiam radiationes, vt suo loco dicemus.

Nam validissima eorum quæ prius erant, mutatio committitur, dum Luna cum Sole coit, ac eius lumine circumuallatur, quippe quæ prius apparebat, nunc nulli conspicitur. Dein diametra Lunæ statio tanquam distinguens, in binasque partes secans contrarias maximæ Lunæ dispositiones, aliarum omnium est validissima, quod verò incrementum, diminutioni maximè sit contraria dispositio, ostendere non est opus.

Reddic

De diebus Decretorijs

Reddit rationem Galenus, cur in luminarium conjunctione contingant in rebus inferioribus, & præcipuè in aere validissimæ mutationes, & sic toto illo tempore quo Luna manet occultata, aitque id evenire, quia Luna prius, idest antequam à radijs Solis obumbraretur, cõspicua erat omnibus, & lumen à Sole haustum in terram diffundebat, & in conjunctione non amplius cõspicitur, sed à Sole occultatur, ideoque effectus illius impediuntur. Post conjunctionem tribuit præ ceteris vim maiorem oppositioni, seu plenilunio, quod diametra Lunæ statio distinguat totum Lunæ statum in duas partes contrariarum dispositionum; pars enim illa Lunaris cursus, quæ est à coitu ad oppositionem, incrementum luminis illius dicitur, altera verò pars ab oppositione ad coitum, decrementum luminis Lunæ appellatur. Est autem validior Lunæ status in oppositione & efficacior, quàm sit in coitu (licet maiores, vt diximus, cõtiant mutationes in cõiunctione, quàm in plenilunio) quod tunc Luna luminibus plena maiorem habet potentiam influendi in hæc sublunaria: estque tunc eius lux ita illustris ac densa, vt umbram excitare sufficiat, & homines noctu etiam negotiari possint. Cæterum etli potentior sit Luna ipso plenilunij tẽpore, quando scilicet est in diametro aspectu cum Sole, est tamen ad nocendum prona ob aduersos Solis radios, quos excipit, diametralis enim aspectus perfectæ est inimicitæ ac summè malus. Vnde & ægri tunc male se habent, licet non tantum, quantum in nouilunio, breuius enim est tempus oppositionis & cito labitur, at in conjunctione non item: latet enim Luna aliquandũ & ante & post perfectam conjunctionem, sub Solis radijs, ideoque toto illo tempore ob luminis Lunæ priuationem, validissimæ sũnt alterationes in hisce inferioribus.

In plenilunio autem potentior est Luna ante perfectam oppositionem, quàm sit immediatè post illam, habita similitudinis ratione, & seruata quantitatis luminis æqualitate; prius enim adhuc augetur lumine, post verò lumine decrescit.

Deinde post hunc congressum, & plenilunium, duæ dichotomi, medium vtraque secans, augmenti tempus prior, diminutionis altera.

Duæ sunt medietates Lunaris cursus à Sole, vna incrementi, altera decrementi, vt diximus; vtraque autem rursus subdiuiditur, in illis scilicet terminis vbi Luna fit dimidiata, adeo vt quattuor in vniuersum efficiantur quadrantes, nempe duo augmenti luminis, ac totidem decrementi. Primus quadrans est à conjunctione vsque ad gradus 90. distantia Lunæ à Sole, seu vsque ad primam quadraturam, vt aiũt; alter est ab hac vsque ad oppositionem; fit deinde ab oppositione ad secundam quadraturam tertius, & est elongationis Lunæ à Sole graduum

drum 270. quartus autem est à secunda quadratura ad coniunctionem vsque.

At omnium extremæ, imbecillimæque aeris nos ambientis conversiones in falcatis, & in vtrinque gibbis apparitionibus fiunt: magis autem in vtrinque gibbis, nulla siquidem in eis magna mutatio, sicut in falcatis apparet.

Vt igitur euentiffimæ sentiuntur mutationes in nouilunijs & plenilunijs, minus verò euidenter in quadraturis, ita debiliores ac obscuræ seu imbecilles apparent mutationes aeris in falcatis & vtrinque gibbis apparitionibus, vt ait Galenus, hoc est in sextili ac trino aspectu Lunæ cum Sole; in sextili enim falcata est & inclinata in cornua, in trino autem gibbosa est vtrinque ac curua. Ratio illa esse potest, quod validior est aspectus oppositus cæteris, deinde quadratus, debiliores verò sunt hexagonus & trigonus. Vbi obseruatione dignum est, quod monet Galenus, nempe maiores mutationes sentiri in hexagono, seu sextili aspectu Lunæ cum Sole, quam sentiantur in aspectu eius trino, cum tamen experientia constet trigonum validiorem esse hexagono. Sed huius ratio est, quod Luna in distantia à Sole ad 60. gradus, seu in sextili aspectu vel appropinquat occultationi, vel ab eadem discedit; dixit autem supra validissimas fieri mutationes, dum Luna à radijs Solis occultata est. Cæterum quantum possint quattuor illi Lunæ status, coniunctio scilicet, oppositio, & vtraque quadratura vel inde patet, quod Ptolemæus pro dijudicanda aeris mutatione iubet ad dicta tempora, seu ad dictos quattuor Lunæ status Cœli figuras constitui, quod in trino & sextili aspectu, vt debilioribus, non dixit esse operæpretium. Vbi hoc addimus, quod ideo validiores effectus sentiuntur in dictis Lunæ stationibus, quia Lunæ circuitus à Sole assimilatur quodammodo cursui annuo. Cum enim Sol constituat quattuor anni tempora distincta, ex transitu scilicet per quattuor principales Zodiaci notas, quæ sunt duo tropica & duo puncta æquinoctialia, sic etiam Luna per hæc principalia puncta, coniunctionem scilicet, oppositionem, & duas quadraturas, discurrens suas etiam mutationes (Sole tamen imbecillius) efficit.

Quare nec Aratus male ipsas neglexit, tanquam imbecilles existentes; conuenitque eos laudare qui de eis scripserunt, tanquam ne vel minimum quidem omittentes.

Galenus singulari modestiæ exemplo non reprehendit Aratum, qui falcatas & vtrinque gibbas Lunæ phases, id est sextilem ac trinū aspectum neglexit, tanquam exiles & imbecilles effectus parturiētes; laudibus

D bus

De diebus Decretorijs

bus tamen esse illos, quæ de illis etiam egerunt, ut qui ne minima quidem prætereire voluerint. Vnde colligitur in artibus nihil esse ita exiguum, quod merito sit negligendum.

At in plenilunijs conuersiones, & his adhuc magis in congressibus, proprium hoc præter cæteras habent: illa siquidem celerimas statim mutationes faciunt: congressus verò inæquales & diurnas.

Facit nunc comparationem mutationum illarum & effectuum, qui à plenilunijs & nouilunijs dependent, aitque mutationes in plenilunio celerimas esse, in coniunctione verò inæquales & diurnas. Huius autem diuersitatis causam iam subdit, dum ait.

Quid enim ante Lunam apparentem manifestò pronuncies non est: longum autem hoc tempus occultationis est, integri ferè signi spatium explens, mutationem verò ex incremento ad diminutionem punctum exactè definit, liquetque hoc Lunam momentaneo tempore pertransire.

Dicit itaque mutationes in nouilunio idè diurnas esse, quod occultatio Lunæ & emersio non fiat in momento, sed ad longum temporis spatium, quod per sepe integrum signum seu gradus 30. expleat: in quo interuallo, nihil esse quod pronuncies de statu scilicet temporis, sed expectandam esse Lunæ etadijs Solis emersionem; de qua intra Capite quinto agimus. Oppositiones autem ait esse celerimas, quod mutatio Lunæ ex incremento ad diminutionem, seu decrementum contingat in puncto, hoc est momento, quod est dum Luna Soli è linea perfectè diametrali opponitur, & ab illo distat exactè gradibus 180. Ceterum incrementum & decrementum luminis Lunæ prope perfectam oppositionem difficillimè distinguere possumus, quod Luna uno die & nocte & post exactam oppositionem plena lumine appareat; sed discriminè illud ab habitudine Lunæ ad Horizontem cognoscemus, nam ante oppositionem Luna iam multò ante Solis occasum orta supra terram apparet: verum elapsa oppositione, Sole jam infra Horizontem demerso, Luna etiam aliquantisper latet, ac tardiusculè conspicitur.

Itemque verè celeres plenilunij mutationes sunt, diurnæ conuersionales; nam occultationis tempus sibi ipsi simile est, & primū apparitionis tempus occultationi vicinum est, tum propter paruitatem eius particulæ quæ de tota Luna apparet, tum ob luminis imbecillitatem, tum ob breuitatem temporis, quo supra terram feruntur.

Magis dilucidè quæ superius dixerat, hic explicat, dicens verè celeres

tres esse plenilunij mutationes, nouilunij autem diuturnas: totū enim temporis intervallum quod ab occultatione Lunę ad emersionē vsque intercedit sibi ipsi simile est, hoc est eadem, toto illo tempore quo Luna sub radijs Solis permanet, aeris qualitas & constitutio durat. Deinde aliam adhuc rationem adfert, cur tēpus nouilunij longius sit, quod scilicet Luna post primam apparitionem occultationi seu occasui vicina sit, tum propter parvam Lunę portionem, quę illo tempore illustrata radijs conspicitur, tum ob lumen imbecille, ac obscurum, tum vetō ob breuitatem temporis, quo supra terram extat: videmus enim Lunam recentem à Solis occasu itatim etiam sub Horizontem mergi.

Quo tempore Luna in nos agere incipiat, quot-
que diebus. Cap. IV.

UT A igitur crisis euadet, cum in toto mense status in secundo die accidet: quo primo & manifesto Luna, & longo satis tempore supra terram iam apparet, & lumē sensibile de se mittit, ad hęc vmbra euidenter ostendit.

Crisim Galenus hoc loco vocat non illam quę in morbis, sed quę in aere fit, quando scilicet sensibilis in aere mutatio persentitur, id quod ipse paulo post confirmat, dum ait, omnem velocem mutationē crisis appellari. Vnde optimē dixit tutam crisis euadere aeris, id est, tutō nos de aeris constitutione posse pronuciare, cum status in secundo die accidet. Intelligit autem per diem secundum non primam illam Lunę apparitionem à Solis coniunctione, quę debilis est, vt supra dixit, sed alterum à prima emersione diem: tunc enim Luna manifesto & satis longo tempore à parte Occidentis supra terram conspicitur, & sensibili lumine fulget, demerso enim Sole infra Horizontem occiduum aliquam vmbra efficit. Ab illo igitur die de toto mense iudicium sumere iubet.

Primus autem dies tamdiu Lunam supra terram vagantem habet, quamdiu is adhuc quoque Solis lumen, quod post occasum est retinet: quare in hoc Luna simul cum Solis lumine occidit saepe verō & prior est occidua: primum verō manifesta in secundo die apparet, nunc quidem magis, nunc verō minus.

Causam nunc subdit, cur de primo apparitionis Lunę die non possit ita tutum sumi iudicium de aeris qualitate futura, vt de secundo, & hanc esse ait, quod Luna prima sua emersionis die parum supra ter-

D 2 ram

De diebus Decretorijs

ram immoratur, ac nonnunquam tantillo solùm tempore, quo Solis in terra relictum lumen, quod post occasum eius restat, perdurare solet, ita vt Luna quasi simul cum Solis lumine occidat, & non perrarò etiam, antequam lux illa Solis euanescat, infra Horizonté demergatur: atque tunc secundo apparitionis die verè manifesta est, & aliquanto diutius supra terram restat, magis autem aut minus pro varietate caussarum quas subdit.

Atque hoc ei accidit tum longitudine à Sole recessus, qui ob peculiarem Lunæ motum fit (non enim ex æquo semper mouetur) tum propter latitudinis immutationem, tum propter signorum occasum non æquali tempore euenientem, insuper ob præteriti congressus tempus. Vnde non semper vnum tempus est, quo clarè Luna conspicitur: sæpissimè autem triduo in coitu Solis remorata, planè inuisibilis est, quo nondum hæc terrena immutare potest.

Supra Capite secundo de varijs caussis apparitionis Lunæ nunc maturioris mens tardioris egimus, vbi de mense Lunari apparitionis loquuti sumus: superuacaneum autem foret eadem hic repetere.

Cæterum de finali superioris particula clausula, non ita bene ab interprete translata & in latinum sermonem conuersa, sic scripsit Federicus Bonauentura in annotationibus libelli Theophrasti de pluiarum signis: Quibus (scilicet caussis apparitionis Lunæ) sic explicatis ita concludit τοῦ πικρῶ δὲ τρεῖς ἡμέρας τὰς πρὸς συνόδῳ ἢ ἀόρατος γίνεται τελείως, quæ verba non ita ego accipio, vt Galenus dicat Lunam sæpissime triduo in coitu Solis remorari, quemadmodum credidit interpres, atque quod magis mirum est, doctissimus Manardus & græcarum litterarum scientissimus, qui epist. 5. libri 15. Galenum his verbis protulisse scripsit, Lunam magna ex parte tribus diebus à coitu luce carere, quam etiam opinionem Planerius, vt vidimus, secutus est: verum arbitror ego Galenum longissimos occultationis limites exprimere voluisse: tribusque diebus Lunam luminis expertem permanere dixisse, vt mox concluderet tempus actionis ipsius, idest illuminationis mensem, & tempus peculiaris circuitus, scilicet mensem periclicum in vnum ferè redire: quo pacto si Galeni locus accipiatur, patet nullam esse in eo difficultatem, quamobrem & verba sic erunt interpretanda: In totum autem Luna tribus diebus circa coitionem inuisibilis permanet, aduerbium enim illud τοῦ πικρῶ significare hic δὲ λως, idest omnino & in totum, vt sæpissimè solet apud Græcos auctores, non ἐν τῷ πικρῶ, idest vt plurimum, quod longè minus frequens est, satis ex ijs quæ diximus, atq; ex tota Galeni disputatione, disputationisque

tationisquæ ipsius scopo fit perspicuum. Cum enim quattuor sint tem,,
pora Lunaris apparitionis, patet prima die & quarta ineunte rarissimè,,
contingere, vt Luna conspiciatur, quoniam difficile est omnes causas,,
vel simul consentire, vel dissentire: itaque falsò Galenus asseruisset, sæ,,
pissimè tribus diebus sine luce Lunam esse: ita enim sæpissimè quarta,,
ineunte appareret: quin etiam & vnam tantum causam habere locum,,
non est facile: quod verò duæ simul coeant, id sæpissimè euenit, vnde,,
& frequentior apparitionis terminus, vt Fracastorius quoque in Ho,,
mocentricis Capite 20. docuit, secunda erit dies quemadmodum per,,
bellè Galenus indicauit, ipsam præ alijs accipiens. Hucusque Bonauen,,
tura. Iam verò dum Galenus ait, Lunam illo tempore, quo sub radijs
Solis occultata desidet, non posse hæc terrena immutare, videtur quasi
palinodiam canere, & sibimetipsi contradicere, vtpote qui supra Ca-
pitate tertio affirmarit magnas in aere mutationes fieri, dum Luna Soli
coniungitur, & sub eiusdem radijs latet. Quam diuersitatem vt com-
poneret Planerius, distinguit Galeni sententiam, dicitque ipsum supra-
citato tertio Capite de illis mutationibus agere: quæ fiunt in Luna
respectu luminis Solaris, prout scilicet est vel plena lumine, vel media
portione diuisa, vel repente nulla, non autem de mutationibus quas
Luna in hisce inferioribus excitet, de quibus in hoc textu loquitur.
Sed, pace tanti viri dixerim, laterem lauat Planerius, nec videt suam
hanc expositionem corruere, & à sequentium Galeni verborum textu
penitus obrui, dum idem Capite proximè subsequente ita disserit:
Cæterum aera nos ambientem magnas suscipere mutationes, dum
Luna primum occultatur, & rursus primum apparet, nemo mortaliū
ignorat, &c. Voluit itaque Galenus innuere Lunam toto suæ occultat-
ionis spatio magnam in aere mutationem efficere, & consequenter et
in hisce inferioribus, vt quæ ab ipso aere alterantur; neque enim im-
mediate, sed aere prius affecto terrā ipsam Luna afficit & moderatur.
Quamobrem melius Galeni opinionem assequuti esse videbimur, si di-
xerimus voluisse eundem hoc loco insinuare Lunam radijs Solis cin-
ctam tertena ipsa nō posse immutare, habita scilicet ratione luminis,
quod à Sole mutuatur, cum supra capite secundo ipse dixerit Lunam
augere, fructus & animantia implere, prout Solis plus minusve par-
ticipat, validaque omnia esse cum lumine plena fuerit, languida verò
dum falcata & pauco lumine prædita apparet; igitur languidissima v-
bi nullo lumine affulgebit. Deinde verò cum dixit Lunam silentem
magnas in aere mutationes efficere, voluit id fieri ob luminis Sola-
ris absentiam seu priuationem; & frigiditatem Lunæ noxiam, Fiunt
itaque magnæ mutationes in hisce inferioribus patiunturque illa plu-
rimū absente Luna, quæ dum sub radijs est in meliorem statū muta-
re, seu conuertere hæc terrena nequit, quousque Solis lumine denud

illustra-

De diebus Decretorijs

illustrata, eadem illa sensim alteret foueatque mutatio; & alieno lu-
 mine. Bonaventura profecto libro superius citato duplicem adfert su-
 periorum Galeni verborum sententiam; cuius nos expositione, cum
 e re nostra fit & huc quam maxime faciat, non grauabimur hic adscri-
 bere; nam inquit: Cum verò scribit (Galenus scilicet) Lunam circa coi-
 tum tribus diebus sine lumine esse, ac per id temporis non tantum ha-
 bere virtutem, ut possit hæc nostra alterare: dupliciter verba intelli-
 gi pos-
 sunt, ut vtro modo intelligantur, omnis, ut res, tolletur contrarietas.
 Primum quia tribus expletis à coitu diebus, quarta currente, sextilè
 efficit Luna cum Sole configurationem, iure tribus à coitu diebus nul-
 lam fieri à Luna alterationem scribit Galenus: terrenis enim reb. Lu-
 na mutationem infert ut plurimum quartæ, quemadmodum superius
 ex Theophrasto monuimus: vnde tribus præcedentibus diebus non
 potest, aut minus potest aerem alterare: in aspectibus enim ipsis & di-
 chotomijs potissimum alterationes fiunt, ut superius vidimus; atque
 hoc pacto sententia erit res naturales circa Lunæ coitum mutari, inde
 verò totis tribus diebus, quibus Luna sine lumine esse solet; nullam
 fieri mutationem, quoniam circa quartam effici mutatio debeat: quæ
 tamen omnia ut plurimum locum habere dicenda sunt, cum alioqui
 omnibus diebus mensis, non in ijs tantum, in quibus aspectus cadunt,
 mutari possit insigniter ob materia inordinationem status aeris. Se-
 cundo quia Capite tertio de tempore coitus Galenus sermonem ha-
 bens dixit, *οὐδὲν γὰρ ἔχεις σαφέως ἀποφθεῖσαι πρὶν εἶναι τὴν σελήνην*, id est, nil
 enim aperte pronunciarè poteris, antequam Luna appareat, non in-
 congruè affirmabimus locum de quo agimus non esse simpliciter intel-
 ligendum, ut scilicet sensus sit, Lunam circa coitum hæc inferiora non
 alterare, videlicet nullo modo alterare; sed subaudiendum erit ex su-
 perioribus aduerbium *σαφέως*, quo pacto erit sententia Lunam in coi-
 tu non alterare manifestè, quod est, adeo ut à nobis possit de mutatio-
 ne quam potendit, indicium sumi ab ea vllum, vnde alterabit qui-
 dem Luna de Galeni mente terrena hæc circa coitionem, sed altera-
 tio illa, quia lumine caret, non poterit, antequam fiat, à nobis præni-
 deri, qui ex lumine & colore eius cornuumque figura & conditione,
 alijsque eiusmodi signa captamus futuræ mutationis &c.

Et quodam modo tempus, tum peculiaris eius circuitus, tum in
 nos actionis in idem recidit; etenim circuitus vicenis diebus sepre-
 nisque, & tertiâ ferè diei parte peragitur, in tanto enim tempore to-
 tum signiferi circulum percurrit: at quo nobis lucescit circuitus,
 quod is quoque eidem conueniat numero planè intelliges, si occul-
 tationis tempus de toto menstruo eximas. Quod autem menstruū

tem-

tempus non omnino triginta diebus constet, sed minus vnus dies
ferè dimidio, Hipparchus integro vno libro demonstrat.

Galenus mensē peragratiōnis Lunæ ait esse dierum 27. & hora-
rum 8. ferè, æqualem ferè tempori illo, quo Luna suas vires in hæc in-
feriora exercet, quod temporis spatium alias mensē illuminationis
diximus, id est circuitum illum, quo Luna nobis illucescit. Hunc au-
tem inconstantem esse tempus nos supra demonstrauimus, tum Galenus
hic affirmat, & producitur dicitur mensis illuminationis, si à mense sy-
nodico, qui est dierum 29. cum dimidio ferè, seu horis 13. abstruleris
tempus occultationis Lunaris sub radijs solaribus, quod Galenus hic
largo modo dierum trium assumpsit, licet esse possit nonnunquã vnus
dies, sæpius duorum, & perrarò quattuor. Relinquentur itaque pro
mense illuminationis dies 26. cum dimidio: ita vt differentia horum
duorum mensium sit horarum tantummodo 20. Vt autem insinuaret

Galenus hos duos menses non esse reuera & absolutè equales, adiecit
illam particulam, quodammodo, seu propemodum. Verùm enim uerò
mensē hunc synodicum esse dierum 29. cum dimidio, id non solum
Hipparchus, sed & Ptolemæus ac neotherici omnes vno ore fatentur,
licet de minutis non omnino conueniant, quod tamen Medicorum pa-
rum interest. Caterum doctissimi illius Hipparchi monumenta in ista
temporis intercidiens, ad cuius imitationem Ptolemæus, circa Galeni
tempora, suam magnam constructionem conscripsit, in qua sæpè Hip-
parchi meminit: quem etiam Plinius, vt accuratissimum Astrologum
sæpius laudibus effert, tum verò maximè Libro secundo Naturalis Hi-
storiæ Capite vigesimo sexto, sic Hipparchum optimè demonstrasse
cognitionem siderum cum homine, nouam stellam suo suo genitum
obseruasse, posteris stellas annumerare ausam fuisse, ac sidera ad nor-
mam expandere: Cœli denique per amplam descriptionem posteris in-
hereditate reliquisse.

Quin & vulgus iam prope vniuersam nouit mensium alium,
quem *κλλόν* Græci nominant, quasi mutilum & imperfectum, dies
viginouem obtinere: alium, nempe absolutum, triginta. Nam
vniuersos amborum dies quinquaginta nouem esse oportet, siqui-
dem vterque omnino triginta, minus dimidia diei parte constet.

Supra in expositione Capitis secundi diximus ex mense synodico,
qui est dierum 29. horarum 12. min. 44. duodecies sumpto, confici an-
num Lunarem dierum 354. Vulgus autem, vt has fractiones euitaret,
sumebant alternatim hos duodecim menses, vnum dierum 29. & alter-
rum dierum 30. & facta omnium aggregatione conficiebat annum
Lunarem dierum 354. Ex qua vulgari mensium lunarium acceptio-

ne

De diebus Decretorijs

ne confirmat Galenus mensem verè Lunarem esse dierum 29. cum dimidio: collatis enim duobus mensibus, vno dierum 29. & altero dierum 30. conficiuntur dies 59. quorum dimidium est dierum 29. cum horis 12.

Mensem & inferiora omnia per septimanas à Luna immutari, Cap. V.

VE MADMODVM igitur annum integrum Sol disponit, ita Luna mensem, immutatione per septimanas ei accidente. Nam à prima apparitione ad dichotomum, & ab hac ad plenilunium, vtrunque quidem per se tempus est dierum septem, ambo verò quattuordecim. Simili modo, si inde, vbi ipsa æquali portione mensem diuidit, vsque ad secundam dichotomum connumeraueris, septem & hos inuenies dies, reliquos etiam qui vsque ad absolutam Lune occultationem sunt, septem.

Perpulchrè Galenus inter se confert periodum Lunæ à Sole, quem mensem synodicum dicimus, & periodum annuam, qua Sol peragrat totum Zodiacum, nêpe diebus 365. & quarta ferè diei parte. Sicut enim integer Solaris cursus distinguitur in quattuor quadrantes pro accessione Solis ad quattuor puncta Zodiaci principalia, quæ sunt initia ♈ ♉ ♏ & ♐: ita Luna in peregrinatione sua à Sole vsque ad eiusdem coniunctionem, quattuor quadrantes mensis synodici cõstituit, coniunctionem scilicet, oppositionem, & duas quadraturas. Nam si spatium synodici mensis dierum 29. cum dimidio, diuiseris in partes quattuor æquales, colliges quadrantem eius esse dierum 7. & horarum 9. licet Galenus integram tantum hebdomadam neglectis 7. horis assumpserit. Primus itaque quadrans mensis synodici numeratur à coniunctione Lunæ cum Sole vsque ad primam quadraturam, & continet integram hebdomadam ac insuper 9. horas: secundus est à quadratura prima vsque ad oppositionem seu plenilunium, qui aggregatus priori quadranti, constituit duas hebdomadas integras cum horis 18. Tertius Lunarum quadrans incipit ab oppositione, & definit in secundam quadraturam, quousque numerantur à coniunctione proxima hebdomadæ tres, dies vnus ac tres horæ. Quartus denique quadrans, à secunda quadratura vsque ad sequentem denudò coniunctionem numeratur.

Cæterum vt quadrantes anni reuera inter se sunt inæquales; sic & hi

hi mensis Lunaris quadrantes æquales esse nequaquam possunt, si veros & apparentes vtriusque Luminaris motus spectemus, non fictos illos & æquales, ab artificibus & Astrologiæ inuentoribus ideo excogitatos, vt per hos ad verorum motuum cognitionem peruenirent.

Enimvero hoc nostro sæculo Sol quadrantem Vernalem, qui computatur ab ingressu Solis in primum Arietis punctum, vsque ad ingressum eiusdem in primum punctum Cancri, absoluit diebus 92. ac horis 20. quadrantem Aestiualem verò à dicto puncto vltimo vsque ad ingressum suum in primum Libræ punctum absoluit diebus 93. ac horis 11. Autumnalem verò ab hoc puncto vsque ad introitum in primum Capricorni punctum conficit diebus 89. horis 19. ac denique Hyemalem finit diebus 89. ac horis 4. Eadem ratione Lunæ hebdomadæ seu quadrantes tam in quavis lunatione, quam facta comparatione vnus mensis synodici cum quocunque altero, variè differunt ac dissimiles sunt. Accipiamus, verbi gratia, mensem Ianuarium anni 1606. (quo hæc commentamur) in hoc fit nouilunium die 8. horis 8. ac minuti 33. post Meridiem, & primus quadrans Lunaris est dierum 7. horarum 4. & minuti 8. secundus dierum 8. horarum 4. minuti 5. tertius dierum 7. horarum 10. minuti 49. quartus denique dierum 6. horarum 16. ac minutorum 17. Erigitur totus mensis synodicus verus & apparens dierum 29. horarum 11. ac minutorum 23. Atque hæc varietas etiam in reliquis mensibus alterius cuiuscunque anni cernitur. Quod autem Galenus censuerit, quadrantes Lunæ dierum præcisè septem non esse, vel inde patet, quod cum non lateret ipsum, aggregatum quattuor quadrarum, seu dies 28. non conuenire absolute, neque cum mense synodico, neque cum mense illuminationis, vsurpauerit largo quodam modo hebdomadas. Cæterum perbellè Galenus comparationem instituit anni & mensis respectu temperaturæ vtriusque, ita vt qualitas quattuor anni quadrantum respondeat quadris Lunæ totidem: ac prima quidem Lunæ quadratura, Hyemi; secunda Veri, tertia Aestati, quarta denique Autumno assimuletur. Id quod Aristoteles etiam affirmavit, dum Capite secundo libri quarti de generatione animalium ait Lunam Aestatem ac Hyemem per mensem nõ aliter facere quam Sol per totum annum. Neque aliud est discriminis inter hanc Solis & Lunæ operationem, nisi quod efficacior est Solis actio, Lunæ verò debilior. Sol enim ex accessu suo recessuque à nostro vertice, quattuor anni partes, seu stationes euidentissimas ac maximè perceptibiles efficit: Luna autem pro accessu suo recessuque à Sole, hoc est pro augmento decrementoque sui luminis à Sole mutuati, easdem quidem temporis vicissitudines efficit, sed longè debiliores ac magis obscuras. Porrò nouilunium & plenilunium

E duobus

De diebus Decretorijs

duobus solstitijs iure merito comparatur, illud quidem hyberno, hoc verò æstiuo; & pars quidem altera mensis à nouilunio ad pleniluniū, dum Luna augetur lumine, correspondet medietati anni à bruma ad Aestatem: altera verò mensis portio à plenilunio ad nouilunium, quo tempore lumine Luna sensim destituitur, æquiparatur alteri medietati anni ab Aestate ad Hyemem id quod etiam infra apud Galenum Capite septimo videre est. Vnde quadraturæ Lunæ inter coniunctionem & oppositionem intermediæ, duobus punctis æquinoctialibus æquipollent: vt enim in his Sol mediam obtinet distantiam inter humillimum & altissimum situm suum respectu verticis, & moderationem quandam in aere conciliat, sic Luna in quadraturis lumine semiplena est, & moderatè aerem afficit. Primus itaque Lunaris quadrans ab interlunio ad primam dichotomiam seu quadraturam hyemalis est, frigidus scilicet & humidus, secundus ab hac quadratura ad oppositionem vernalis est, & calidus ac humidus: tertius à plenilunio ad secundam quadraturam æstiualis est, & calidus ac siccus: quartus denique ab hac quadratura ad interlunium, autumnalis est, & frigidus ac siccus.

Cæterum æra nos ambientem magnas suscipere mutationes, dum Luna primùm occultatur, & rursum primùm apparet, nemo mortalium ignorat, maxime ij, quibus hoc studij est, agricolæ & nauaræ, qui stasin, id est statum aeris tunc vocant, cùm Luna primùm apparens secundum aliquem ventum stet.

Constat quotidiana experientia Euanr, dum primùm occultatur, plerunque facere aeris mutationem, quæ deinde perseueret vsque ad primam eius emersionem; quo tempore obseruandum erit qui ventus spiret, is enim per totum illum mensem perdurabit. Verum à quo die præcipuè iudicanda sit totius mensis Lunaris constitutio, videtur adhuc in dubio esse; auctores enim inter se parum concordare videntur. Plinius enim Libro secundo Capite 47. Naturalis Historiæ sic ait: De ratione eorum (scilicet ventorum) mensura quarta maxime Luna decernit. Hoc est, vt ait commentator Plinij, qui venti flaturi sint per totum mensem, iudicatur ex ijs, qui spirant quarto die post nouilunium, illi enim vt plurimum toto mense spirant; quartus enim dies indicatiuus mensis est. Sic Virgilius de quarto eodem die cecinit.

Simorru in quarto (namque is certissimus auctor)

Pura, nec obtusis per Cælum cornibus ibit

Totus & illè dies, & qui nascuntur ab illò

Exactum ad mensera pluua, ventisque carebunt.

Sed & huic opinioni de die quarto subscribit Beda, licet Theophrastus & Lucanus tertium diem à nouilunio iubeant considerari. Theophrastus

phrastus enim in libello de tranquillitatis & serenitatis signis ita scribit: Et si tertius ineuntis (synodici mensis scilicet) dies splendidus fuerit, prælagium est serenitatis. Idem in libello de signis pluviæ ait: lam verò & Luna exorians, cum orbem impleuerit, eadem indicat: nam si imbecillior facta, ignea & flamma apparuerit, ventum; si atra & obscura, pluuias decernit. Idemque noua monstrat, cum ignes colligere incipit, eò quòd tertius mensis dies prædicit. Hucusque Theophrastus. Verùm si rem ipsam diligentius rimemur, nullam hic opinionem differentiam deprehendemus: nam licet, alij tertium, alij quartum diè obseruari iubeant, omnes tamen illum diem intelligi voluerunt, quo primum Luna corniculata apparet, siue is quartus sit, siue etiam secundus. Cæterum non prætermittendam duximus Planerij in superiorum Galeni contextum explicationem, ait enim ille Lunam tum primùm occultari & apparere, cum gerit cornua & falcata est, circa sextilem scilicet eiusdem cum sole configurationem, vultque hunc locum aduersari Capite tertio, vbi Galenus ait omnium extremas obscurissimasque aeris nos ambientis conuersiones in falcatis & in vtrinque gibbis apparitionibus fieri. Sed respondendum est, quod etiam si Luna primum appareat falcata, & eandem quoque speciem referat, cum est in sextili (licet hic non sit tantum incuruata & acuminata, quantum in prima sui apparitione, sed aliquanto crassior & fecundior, vt ita dicam, peccore) distinguendas tamen esse has appellationes, vt scilicet intelligamus nouam seu recentem Lunam, cum primum apparuerit corniculatam autem falcique similem, cum sextilem cum Sole aspectum constituerit. Quam distinctionem ab ipso Galeno haurimus, qui supra Capite secundo sic inquit: & falcatam speciem refert (Luna) vbi sexangula est, atque tunc primum noua est, cum post Solis congressum apparet. Est itaque mens Galeni in supracitato tertio Capite, in falcatis Lunæ apparitionibus, hoc est circa hexagonam seu sextilem configurationem, imbecilles fieri mutationes, reipsa scilicet aliarum validiorum mutationum, quæ in nouilunijs, plenilunijs & quadraturis accidunt. Sed hoc in loco affirmat magnas aeris nos ambientis mutationes in prima Lunæ tum occultatione tum apparitione euenire, quod hæ alterationes sint coitus Lunaris, de quo alibi fusiùs egimus, non autem falcate configurationis.

*Cynthia si cornu, quod se sustollit in altam,
Incuruum specie velut annuat, adfore Cælo
Sua procellosi prædicet sibra Aquilonis.
Rursus eo veniet pluuies Notus, hanc vbi partem
Pone supinari conspexeris, inque reclinem
Sponte habitum; verùm si lumen tertius ortus
Proferat, atque Dea conuoluat circulus oras*

E 3 *Suffusus*

De diebus Decretorijs

*Suffusus rutilo, mox tempestate sonora
Spumosum latè pelagus canescere cernes.*

Quin etiam hæc in eodem libro scribit .

*Non vnum deprensa diem tibi signa loquuntur
Sed quæ signa nouo dederit nox tertia motu
Quartave, sustollas medios dum Cynthia vultus,
Durabunt Cælo: medio quæ edixerit ore
Ignes in plenos : hinc in dispendia rursus
Altera prouisa signantur tempora Lunæ .
Illa debinc donec germani luminis ignes
Accedat Phæbe, mensis postrema notabunt .*

Non ad omne tempus, quod ab initio est vsque ad finem, primæ apparitionis signa sufficere ait: sed dichotomos & plenilunia mutationes quasdam adferre.

De prima Lunæ apparitione, quas tempestates factura sit, ex Arato adfert Galenus, qui ait; si Luna dextrum seu superius cornu quasi incuruatum habeat (id quod non nisi de falcata Luna potest intelligi) à Boreali parte Aquilonem flaturum, id est ventos futuros. At si idem cornu incuruatum terram respexerit, ab Australi parte Notham pluuijs grauem aduenturum. Verùm si post tertium occultationis diem Luna circulo quodam subrubeo cincta primum comparuerit, tempestates horridas adfuturas. Hæc primis illis versiculis Aratus indicat: in subsequentijs verò affirmat signa deprehensa id est temporis alicuius obseruatam constitutionem, non solum vnum diem indicare: sed qualis fuerit aeris conditio tertia nocte (qua scilicet Luna post conjunctionem primum apparuerit) talem statum futurum succedentibus diebus vsque ad primam Lunæ cum Sole quadraturam; à qua deinde iudicium esse desumendum ait, vsque ad oppositionem, & ab hac vsque ad alteram quadraturam: à qua denique de residuo mensis vsque ad coniunctionem iudicandum censet. Colligimus autem ex his Arati versibus non desumendum esse iudicium de toto aliquo mense sinodico ab vno aliquo termino seu statione Lunæ, vt Plinius & Virgilius inuunt, sed quadraturas etiam & plenilunia suas mutationes efficere. Cui suffragatur testimonium Theophrasti, in libello de signis pluuiarum sic dicentis: *Quamobrem ab interlunio, tanquam à principio con-
templationis initium ducere conuenit, terrenis enim rebus Luna mu-
tationem infert, vt plurimum quarta, sin minus, octaua: atque si per
id temporis non fit mutatio, certè fiet in plenilunio: item à plenilunio
ad octauam mensis decrescens, ab octaua ad quartam, inde ad nu-
miniam, id est ad silentem Lunam redeundum est.*

Omnis

Omnis autem velox mutatio crisis appellatur, & statum quidem in Luna falcata potissimum dicunt: deinde ad plenilunium transferunt similiter vocantes, hoc enim validas vires etiam obtinet: hoc autem imbecilliores quidem sunt semilunares stationes, atque hæc quoque de aere decernunt. Quare mensem à Luna immutari secundum septimanas iam est peripicuum.

Crisis vox est generalis, quæ non solum ad morbos, ut passim apud Galenum, verum etiam ad aerem, ut hoc in loco, refertur: omnis enim velox aeris mutatio crisis appellatur. Dantur autem quatuor principales crises in toto cursu Lunari, & prima est cum Luna falcatam refert speciem, seu in prima apparitione, & hanc statum appellant, quod ex ipsa decernatur temporis, seu aeris mutatio subsequutura usque ad secundam quadraturam, ubi fit altera crisis: at tertia fit in plenilunio, quarta verò in secunda quadratura, duratque usque ad proximam Lunæ disparitionem.

Omniū autem crisisū validissima est, quæ fit dum Luna falcata est, nam quæ in plenilunio & quadraturis fiunt, prima sunt imbecilliores. Porro concludit Galenus mensem, hoc est, aeris constitutionem in quovis mense secundum septimanas immutari, quod termini illi, in quibus crises accidunt, à septem dierum numero siue septimana parum absint.

Quod autem aliæ res uniuersæ inde quoque mutantur, omnibus non perinde constat: sed ijs, qui huiusmodi accuratè obseruauerint, inconfesso est. Ad hæc post feminis conceptionem omnis impregnatio, insuper nihilominus hæc & post partum adauctio.

Item omne actionis initiū magnas alterationes in septimanas circuitus obrinet. Quæ namque quotidie omnibus, quæ subsistunt incidunt, horum causam Luna habere obseruata est, maximèque tetragonis & diametris stationibus ea immutans. Nam si Luna in Tauro existente semen concipiatur, vel partus, vel omnino alterius cuiusdam principium contigerit, magnas eius mutationes faciet, quando signiferum percutrens in Leone, Scorpio, & Aquario fuerit. Verum in Leone tetragonos, id est quadrata statio, septimanæ unius existit. In Scorpio diametra, duas septimanas habet. Ita quoque in Aquario secunda quadrangularis statio in tertiam septimanam procedit, idque necessario, quod Luna sicut ante diximus vicenis diebus septenisque, & particula quadam adiecta, maximè tertia diei parte,

De diebus Deceptorijs

parte, vniuersum significandi ambitum peragit. Si namque in toto tēpore torum orbem pertransire oportet, constat quartam ipsius partem in septem propè diebus eam expedituram.

Proinde huius te admodum meminisse ad futura conuenit, nempe Lunæ transpositionem tetragonam non diebus septem integris circumscribi.

Hucusque maximas Lunæ vires pro varia eius cum Sole habitudine in aeris mutatione didicimus: atqui cum hæc inferiora omnia ab aere plurimum & præcipuè afficiantur, quâ ratione primam ac præcipuam actionem in hæc terrestria à Luna proficisci pernegabimus? Atque licet in hæc Lunæ actio non ita euidenter in quorundam maxime imperitorum ac vulgi sensum incidat, ab Astrologis tamen ita firmis ac certis rationibus, longaque ac indubitata experientia rerum magistra perspecta est, vt dubium de ea reliquum esse non possit. Quibus si fidem auctoritatemque derogamus, non video cur eandem artem etiam medicæ non abnegemus, quæ non minus coniecturalis est & observationibus constat, quàm hæc nostra Astrologia.

Admiranda igitur, nulloque modo damnanda est diligens Astrologorum in obseruandis, explicandisque Cælorum motibus ac varietatibus solertia; qua hoc tandem assequuntur, vt maximo cum valetudinis suæ emolumento ægritudines aduenturas præuideant, præuisis animo forti ac constanti (temperatura primùm corporis ad easdem lenius excipiendas optime munita) expectent, præsentibus denique facilius, citiusque effugiant, ac ab iisdem liberentur.

Ad hæc post feminis conceptionem &c.

Exponit nunc Galenus ac recenset illa, quæ mutationem à Luna secundum septimanas circuitus, hoc est secundum quadraturas & oppositiones sortiuntur, dicitque huic alterationi maxime subijci conceptionem feminis, editionem partus, & omne denique actionis initiū. Qua in re ab Astrologorum doctrina parum, aut nihil recedit, licet enim illi in quocunque rei alicuius principio non solam Lunam, sed reliquorum etiam Planetarum conspirationem attendant & examini subijciant, præcipuas tamen vires actionemque euidentiore ac præ cæteris magis relucentem Lunæ varijs de causis attribuunt; illa enim humidis omnibus, qualia sunt, quæ ortui vicina sunt, nascique primùm incipiunt, maxime prædominatur, deinde & corporibus eorumque augmentationi, ob luminis sui augmentum decrementumque perbellè assimilatur, tum verò maxime parti vegetatiuæ, quæ in ortu hominis magnopere potest ac viget, ex Philosophorum omnium sententia dominatur. Porro autem Astrologi singularum rerum exor-

tus

ars tanquam principium sumunt, in eoque lucem & calorem celestem, ipsis rebus recens exorientibus primitus impressum, perdurare tanquam volent, donec ipsa permanserint; sed huic luci ac calori primario superuenit deinde lux & calor secundarius, qui succedentibus temporibus res iam natas inque lucem productas subinde aliter atque aliter afficit, prout ipsorum siderum positus continenter variatur: neque tamen calor ille celestis vicus & primarius seu materiae primitus impressus, vilo modo à varijs succedentium temporum constitutionibus extinguitur, sed progressu temporis aduenientibus celi actionibus ac luce secundaria alteratur potius, varieque non minimam adducens differentiam diluitur. Caterum primum illud principium mutationum omnium superuenientium fundamentum est, & veluti materia quaedam, ex qua reliqua omnia pullulant, germinat, & enascuntur, & qua cessante, hæc etiam esse desinunt. Quamobrem periti Astrologi futuros eventus cuiuscunque rei definire volentis officium fuerit, vnicum illud ac stabile principium exactè perpendere, idemque cum reliquis superuenientibus vbique ac semper rectè contemperare: in quo radices quæstorum utpote durationis, qualitatis futurorum eventuum ac reliquorum huiusmodi reperiet; nam vnaqueque stella societatem retinet cum ijs dicti principij locis, quorum ab initio gubernationem sortita est: inimicitiam autem conseruat cum ijs, cum quibus ab initio hostili radio configuratur, dissidet, vel alia quacunque ratione aduersatur. Hinc enim & quæ ad promouendam rem ipsam primitus ortam, & quæ ad destruendam sunt idonea probè inuoluetur.

Nam si Luna in Tauro existente semen concipiatur, &c.

Adfert nunc Galenus exemplum alterationum illarum, quæ respectu Lunæ contingunt, & quidem à partu hominis; ait enim si tempore partus alicuius Luna reperta fuerit in Tauro, natum illum, vel quicquid illud erit, quod Luna sic constituta ortum habuerit, magnas mutationes subiturum, dum Luna peragraverit Leonem, Scorpionem, & Aquarium, quorum signorum duo, Leo scilicet, & Aquarius tetragonam radiationem cum Tauro constituunt, Scorpium verò diametram. Ratio autem huius est, quod cum Luna ab initio familiaritatem contraxerit cum signo Tauri, vbi tunc dominium acquisiuit significandi, & imprimendi super complexionem dictæ rei eodem tempore exorientis, seu principium habentis, sit necessariò, vt eadem incurrente in signum ipsi Tauro aduersarium, siue illud quadratum sit, siue oppositum, res illas alteratis humoribus patiat, & debilitetur. Sic etiam si quispian in ægritudinem inciderit, cum Luna in aliquo gradu Tauri constitueretur, is vbi eadem consimilem gradum seu in Scorpione signo opposito,

De diebus Decretorijis

posito, seu in Leone vel Aquario, signo quadrato occupauerit, male sentiet, & humores in peius mutabuntur. Arque hæc quidem à Galeno allata sunt, vt constaret actiones Lunæ in septimanas circuitus confici, hoc est singulis septem diebus propemodum euariari. Vbi Astrologiæ studiosos admonemus necessarium esse, vt in computandis hæc hebdomadibus, quæ ex accessu Lunæ ad loca quadrata & opposita cõfurgunt, ad veros Lunæ motus, non ad medios, vt Galenus hic fecit, respiciamus, veri enim motus nunquam iidem sunt, sed semper alterantur, vt alibi ostendimus.

Qui salutare aut infestis dies sanis aut ægrotis futuri sunt, ex Luna prænunciari posse.

Caput V I.

DORRÒ illud denuò repetendum est, quod nos quoque obseruantes verissimum semper esse comperimus, ab Aegyptijs Astronomis inuentum, Lunam non modò ægris, sed etiam sanis dies quales tandem futuri sint, posse prænunciare. Si enim ad Planetas temperatos steterit (quos iam & *ἀγαθόροισ* Græci nominant, salutare Latini) faustos ac bonos dies producere: si ad intemperatos, graues molestosque.

Galenum diligentem Astrologiæ operam nauasse tum in doctissimis suis operibus hinc inde, tum verò maxime ex huius loci testimonio fit manifestum; id quod de semetipso dissimulandum esse non duxit, neque id ignominia sibi, sed laudi potius futurum existimauit, vt non immeritò explodendi sint quidam nostræ ætatis Medici, qui vt ignorantiam suam aliquo modo videantur obtegere, Astrologiam ipsam non solum Medico necessariam esse negant, sed mendacem illam, falsamque esse impudenti ore proclamare non erubescunt. Sanè si iidem illi diuinam hanc scientiam cum Galeno sæpius experimentis comprobassent, non solum veram illam esse & ipsi inuenissent, sed vtilem etiam & Medico maxime necessariam: quippe quæ tum salutare, tum infestis ægroti dies indicet, & quem finem tandem ægritudo sortitura sit, vel ad mortem, vel ad salutem manifestis argumentis edoceat. Nec mirari satis possum Ioannem Mauardum, Medicorum sui temporis non postremum, ita apertum & iuratum Astrologiæ hostem se profiteri, vt pestem illam Reip. & virus nocentissimum appellare non sit veritus, cū tamen

tamen ipse nihil solidi contra afferat, sed ad Ioannis Pici & Hieronymi Sauonarolæ coetaneorum suorum scripta contra Astrologiam sese referat. Quorum alteri Pico scilicet doctissime respondit Lucius Bellantius Medicus Senensis, & argumenta Pici non solum egregie conuulsit, sed & omnem hanc nostram scientiam maximè muniuit. Alter autem Sauonarola nihil nouum à Pico attulit, sed quæ hic diffusè, eadem penè ipse pauciorib. cartis protulit. Manardi itaque partes erant proprijs argumentis & experiencijs artem illam conuellere, quam ipse tantopere exosam aliorum auctoritate condemnat. Sed videamus nunc quæ ipse Epistola quinta Libri decimiquinti contra præsentem contextum Galeni, quem non est veritus Præceptorè impudenter abnegare, inutiliter effutiuit: licet Galeni laus & gloria tam excelso loco sita sit, vt à Manardi, viri alioquin doctissimi, calumnijs nequaquam sit passura. Sed quomodo (inquit Manardus) possunt hi dies (critici, scilicet) certi quippiam habere, si verum est aliud, quod experientia, obseruatum dicit Galenus, Luna beneuolos Planetas respiciente, bonos & sanis & ægrotis dies contingere; si ad maleficos respiciat, malos & contristantes? Ex hoc enim plerumque euenit, vt laudati ab Hippocrate dies maligni sint, & quos ipse vituperat, boni. Sed heus, Manarde, veram ne semper horum criticorum dierum ab Hippocrate assignatorum rationem experientia cognouisti? Profectò si ingenius es, dissimulare non potes, criticos illos dies sæpissime dummodo expertus sis, ab Hippocratis opinione discedere & diuersos esse. Nam & Cornelius Celsus Asclepiadi Hippocraticam horum dierum obseruationem repudianti subscripsit: & multi præterea (referente Augerio Ferrerio Medico Tolosate) non vulgaris doctrine & nominis sui temporis Medici in paucissimis egrotantibus veritatem horum dierum criticorum agnouisse se fatentur; necnon & Federicus Chrisogonus in libello de Prognosticis ægritudinum per dies criticos, Capite quinto, hos Hippocraticos dies decretorios in controuersiam vocat. Cæterum Astrologi omnes dierum criticorum rationem ad Lunæ motum referentes, illos dies notant, quibus Luna peruenit ad vtramque tetragonam, & ad diametram stationem respectu loci, in quo inchoante morbo reperiebatur, ideoq; primum tetragonum attinget nonnunquam septimo, & interdum octauo die, diametrum verò nunc decimoquarto, nunc decimoquinto: & alterum tetragonum alias vigesimo, & alias vigesimoprimum die, ac tandem vigesimo septimo vel octauo ad suam epocham reuertetur: & hanc rationem video probationes tum Astrologos tum Medicos sequi: quin & Augerius Ferrerius eandem comprobat his verbis: quam methodum recetiores multi Medici, & Astrologi cæteris omnibus præferunt & extollunt mirum in modum, atque vt ingenuè fatear, experimento sæpe comperi morbos iudicium distulisse, donec Luna,

F motu

De diebus Decretorij

,, motu suo peruenisset ad quadratum, vel oppositum stellæ cum qua fue
,, rat, cum primum ægritudo inciperet, aut idem omnino punctum at-
,, tigit. Quod frequenter contingebat die octauo & quindecimo, &
,, decimosextimo, & vigesimo, & vigesimoprimo, & vigesimosecundo, &
,, cæteris indifferenter, vt non mirum sit Hippocratem sæpè decimumi-
,, septimum & vigesimum, & alios qui his correspondent, tanquam de-
,, cretorios obseruasse: sed causam agnoscere non potuit, quod suo tem-
,, pore Planetarum motus non bene comperti essent. Hæc est igitur A-
,, strologorum sententia, Lunam in principio ægritudinis cum malefi-
,, co aliquo Planeta coeuntem, aut in eius quadrato aut opposito exi-
,, stentem maximas alterationes producere, cum ad hostiles alios aspe-
,, ctus prouenerit, siue decretorio, siue non decretorio die id contingat,
,, vt cum Luna in prima accessione iungitur Marti, tetragonos postea
,, eius radios oppositione attingens, miras tragedias excitabit, & mor-
,, tem sæpè afferat, cum beneficorum radij Lunam non fonebunt. Hæc
Ferrerius. Verum enim uerò, vt ne cui possit suboriri dubium, quos
beneficos & salutaris, & quos maleficos, seu infestos Planetas uocent.
Astrologi, monendum duximus, Iouem maximè ac Venerem, deinde
& Mercurium & Solem, quando bene affecti sunt, & Ioui ac Veneri be-
nignè conciliati beneficos appellari; Martem uerò atque Saturnum,
sicque denuò Solem & Mercurium, dum malè positi, & Saturno, aut
Marti sinistrè commixti sunt, maleficos nuncupari.

Fingamus enim homine quodam nascente salutaris Planetas in
Ariete, malignos in Tauro esse: is homo nimirum, cum Luna in A-
riete, Cancro, Librà & Capricorno fuerit, pulchrè deget: cum uerò
Taurum ipsum uel tetragonum aliquod uel diametrum signum oc-
cupat, malè tunc & molestè uitam transigit.

Planetæ omnes ab initio nascendi familiaritatem requirunt cum il-
lis locis, in quibus in dicto initio uel inueniuntur, uel aspectu aliquo
copulantur. Quamobrem si contigerit Lunam uel quemcunque alium
uitæ significatorem, aut dominum per loca fortunata decurrere, quæ
benefici Planetæ tempore nascendi, uel corpore, uel radio possidebant,
non tantum sextili, aut trigono, sed etiam quadrato, opposito, uel an-
tificio: tunc bene habebit natus. Sed & idem etiam intelligendum est,
quando Luna uel uitæ significator per directionem fertur ad dicta lo-
ca benefica, tunc siquidem natus optima fruetur ualitudine: & effectus
is à directione dependens multo erit & diuturnior & efficacior euen-
tu illo, qui per transitum significabatur; directionum enim significata
in annum integrum & ulterius etiam, transituum uerò in dies singu-
los, uel complures incidunt, uel absoluuntur. Iam uerò si Lunæ, uel
Solis, uel uitæ significatoris, aut domini ascendentis directio uel tran-
situs

litus per loca infausta contigerit, quæ ab initio malefici corpore vel radijs, noxijs scilicet vt quadrato, vel opposito, & nonnunquam sextili, vel trino, dummodo adsit inimicitia, oblidebant: malè tunc natus vitam tranfiget; ac directio quidem longiorem morbum, transitus autem breuiorem adferet.

Atque iam morborum initia huic cum Luna in Tauro, Leone, Scorpio, & Aquario fuerit pessima: sine periculo autem & salutaria sunt, cum Arietem, Cancrum, Libram, & Capricornum Luna permeat.

Hoc est si contingat morbum aliquem initium sumere, cum Luna fuerit in loco alicuius malefici in natiuitate, vel eius quadrato, aut opposito radio, tunc quidem pessima erit ægritudo & lethalis. Verum si quispiam ægrotare primum cœperit Luna possidente locum, quem benefica in radice tenuerat, aut radio aliquo aspexerat, tunc ægritudo erit sine periculo & ad sanitatem citò terminans, dummodo benefica illa nullam cognationem cum morte ab initio habuerit: potest enim & benefica nocere interdum, & maleficam induere naturam, cum scilicet domina est loci mortis, aut maleficis stellis aliquo modo permiscetur. Extat autem Aphorismus cum hac Galeni doctrina consentiēs in Centiloquio, quod sub Ptolemæi nomine circumfertur, estque talis. Morbus qui cepit cum Luna fuerit in eo signo, quod malefica aliqua tenuit in genitura, tunc in quadrangulo, aut diametro eius grauiſſimus futurus est; si autem malefica respicit periculosus: sin in loco, ubi genitura tempore benefica fuerit, sine periculo erit. Accedit huc, quod & transitus Solis per loca maleficorum genituræ, noxius est, ac tum quidem maximè, cum Sol vitæ dominium acquisiuit: nec non & transitus malefici alicuius per loca luminarium radice infaustus est, seu per locum ascendentiſ aut diametrum eius aut tetragonum: quin etiam si malefica aliqua ingreditur illum locum, ad quem directio ascendentiſ vel alterius cuiuspiam vitæ significatoris illo anno peruenit, præsertim si id ad initium anni, quo Sol ad locum natalitium reuertitur, acciderit, infausta erit talis progressio. Sed hæc à nobis fusius cap. 20. cum sequentibus nostris tractatus describentis.

Cæterum non ab re erit videre, quæ contra præsentem Galeni contextum scripserit Manardus Epistoliarum libro 15. Epistola quinta, cuius hæc sunt verba. Ex hoc enim plerumque euenit, vt laudati ab,, Hippocrate dies maligni sint, & quos ipse vituperat, boni. Sicut etiam,, ex alio Astrologorum dicto, à Galeno non minus recepto. Afferunt,, quippe ijdem Aegyptij Astrologi, quoties id signum, in quo boni Pla,, netæ fuerint, natiuitatis alicuius hominis tempore Luna infederit, bo,, nos dies illi homini futuro: atq; è diuerso malos, quoties in eo signo,,

De diebus Decretorijs

„ fuerit, in quo mali Planetæ erant, dum homo nasceretur . Idem iudi-
„ cantes ex signis, quæ de quadrato vel aduerso primordia illa signa
„ respiciunt . Vt si Arietem boni Planetæ tenuerint hora natiuitatis, &
„ mali Taurum, quando Luna in Ariete, Cancro, Libra & Capricor-
„ no fuerit, bene cum homine illo agetur, quando in Tauro, Leone,
„ Scorpio, vel Aquario, male. Quid igitur certi relinquetur die-
„ bus Hippocratis, si in vno Lunæ circuitu vix decem supererunt dies,
„ qui ex cœlesti causa non impediuntur? Sed cum duo sint secundum
„ Astrologos beneuoli Planetæ, Iupiter & Venus, duo maleuoli Sa-
„ turnus & Mars: fingamus aliquem Planetis his quattuor diuersa si-
„ gna tenentibus, vt me hæc scribente contingebat: Iupiter enim in
„ Scorpione, Venus in Libra, Saturnus in Cancro, & Mars erat in
„ Virgine: nullus ei nato, quocunque ægotauerit tempore, ex no-
„ tatis ab Hippocrate diebus relinquetur, qui à proprio significato
„ non detorqueatur. At dixerit fortè quispiam per bonos hosce in-
„ fluxus iuuari bonos Hippocratis dies, per malos malitiam malo-
„ rum augeri. Sed dicat mihi, quidnam fiet si cum bono influxu ma-
„ lus dies, vel cum malo bonus coniungatur? Mixta inquiet ex bono
„ & malo proueniet operatio. Verum, nomine hoc est Hippocrati-
„ cas obseruationes peruertere? & ordinem omnem ab eis auferre, atq;
„ Medicum à propria professione ad supputandos cœlestes motus euo-
„ care, & in hanc necessitatem adducere, vt cuiuscunque ægroti cura-
„ tionem accepturus est, natalem horam cognoscat, & Planetarum lo-
„ ca cum stylo & abaco in eadem hora peruestiget? Verum & morbo-
„ rum initia non minore diligentia erunt obseruanda, quum iuxta A-
„ strologorum & Galeni sententiam bona futura sint, his orientibus
„ signis, in quibus boni Planetæ fuerunt tempore natiuitatis: & mala
„ illis orientibus, in quibus mali fuerunt collocati. Idemque iudican-
„ dum de signis quæ vel ex aduerso, vel ex diametro respiciunt. Tanti
„ autem momenti esse Galenus putat principia, vt ab his ferè depen-
„ dere dicat vniuersam ex crismis diebus prognosticationem. Magnas
„ enim quæ in quadratis, vel in aduersis locis sunt mutationes, in bonis
„ principijs bonas, in malis malas esse arbitratur: vt & hic illud dici pos-
„ sit, quale fuerit principium, talem & exitum. Quare principij ho-
„ ra erit cum astrolabio à Medico accuratissimè cognoscenda, & quod
„ signum in ea orietur, solertissimè inuestigandum: hoc enim perdito,
„ simul omnis dierum iudicialium ars deperibit: alioqui eo etiam ha-
„ bito ruitura, si horæ principij magis standum sit, quàm diebus ab
„ Hippocrate scriptis. Hucusque Manardus, qui illud in primis mole-
„ stè ferre videtur, determinatos Hippocrates dies decretorios ab A-
„ strologis excludi: & eosdem variè permutari pro diuersa Lunæ cum
„ cæteris Planetis configuratione, Verum si Manardus, vt par erat,
Medi-

Medicinæ Astrologiam coniunxisset, longè diuersum sensisset, & diés illos Hippocraticos non euerit, sed pro vario syderum habitu moderari intellexisset. Nequaquam enim tot tantique lunaris circuitus diés à cœlestibus causis, vt ait ipse, impediuntur, neque enim semper Lunæ congressus cum maleficis diés infelices efficit; nam si Luna à malefico aliquo impedita morbum concitauit, dum eadem deinde cum alio malefico alterius ab illo naturæ concreditur, non auget morbum, nec immutat, sed in eodem relinquit statum. Sit exempli gratia ægrotudo biliosa, qualis à Marte excitatur, iam verò dum Luna Saturno pituitosos humores fouenti copulatur, non sentiet ægrotus alterationem: sicque etiam contrà decumbens pituitosa ægrotudine, Saturnina scilicet, Luna accedente ad Martem, non sentiet ille mutationem in peius. Nam qua ratione Mars igneus pituitosas fouebit ægrotudines? Alterum est quod Manardum ab Astrologia deterreret, nempe oportere Medicum, qui Astrologiæ studeat, versatissimum esse in calculo Astronomico, & auocari eundem à solita professione, cum attingatur ad examinandas cuiuscunque ægroti genituras. Præclarè profectò. Ergo ne ita oscitanter de re adeò magni momenti tractandum est? De vita & salute hominis, hoc est de summa rerum agitur, cui si Medicus opportuno tempore & conuenienti medela subuenire nesciat, quid aliud agere dicetur, nisi hominem ad orcum demittere? Quot passim quotidie miserrimè decedunt, qui nisi in Medicorum ignorantium manus incidissent, facillè poterant letho eripi & conualescere? Nisi Manardus noster Galeno impudenter renunciaisset, ad octauum librum de ingenio sanitatis ipsum remittere, vbi Galenus ait Medicos Astrologiam ignorantes peiores esse spiculatoribus & homicidis, non cognoscentes necessaria requisita ad Medicinam. Nunquid Medicus, qui temperaturam ægroti, quam ex Astrologia optimè poterat discere, ignorat, facillimè contraria medicamenta ægrotis præbere potest, & ita lethum eidem propinare? Neque tñ astringendos absolutè Medicos arbitraret, vt singulorum qui suæ curæ sunt, natiuitates scrupulosè discutiant, id enim nimij foret oneris, sed vt id sedulò præstent, quod pro tēporis angustia facillimè possunt, prout nos in sequente tractatu de Astrologiæ & Medicinæ cōsensu monebimus. Interim tñ non ab re erit illorum saltem, quorū ordinariam curam gerunt, horā natiuitatis cognoscere, & vitæ significatores dirigere, vt morborū maximè principalium tempore præcognito, facilius possint aduenienti malo obuiā ire & resistere: vt si verbigratia viderint significatorem aliquem vitæ, qui vt plurimum est vel Sol, vel Luna, vel Horoscopus, deferri per deiectionē ad corpus vel aspectum aliquem malefici Martis, morbum acutū & ardentē significantis, possint tunc tēperaturam nati ad sustinendū morbi impetum cōponere,

& cor-

De diebus Decretorijs

& corpus ipsum refrigerantibus, aut venę sectione, si ita visum fuerit, ita præparare, vt ægritudinem superuenientem lenius ac moderatius ferat, & excipiat. Cauillatur postremò Manardus principia morborū, ac Medici partes esse vult illa principia Astrolabio obseruare; quasi verò nõ sufficiat, principium hoc cognouisse ad communis horologij sonum, quod abundè sufficit ad cognoscendos dies decretorios, qui ad Lunę positum radicalem in dicto morbi initio referuntur, & ad præfagiendum morbi terminum, an scilicet ad salutem, an verò ad mortem conducatur, veluti fusiùs in subiecto tractatu patebit. cap. 14. & sequentibus. Cæterum vt Medicorum omnium auctoritates pro Astrologia videatur sustulisse Manardus, cum Galenum ipsum de Astrologiæ incertitia arguere nequeat, Hippocratem tacitè cõdemnat, quem si quando de constitutione Cœli locutus sit, de aeris constitutione loqui affirmat. Ita non veretur præceptorem suum ignorantiæ accusare, cuius ne ipse teneatur autoritate ac testimonio, sensum verborū ipsius in alienam sententiam conetur detorquere. Ait Hippocrates primo Epidimiorum sectione tertia in principio morbos cognosci non solum ex tota, sed etiam ex partiali, seu vt habet alia versio, ex singulari constitutione cœlestium. Quid hoc est aliud dicere, nisi præter generalem æstorum constitutionem, particulares etiam cuiusque geneses obseruandas esse & vel singularum Cœli constitutionem ad illud temporis momentum, quo quis ægrotare cœperit, attendendam? Videant igitur nostri temporis Medici, quantum à vero præceptorum suorum tramite aberrant, dum negligunt Astrologiam medicinæ coniungere: sed ad Galenum reuertamur.

Ad hæc alterationes magnas, quas in tetragonis & diametris per septimanas fieri diximus, in lethalibus quidem morbis lethales & ipsas, in salubribus bonas euenire necesse est. Quamobrem Hippocrates etiam damnat maxime mutationes, quæ in diebus decretorijs ad peiora declinant: quippe quod lethalis morbi symptoma sit, quemadmodum, vt arbitror benigni contrarium.

Non potest Medicus ab ipso statim morbi exordio de fine eiusdem vel ad salutem, vel ad mortem determinare, ac proinde dies decretorios expectat, vt de morbi conditione certior euadat: sed Astrologus ab ipso principio immediatè iudicat, sitne futura ægritudo lethalis, an verò ad salutem terminatura: maximè si figuram natiuitatis ægri examinarit, & loca maleficorum noxia & beneficorum salutifera didicerit, & quo cuiusque Aphetæ aut vitæ sustentatiui directio progressa sit, examinarit: nam si vitæ significatorum aliquis ad locum malefici infaustum impegerit, & simul adsint sub morbi initium certa mortis indicia (qualia in tractatu subsequente c. 21. 22. & 23. adferemus) valida

sida erit mortis venturæ significatio : contra si directiones faustæ , & nulla adsint, incipiente morbo, signa mortem minitiantia . Quæ ego iudicandi rationem certiorē esse, quā Medicorum à posteriori conjecturā arbitror : quid enim prohibet quominus vel in morbo lethali septima dies, quæ decretoria est, possit esse fausta, & morbi sequitiam nō nihil intermitteri, cum sæpe sæpius eueniat, vt Luna illa die beneficis stellaris coniungatur: & tamen supraueniente postea infelici stellarum habitu morbus vires acquirat, & mortem in decima quarta inferat ?

Quod si quis & huius ipsius causam , cur quadratæ & diametræ stationes sint potentissimæ quærat , is longissime à proposita disputatione digreditur . Nam in præsentia non primas causas omnium quæ ad astronomiā pertinent , sed quæ proposito nostro vtilis sunt inquirere cogitamus. Vtilis autem causæ sunt , quæ septimanæ naturam interpretantur.

Non adstringit Galenus Medicum ad tantam subtilitatem, quantā Manardus videtur requirere, sed sufficere ait, vt ab Astrologo nonnulla tanquam certa & experientia comprobata recipiat , & ea tantum scrupulosè perquirat, quæ ad medicinam maxime conducant. Supernacaneum enim foret, si Medicus causas singulorum, quæ ab Astrologis afferantur, velit cognoscere, vt si inuestiget cur trinus & hexagonus aspectus proficiuus & salutaris, quadratus & oppositus maleficus & noxius ab illis censeatur . Sufficit vt Medicus in his Astrologorum experientia per rationem comprobata acquiescat ; interea tamen si cuiuspiam lubeat principia Astrologiæ, quam vocant Iudiciariæ, ex fundamentis cognoscere , is recurrat ad primum librum quadripartiti Ptolemæi, aliosque scriptores, qui de illis ex professo tractant.

Rursus igitur eas in summam colligamus . Lunæ tetragonæ & diametræ stationes in principijs bonis bonas faciunt alterationes: in malis malas. Atque hoc præterquam quod Astronomis inconfesso est, integrum est & tibi obseruare. Sin autem huiusmodi nec obseruare volueris, nec ijs qui obseruarunt , fidem adhibere, indubiè sophistarum vbique nunc obstrepentium aliquis es , qui ratione manifestò apparentia nos approbare postulant, cum è contrario ex cui denter apparentibus, de abditis ratiocinandum esset . Ita suo quæque res principio circuitus sequentes vniuersos consonos habet .

Repetit ea, quæ paulò ante dixerat , nimirum Lunæ tetragonas & diametras stationes in principijs bonis bonas facere alterationes ; in malis, malas. Quæ autem sint principia bona , quæ mala, ex supradictis Galeni facile est intelligere; bona enim erunt, si Luna in genitura

vel

De diebus Decretorijs

vel in morbi initio benè affecta sit & cū beneficis Planetis aliquo modo copuletur; tunc enim vbi ad quadrata & opposita loco peruenerit, optima contingēt symptomata, & ægritudo in melius commutabitur: mala autem erunt principia, quando Luna qualicumque modo maleficis Planetis copulabitur; tunc enim in quadratis & diametris eiusdē stationibus acerba accident symptomata, & ægritudo in peius declinabit, sicut videre licet cap. 17. sequentis tractatus. Postremò tandem inuehitur Galenus in illos, qui eius sunt peruicaciæ, vt nec ipsi observationibus vacare nec obseruantibus credere velint, & hos meritò sophistas seu cauillatores appellat: estque hoc genus hominum adeò perfrictæ frontis, vt laudem sibi ac gloriam & aliorum calumnijs existiment prouenire.

In acutis morbis summam vim obtinere septimanas: in diuturnis ortus siderum, quibus anni tempora variantur: itemque illis coincidentes plures inesse iudicatorios, in his circuitu magis septimanarum fieri iudicationem. Cap. VII.

CIRCULIVM alij numero quodā dierum constant, alij mensium: iam verò qui dierum numero constant, septimani sunt, & Lunæ modo incedunt, qui autem mensium ad Solem referuntur, eodem modo euenientes.

Distinguit morbus Galenus, & alios dicit esse, qui diebus mensurantur, vt sunt qui intra mensem finiuntur, & hi secundum septimanas pro Lunæ cursu alterantur, quatenus scilicet ipsa ad quadratas & diametras stationes peruenit; alios verò, qui mensium numero finiuntur, & hi ad Solem referuntur. Augustinus Niphus Libro primo de diebus Criticis Enunciato nono distinguit morbos è materia emergentes penes tēpus, in diarios, hebdomadarios, menstruos, & annuos; & diarij quidem dicuntur, qui intra diem apti sunt desinere, vt anginæ & neruorum resolutiones, & id genus alij, quos perperacutos Medici solent appellare, quod accidentia habeant sequissima: Hebdomadarij sunt, qui septem dierum spatio finiri consueuere, & hos Medici peracutos vocant, quod in illis accidentia non sunt extremæ vehementiæ aut sæuitiæ, vt in perperacutis, sed sæua tamen cum vehementia, vt sunt pleuresis, phrenesis, & quædam apostemata hepatis, præterea etiam

etiam apoplexia, bubones pestilentiales, & alij nonnulli, quorum quidam terminantur etiam quarto die. Menstrui sunt, qui infra mensem desinunt, vt die decimoquarto, vel decimosextimo, vel vigesimo, vel vigesimoquarto, vel vigesimo octavo, & hi dicuntur acuti, neque sunt à principio ad finem æquales, sed nunc molesti sunt, nunc mitescunt, nunc leuiores fiunt, nunc grauiores, pro diuerso Lunæ, quam sectantur, habitu. Anni denique morbi sunt, qui intra annum desinunt, & Solis peragratiōem per signa Zodiaci, eiusque configurationem cum reliquis Planetis sequuntur. Accedit his aliud morborum genus, quod annis mensuratur: qui morbi cum ultra annum producatur, & chronici sint ac longi, ideo Planetis tardioribus, vt Saturno, Ioui ac Marti assignantur.

Iterum enim ab Hippocratis verbis initium sumendum, æstiuos morbos dicentis Hyeme solui, Hyemales Aestate. Hoc quidē longorum morborum, & quasi dicas annalium iudicij statum tempus est, quemadmodum acutorum decimusquartus dies. Tempus enim quod à mensis principio ad vsque plenilunium est, totius Lunaris circuius dimidium existens, eandem rationem habet cum intervallo, quod ab Hyeme ad Aestatem vsque intercedit: quinetiam à plenilunio ad usque occultationem tempus, spatio quod ab Aestate ad Hyemem vsque porrigitur, proportionem respondet.

Facit nunc comparationem morborum annalium cum morbis Lunaribus, seu mensuris: vt enim totus Solaris circuius toti Lunari assimilatur, ita partes partibus etiam correspondent, nam dimidiū mensis correspondet dimidio anni: vnde in acutis morbis se habet dies decimu squartus, vt in annuis spatium sex mensium Solarium, & sicut quidam morbi acuti soluntur die decimaquarta, ita nonnulli annui finiuntur transactis sex mensibus sicque Aestiuu morbi Hyeme, Hyemales Aestate soluntur. De comparatione autem mensis Lunaris cū cursu Solis annuo, quam hic Galenus instituit, agimus supra Capite quinto huiusce tractatus.

Sed horum vtrumque bifariā sectum, in acutis morbis septimana est: in diuturnis clarissimorum siderum exortus, quorum ratione Ver, Aestas, Hyems, & Autumnus describuntur. Non enim partium dierum numero hæc secundum vllius Astronomi sententiam diuisa sunt: verum manifestis circumflui aeris mutationibus distinguuntur.

Quemadmodum in omni mense Lunari, quattuor sunt quadraturæ seu hebdomadæ: ita Solaris annus, vt sepius iam dictum est, quattuor

G qua-

De diebus Decretorijs

quadrantes, totidem anni temporibus congruentes continet; quos Ptolemaeus & optimi quique Astrologi metiantur ab ingressu Solis in quatuor puncta cardinalia; quorum duo sunt Aequinoctialia, ut Arietis & Libræ initia; duo autem tropica, ut Cancræ & Capricornæ exordia. Verum Hippocrates & antiqui complures quattuor anni tempora ab exortu & occasu illustrium stellarum fixarum capiebant: & Hyemem quidem à Vergiliarum, seu Pleiadum occasu matutino inchoabant vsque ad Aequinoctium; Ver autem ab Aequinoctio Verno vsque ad exortum Pleiadum matutinum; Tum verò Aestatem ab exortu Pleiadum vsque ad Arcturi matutinam apparitionem; atque Autumnum denique ab hoc termino vsque ad Pleiadum occasum matutinum. Hæc autem anni tempora tali ratione ab Hippocrate & antiquis divisisa non solum sunt inter sese eodem tempore quantitate discrepantia, sed etiam pro climatum ac locorum varietate insigniter differunt, eo quod dictæ stellæ fixæ eodem sæculo nunquam vno eodemque die annuatim exoriantur & occidunt: ut interim nihil de alteratione ortus earundem ob motus tarditatem pro diuersis sæculis proferam. Non est itaque curâ hæc Hippocraticæ anni diuisio, sed cõsultius erit sequi anni partitionem ab ingressu Solis in quattuor notas cardinales, quâ Ptolemaeus & vniuersa propemodum Astrologorum schola vnanimi consensu amplectitur.

Rursus & alio modo: quemadmodum septimana acutorum morborum decretoria est, sic temporis annui mutatio diuturnorum morborum erit solutoria: ut in Hyeme quidem constitutum morbum Ver soluat: in Vere conflatum Aestas: simili ratione per Aestatem contractum, Autumnus: in hoc paratum Hyems.

Vult Galenus, ut quemadmodum in acutis morbis septima dies decretoria est vel ad salutem vel ad mortem; ita in morbis diuturnis & annuis processus Solis ad sequentem anni quadrantem pro salute vel morte decernat: sed hac in re tutius erit respicere ad partitionem anni spatij per dodecatemoria, seu signa Zodiaci. Fingamus exempli gratia hominem aliquem morbo, qui diuturnus futurus sit, occupari, cum Sol possidet gradum 15. Capricornæ, is certè insignem mutationem sentiet Sole ingrediente gradum 15. Arietis, quando scilicet ad proprium tetragonum peruenit. Cæterum firmiore coniectura de morbo iudicium feret Medicus, si ad reliquorum etiam Planetarum cum Sole configurationem respexerit. Decumbat nunc aliquis die 6. Ianuarij anni 1604 dum Sol obtinet gradum 15. ♄, quo tempore ipse Sol dominium vitæ obtinens peruenit ad quadratum Martis. Considerabimus autem reliquorum Planetarum habitudinem ad Solem. Cum itaque Sol desinat à dicto Martis tetragono, qui est in gradibus 13. ♃

& Ve.

& Veneri compoſitaliter applicet, non iam ſperuemur decubituꝝ hunc poſt ſumma diſcrimina ad ſalutem terminaturum . Verum ſi Venus abſuiſſet, iam de morte ſucceſſura nullum erat dubium . Porro quadratum Solis deinde confideto (prout in morbis acutis, Lunæ motuum ac ſtatum ſequentibus, diem ſeptimam, ſeu quadratam configurationem) & video dre quarta Aprilis anni dicti 1604. Solem ad gradum 15 Arietis accedere, & quadratum cum loco Solis ab initio aſpectum conſtituere: reliquorum autem Planetarum ad Solē habitus talis eſt. Saturnus trina radiatione Soli configuratur, cui deinde ſuccedit trinus Iouis ad eundem. Neque Saturnus hic obeſt, cum contrariæ naturæ ſit Marti ægritudinem inferenti. Spes igitur adhuc ſalutis ſuper eſt, quam deinde Mars, Soli ab initio morbi inimicus, omninò tollit: is enim in gradu vigefimo primo Librę retrocedens, ac Soli die nona ſubſequenti obuiam diametra radiatione factus, ægroto lethum committatur: dummodo ægritudo in dictam diem protrahatur, grauiſſimum enim mortis periculum ſub eſt die menſis ſeptima, ſiquidem tunc Luna gradum decimum ſeptimum Cancrī poſſidens in vtriuſque, & Marti & Solis tetragono conſtituitur. Iudicium itaque non incertum Medicus proferet, ſin ægrotum circa illos dies (ſeptimum vel nonum menſis Aprilis) deceſſurum affirmauerit.

Cæterum ſingularum partium bifariam diuiſarum partes menſis quaternionibus proportione reſpondent . Quin aſtologis etiam dicitur, quem in modum anni temporis cuiuſque & initium & finis, ſyderum clarorum ortu & occaſu deſcribitur, in eundem quoque cuiuſque medietas, alterius ruruſus ſideris exortu diſtinguitur.

Annus vniuerſus de veterum ſententia in duas potiſſimum partes diſtributus eſt, in Hyemem ſcilicet, & Aeſtatem: nam pro Solis à vertice noſtro reſceſſu ſit Hyems, dum Sol circa Solſitiū Hyemale, quod eſt Capricornus commoratur, & pro eiudem acceſſu ad verticem, ſeu ad Tropicum Cancrī ſit Aeſtas . Cæterum cum veneranda antiquitas, ſenſu ipſo & experientia approbante probè cognouiſſet gradum illum caloris, qui Aeſtatem efficit, multò antè in aere vigere, quam Sol ad Aeſtium Tropicum accederet; ſicque etiam gradum frigiditatis, qui Hyemem conſtituit, multò antè dominari, quam Sol ad Capricornum perueniret, idcirco Aeſtatem cepit, dum Sol medium Tauri ſignum occuparet, Hyemem verò dum locum oppoſitum, ſeu medietatem Scorpij obtineret. Cumque illis ſæculis exortus Vergiliarum cum medietate Tauri, occaſus verò cum Scorpij medietate cõueniret, ideo non ineptè in anni diuiſione hoc potiſſimum ſidere uſa eſt, cuius emerſione Aeſtatem, occubitatione Hyemem, quod in hiſ magna fierent in aere mutationes, inchoati deſcribit. Exortus itaque Pleiadum partip

De diebus Decretorijs

tur. ferè per médium illum quadrantem anni, qui est ab Aequinoctio Verno vsq; ad solstitium Aestiuum; & occasus earundem diuidit aliū quadrantem ab Aequinoctio Autumnali vsq; ad Solstitium Hyemale. Sed & reliqui duo quadrantes partiendi sunt, & illius quidem à solstitio estiuo vsque ad Autumnale Aequinoctium diuisio quadrat cum exortu Caniculæ; alter autem à brumali solstitio vsque ad Aequinoctium Veris, prope Aquarij medietatem, & Fauonij flatum diuiditur. Atque hac ratione octo erunt anni partes, prout in textu Galenus inuinit. Cæterum rectius feceris. si hæc octo anni partes ab ip[s]is, dodecatemorijs, seu Zodiaci signis, non ab exortu stellarum fixarum sumpseris: stellæ. n. fixæ sedes suas permutant respectu punctorum Aequinoctialium: & licet priscorum sæculo omni hac octogena anni diuisione prope conuenirent, hac tamen ætate admodum inæquales redderent has anni partes. Nam pars illa anni, quæ ab Aequinoctio Veris vsque ad exortum Pleiadum antiquitus complectebatur propemodū dies 44. hoc sæculo diebus penè 28. aucta est, & conficit ferè dies 72. Verum vt dicta pars anni accreuit, sic pars Aestatis ab exortu Pleiadum vsq; ad solstitium Aestiuum totidem penè diebus 28. delimititur. Sicque etiam reliquæ partes anni inæquales factæ sunt respectu exortus memoratarum stellarum. Tutius est itaq; partiri annum respectu transitus Solis per duodecim signa Primi Mobilis, quibus deinde comparandi sunt exortus & occasus illustrium stellarum fixarum, vt qualitates ipsarum anni partium cognoscamus.

Itaque vniuersas particulares morborum mutationes vel tanquam ad proprium ipsorum principium, vel tanquam ad ambientis nos aeris conuersionem euenire necesse est. Quæ igitur ceu ex proprio ipsorum principio fiunt, Lunam sequuntur; quæ verò ab aeris nobis circumflui conuersione, in toto quidem anno Solem, in singulis autem mensibus Lunam.

Distinguit mutationes particulares, quæ in morbis eueniunt, dicitque eas accidere vel respectu initij ægritudinis, prout Luna ad quadratos, seu ad diametram stationem peruenerit: vel quidem euenire à mutatione temporis, vt si quis ex ingressu vel Veris, vel Autumni vel alterius stationis egrotare incipit. Atque hæc quidem ægritudines quatenus diuturnæ sunt, à Sole regulantur per totum annum: sed in singulis mensibus ad Lunæ motum respiciunt.

Hic iam accedit mutationes validissimas esse, quæ videlicet cunque per septenos dies propriè contingunt, quamuis etiam ip[s]is quodammodo commisceantur, quas aer excitat. Quare merito inde quod semper eodem modo accidant, in id, vt in pluribus morbis fiant,

fiant, decidunt. Adhuc autem magis ipsarum ordinem perturbat accessionum violentia, crises prærumperere compellens, ut in sermonis processu dicemus. Ad hæc varius in agrotos admissus error tum ab ipsis Medicis, si Medici appellandi sunt, non artis corruptores, qui hoc sæculo permulti sunt: tum nihilo minus ex ijs, qui laborantes peccant; quin & propter ministerium quandoque, & propter aliquid eorum, quæ extrinsecus accidunt, uti prius diximus. Igitur septimanarum circuituum virtutem mirari conuenit, si tot causis eos interruptentibus, multo tamen alijs fortiores inueniuntur. In acutis quidem morbis decretorij plures sunt, quoniam & corpus mutationi accommodum est, in motu & perturbatione vehementi constitutum; in longioribus, vita & ordine magis septimanarum circuitus procedit.

Contextus hic Galeni nulla Astrologica dilucidatione indiget, ideoque ab eius expositione, quæ Medicorum est, data opera supersedebimus, ut & in plerisque sequentibus. Iam tum enim à principio nobis proposuimus ea tantum in hoc Galeni libro exponere, quæ ad Astrologiam pertinent, ne in alienam messem demisisse falcem videremur.

Primum diem inter iudicatorios non enumerari, & quæ causa dierum coincidentium.

Caput VII I.

VAPROPTER ab acutis denuò incipiamus omnium consequenter decernentium dierum causas inuestigantes. Iam quidè in primo febres diarias solui contingit, non tamen iam cum certamine & perturbatione effatu digna, quanquam nonnulli Hippocrate quoque dies decretorios in epidemicor. primo enumerantem, & primi meminisse putant, duplici nomine errantes. Circuitus enim primus, & non dies primus manifestè scriptus est in parium, impariumque dierum catalogo. Quemadmodum igitur in parium enumeratione primum circuitum præfatus quartum diem inducit: ita in mentione imparium, tertium. Adhuc verò magis ignorat, quod à fronte operis prognostici descriptum reliquerit de facie emortua.

Quod

De diebus Decretorijs

Quod si ob huiusmodi causas hæc faciei species orta est, vna die nocteque iudicatur, non intelligentes loco verbi, probatur & cognoscitur, dictum esse. Hos igitur missos faciamus. Principium autem dierum, qui cum agitatione quadam acutè morbos mutant, tertium à principio statuere oportet, veluti prius etiam dictum est: qui nullam iam cum prima septimana communionem habet, sed ex coincidentibus existit. Siquidem quaternio, quod septimana in duas partes secta absolvitur, ideoque permagnam facultatem obtrinet, in priore sermone dictus est. Tertius verò & quintus, licet alia nulla ratione, quàm quod iudicia cum accessionibus fiunt, coincidunt, non minus quarto die decernunt: quoniam hoc ipsum & ab experientia testimonium habet, & ratione contemplantibus non obscura eius causa est.

Nam perturbationis violentia naturam ea, quæ molestant, etiã ante tempus propulsare compellit, quippe virtus ipsa est alienorum expultrix, quemadmodum in opere de naturalibus facultatibus antea demonstratum est. Tempus autem actionis post finem alterationis facultatis est, tunc enim functionem obire omnibus secundum naturam absolutis, ostendebatur, cum illa ab actione destiterit. Verùm ante perfectam coctionem interim, quæ offendunt, amoliri cogitur, ut interdum concoctione iam absoluta, moratur adhuc, & lentè propter imbecillitatem munus subit. Vtrumque autem in ventriculo clarè licet contempseri: instigatus enim concoctionis tempus non exspectat, sed protinus etiam idoneum cum eo, quod molestat, excernit, & ubi iam satis concoxerit, interdum lentè ac cunctanter superfluum, imbecillitatis vitio expellit. At, cum naturali habitu fruatur, perfectæ concoctionis tempus, ipsius recrementorum expulsionis terminus est, quem neque præuertit, neque præsentem adhuc moratur. Ceterum ut in ventriculo, sic in singulis totius corporis partibus alienorum expultrix facultas esse ostendebatur, quæ meo sermone iudicio & crism in morbis efficit: atque propterea optimæ sunt crises, cum iam omnia in animantis corpore concocta fuerint. Præuenire aut crism, quod Hippocrates προεργήνυθαι, quasi dicas prærumperè appellare consuevit, malum est: nam idonea simul cum ijs, quæ lædunt, excernuntur: sicque hoc natura incitata vel ab extrinsecus

cus igitur est Medicus, qui parum rectè quippiam fecerit, egret, *φαρμακί*, atque alia, quæ propriè exteriora nominantur; in ipso autem corpore sunt morbi ipsi, eorumque causæ & accessiones. Considera iam mihi tale quid in natura accidisse, quod hominibus infirmis contingit, qui à fortioribus quibusdam intempestivè ad congressum irritati, imparati, pugnando superantur. Quinetiam onus deponere quis volens, interim vel inuitus cum eo concidit. Item vehementius quis currens, deinde seipsum retinere nequiens, inuitus in conuallem delatus est. Omnia hæc exempla sunt malorum iudiciorum, de quibus in opere de crisi bus copiosius dicturi sumus. Sed nunc quoque necessarium dicitur, cum instituerim, quidnam verbo *προσχηγισθαι* Hippocrates sibi velit interpretari. Etenim fieri non potest, ut qui de diebus decretorijs quippiam referre aggressus sit, nihil de crisi etiam dicat, vel qui de crisi doceat, non etiam de diebus decretorijs verba faciat. Verùm sermo ad propositam institutionem semper reuocandus est, & tantam adhærentium mentionem facere oportet, quanta necessaria esse videtur. Vnum iam ex illis quæ naturam stimulant, & veluti prouocant, accessio est, nullam quietem, nec moram concedens, verùm incitans, mouensque, & veluti dixeris, pugnam indicens. Vnde acutorum morborum in diebus imparibus iudicium contingit, in his enim & accessiones sunt. Quæ igitur causa sit, ob quam in acutis morbis tertio quoque die plurimum accessiones fiant, in longis autem vel quotidie, vel quarto quoque die non promptum est inuenire, nec in præsentia disquirere necessarium. Quod verò sic eueniunt, oculis vsurpare licet (& ad præsentia rationem ex principio habet) si enim ponamus, ut etiã apparet, secunda ab initio accessio, ad tertium diem delabatur, tertia ad quintum, quarta ad septimum, quinta ad nonum: omnes autem in impares incidunt. Cum ergo natura non conuenienti semper tempore de morbis decernat, sed cõcitata plerumque alias ab alijs causis, à quibus accessio in morbis acutis maximè continua redditur (ostensa verò est in impares incidere) in imparibus acutorum morborum plurima iudicia fieri ratio est. Non quod dies ipsi primariam decernendi virtutem non habeant (semper enim huic animo adhibere oportet) sed quia per accidens aliquod sic eueniat. Prædixi autem, opinor, manifesto iam hoc accidens: siquidem ratio-

ne

De diebus Decretorijs

ne, qua morborum iudicia frequentissimè in accessionibus accidunt, hæc autem in dies impares incidunt, eadem in morbis acutis imparibus diebus crises contingunt. At si dierum numerus ipse decernendi facultatem haberet, non frequenter diebus imparibus, raro paribus, verùm perpetuò imparibus, nunquam paribus, de acutis morbis iudicium fieri oporteret. Neque enim septimi vel quarti numerus, crisis author est: sed quod Luna innouante & immutante terrena, motuum quoque circuitus ad hos principes numeros venire contingat, meritò in ipsis tanquam stata alterationum tempora inueniuntur. Quippe non a numeris, sed à Luna mutationes terrenis adueniunt: at cum in motu mutans consistat, tempus mutationibus necessariò coniunctum est, quare etiam numerus necessariò. Non igitur, quòd omnis par numerus foeminam, impar masculum referat, acutorum iudicia imparibus diebus accidunt: neque enim impar absolutè pari fortior est, neque si fortior, iam foemininus imbecillior: neque, si foemininus quidem hic, masculus autem alter sit, acutos morbos in masculis numeris iudicari, diuturnos in foemininis, rationi consentaneum est. Omnia enim quæ de numerorù virtute nugantur, tam facilè absurda esse deprehendimus, vt mihi subinde mirari subeat Pythagoram illum tam sapientem virum numeris tantum tribuisse. Atque nunc aduersus ipsos etiam nobis nugari nõ vacat: nam satis est ad rem institutam terrena Lunam alterare, & in septimanis potissimum magnas parere mutationes, post in quaternionibus exiguas, ad hæc crism accessione plurimum indigere; item accessiones tertio quoque die in morbis acutis euenire; his etenim subiectis acutos morbos in imparibus diebus magis ad iudiciũ tendere necessitas erit. Huius rei gratia tertius & quintus meritò decernunt, non ex lunari circuitu decernendi potentiam sortiti, sed vel quod ob violentiam accessionis tertius crism quarto die futuram præuertat: vel &, per Iouem, quod natura, dum quarto die lassata nec incitata cõquiescit, quinto ad iudicium commoueatur; nam hic vero decretorio tardiùs venire, tertius paulò magis anticipare conspicitur: atque ambo crism obtinuisse, quod vicini ambo verè decretorio, accessiones susceperint. Iam verò & nonus inter duos decretorios septimum & vndecimum, medius vel non factum in septimo die iudicium, vel vndecimo futurum ipse sibi vendicat: rarius

rius quidem septimi, sæpè vndecimi crîsim assumit. Etenim septima diei propria crîsis, non ad nonum, modo pauci errores cõmissi sint, vnquam pervenerit: sed hoc in libris de crîsibus declarauimus: vndecimi verò è contrario, cùm & exactè omnia gesta sint, & violenta noni diei accessio inuadat. Porro iudicia in huiusmodi diebus propter accessionũ vehementia incidere clarissimè demonstrat, quod videlicet in diuturnis morbis non similiter eueniunt. Sicut enim accessionum vehementia, ita dierum quoque coincidentium numerus in illis exoluitur: sic rursus accessionum vehemètia crîsim alio, quàm statu, tempore fieri compellit. Quare in omnibus ferè diebus peracutos morbos iudicari, videre licet, quoniam vltimus ipsorum dies decretorius est septimus, & ante hunc non quartus modo, sed etiam tertius, quintus, & sextus aliquando decernunt. Quin & de primo, an decerneret inter Medicos, vt dicebatur, quæsitum est. Reliquus itaque secundus ordine decretorio indubiè elapsus est: fit autem, si vis, & primus. Sed tertius, quartus, quintus, sextus, septimus omnes decernunt. Ac omnes dies post morbi principium in peracutis propter accessionum vehementia decernere videntur. Ergo sextus etiam, & si nec inter decretorios, qui circuitu constant, nec impari numero ascribatur, tamen & ipse persæpè decernit: quoniã intra peracutorum terminum continetur. Vniuersi autè tales morbi, alterum duorum habent, vel synochon, idest febrem continentè (ita enim appellant, quæ à prima constitutione eundem tenorè sine manifesta declinatione ad crîsim vsque, vt diximus, seruat) vel febrem aliam, quæ etsi manifestas habeat declinationes & accessiones, non tamen tertio quoque die manifestas tantùm habet, verùm in ipsorum dierum quoque medijs, quemadmodum & semitertiana. Proinde prima peracutorum differentia, velut vna quædam est accessio: quamobrem nihil, quantum ad accessionem pertinet, impares paribus præstabunt, cùm febris singulis diebus æqualis existat. Secunda etsi per triduum magnas habeat accessiones, & veluti principia circuituum, tamen medius ipsorum dies tantam & ipse in acutis morbis accessionem frequenter affert, vt etiam magnis aliorum quorundam morborum accessionibus nihilo sit inferior. Cùm igitur morbus velut ad septimum festinat, & secundum ipsius rationè in eodem iudicandus est: mediæ verò accessionis magnitudo natu-

H. ram

De diebus Decretorijs

eam ad crifim ante fuum tempus venire compellit: vel extrinsecus aliquid euenit, ipfam irritans: fic crifis fepto die prærumper. Atque hæc tanto peior est ea, quæ feptimo futura erat, quanto magis ipfam præuertit. Peflima verò crifis fecundum aliam rationem fepto die accidit, quam in opere de iudicijs plenius enarrabimus: quippe ad illud propriè pertinet bona, malaque iudicia diftinguere, hic tantum de diebus decretorijs differere ftatuimus. Sed quia femel de fepto die vniuerfa dicere parauimus, hoc quoque adhuc fummariim adiungemus. Inuadunt quidam morbi fecundum diem primo grauiorem habentes, quartum tertio, & totas acceffiones in diebus paribus, qui longorum quidem morborum naturam, quæ admodum in commentarijs de crifibus oftendemus, habent: iudicium tamen præuertunt, vt acuti, propter acceffionis vehementiam: hi etiam fecondo die interficiunt, & quarto, fed fepto plurimos. Etenim in fecondo die natura quodammodo valida adhuc eft, item in quarto adhuc valida magis, quam in fepto, fed nondum iu certamen venire audeat: at in fepto acceffionis vehementia frequenter eam ad certationem promoucat. Quare alterum è duobus fufciner, vel in ea concidit, & prius quam, quæ offendunt, excreuerit, extinguitur, vel plurimum excis propulfat, reliquum verò adhuc non poteft, verum imbecilla, & defatigata prorfus cadit, & languida iacet. Deinde, fi quomodo poftero tempore recreari ac refici potuerit, paulatim morbum concoquit: quod fi, morbi reliquæ eius robore maiores fint, tandiu æger fuperuiuet, quamdiu natura adhuc fufficere poteft, morietur tamen poftca. Iam verò de diebus coincidentibus abundè dictum eft.

Cum in præfenti capite Galenus nihil afrologicum adferat, fed tantummodò caufam dierum coincidentium medicam explicet, non eft quod huic immoremur. Medicorum enim intereft hæc aliu nde petere, cum noftri inftituti fit illa, quæ ad Afrologiam in hoc Galenibello pertinent, tantum explicare.

Cur vigesimus fortior vigesimoprimum; & quod septimana, ac cætera tempora iudicatoria integris diebus nequeant numerari. Cap. I X.

VR autem & vigesimus & vigesimusprimus, multo magis vigesimus decernat, explicabo. Primum, quoniam huiusmodi morbus diuturnus iam est, ipsas accessiones dies pares excipiunt, deinde quod septimana non integris septem diebus constet (veluti prius expostum est) nouit hoc quoque Hippocrates; Cùm enim dixisset in opere prognostico, Hi verò ex acutissimis morbis per quattuor in viginti ex additione perueniunt; his subiungit; Verum huiusmodi supputatio per integros dies nimirum fieri non potest, quippe cum nec annus, nec menses ipsi integris diebus numerari possint. Vt igitur annus ad trecentos sexaginta quinque dies particulam diei, maiorem quarta, adiectam habet: tum mensis ad triginta dies absoluedos vnus diuiderat; sic & septimana sexta maximè diei parte, vt septem integros habeat, indiget. Quamobrem fit vt tres septimanæ non vnum, & viginti dies integros, sed minus ferè tota dimidia parte vnus consequantur. Ob quod etiam numerum huiusmodi non magis viginti, quam vni & viginti diebus vicinum, vtrique parti conuenire videas. Nam cum totus Lunaris circuitus septem & viginti dieb. & adhuc tertia vnus parte absoluetur, ideoque septimana quælibet septem diebus minus sextante constet, tres septimanæ viginti dies, & dimidium habebunt. Quoniam igitur vigesimus exactam periodum propinquam sibi vendicat, tales iam morbi inueterascent, & accessiones paribus diebus accipiunt: quorum verò accessiones in imparibus eueniunt, horum & iudicia ad vigesimumprimum delabuntur.

Galenus cum Hippocrate tam vigesimum, quam vigesimumprimū diem, à die inuasionis morbi, decretorium constituit, licet plus viriū vigesimo tribuat. Sed Archigenes prætulit vigesimumprimum, & Cornelius Celsus ac Ferrerius vigesimumprimū potius experientia, quam

De diebus Decretorijs

vigesimum respondere attestantur. Porrò Galenus duplicem adfert rationem, cur vterque dictorum dierum possit decernere, quarum prima medica est, vt patet in textu: altera verò à motu Lunari dependet, qui non constituit hebdomadas dierum præcisè septem, sed singulis hebdomadibus deficiunt horæ quattuor. Cùm enim cursus Lunaris perficiatur diebus vigintiseptem & triente, seu horis 8. si hoc tempus per quattuor hebdomadas diuiserimus, fiet quælibet illarum, dierum sex & horarum 20. Quamobrem cum tres hebdomadæ completantur dies 20. cum dimidio, fit vt vigesimus & vigesimus primus, ex mente Galeni, possint decernere. Verum enim verò cum ipse moneret hebdomadas secundum medium Lunæ motum: & conuenientius fit verum eiusdem motum respicere, non obscurum erit posse tam vigesimum, quam vigesimum primum, nec non & vigesimum secundum diem decernere. Ex omnium enim Astrologorum sententia constat, Lunam, dum mouetur velocissimè, peruenire ad suum tetragonum dextrum diei vigesima, sed dum mediocriter vel tardè incedit, attingere tetragonum die vigesima prima vel etiam secunda. Cæterum non solum tetragonam & diametram Lunæ configurationem deest considerare, sed & cæteros Planetas omnes; tum verò maximè illum, qui morbi author est: cui si Luna vel corpore, vel maleficis radijs postmodum iningeretur, siue id decretoriò, ab Hippocrate & Galenò præscripto, siue alio quocunque die contigerit, tunc quidem æger malè & cum periculo vitam sustentabit.

Non solum autem Lunæ circuitus, sed menstruum etiam tempus apparitionis virtutem quandam in nos possidet, vti priùs docuimus: ipse etenim signiferi circuitus accommodatissimus est vnicuique rei proprijs principijs: menstruale verò tempus, quo Luna conspicitur, ambientem nos aerem immutans, omnibus ex æquo hominibus communem effectum ostendit.

Vult Galenus Medicum obseruare non solum Lunæ cursum secundum signiferum, quatenus. si illa peruenit ad tetragonam & diametram stationem, respectu suæ epochæ, quam incipiente morbo obtinebat, verum etiam habitudinem ipsius Lunæ ad Solem, omnib. ex æquo hominibus, vt rectè Galenus ait, communem; alia enim Lunæ consideratio, ab initio morbi scilicet, cuiuslibet ægroto solum propria est. Vnde non minùs mutationem sentiet æger, dum Luna tetragonam cum Sole vel diametrum aspectum constituerit, quam cùm eadem ad proprium suum quadratum, seu oppositum, respectu morbi inchoantis peruenierit; sicque duo vel plures ægroti habebunt dies decretorios tū diuersos inter se, respectu loci radicalis Lunæ ad morbi initium, tum terò communes, quibus scilicet Luna cum Sole vel corpore, vel radijs

congre-

congregatur: & hisce diebus quisque pro sui morbi natura alterationem sentiet, eò quòd in configurationibus Lunæ cum Sole aer nos ambiens plerumque immutatur.

Demonstratum est autem & hoc tempus viginti & septem dies propemodum continere: ideoq; septimana eius minor adhuc prius dicta meritò euadet. Siue enim à triginta tres illos, qui circa coitionem sunt dies, in quibus nihil adhuc de aere decernitur, auferre cogites: siue à viginti nouem & dimidio, reliquum tempus, quo Luna manifestum de se lumen præbet, priore modo septem & viginti dies: altero viginti sex & dimidium habebit.

Mensem illuminationis diebus 26. cum dimidio confici tum hic, tum quarto Capite huius libelli recenset Galenus. Verba autem illa huius contextus [siue enim à triginta] perperam de Græco in Latinum sermonem conuersa esse testatur Federicus Bonauentura in annotatione libelli Theophrasti de pluuiarum signis; & assertit ipse nostro quidem iudicio longè meliorem conuersionem, quæ talis est: [Siue enim à triginta diebus auferre volueris tres illos dies circa coitum, in quibus ambiens aer siue iudicio est. &c.] Frustra igitur contendit ex hoc loco Planerius Galenum sibi metipli contradicere, prout Capite quinto retulimus, diluit enim, ac scrupulum omnem locus hic submouet potius, quàm augeat, vt optimè Bonauentura censuit.

Quoniam ergo mutationes corporibus nostris accidere diximus quædam proprias, quædam communes: proprias, quæ tanquam ad propria principia spectent; communes, quæ ad communem ambientis vsunt: ad eundem modum, vtrosque Lunæ circuitus fieri contingit, & communes proprijs paulò breuiores esse. Atque sic iam ex septimanæ numero quippiam auferetur. Nam si propriæ communis admisceatur, sitq; paulò diuturnior, ita quoque septimanam imminui, & veluti in medio quodam propriæ & communis consistere, necesse est. Voco autem propriam, quæ ex signiferi circuitu proficiscitur, nam is cuique nostrum virtutem affert: cõmunem, ex menstruo tempore ortam, quam supra recensui nequaquam septem & viginti dierum esse. Nam si à menstrui tempore exacto, quod ad triginta dies integros vnus dimidium maximè requirere dicebatur, tres, qui circa coitum sunt, dies ademeris; reliqui videlicet viginti septem minus diei dimidio erunt. Itaque hoc tempus non menstruale totum in septimanas diuiditur. Quare cõmune tempus septimanæ,

De diebus Decretorijs

ptimanae, quod aerē immutat, minus erit eo, quod singulis est proprium: quanquam & hoc virtutem habere dicebatur, ideoque non nihil ex alterius septimanae tēpore confringere: vt medium vtriusque, quod velut mistum ex eis, plus sexta parte septimanae demat. Ac exactam quidem, vel misturam, vel ablationem Deus tantum nouit: quantum verò humana coniectura indispisci licet, praestet circuitum earum communem, medium inter vtrasque collocari.

Galenus, non contentus acceptione septimanarum à motu Lunae per Zodiacum dependentium, à quo propriae nostrorum corporum mutationes dependent, nec etiam acceptione septimanarum, quae à mese illuminationis colliguntur, à quo mutationes omnibus hominibus communes proueniunt, effinxit mensem medicinalem ex duorum illorum mensium mixtione: idque eo consilio fecit, quod videret neutram dictarum hebdomadarum cum morborum temporibus satis probè conuenire: quae enim à motu Lunae per Zodiacum dependet, plus iusto excrescit, & quae ab illuminatione, deficit. Mensis itaque medicinalis medius est inter vtrumque, & dies 26. ac horas 22. continet, sicque ex mente Galeni dies decimusseptimus, vigesimus, & vigesimusquartus inter decretorios maximè numerantur; decimus octauus verò, & vigesimus primus ac secundus postponuntur.

Cum ergo apparitionis manifestae & efficaciae tempus sit dies vigesimus sextus & dimidius: signiferi verò circuitus expleant viginti septem dies cum tertia vnius parte, liquet medium ipsorum fore vigesimum sextum diem, ad hanc dimidium, & tertiam maximè ac duodecimam vnius diei partem. Siquidem vbi vtroque tempore coniuncto dimidium acceperis, medium ipsum inuenies.

Exemplum huius Galeni contextus tale est

Dies	Horae	
27	8	Circuitus Lunae per signiferum
26	12	Mensis apparitionis
53	20	Summa vtriusque
26	22	Dimidium seu mensis medicinalis Galeni.

Dimidium igitur aggregati, quod ex additione vtriusque mensis, tum circuitus Lunae, tum mensis illuminationis prouenit, completur dies 26. & horas 22. estque id, quod Galenus ait, dictum dimidium, seu mensem medicinale m continere dies 26. & dimidiam, ac tertiam necnon duodecimam vnius diei partem. Nam dimidium diei est horarum

rum 12. tertia eiusdem pars horarum octo, ac duodecima denique pars horarum 2. quæ omnia simul iuncta constituunt horas 22.

At hoc tempus medium à viginti septem diebus duodecima maxime vnus diei parte deficit: quia si in quattuor ipsum diuidas, exactum septimanæ tempus offendens, non sexta inodo vnus diei parte, sed etiam maiore indigens.

Mensis huc medicinalis Galeni deficit à diebus viginti septem, duodecima vnus diei parte, idest horis duabus. Quem mensē si in quattuor partes diuiseris, tempus vnus septimæ colliges, quod à septē diebus plus sexta parte vnus diei, idest plus horis quattuor, deficit, vt paulo infra patebit.

Sumatur enim ex viginti sex diebus & dimidio, & ex vnus diei tertia & duodecima parte, pars quarta, erit sanè tempus dierum sex, & dimidij & quintæ partis, & particularum minorum insuper adiectarum, quæ sunt sexagesima prima, deinde centesima vigesima, ducentesima quadragesima. Idem tempus & hoc dici possit dierum sex, & dimidij, & sextæ partis diei, & vigesimæ quartæ & quadragesimæ octauæ.

De finit adhuc Galenus eandem septimanam medicinalem alijs fractionibus, aitque illā esse dierum sex, & dimidij, & quintæ partis, adiectis in super particulis, sexagesima, centesima, vigesima, & ducentesima quæ adragesima. Miror, autem Galenum tanta verborum prolixitate in re parui momenti abuti, poterat enim laconicè eandem septimanā definire esse dierum sex, horarum 17. & dimidiæ; cū quo numero tot superuacaneæ fractiones exactè coincidunt. Nam media pars diei est horarum 12, quinta eiusdem pars est horarum quattuor, ac minutorum 48. (diuiditur enim omnis hora Astrologice in sexaginta minuta vt vulgò notum est) sexagesima verò diei pars minuta 24. cōtinet: centesima & vigesima 12. ducentesima denique & quadragesima sex. Quæ omnia in vnam summam reducta constituunt horas 17. & dimidiam horæ partem, vt hic vides.

	H.	M.
Dimidia pars diei, hoc est horæ —————	12	0
Quinta pars diei, seu horæ —————	4	48
Sexagesima pars diei, siue —————	0	24
Centesima & vigesima pars diei seu ———	0	12
Ducentesima & quadragesima diei pars —	0	6
—————		
Summa omnium —————	17	30

Abeſt

De diebus Decretorijs

Aebet autem huiusmodi tempus à septem diebus vnus diei quadrante, & si exactè complures sexagesima parte, centesima vigesima, & ducentesima quadragesima.

Id est ad complendam diem septimam in hebdomada medicinali desunt horæ sex cum dimidia, vt facillime patet; si subducantur horæ 17 minuta 30 ab horis 24. Cæterum horæ sex cum dimidia non efficiunt sexagesima diei partem, & centesimam vigesimam, ac ducentesimam quadragesimam; & vt benè Manardus admonet, delendum est in Græco codice *px*, in latino centesimam vigesimam. Continet enim sexagesima pars diei minuta horæ 04, & ducentesima quadragesima minuta sex; quæ aggregata faciunt minuta 30 seu dimidiam horæ partem.

Quæ cum ita se habeant tres septimanæ viginti diebus, & sexta vnus diei parte comprehenduntur. Proinde si hunc in modum exactè rationem incamus, trium septimanarum numerus paululū viginti dies excedet, atque his multò magis, quam viginti & vni erit proprius. Iam sanè ostendi secundum rerum veritatem, & Hippocratis sententiam, nullam horum supputationem per dies integros fieri posse, hoc est absolutè citraque facturam, neque septimanam, neque quaternionem, neque mensem, neque annum, neque alium quemuis numerum.

Cum Galenùs faciat hebdomadam medicinalem dierum sex, ac horarum 17 cum dimidia, erit spatium duarum hebdomadarum dierum 13 & horarum 11: atque tres hebdomadæ constituent dies 20, horas 4 cum dimidia. Perperam igitur in textu Galeni dicitur tres septimanas continere dies 20 & sextam vnus diei partem; quibus si addideris quadragesimam octauam, errorem sustuleris.

Omnis autem Galeni disputatio de mense hoc medicinali idèo instituta est, vt vigesimum potius diem, quam vigesimum primum inter decretorios numerandum esse ostenderet; ex quo sequitur decimum septimum, qui huius indicatius est, non autem decimum octauum, qui vigesimi primi index est, coroborari. Dies autem medicinalis Galeni est horarum tantummodo 23, & minorum 4 fere, siue horarum 23 cum decima quinta horæ parte; atque integra mensis medicinalis series talis est.

Prima hebdomada.	D. H. M.	Tertia hebdomada.	D. H. M.
	0. 23. 4		14. 10. 4
	1. 22. 8		15. 9. 8
	2. 21. 13		16. 8. 13
	3. 20. 17		17. 7. 17
	4. 19. 21		18. 6. 21
	5. 18. 26		19. 5. 26
	6. 17. 30		20. 4. 30
<hr/>		<hr/>	
Secunda hebdomada.	D. H. M.	Quarta hebdomada.	D. H. M.
	7. 16. 34		21. 3. 34
	8. 15. 39		22. 2. 39
	9. 14. 43		23. 1. 43
	10. 13. 47		24. 0. 47
	11. 12. 51		24. 23. 51
	12. 11. 56		25. 22. 56
	13. 11. 0		26. 22. 0

Porro hunc mensem Galeni non solū Petrus Aponensis, Manardus, Cæsar Optatus, & omnis ferè Medicorum schola, sed & ipsi Astrologi tanquam commentitium, portentosum, & ab omni veritate alienum rejiciunt ac contemnunt: quorum omnium rationes in medium adferre non est huius loci, ne actum agere videamur. Satis est monuisse dies decretorios à vero Lunæ motu desumendos esse, ut illi nonnunquam ab Hippocratis & Galeni diebus decretorijs paululum diuersi sint ac differant. Sunt autem illi dies decretorij 7. 14. & 20 ac nonnunquam 21, deinde 27 vel 28; & indicatiui horum seu iudiciarij sunt 4. 11. 17 vel 18. & 24 vel 25. ita ut quartus indicatiuus sit septimi, vndecimus decimi quartus, decimus septimus vigesimi, vel, ut alij volunt, decimus octauus vigesimiprimi, vigesimus quartus vel vigesimus quintus vigesimiseptimi, vel vigesimioctauus; atque hi quidem dies iudiciarij dicuntur decretorij minores. Cæterum primus dies decretorius ex Lunæ peragracione ad primam quadraturam colligitur, estque dies septimus vel octauus, eiusque indicatiuus est quartus, quod illo temporis spatio Luna perueniat ad medietatem sui tetragoni, seu ad gradus 45; tunc enim indicat, quæ futura sit crisis die sequente decretorio, quando scilicet quadratum suum, respectu loci, quem in primo ægritudinis aggressu obtinebat, attingit. Alter autem dies decretorius principalis erit dies decimus quartus vel decimus quintus, quo Luna, pro velocitate vel tarditate sui motus, perueniens diametrum occupat illius loci, quæ primo morbi die obtinuerat; estque huius diei decretorij index dies vndecimus vel duodecimus, dum scilicet Luna medium tenet spatium inter primam quadraturam

I draturam

De diebus Decretorijs

draturam & oppositionē . Porro tertius dies decretorius erit ille, quo Luna ad secundam quadraturam accesserit, estque is vel vigesimus, vel vigesimus primus, necnon etiam vigesimus secundus . Indicatiuus autem huius decretorij erit ille, quo Luna medium intervallum inter diametram & alteram quadratam configurationem obtinuerit. Postremò verò, quo die Luna ad suam epocham, seu principium reuerfa fuerit, & hic erit decretorius, cui index erit ille, quo eadem in medio spatio inter vltimum quadratum, & locum radicalem collocatur. Sunt itaq; in vniuersum octo anguli totius lunaris cursus obseruandi, quorum singuli distant ab inuicem gradibus 45. Horum autem angulorum quattuor continent duas quadraturas, & oppositum loci Lunæ radice, in quo radicali locò Luna primum angulum efformat: atque hi anguli per septenos ferè dies proficiscuntur: reliqui autem quattuor anguli in medietatibus singulorum quadratorum figurantur. Ceterum hanc criticorum, seu decretoriorum, nec nò & indicatiuorum dierum rationem elicit Cardanus, & post illum Naiboda, ex Capite 12 seu contextu 63 Secundi Libri Quadrupartiti, seu de Astrorum iudicijs Claudij Ptolemæi, qui locus ex Naibodæ versione talis est .

” Tertia ratio est qua adhuc subtiliores indicationes intensio-
” remissionumque obseruantur . Contemplamur autem hanc partem tum
” per Solis Lunæque particulares non solum interlunij & plenilunij; sed
” his quoque interiectas, hoc est quadratas cōfigurationes; vbi animad-
” uertendum est, vt plurimum depromere sese harum significationū mu-
” tationes ante tres aut etiam post tres nonnunquam dies itineris erga
” solem ad æquilibrium exæquati .

Quibus verbis ex supradictorum opinione voluit Ptolemæus indicare in examinando aeris statu, & partibus mensium perpèdendis obseruandas esse non solum quadratas Lunæ ad Solem radiationes, verum etiam coniunctioni, oppositioni, & quadraturis interiectas medietates, vt quæ nobis indicare soleant eas aeris mutationes, quas Lunæ factura est, vbi adepta fuerit inde proximè sequentem tetragonum vel oppositionem, vt fusius apud Naibodam declaratur. Cardanus autem, dum hunc locum commentatur, ait obseruandum esse Lunæ locum ad illud temporis momentum, quo quis ægrotare incipit, moxque determinandos esse octo illos angulos per continuam 45 graduum additionem ad dictum Lunæ locum; cum quibus angulis vbi planetarum aspectus comparaueris, iam tibi constabit de salute vel morte ægri, de longitudine seu breuitate morbi, necnon de eiusdem prauitate ac lenitate. Iam verò vt etiam rudioribus in hac arte satisfiat, explicandam duximus Galeni, & probatissimorum Medicorum opinionem ac sententiam de die septimo, an scilicet ille inclusiue à die inuasionis morbi, an exclusiue numerandus sit. Vt si quispiam ægrotare

tate cœperit die primo alicuius mensis hora meridiei, in controuersia est, si tñe assumendus dies ipse septimus mensis currens, an potius dies septem absoluti, hoc est dies septimus completus à morbi initio, vt scilicet crisis futura sit transacto die septimo adunguem ab hora inuasionis morbi. Ait Galenus mutationes in morbis fieri per septimanas. Qua sententia omne tollit dubium, ac expressè docet, septem dies integros ab initio morbi numerandos esse, & crism circa septimanæ vnus exitum & alterius principium, non autem sub diei septimi principium subsequuturam. Id quod clarissimè demonstratur ex diei decimiquarti assumptione, qui duplum temporis spatium, respectu diei septimi, debet comprehendere, duas scilicet hebdomadas integras. Verùm si septimum diem currentem, initio ab ipso inuasionis die factò assumeremus, decimumquartum eodem modo supputantes, tunc quidem inæqualia forent dicta spatia, ac in primo sex dies tantùm, in secundo septem numerarentur. Verus itaque terminus futuræ crisis erit in exitu septem dierum à morbi inuasionè. Crises autem non fiunt in instanti, sed in sensibili aliquo temporis spatio, ideoque rationi consentaneum est posse eadè nonnunquam horis aliquot ante septem dierum completorum terminum inchoari, & in diem octauum produci, idque pro varia ipsius materiei affectione. Qua ratione & septimus dies currens pro decretorio assumi potest, licet non septimi initium. Adfert de septimo die completo exemplum Cardanus Libro secundo Commentariorum in Apotelesmata Ptolemæi textu 63; vbi ait Antonium de Campionibus ægrotasse primum die 10 Maij hora octaua P. M. anni 1553, deinde eundem in septima, cùm nondum Luna peruenisset ad nonagesimum gradum distantix, ob motus tarditatem, sed ad Leonis initium, deterrimè se habuisse. Erat autem sub morbi initium Luna in grad. 10 8, ac die decima septima ad eandè horã octauam post Meridiem, obtinebat grad. 3 1/2 Ω. Verùm si Galeni hebdomadam sequemur, quã dierum 6 horarum 17. 3/0 esse vult, fuisset tunc Luna in grad. 29 5/8 ☉ prope Leonis principium; idque die eadem decima septima, hora vna & dimidia post mer. Porrò & in sequenti Cardani exemplo idem confirmatur, de assumendo scilicet die septimo completo. Ait enim quendam ægrotasse die 23 Martij, hora 3 post Meridiem, & eundem die septima longè deteriore vsu valetudine, quod tunc Luna esset cum cauda, & vacua ab aspectu Iouis ad diametrum Veneris tenderet, idque die mensis trigesima, elapsis scilicet septem diebus à die inuasionis morbi. Sed & Federicus Chrisogonus idem apertè confirmat, qui capite nono de prognosticis ægritudinum per dies criticos, dum de mense peragracionis verba facit dierum 29, ait. In quo quidem mense apparent omnes periodi febris tertianæ, & quartanæ, & dies

De diebus Decretorijs

critici omnes maximè in septima, & decimaquarta completis diebus, qui maximè obseruandi sunt. Cæterum vt dubium omne de diebus hisce criticis si quod adhuc latet, ex animis omnium auferatur dabitur nos exemplum huiusmodi.

Sit morbi alicuius initium die prima Ianuarij anni 1606. ipso meridiei momento, quo Luna possidet grad. 1. 5'. $\frac{1}{2}$ Iam hunc locum pro primo angulo assumemus, ac reliquos ita (temporis etiam momenta, quibus Luna illos angulos ingreditur obseruantes) determinabimus.

Anguli	Locus ☾ S. G. M.	Tēp. P. M.	
1	♌ 1 5	1 0 0	Radix seu locus Lunæ ad initium
2	♋ 16 5	4 4 20	Semitetragonus 1. sinist. Indiciuus 1.
3	♉ 1 5	7 5 5	Tetragonus sinister. Decretorius 1.
4	♈ 16 5	10 7 27	Semitetragonus scd's fini. Indiciuus 2.
5	♊ 1 5	13 15 10	Diameter seu oppositus. Decretorius 2.
6	♏ 16 5	17 5 18	Semitetragonus 1. dext. Indiciuus 3.
7	♍ 1 5	20 23 40	Tetragonus dexter. Decretorius 3.
8	♌ 16 5	24 17 34	Semitetragonus 2. dex. Indiciuus 4.
	♌ 1 5	28 6 10	Reditus ad Epocham. Decretorius 4.

Contingit itaque primus indicatiuus, die quarta mensis hora 4. 20'. Post Merid. hoc est ab inchoato morbo die quarta; & primus dies decretorius incidit in diem septimum mensis ac horas 5. minuti 5. post Meridiem, id est in diem septimam currentem ab initio morbi, non transactam. Secundus indicatiuus accidit die decima labente, & decretorius secundus die decimatertia nondum absoluta. Tertius dies indicatiuus incipit post inchoatam decimamseptimam à morbi initio, & tertius decretorius prope finem vigesimi diei currentis.

Postremò tandem quartus indicatiuus accidit die vigesimaquarta labente ab initio ægritudinis, & quartus dies decretorius, qui est reditus Lunæ ad suum initium, contingit die vigesima octaua currente, id est post completos dies vigintiseptem, horas sex, ac sextam horę partem à primo ægritudinis puncto. Sequimur autem dies naturales, horarum scilicet 24. Vnde luce meridiana clarius est, hos ipsos dies parum à Galeni & Hippocratis dierum enumeratione differre, quicquid enim differentię est, id in secundo die tum indicatiuo, tum decretorio accidit, qui secundum verum Lunę cursum die decima & decimatertia,

cimatertia, & ex illorum opinione die vndecima & decima quarta eue-
 niunt. Iam verò dies hoscè criticos Astronomicos cum Galeni do-
 ctrina conuenire, vel ex quinto Capite Libri huius fit conspicuum,
 dum quattuor præcipuos diei decretorios hifce verbis confirmat:
 [Nam si Luna in Tauro existente semen concipiatur, vel partus, vel
 omninò alterius cuiusdam principium contigerit (puta ægritudinis)
 magnas eius mutationes faciet, quando signiferum percurrans in Leo-
 ne &c.] Nihil autem mirum est, Galenum non astringere Medicos, vt
 secundum verum Lunæ cursum quadratas Lunæ ac diametram statio-
 nem inquirent, id enim grauissimi erat oneris illis maximè tempori-
 bus, quibus nullæ celestium motuum extabant Ephemerides, è qui-
 bus vera Lunæ ac reliquorum Planetarum loca possent excerpte:
 id quod nostra ætate facillimum est ob Ephemeridum copiam, quæ
 nisi suppeteret, paucos repereris, qui ad deligenda è Tabulis Astro-
 nomicis vera Planetarum loca sufficerent. Quamobrem & Galenus,
 dies criticos secundum medium Lunæ motum definiuit, eadem ra-
 tione, qua vulgus & imperitiores nonnulli ab epactis proximi no-
 nilunij diem persæpe (licet non rarò aberrant) solent definire: quos
 Medicorum nonnulli Astrologiæ ignari imitati, dies criticos vel matu-
 riores vel tardiores incertis rationibus ascribunt, nunc copiam mate-
 riæ peccantis, nunc errorem ægro, vel famulorum egroto seruien-
 tum incusantes: qui si Astrologiæ principia primis labris attigissent,
 proculdubio tarditatem illam seu velocitatem, ad tardio rem vel matu-
 rior em Lunæ decursum referrent.

Cæterum non est prætermittendum esse permultos Astrologos, qui
 non contenti figura octangulari, aliam sexdecim angulorum ad ini-
 tium morbi constituunt, permoti auctoritate Auctoris cætiloquij, qui
 aphorismo 60. ita scriptum reliquit: Super ægrotis criticos dies inspi-
 ce, ac Lunæ peragrati onem in angulis figuræ sexdecim; vbi enim,
 eos angulos bene affectos inueneris, bene erit languenti, contra ma-
 le si afflictos inueneris. Supputato itaque Lunæ loco ad ægritudinis,
 initium, addunt eidem decies sexies grad. 22. cum dimidio, & sic an-
 gulos sexdecim constituunt, in quibus sanè octo illi, quos supra me-
 morauimus, continentur. Sed hæc sexdecagona Zodiaci partitio, quæ
 nis à nonnullis grauissimis viris, vt à Pontano, Lucio Bellantio,
 Trapezuntio, Nipho Ferrerio, alijsque recipiatur, Federicus tamen
 Chrisogonus contra eandem Capite septimo libelli de Prognosticis æ-
 gritudinum disertissimè disputat; ac Thomas Boderius in libello suo
 de ratione dierum criticorū eandem refellit, aitq; se, licet frequentis-
 simè horū sexdecim angulorum vires pertentauerit, nunquam tñ illos
 virtutem decernendi habere inuenisse. Sed neq; semitetragonæ radia-
 tiones Federico Chrisogono probantur, quarum vice, vnà cū Boderio
 hexa-

De diebus Decretorij

hexagonos & trigonos Lunæ radios magni æstimat. Lucas Gauricus autem longè diuersam à reliquis omnibus opinionem de sexdecagona hac figura recenset, & aphorismum supradictum multò aliter explicat, & sexdecim illos angulos ita tuetur. Primum constituit esse locum illum signiferi, in quo Luna hora decubitus inuenitur; Secundū, quando Luna ad proprium quadratum peruenerit; tertium quando oppositum, quartum quando alterum tetragonum obtinuerit, eruntque nunc quattuor anguli efformati: totidem deinde recenset, quando Luna ad Solis coniunctionem, quadratum sinistrum, diametrum, ac tetragonum dextrum accesserit, & hac ratione octo angulos stabiliiuit: reliquos autem octo efformat, cum Luna ad synodicos congressus, & singulos maleficarum stellarum Saturni scilicet ac Martis hostiles radios peruenerit. Atque hæc Gaurici sententia, licet à mente auctoris centiloquij fortassè sit aliena, non est tamen aspernanda; neque enim solum cum Galeni, sed etiam cum omnium ferè Astrologorum dogmatibus consentit. Et licet prædicti auctores videantur inter se discrepare, in præcipuis tamen angulis omnes consentiunt, è quibus primarij dies decretorij colliguntur; tetragonæ enim & oppositæ Lunæ radiationes fortes motus & veras crises efficiunt, septima, decima-quarta, & vigesimaprima die circiter.

Quibus & qua de causa tertium hunc de diebus
iudicatorijs librum Galenus compo-
suerit. Cap. X.

VIam disputationis huius subtilitati succenset, ac difficilem eam existimat, hunc nemo ipsam addiscere cogit, verum primus huius operis liber ei sufficit. Quòd, si non laboris fugitantiior sit, secundum quodque adijciat, à tertio autem absteineat. Nos siquidem hæc paucis planè, ijsque inuitos, scripsisse affirmamus. Vos ò Dij immortales nouistis, vos in testimonium voco, hæc me amicorum quorundam precibus vehemenrer adactum scriptis mandasse.

Ecce tibi vique à Galeni temporibus Medicorū de Astrologia peruersa opinio, timet enim Galenus, ne sibi vitio vertatur, quod librum hunc astrologicum conscripserit, ideoque se amicorum precibus adactum & inuitum hæc se scripsisse affirmat. Verum si rem ipsam penitus introspiciamus, non video cur Medico à zolis istis sit metuendū,

cò

eò quòd illa, quæ per experientiam & practicam, vt dicunt, vera esse cognouit (vt sunt hi dies critici) per theoreticam etiam addiscere, causasque illarum rerum celestes inquirere gestiat. Quin imò & Galenus ipse supra affirmat, se Lunæ aliorumque Planetarum vires in hæc inferiora cognouisse. Neque dubitandum est, fuisse etiam Galeni ætate nonnullos, maximè Aegyptios, qui de medicina Astrologica ex professo conscripserint, vt fortassè Hermes, aut Mercurius Trismegistus de infirmorum decubitu, quem antiquissimū auctorem Stadius & Ioannes Boderius in Latinam linguam conuerterunt. Sic etiam liber ille, qui sub Hippocratis nomine circumfertur, de statu egrorum secundum motum & dispositionem Lunæ; necnon & alter, qui inter Galeni spurios est, de infirmorum decubitu, si nō sunt dictorum virorum, at certè antiquissimorum virorum esse conuenit.

Aduersus eos, qui nugantur de numerorum dignitate. Cap. XI.

Nam stulti nimirum essemus, si huiusmodi sermonē vulgo conuenire arbitremur; quoniam illi vnionem, matris expertem, dualitatem numerū inaudire suauius est, & alia ratione vnitatem formam esse, dualitatem materiam infinitam: deinde trinitatem absolutam harmoniam, vel perfectum numerum, & primum, aut solidum, aut planum. Quicquid enim in mentem ipsis venit, dicunt, alij aliud, & Mineruam aliquem numerum appellant, alterum Dianam, alium Apollinem. Quemadmodum igitur hoc non ignoramus, ita dicere dedignamur, cū nullam demonstrationem scientificam huiusmodi placitis adducere queamus. Et amicis frequenter ipsa re ostendimus, huiusmodi frigidis sermonibus vtenti, siue quēnis numerum laudare, siue reprehendere voluerit, procliue esse. Nā periculum est, ne eo stupiditatis veniant, qui huiusmodi nugantur, vt cū vel de septimana, vel de alio quouis dixerint, non contenti solis huiusmodi ineptijs, addant Pleiadas septem, & vtramque Vrsam *ἑπτάστρον*, id est septistellam: etenim sic nominant, immo & Thebarum *ἑπταπύλων*, quasi dicas septiportarum meminerunt. At quid ad rem propositam spectat, si Pleiades septem sint, Dionē laterali morbo laborantem septimo die de morbo iudicium sustinuisse?

De diebus Decretorijs

nuisse? etenim aliàs nono, aliàs decimo die crìsim habuit. Quid autem similitudinis est, si septem Nili sint ostia, Theonem pulmonis vitio ægrotantem septimo die iudicatum fuisse? nam aliquando quarto, interdum quinto, morbi iudicium accepit. Verùm, vt in alijs omnibus duplex vitij cuiusq̃ ac prauitatis natura est, excessus & defectus: ita hic quoque nonnulli eos, qui veritatem de septimana dicere conantur profus auersantur, quippe qui sermonem quemlibet summo odio prosequuntur: nonnulli in tantam nugacitatem incidunt, vt etiam ea, quæ ad rem nihil pertinent, commemorent: vtrique Vrsæ, inquirunt, septem stellæ sunt; primum sanè verum non est, sed hoc extremam eorum inscitiam coarguit. Esto iam verum, sed neque Bootes, neque qui ipsas Vrsas transit Draco, septem stellas obtinet. Pari modo nec Corona, nec Ophiuchus, nec Cancer, vel Leo, nec omninò vllùm ex duodecim signis, in quibus planetæ feruntur. Etsi illa terrena exornare, atque etiam disponere non Astronomis modo, sed etiam Philosophis clarissimis in confesso habetur. Quamobrem nec recipiendi sunt nugatores, nec cogendi, qui huiusmodi speculationem semper refugiunt.

Etiam si Galenus vires nullas inesse numeris acerrimè & obstinatè asseueret, sunt nihilominus hac nostra tempestate complures, qui numeris non postremas vires tribuunt: quorum coriphæus est Augurius Ferrerius, qui existimat Hippocratem dies suos criticos in numerorum doctrina Pythagorica fundasse: vnde in opusculo suo de diebus decretorijs ita scriptum reliquit: Quapropter cum Galenus numerorum vim deridet, se ipsum & Hippocratem deridere videtur; & alibi. Ego verò quantum per experientiam cognoscere potui, deprehendi morbos esse aliquos, qui dies criticos ex arithmetica Pythagoricaque ordinatione imitentur; alios qui Lunæ motum sequantur. Vides ergo quantum tribuat numeris Ferrerius, qui cum satis aptè, non autem supersticiosè, vt alij nonnulli, de hac materia scripserit, non est quod diutius hisce immoremur; & qui hanc numerorum rationem curiosius inquirere volent, dictum Ferrerij libellum de diebus decretorijs adeant; qui licet probabilibus argumentis demonstret dies nonnullos criticos rationem numerorum Pythagoricam sequi, sum tamen ego istius opinionis, dies potiùs intercidentes (vt Medici dies illos intermedios solent appellare) hanc numerorum rationem imitari, quàm dies decretorios & iudiciarios.

Quæ

Quæ hæcenus monstrata sunt, & cur quaterniones aliqui cæteris necessario iungantur, aliqui separentur. Cap. XII.

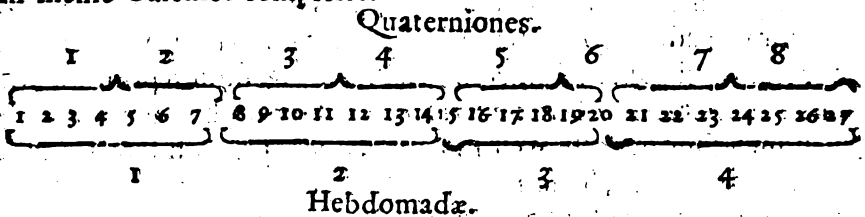
M itaque veritatem ipsam, quantum homini licet, inuentam esse puto: quam quidem & Hippocrates prius cognouerat, sicut & præscriptis verbis indicauit: vulgare autem Medicorum genus præ segnitie ea subtrixit. Enimuerò nec aliud quippiã ab Hippocrate frustra scriptum inuenio, nec illud, quod vlla horum cõputatio totis diebus fieri nequit. Atquæ principium non Astronomis tantum, vel naturalibus Philosophis, sed agricolis quoque, & nautis; hominibusque omnibus receptum assumi, Lunam videlicet terrestrem plagam, veluti hyparchum quendam magni Regis Solis, gubernare. Huiuscè circuitus dies decretorios sequi monstrauimus: adhæc coincidentium dierum causas indicauimus: itè, cur tres septimanas ad vigesimum, non ad vigesimum primum potius Hippocrates voluerit deducere. Cæterum his demonstratis nullum adhuc negotium est inuenire, quare primam septimanam à secunda separet, hanc autem tertiæ coniungat. Neque enim secundam primæ, crisi ad quartumdecimum diem perueniente, coniungere ratio postulabat, neque tertiam à secunda remouere, cum vigesimus magis, quam vigesimus primus iudicia excipiat. Quoniã verò inter septimanas ipsas duæ quidem primæ separentur, tertia verò copulatur, perspicuum est quaterniones quoque nonnullos necessario coniungi, alios separari. Itaque secundus quaternio & primus coniungentur, quod vnus septimanæ primæ bifariam diuisæ particula vterque sit: tertius à secundo disiungetur, quoniam & septimana secunda à priore separata est. Tertius autem quarto copulabitur, quoniam secundæ septimanæ vterque particula est. Hic itaque rursus quartus propter tertiam septimanam secundæ coniunctam, quinto copulabitur: Adiungetur etiam sextus quaternio quinto, in decima septimo die, tanquam tertiæ septimanæ pars vterque existens.

K

Repe-

De diebus Decretorijs.

Repetit Galenus nunc ea, quæ in superioribus Capitibus dixerat, Lunam scilicet tanquam Solis vicariam, terrestrem hunc mundum gubernare, eiusque circuitum dies Decretorios sequi, quod hi secundum septimanam procedant, licet ipsæ septimanæ integros dies septem non complectantur, quemadmodum supra in 9. Cap. demonstratum est, ubi septimanam de mente Galeni definiimus esse dierum 6. horarum $17\frac{1}{2}$. quo fit ut ipsæ septimanæ non sint omnino distinctæ sed implicatæ. Enimuero licet prima septimana separetur à secunda, cum non deficiat ab integris diebus septem nisi horis $6\frac{1}{2}$. attamen secunda non potest esse distincta à tertia: quia cum desinat ipsa secunda post dies 13. & horas 11. dies illa decimaquarta, in quam desinit, cum non sit absoluta, euadit simul principium tertiæ hebdomadæ. Qua autem ratione id à Galeno acceptum fuerit, explicauimus capite superiore. Præterea eodem modo in quaternionibus, hoc est in diebus indicatiuis, qui secundum numerum quaternarium proficiscuntur, idem obseruatur à Galeno, ut scilicet naturam sequantur ipsarum hebdomadarum quas secant; quod melius ex subiecta figura cognosces, quam longa verborum copia, ubi series quattuor hebdomadarum, & octo quaternionum in mense Galenico conspicias.

Contra hanc hebdomadarum Galenicarum & quaternionum rationem disputat Federicus Chrysogonus Capite quinto de Prognosticis agnitudinum per dies criticos: quem qui volet adeat.

Quis propriè acutus morbus, quis tardus, quis breuis, quis longi temporis dicatur.

Cap. XIII.

ΥΑΡΟΡΤΗΚ ad bonam victus rationem instituedam utilissimum est iudicij tempus præcognoscere: num verò acutum, vel diuturnum, vel alio modo, morbum nominare conueniat, qui vigesimo die, verbi gratia, iudicandus est; id nihil ægro præsidij affert: potest enim quispiam ne locutus quidem, immo qui nec profus cogitauerit

gitauerit, qui nam ipse vocandus sit, probum victus modum agro instituerit, modò nihil ex alijs præterierit, quæ huc conferre videntur. Iam sanè veritatem simul & vtilitatem exposui, sophisticarum autem nugarum finis iam esto, post hæc ostendentibus nobis hoc in loco, quantum plerique Medici ea, quæ conveniant, ignorent. Putant enim acutum vocari morbum, qui celeriter iudicatur: contrarium huius diuturnum. At veritas non ita habet. Est siquidem morbus quidam breui tempore durans (græci brachychronion appellant) non tamen omninò acutus. Huic contrarius est morbus diuturnus, vel multo tempore durans (græcè chronios vel polychronios, vel quomodocunque aliter quis vocare ipsum malit) acuto alia morbi natura nullum proprium nomen sortita, opposita est: idque meritò euenit: nam acuti morbi (qui vt Archigenes quidem describebat, cum velocitate est periculosus: vt Hippocrates autem cum febre continua euenit) accidens necessario erit, vt celeriter iudicetur. Etenim ex motus specie acutus nuncupatur. Quæscire autem celeriter ipsi est necesse, vt qui ad proprium finem properet: nam idem est celeriter moueri, ac ad terminum confluere. Erat iam omninò brachychronius, alia tamen atque alia ratione, & acutus & brachychronius dicitur: nã propter motus celeritatem acutus: quod verò diu morari is, qui celeriter mouetur, non potest, brachychronius appellabitur. At ei natura alia morbi coniuncta est: multæ siquidem febres diariæ ex frigore quodam vel adustione partium exteriorum, vel labore breui, vel vigilia, vel tristitia, vel ebrietate, vel ira, vel id genus similibus proueniunt, paræ simul, & breues, & periculis prorsus vacuæ: atque nemo has, vel idiota, vel Medicus acutum morbum vocare consuevit. Itaque acutus a brachychronio morbo clare in his ipsis distinctus est: tardus autem cum polychronio, seu longo confusus est, quanquam non eandem notionem obtinet: siquidem acutus tardo, oligochronios id est exigui temporis, polychronio oppositus est. Omnis ergo acutus planè exigui temporis morbus est, & omnis diuturnus necessariò tardus: non tamen, si breuis temporis, acutus statim est: neque si tardus, longi temporis. Proinde ex tali immutatione non admodum manifesta com-

De diebus Decretorijs,

pluribus Medicis, non appellationes tantum, sed rerum quoque ipsarum dignotiones, confusæ fuerunt.

Totum hoc caput postremum Galeni Medicum est, & à nostro instituto alienum, quippe qui ab initio huiusce commentarij diximus nos ea tantum explicaturos, quæ ad rem nostram, hoc est Astrologiam facerent: ut aliqua ratione Medicis in illa parum versatis subueniremus: quos nunc precamur ne sinistrè interpretentur, quicquid à nobis hucusque dictum est: & si per otium licet, euoluant etiam tractatum subsequenter ipsis præcipuè scriptum; cuius præcepta si deinceps in arte Medica exercenda obseruari arint, maiori certè cum gloria ac languentium commodum medicinam administrabunt.

IO. ANTONII MAGINI
PATAVINI,
MATHEMATICARVM
IN ALMO BONON. GYMNASIO
PROFESSORIS,

DE
LEGITIMO ASTROLOGIAE
IN MEDICINA VSV,
LIBER VNVS.

PRAEFATIO.

ANT EQVAM præcepta de Astrologiæ in Medicina vsu explicemus, necessarium nobis visum est, vt summatim prius ostendamus, quibus Astrologiæ partibus Medicus in primis indigeat. Primùm itaque temperaturam nati, cuius ipse Medicus curam gerit debet inuestigare; quã licet à posteriori, ex præceptis Medicis facillè queat cognoscere, tutiùs tamen fecerit, si cõiecturis Medicis ac Physicis adiunxerit etiam causas cœlestes à genitura nati dependentes. Deinde concludit vt à cœlesti Planetarum constitutione ab initio nascendi cognoscat, quibus morbis ac malis à natura natus subijciatur. Tertiò conuenit, vt animaduertat prorogatores vitæ, qui tunc cùm in hanc lucem emergit, dominium susceperunt, & an robusti sint ac fortes, an verò debiles, ac quousque possint vitam Astrologicis coniecturis producere siue sustentare: necnon etiam quibus temporibus seu annis nati, impingant

Prefatio:

pingant in loca anæretica, seu infausta, & quæ mala vel ægritudines illis temporibus sint allaturi. Quartò momentum temporis, quo aliquis in aduersam valetudinem incidit, à Medico diligenter obseruandum est, ex quo non solum causam ægritudinis ac eiusdem essentiam (si figuram cælestem ad dictum momentum constituerit) ediscet, verum etiam de longitudine vel breuitate morbi, ac de termino eiusdem vel ad mortem vel ad salutem certior fiet. Quintò diligens cura adhibenda est, ut dies criticos Medicus cognoscat, sic enim statim à morbi initio de diebus, vel infaustis, vel salutiferis iudicium ferre poterit. Sextò & vltimò dies ad exhibenda pharmaca magis idonei seligendi sunt, ne tempore incongruo & ægro aduersanti ægritudinem potius promoueat, quam subleuet. Porrò infinitas aliorum, qui hanc Astrologiæ partem trasterunt, ineptias ac superstitiones hic missas facimus: quorum omnium errores persequi tædiosum foret, nobis suffecerit ea tantum adferre, quibus Medicus necessariò indiget, & quæ cum ratione naturali congruunt. Neque est quod sinistrè aliquis interpretetur, arbitrari me necessarium esse, ut Medicus genituram nati, vel ægri suæ curæ commissi inspiciat & examinet: id. n. reliqui omnes, tum Medici, tum Astrologi, qui hac de re egerunt, faciendum esse censuerunt; necnon & Galenus Capite sexto Tertij Libri de diebus decretorijs (quæ nos Commentarij Astrologico illustrauimus) innuit, ut geniture ratio habeatur. Vnde non est, quod Medicorum aliqui cauillentur. Astrologiam à sacrosancta Ecclesia condemnari: ideoque boni Christiani officium esse eandem non solum aspernari, sed cane peius & angue fugere. Nam licet meritò & sanctissimè à Sancta Matre Ecclesia prognosticationes & iudicia natiuitatum circa actiones humanas, quæ à voluntate nostra, & libero arbitrio dependent, condemnentur; nequaquam tamen illa hanc Astrologiæ partem, quæ ad sanitatem humani corporis facit, Medico interdicant. Interesse autem Medicorum, ut temperamentum nati cognoscant, ut tempus ægritudinis successuræ prouideant, ut quibus maxime malis natus expositus sit, addiscant, nemo est qui nesciat. Nisi enim illa diligenter inuestigarent, non possent temperamentum nati ita accommodare, ut ægritudini venturæ serendo esset; nemo enim sanæ mentis negauerit, posse contrarijs medicamentis naturam hominis ita disponi, ut morbum superuenientem facilius ferat. Tacent igitur, qui non veritatis, sed calumniandi causa in hanc scientiam prophanò ore debacchantur, & Medici ad studium hoc, à quo maxima glorie ipsorum pars dependet, alacriori imposterum animo accedant.

INDEX

INDEX
CAPITVM LIBELLI
DE LEGITIMO ASTROLOGIAE
IN MEDICINA VSV.

Cap. 1	D E temperamento corporis ex constitutione Planetarum in genesi nati cognoscendo.	pag. 41. a
2	De vitis & morbis corporis in genere.	pag. 42. a
3	De cecitate & visus debilitate.	pag. 43. b
4	De sterilitate & genitalium vitis.	pag. 44. b
5	De vitilagine, lepra, impetigine, aliisque lenioribus vitis.	pag. 45. a
6	De morbis in specie.	pag. 45. b
7	De vitæ prorogatoribus, & locis prorogatorijs.	pag. 46. b
8	De locis, qui vitæ prorogatoribus occurrunt, & anaxotes, seu vitæ abscissores appellantur.	pag. 48. a
9	De distinctione malorum occursum, qui vitæ prorogatoribus contingunt.	pag. 50. a
10	De colligendo tempore ægritudinum vel mortis ex directionibus infausis.	pag. 51. b
11	De reuolutionibus annuis rectè hoc sæculo instituendis.	pag. 52. a
12	De qualitate & effectibus reuolutionum annuarum quoad vitam natæ, ac valetudinem.	pag. 52. b
13	De coniicienda qualitate ægritudinis, vel mortis ex mala directione.	pag. 56. b
14	De momento temporis, quo quis primum decubuit, diligenter obseruando.	pag. 58. a
15	De essentia seu natura ægritudinis ex figura ad initium morbi erecta cognoscenda.	pag. 60. a
16	De quatuor anni temporibus à Sole per Zodiacum discurrente factis, ac de quatuor diei quadrantibus, qui totidem anni temporibus assimulantur.	pag. 62. a
17	Criticos dies penes verum Lunæ motum determinare, in morbis præsertim acutis, qui Lunæ motum sequuntur, & ex consequenti dies malos ac bonos pro ægroto enunciare.	pag. 63. b
		18 In

INDEX.

- Cap. 18 *In chronicis, & diuturnis morbis. Solis motum præcipuè vel alterius Planetæ morbum facientis observari.* pag. 66. b
- 19 *An futurus sit morbus diuturnus, vel brevis.* pag. 67. b
- 20 *De magnitudine & malignitate ægritudinis, seu morbi in genere, & an sit curabilis & ad salutem terminans, an verò incurabilis & ad mortem ægrum conducens.* pag. 68. b
- 21 *Aphorismi particulares seu indicationes Astrologica de decubitu lethali respectu locorum genitura, & annuæ reuolutionis.* pag. ibid.
- 22 *Aphorismi particulares, seu indicationes Astrologica de decubitu lethali ex sola figura ad morbi initium constructa prorumpentes.* pag. 70. a
- 23 *Particulares aphorismi seu indicationes salutis.* pag. 71. a
- 24 *De tempore salutis vel mortis particulariter indagando.* pag. 73. a
- 25 *De electionibus in medicina & cura ægrotantium faciendis, & primo de confortandis, & coadiuuandis virtutibus corporis per inflatum debitum.* pag. 73. b
- 26 *De electione temporis ex astris, quo pharmaca, quibus humores superflui & damnosi in corporibus humanis expelluntur, exhiberi consultiè possunt.* pag. 75. b
- 27 *De eligendo tempore maximè ad phlebotomiam, seu venæ sectionem ex astrorum positu, accommodato.* pag. 76. b
- 28 *De curatione particularium morborum secundum astra, vt facilius, & citius quoad fieri potest, cura efficiatur.* pag. 77. b

CAPVT PRIMVM.

De temperamento corporis ex constitutione planetarum in genesi nati cognoscendo.

OMNIBUS IO, seu temperamentū hominis est cognita mixtura quatuor primorum & naturalium humorum nostri corporis, sanguinis scilicet, pituitæ, atræ bilis, seu melancholicæ, & flauæ bilis, seu cholæræ, secundum tamen harmoniam specificam, vt vnus ipsorum humorū cæteris secundum magis, vel minus prædominetur.

Quod sanè hominis temperamentum, vt est in singulis diuersum, propter multiplicem ac variabilem astrorum positum, ita in vnoquoque alijsetiam de causis, quæ sunt parentum varia affectio, educatio, vitus ratio, & loci, vbi natus degit, natura, potest aliquã variatione suscipere. Verū nostri erit instituti cœlestes tatum causas persequi; quæ in re Ptolemæi ac probatissimorū Astrologorū vestigia insequemur.

Primum itaque pro dijudicanda nati temperatura duo Zodiaci loca in genesi eiusdem præcipuè sunt obseruanda, horoscopus scilicet seu gradus ascendens, & locus Lunæ; sed primas signo horoscopanti meritò concedimus, ea tamen lege, vt non solum illâ Zodiaci partem, quæ in linea Horizontali ortiua tempore genituræ emergit, sed totum illud spatium, quod inter Horizontem ipsum, & secundæ domus cuspidem est, sollicitè examinemus, plus semper virium partibus horoscopi vicinioribus, quàm remotioribus tribuentes. Tum verò & dispositores ditorum duorum locorū, qui sunt horoscopi & loci Lunæ domini, sunt attendendi. Ac denique tum planetarum, tum etiam stellarum fixarum habitudo ad dicta loca & ad ipsos dispositores est perpendenda, vt scilicet præ reliquis obseruemus illos maximè planetas, qui horoscopo adsunt per præsentiam; hi enim cæteris sunt valentiores, potentioresque in huiusce rei significatione; & sic etiam eos qui Lunæ corpore coniunguntur; tum verò & illos qui cum horoscopo tum Lunæ radio aliquo copulantur. Sed & stellæ fixæ, quæ cū dictis locis sub eodem circulo positionis cooriuntur, sunt examinandæ, nec qualitas tum quadrantis Lunaris ad Solem, tum quadrantis anni, in quo scilicet Sol versatur, est prætereunda. Sol namque in quadrante Verno caliditatem ac humiditatem, in Aestiuo caliditatem & siccitatem, in Autumnali frigiditatem & siccitatem, in Hyemali deniq; frigiditatem & humiditatem conferre solet. Ex his. n. omnibus summa cū diligentia accurateq; discussis, qualitates, in tēperatura nati prædomi-

L

nantes

De legitima Astrologia

nantes, facillimè colligemus. Et si contigerit, unum aliquem planetam plura præ cæteris obtinere suffragia, ille profectò plus etiam reliquis in hac qualitate significatione poterit, ideoque augenda semper ac multiplicanda sunt eiusdem testimonia, perinde ac si duo vel plures essent planetæ eiusdem naturæ. Porro malefici planetæ dictis locis, vel consentientes vel prædominantes, tum corpore, tum nociuis radijs, noxias etiam qualitates, & distemperiem (quod illorum est ingenium) in complexione nati solent excitare, simplices autem singulorum planetarum significationes in hac materia, ex Ptolemæi doctrinæ, sunt huiusmodi.

Saturnus Orientalis, vel fixa de eius natura, humidiorrem & frigidiorrem dat temperaturam; Occidentalis verò humidiorrem.

Iupiter vel Venus Orientalis, vel fixa eiusdè naturæ crasim magis ad calorem & humorem declinantem adfert; occidentalis verò humidiorrem.

Mars orientalis, vel fixa Martia calidiorrem & sicciorem temperaturam facit, sed occidentalis siccam.

Mercurius orientalis vel fixa ipsius naturæ tribuit complexionem magis ad calidam accedentem, & occidentalis sicciorem.

Iam si aliquis horum planetarum Lunæ configurabitur, faciet illa generaliter temperaturam viuidiorrem & robustiorrem; si Soli, caliditatem & siccitatem pro sua natura ille tribuet, licet aliter operetur respectu quadrantis, quem in zodiaco tenet, Luna autem peculiare donat qualitates pro situ suo erga Solem: nam in prima quadratura à coniunctione frigidum, & humidum temperamentum efficit, in secunda calidum & humidum, in tertia calidum & siccum, in quarta verò seu vltima frigidum & siccum. Correspondent enim hi quattuor Lunæ quadrantes, totidem anni quadrantibus, prout diximus in Commentarijs Capituli Quinti Libri Tertij de diebus decretorijs Galeni, id quod à Ptolemæi doctrina non dissentit.

Sed & planetarum qualitates plurimum à signis, in quibus hærent, alterantur; vt, si verbi gratia planeta, calidus signum similiter calidum obtinuerit, qualitas illius ad calidum magis cooperabitur, si frigidum calor eiusdem plurimum remittet, aduerlante signi facultate naturæ ipsius planetæ. Naturam autem signi à trigonorum ingenio proficiscentem potius, quàm ab anni quadrantibus comprobo; signi enim natura, pro situ eiusdem in anni quadrante tunc consideranda est, cù Solis eodem repertus fuerit. Quamobrem ex communi Astrologorum opinione Aries Leo & Sagittarius, quæ trigonum igneum constituunt, calida erunt & sicca: Taurus, Virgo & Capricornus, terrei trigoni signa, frigida erunt & sicca: Gemini, Libra, & Aquarius signa aerea, calida erunt & humida: Cancer denique Scorpium & Pisces, signa aquæ frigida erunt & humida.

Sunt

Sunt itaque ex accurata contemperatione tot concurrentium simplicium testimoniorum eligendæ duæ illæ qualitates, tanquam per excrescentes seu prævalentes numeros, quæ temperaturâ nati propriam indicent, & in temperamento nati prædominium habeant. Cæterû dictis qualitatibus respondent crases ipsæ hac ratione: calido & humido respondet sanguinea, calido & sicco cholericæ, frigido & humido phlegmaticæ, & demum frigido & sicco melancholicæ. Prudentis itaque & circumspècti Medici partes erunt coniecturis hæc Astrologis Physicis etiam indicationes adiungere, sic enim tutius complexionem ipsam nati cuiuscunque indagabit. Summa autem in contemperandis tot tamque diuersis qualitatibus, industria & iudicantis sagacitæ opus est, eò quòd huiusmodi rerum ad eò multipliciter sese variantium exquisitiones vix capiat humanum ingenium.

CAPVT SECVNDVM.

De vitijs & morbis corporis in genere.

PTOLEMÆVS eruditè sanè hanc materiam pertrahat Capite Decimotertio Tertij Apotelesmatici, cuius veltigijs & nos insistemus.

Primò itaque distinguenda sunt vitia à morbis, & vitia seu læsiones sunt sensui patentes notæ, formam corporis decurtantes, quæ semel tantum, dum scilicet ab initio insignuntur, dolorem adferunt, suntque postmodum inseparabiles: vt cæcitas, surditas, gibbositas, aliaque huiusmodi. Morbi autè dicuntur, qui, dum adsunt, vel continuos vel reciprocos dolores insingunt, & natura sua sunt separabiles: & reciproci quidem illi appellantur, qui definitis temporibus recurrunt, vt sunt asthma, comitialis, podagra, aliaque huius generis: alij verò morbi, qui non habent definita accessionum aut recessionum tempora, continui nominantur, & sunt febres, morbi laterales, angina & similes. Pro dijudicandis autem vitijs & morbis corporis, considerat Ptolomæus in genere duos Horizontis cardines, alterum Orientis, qui est prima domus, alterum Occidentis, qui est domus septima, quibus adiungit domum sextam ascendenti inconiunctam, dicta enim Cæli loca corporis affectionum sunt susceptiua, quæ si à maleficis, vel ab altero saltem eorum, seu corpore (quod nocendi vim habet maximam) seu radijs noxijs, oppositis vel tetragonis infecta fuerint, vitia & morbos corporis nato insingunt; eruntque hi effectus euidetiores, si luminaria vel ambo, vel vnum saltem in dictis locis reperiatur, à maleficis modo supradicto infectatum: neque

De legitimo Astrologia

magni interest, vtrum malefica stella luminari coniuncta, ipsum vel præcedat, vel subsequatur, dummodo illa sit in cardine vel sexta domo; magis tamen obest succedens Planeta quàm antecedens. Iam verò qualitatem futurarum affectionum indicabit natura tum ipsorum luminarium damnatorum, tum verò maleficorum damnantium, necnon & his configuratorum Planetarum (planetæ enim species & causas symptomatum aperiant) & signorum in Horizonte vtroque afflictorum. Ex his enim omnibus eruemus locum in corpore humano decretam impressionem suscepturum; sicque cognoscemus, siue pars illa corporis aut læsionum, aut morborum, aut denique vtriusque generis calamitatum capax. Vbi & hoc anima duertendum, maleficos orientales læsiones, occidentales morbos solere infligere; potentiores enim sunt dum orientales à Sole sunt, hoc est dum ante Solem oriuntur, debiliores verò seu minus potentes, dùm ab eodem sunt occidentales, hoc est dum post Solem occidunt. Porro corporis totius partes tum signis Zodiaci, tum duodecim Cœli Itationibus hæc ratione ascribuntur.

Aries &
Prima domus	}	habet caput, faciem, oculos, aures, & morbos, qui in capite generantur, ac præest cholera.
Taurus &
Secunda domus	}	præest collo, ceruici, gutturi, & melancholico humori.
Gemini &
Tertia domus	}	tenet humeros, brachia, scapulas, manus, mamillas, & sanguini dominatur.
Cancer &
Quarta domus	}	pulmonem notat, pectus, epas, costas, splenem, & falso phlegmati præest.
Leo &
Quinta domus	}	dominatur stomacho, ventriculo, cordi, dorso, Iateribus, diaphragmati, & cholericò humori.
Virgo &
Sexta domus	}	ventrem habet & intestina, ac melancholiam parit.
Libra &
Septima domus	}	lumbos, vmbilicum, renes, vesicam, femora, & inferiora ventris indicat, ac sanguini præest.
Scorpius &
Octaua domus	}	obtinet inguina, pudenda, vesicam, anum, ac phlegmati dominatur.
Sagittarius &
Nona domus	}	coxis, natibus, femoribus ac cholera præest.

Capri-

Capricornus & Decima domus } poplites, & genua denotat, ac melancholicum humorem ciet.

Aquarius & Undecima domus } crura, tibias, ac fibulas indicat, ac sanguinem habet.

Pisces & Duodecima domus } talo & pedibus, ac phlegmati dominatur.

Saturnus præterea habet ex sensibus auditum præcipuè auris dextræ, ex virtutibus retentiuam, ex humoribus atram bilem, ex complexionibus melancholicam seu frigidam & siccam, ex partibus seu membris humanis splenem quæ est receptaculum atræ bilis, aurem dextrâ, ossa, vesicam urinae, dentes cum cartilaginibus & ligamentis.

Iupiter dominatur ex sensibus tactui, ex virtutibus principalibus naturali participante sancti Venere & Luna, & etiam vegetatiuæ, & ex minus principalibus seu administrantibus digestiue, ex humoribus sanguini, ex complexionibus calidæ & humidæ, ex membris seu partibus hominis, hepati, seu iecinori quod est officina sanguinis, carni, sanguini, venis, & pulsui.

Mars gubernat ex sensibus auditum sinistrum, ex virtutibus irascibilem & attractiuam ex humoribus flauam bilem & sanguinem inflammatum, & complexionibus cholericam, seu calidam & siccam cū excessu, ex partibus hominis fel quod est receptaculum flauæ bilis, renes, intestina, sedem ac sinistram aurem.

Sol regit ex sensib. visum, maximè oculi dextri, ex virtutibus vitalem potentia, & attractiuam ex humoribus coleram, remissam ex complexionibus calidam & siccam moderatè, ex membris hominis oculum dextrum, cor, arterias addito sanguine in eis contento, & dextram hominis partem.

Venus præest ex sensib. odoratui, gustuique, ex virtutibus appetitiue, & cum Luna augmentatiuæ, & cum Ioue generatiuæ, ex humoribus phlegmati naturali, ex complexionibus phlegmaticæ vicinæ temperamento, ex membris humanis vasibus feminarijs, & semini, pudendis utriusque sexus, venis, clunibus, colo, nasui propter odoratum, labijs ob voluptatem, umbilico, lumbis & ventriculo.

Mercurius præest ex sensib. phantasiæ, memoriæ, & sensui cõmuni, ac præterea sermoni, intellectui, menti & rationi, ex virtutibus seu facultatibus animalibus, ex humoribus melancholicæ adustæ, ex membris humanis pulmone (cuius officium est spiritum trahere, corq; & reliqua membra sua anhelatione refocillare, inseruit etiam loquelæ plurimùm) linguæ, & omnibus instrumentis, vocis, manibus, digitis, nervis & lieni.

Lunæ respondent ex sensib. visus, præcipuè verò oculi sinistri, & ex parte gustus, quod is maximè necessarius est nutritioni, ex facultatibus naturalibus, quæ gubernat vnâ cū Ioue & Venere, ex virtutibus expulsiue,

De legitimo Astrologia

ex humoribus phlegma, seu pituita addito sanguine menstruo, quod & ille pituitosus etiam est, ex complexionibus phlegmatica seu frigida & humida, ex partibus corporis cerebrum, oculus sinister guttur, ventriculus & sinistra omnia.

Sed nunc ad particulares lésiones ac morbos accedamus, prout Médico inseruire possunt. Et lésionum quidem duo sunt genera, aliæ enim sunt grauiores, vt cecitas, sterilitas, claudicatio: aliæ verò leniores, & ad cutim ac carnem solum pertinentes, vt vitiligo, lepra, impetigo, & lentigo. De claudicatioe autem, gibbositate, linguæ impedimentis, alijsq; huiusmodi nullus nobis erit sermo, quorum cognitio ad Astrologos potius, quàm ad Medicos pertinet; de quibus qui erudiri volet, Ptolemæum aliosq; scriptores passim de his agentes consulat.

C A P V T I I I.

De cœcitate & visus debilitate.

PTOLEMÆVS quinque constellationes ad oculorum lésionem pertinentes recenset; quarum quattuor primæ alterius tantum oculi infortunium prælagunt, quinta & vltima vtriusque.

Et prima quidem est, cum Luna fuerit in memoratis centris primæ vel septimæ, vel etiam in sexta domo, Sol coniuncta, vel eadem è diametro opposita.

Secunda cum Luna fuerit in iisdem locis & Solem quadrato aspiciens applicet ad Stellæ fixas nebulosas siue in Zodiaco, siue extra Zodiacum, dum modo cum illis quæ extra Zodiacum sunt reperiatur in eodem circulo positionis. Sunt autem stellæ nebulosæ illæ omnes, quas iam secundam Tychonis calculum ad annum Domini 1600, vel secundum Copernicum in ijs, quas Tycho non obseruauit, referemus.

Pleiades seu Vergiliæ, quæ occupant in longitudine à grad. 23. 30. & vsque ad grad. 24. 47. cum latitudine gr. 4. circiter Borea.

Præsepe seu nebulosa in pectore Canceri, quæ est in grad. 1. 46. & cum latitudine grad. 1. 14 Boreali. Aselli à primo gradu & vsque ad 3. 8' &

Aculeus Scorprij grad. 19. 0' & cum latitudine Meridiana gra. 13. 20'. secundum Copernicum. Nebulosa sequens aculeum gr. 22. 30' & cum latitudine Meridiana gr. 13. 15. secundum eundem.

Cuspis sagittæ Sagittarij gra. 25. 56 & cum latitudine 0. 30 Meridiana secundum eundem.

Coma Berenices à grad. 18 & vsque ad gr. 23. cum latitudine Borea

rea à grad. 14. vsque ad 28. Et nebulosa eius incidit secundum Coper-
nicum in grad. 16. 16. cum latitudine gr. 30. Septener.

His adduntur & aliæ quædam stellæ ad cecitatem cooperantes,
vt sunt.

Nebulosa oculi Sagittarij ex Copernico in grad. 6. 3' 6" cum lati-
tudine grad. 0. 4' 5" Boreali.

Nebulosa in Capricorno à grad. 27. vsque ad 30. cum latitudine
circiter vnus gradus Borea.

Cingulum Orionis à gradu 17. vsque ad 19. 6' II, cum latitudine
Australi à gradu 23. 3' d. vsque ad 25. 2' 1.

Taraxia seu Via lactea incipiens à gradu 30 II vsque ad 2 66 &
ex parte opposita à grad. 6. vsque ad 16. Sagittarij, ac denovo à gradu
24 eiusdem Sagittarij vsque ad gr. 6 70.

Quibus omnibus addit Pontanus Linum Piscium, & Caput Arietis:
in vniuersum autem præter nebulosas, reliquæ etiam omnes stellæ oc-
cultæ, quæ sunt de natura Solis & Martis, vel Lunæ ac Martis ad oculi
foram læsionem conferunt.

Tertia Ptolemæi constellationis est, cum maleficus Orientalis Lunæ
cardinali lunæque vacuanti in ascensione succedit, hoc est cum ma-
leficus ad Lunam motu quotidiano fertur, ita enim fit vt eam exspe-
ctet in partibus proximè succedentibus.

Quarta cum malefici cardinales ante Solem sursum motu vniuer-
satis feruntur, maue Soli prælucentes & validi.

Quinta cum malefici ad vtrumque luminare memoratis modis re-
spiciunt, idque seu in vno eodemque signo per præsentiam, seu in ad-
uersis per oppositionem, ita vt Soli sint eò, Lunæ verò hesperij.

Quibus constellationibus iam enarratis si stellarum fixarum etiã
testimonium accesserit, longè peiores euadent ad oculorum infortu-
nium significandum. Vbi & hoc animaduertendum est superiores con-
stellationes etiam in alijs quàm in prædictis angulis vires ad nocendũ
obtinere, licet debiliores producant effectus.

Debilem præterea visum præfagit nodus Austrinus in horoscopo
absque beneficæ alicuius testimonio. Suntque etiam complures à di-
uersis Astrologis adducti aphorismi in hac materia, licet maiore ex
parte confusi & inordinari, & qui facillimè ad ipsius Ptolemæi constel-
lationes possunt reuocari.

Tempus autem, quo similis oculorum læsio seu ægritudo accessura
sit, nisi à natiuitate adsit, ex directione luminarium ad Planetarum
malum hoc decernentium radios colligimus. Sic ego multoties ob-
seruaui luminarium ad præsepe, & asellos, aliasque supra memora-
tas stellas, deuolutionem, oculorum discrimen attulisse, dummodo à
radice infortunij adsit significatio, & si non est à tempore nascendi
signifi-

De legitimo Astrologia

significatio nihilominus ex prædictis directionibus defluxus humerū ad oculos visum pro tempore labefactantes adducunt, cito tamen transituros.

C A P V T I V.

De sterilitate & genitalium vitijs.

STERILITATIS indicationes ac læsiones circa genitalia vasaq; seminaria sumuntur præcipuè secundum Ptolemaum & Astrologos à Veneris corrupto positu: Hæc enim si fuerit in aliquo sæpè memoratorum angulorū, orientis scilicet ac maxime occidentis, necnon etiam in sexto loco, & à Saturno per præsentiam, vel diametrum, vel quadraturam, vel per mutuam locorum propriorum receptionem seu commutationem vitiata, Marte super eam eleuato aut in diametro constituto, tunc quidem fiunt viri steriles, & ob semen corruptum infœcundi, & pigri etiam, fœminarumque consuetudinē abhorrentes: mulieres verò infœlices experiuntur conceptiones ac subiectæ sunt abortionibus, & intempestiuis ac immaturis fœtum deiectionibus, & hoc maxime vbi commemorata figuratio incidit in ♄, ♀, & ♃, & Luna Orientalior, Marte eidem proximè applicet.

Quod si iisdem sic stantibus accesserit etiam Mercurius, ita vt eidem Veneri vna cum Saturno copuletur per præsentiam, vel diametrum, aut oppositionem, aut mutuam propriorum locorum commutationē, qui sic nascuntur euadunt eunuchi, vel androgini, vel ex genitalium meatuum condreione læsi.

Præterea si iisdem si sese habentibus Sol quoque eidem Veneri, iuxta aliquem modorum de Saturno, & Mercurio memoratorum, configuratur, sintque luminaria, & Venus masculoscētia, & Luna marcescēs, & malefici planetæ in partibus subsequētib; succedentes, tunc quidem ex huiusmodi constitutione viris pudenda præcidentur, eruntq; in eis insignes læsiones; atque hæc calamitas magis sæuiet, si Venus in Ariete aut Libra constituetur. Fœminę verò euadunt infœcunde ac steriles. Et qui sub tali constitutione nati fuerint, oculorum etiam læsionibus erunt obnoxij ob luminarium deprauationem.

Julianus Rictorius ait se obseruasse, Venerem à Saturno commaculatam semper sterilitatem adferre, ita tamen vt vel ambo vel Venus sola in signo sterili reperiatur.

Porro huc pertinent aphorismi nonnulli, quos iā opponimus Venus in sexta propter loci malignitatem semina genitali obest, vnde viros efficit

officit frigidi coitus, & plerunque steriles, mulieres verò ex partu laborantes, & quæ partum immaturum edunt, suntque hæc mala eo maiora, quo ipsa Venus magis à maleficis infortunabitur.

Venus in occasu & vespertino exortu, Saturno ex culmine Cœli quadrangulata, non minus viros, quam mulieres frigidi efficit coitus.

Venus in decima Saturno partiliter per corpus aut inimico radio copulata, & in Lunæ quadratura vel oppositione, sterilitatis indicium non leue affert.

Venus in dignitate Martis inuenta, siue in ortu, siue in Cœli culmine, in diametro, vel tetragona configuratione, vel etiam anticiscio maleficorum domicilium permutantium, spadonem fore, qui sic nascitur, iudicat.

C A P V T V.

De vitiligine, lepra, impetigine, alijsque leuioribus vitijs.

VANDO Luna vel dominus horoscopi in memoratis locis primæ, septimæ, vel sextæ infestantur à maleficis, & decurrunt per partes notis cardinalibus proximas, tunc quidem secundum Ptolemeum accident leuiores cutis, carni que extremarum læsiones; Ac vitiligini quidem erit obnoxius natus, si Luna vel horoscopi dominus circa proximas Arietis partes versabitur; est autem vitiligo vitium leuissimū solam cutem defœdans; sed si prope Autumnale signū hoc est circa Libram dicti significatores fuerint, lepra, hoc est squamosa scabiæ, diuexabitur. Iam verò circa tropicū æstiuum seu Cancrum producit dicta constitutio impetiginē, estque id vitium grauius, colore enim pilorum immutat, ac radices in carne profundiores agit. Denique prope hybernū signum, hoc est circa Capricornum, lentiginem, hoc est maculas subrutas lenti similes adducit.

Sed nunc aphorismos aliquot ad hanc rem facientes proferamus.

Mercurium in sexto loco Lunæ crescenti copulatum vitiosas decerere egritudines, & corpus nati albis maculis infectum iri, neotherici quidam tradiderunt.

Mars in trizodia aquea oppositus Lunæ impetiginem denunciat.

Luna in diametro Saturni, in Tauro vel Scorpione, nulla benefica radiatione intercedente elephantiz vitium ob corruptum sanguinem nato comminatur.

M

Luna

De legitimis Afflictionibus

Luna in trizodia aerea à Marte impedita, nisi beneficorum auxilio subleuetur, putredinem ac lepram infligit.

Luna in aquea triplicata à Saturno infecta, absque fortuna aspectu lepram albam, podagram, vel cancerum significat: & si infortuna simili in aquea trigono Luna copulabuntur, decedunt morpheam, scabiem, vel alopeciam.

Saturnus in signo aereo, & in sexta à Sole combustus, leprosus efficit, & in septima dat fistulas & caneros in pudendis.

Sol in sexta Saturno per diametrum in signis maleficis oppositus paralyfin comminatur.

Luna cum Saturno & Marte in duodecima & Solis diametro nervorum resolutionem indicat.

Saturnus, & Mercurius coniuncti in octavo loco in genitura diarrea, calculo, & vesicæ vitio laborantes efficit.

C A P V T V I.

De Morbis in specie.

HVCVSQVE de lesionibus, nunc de morbis agendum, qui nato solent euenire, quando in constitutione supra Capite 2. memorata malefici sunt à Sole occidentales, quod tunc debiliores sunt ad infligenda mala ob Solis ab iisdem elongationem; & à Luna orientales, quod tunc Luna ab illis defluat ac separetur.

Efficit autem Saturnus in genere, vt Ptolemæus ait, vètribus frigidis, ac valde pituitosos, & fluxione plenos, tenue simul ac valetudinarios, istericos, disentericos, ruffientes & exspientes, colicos & leprosos; & præter hæc sceminas ex vtero laborantes.

Et si Mercurius ei configurabitur, frigus Saturni augebit; facietq; afflictaam agitationem, ac humorum & fluxionum conturbationem; præcipuè eorum quæ à capite descendunt, ac circa pectus, stomachum, guttur seu fauces tumultuantur.

Mars verò facit sanguinem expuentes, anhelosos seu agrè spirantes, scabiosos, sectionibus & vitionibus subiectos, vexationes continuas in abditis locis patientes, ob fistulas, hemorrhoidas, inflammationes, vlcera ardentia & carnem depascentia in mulieribus abortus, emulsionem fœtus, & corrosiones fœturæ inhecatæ.

Cum quo si Mercurius conspirauerit, augebit malam Martis significationem cooperando ad desiccationes, quæ fiunt & cernuntur in expiratione,

oratione, depilatione, incrustationibus, apothematibus, erysiipelatis, alijsq; ulcerationibus feruentibus, & in lichenibus feris, idest canceris & gangrenis.

Particulari vèrò de morbis sumitur iudicium ex Astorum illos decernentium, & his configuratorum naturis ad certas corporis partes relatis, quas indicant signa affecta, quæ in angulos vel sextam domum incidunt.

Peculiariter autem Cancer, Capricornus & Pisces, & in genere hauri versantia & aquatica signa octauæ Sphæræ faciunt affectiones vicerum depascentium, serpentiumque & scrophularum aut pustularum ac lepræ, & his similibus. Sagittarius vèrò & Gemini ad comitiales disponunt: & denique alia iam dicta in extremis dodecatemiorum partibus seu signorum primi mobilis reperta circa membrorum extremitates ex humorum defluxu morbos decernunt, vnde in vniuersum oriuntur lepræ, podagræ, & chiragræ.

Sed & hic adiungendi sunt aliorum Astrologorum aphorismi, vafè memorabiles ad morbos pertinentes.

Saturnus vel Mars in sexta aut duodecima, infortunans dominum sextæ, maximè si in sextam inciderit aliquod ex his signis ♄, ♁, ♀, debilitatem in partibus inferioribus significat, facitque artheticos, podagricos, vel qui dolore iuncturarum cruciantur.

Maleficarum alterutra peregrina in septima significat infirmitatem in natibus & hemorrhoidas, & multo magis si ambæ ibidem fuerint.

Dominus ascendens in septima à malefico damnatus, vel natura sua maleficus existens, hemorrhoidas vel morbos ani decernit.

Saturnus in horoscopo in opposito Martis, & Luna domina sextæ in septima infortunata, hemorrhoidas vel ani morbos promittit.

Sic Mars in Scorpione absque aspectu beneficæ idem præsigit.

Dominus horoscopi, quicumque ille fuerit, in sexta domo constitutus, semper valetudinariu efficit, vt & dñs sextæ afflictus seu infœlix: qui si fuerit Saturnus, & a Sole aut Marte dānatus, vel Lunæ cōiunctus corpus catharolum & paralyfi obnoxium decernit, interdum etiā hydropicos facit, vel assiduo vrinæ fluxu laborantes, vel scabiōsos aut podagricos, pro natura signi quod Saturnus obtinuerit. Sin vèrò Mars fuerit debilis, vel à Sole combustus, vel alioquin impeditus febres acutas aut tertianas & combustiones decernit, præcipuè in signis igneis; in aqueis vèrò dysenteriam aut fluxum alui periculofum.

Iupiter in sexta infœlix seu damnatus, inflammationem hepatis, rubedinem faciei, aut pustulas in ea decernit.

Sol dominus primæ in sexta, vel dominus sextæ à maleficis afflictus & debilis, facit cardiacas passiones & tremorem cordis.

Venus ita se habens debilis vel à maleficis afflictæ, stomachi imbecillita-

De legitimo Astrologia

cillitatem adfert, & mulieribus matricis passionibus, & difficultates partus, aliaque similia.

Luna eodem modo posita, & à Saturno afflicta, cholicas plerunque passionibus, tormina ventris, & dolores intestinorum, præsertim in Virgine aut Libra decernit.

Cæterum hic animaduertas oportet, in memoratis omnibus læsionum & morborum significationibus, quod si beneficorum aliquis affulserit vel luminaribus, vel maleficis morborum auctoribus, ita tamé vt non sit à maleficis suppletus vel in eorum potestate, dictas læsiones futuras mitiores, & morbos facile sanabiles; at si beneficę nullã operam tulerint, magis isthæc mala læuient.

C A P V T V I I .

De vitæ prorogatoribus, & locis prorogatorijs.

DI I V D I C A T V R O ex Ptolemæi & probatissimorum Astrologorum doctrina de vitæ temporibus sciendû est, quinque esse in figura cœlesti loca aphætica seu vitæ sustentatiua, in quibus necesse est vt aphæta, qui vitã debet decernere, reperiatur, suntque singula hæc loca cû horoscopo, qui maximam cum nato conuenientiam habet, radio aliquo colligata: vt domus decima seu Cœli culmen, quod cæteris locis potentius est, & ab horoscopo tetragono radio diffidet: Horoscopus seu ascendens, idest prima domus, quæ post cœli culmen cæteris præstat: vndecima domus quæ hexagono radio intuetur ascendens septima domus quæ oppositis, & denique nona quæ trinis radijs primam domum aspicit, estque nona domus cæteris omnibus in significanda vitæ gubernatione inferior ac debilior. Iam verò vnaqueque domus exordium capit quinque gradibus æquinoctialibus antecuspidem seu centrum suum, & desinit gradibus vigintiquinque post cuspidem. Cæterum excluditur domus octaua à vitæ gubernatione (quæ quod supra terram extet, videri posset admittenda) eò quod contrariam vitæ actionem habet, morti enim significat, & nullo cum horoscopo vinculo seu radios copulatur: sic duodecima licet ipsa etiam supra terram sit, vitam tamen largiri nequit, quod horoscopo inconiuncta sit, & quod planetę iam iam ab Horizonte emergentes & in duodecima constituti à terræ vicinę humoribus impediti, vires suas maximè vitales diffundere nequeunt. Reliquæ autem domus omnes subterraneæ, sola prima excepta, quæ ortui proxima est, à vitæ significatione excluduntur.

Vitæ

Vitæ autē gubernator seu aphæta est vel Sol, vel Luna, vel Horoscopus Regionis, vel Horoscopus Lunarum, vel etiam quicumque alius Planeta, qui deficientibus luminaribus dominium vitæ iuxta conditiones iam exponendas, adeptus fuerit. Eligendi verò sunt vitæ sustentatiui hæc rationibus.

In genitura diurna præferendus est Sol, si ille in aliquo hylegialium locorum hylegialium reperietur; sed si idem octauam fortasse vel duodecimam obtinuerit domum (quas domos supra tanquam non vitales reiecimus) tunc Lunam assumemus: quæ si nec ipsa locum hylegialium possederit, recurremus ad illum Planetam, qui in loco vitali repertus, tria minimum suffragia seu dignitates ex quinque, quæ sunt domus, altitudo, trigonus, finis, & irradiatio, in his tribus locis conditionis diurnæ obtinuerit, nempe in loco Solis, in loco coniunctionis genituræ præcedentis, etiam si proximè antecesserit oppositio, & in horoscopo Regionis, qui ad Solem, dominum scilicet temporis refertur. Quod si neque talis Planeta pro vitæ gubernatore haberi poterit, tunc tandem horoscopus seu gradum ascendentem accipiemus. Verùm cum non raro possit euenire, vt plures in genitura diurna sint aphæta, vt ambo luminaria & Planetarum vnus, tunc quidem præferemus luminarium illud, quod maiorem habuerit prærogatiuam, tum respectu loci hylegialis, tum signi in quo versatur, & quod conuenientiori radiatione cum beneficiis copulabitur. Nonnunquam tamen postponemus luminaria Planetæ illi, qui trium locorum supra memoratorum dominus extiterit, si is duas habeat conditiones, nempe vt sit in potiore loco aphætico, quàm sint luminaria, & sit dominus vtriusque temporis, hoc est vt non solum tres dignitates in tribus locis conditionis diurnæ, sed totidem etiam in tribus locis conditionis nocturnæ obtineat, in loco Lunæ scilicet, oppositiouis præcedentis, & Lunarum horoscopi.

In genituris nocturnis autem eligenda est primò Luna si obtinuerit aliquem locorum hylegialium: secundò Sol si fuerit in prima domo, hoc est in illis viginti quinque gradibus, qui à linea, seu cuspide horoscopi pro prima domo numerantur, dummodo Luna sit in loco minùs vitali. Tertio si vtraque luminaria à vitæ dominio exciderint, illud præferemus Planetam, qui in loco hylegiali positus tria minimum obtinet suffragia in totidem locis conditionis nocturnæ, qui sunt locus Lunæ, horoscopus Lunarum (qui conditionem Lunæ sequitur) & oppositio præcedens, etiam si proximè natiuitatem coniunctio antecedit.

Quarto si nullus ex suprascriptis obtinuerit vitæ dominium, tandem vel horoscopus Regionis assumemus, si proximè antecesserit natiuitatem luminarium coniunctio, vel horoscopus Lunarem, si op-

De legimmo Astrologia

si oppositio. Postremò vero si neque horoscopus Lunarìs sit in loco ad vitam sustentandam idoneo, extremum refugium erit ad horoscopum regionis.

Atque hæc est sententia Ptolemæi de eligendo vitæ gubernatore primario seu præcipuo, cui adiungendus est apheta seu vitæ dator secundarius unus vel alter : ut exempli gratia sit Sol secundum conditiones supra memoratas vitæ dator principalis, si Luna quoque fuerit in loco vitali, eligemus eandem vna cum horoscopo Regionis pro vitæ dominatoribus secundarijs; sed Luna existente in loco ad vitam inhabili, solus gradus ascendens secundarius erit vitæ dator; & sic de reliquis etiam Planetis.

Cæterum hic etiam obseruandum est, semper horoscopum Regionis in gubernatione vitæ, & in decernendis ægritudinibus efficacem esse, quando per directionem ad infauista Planetarum loca deuoluitur, et si vel ambo simul luminaria, vel alterutrum eorum hylegiale potestatem obtineat. Quia immo & luminaria ipsa, licet sub terra sint, vel in locis illis, qui supra terram extantes à vitæ gubernatione excluduntur, ut in octaua vel duodecima domo, valent nihilominus ad ægritudines significandas, licet non ad vitam terminandam ex morte naturali; nam eo, qui veraciter est vitæ significator benè se habente, vitæ quoque nati firma persistit ac salua, permanet que natus incolamis, etiam si reliqui interea competitores patiantur maleficium. In genere autem locus ille, qui vitæ sustentatiuus est, fortior esse debet, quocumque alio eorum, qui ad hanc dignitatem aspirant. Neque hoc prætereundum est, genesium esse valentiorum pro vita sustentanda, quando plures habuerit aphetas, eosque validos ac robustos, tunc enim vita euadit etiam robusta & diuturna; neque natus facillè nisi ex valida causa decumbit; prout infra, vbi de directionibus agemur, referemus; neque enim vnicus ille tantum prorogator, qui potestate reliquos opprimit, & qui in vita gubernanda pondus accipit, dirigendus est in causa vitæ, sed & reliqua loca authentica, quæ de vitæ dispositione aliquantisper participant.

Quòd si verò solus horoscopus Regionis fuerit vitæ princeps, nec à maleficorum radijs infestetur, sed à beneficis auxiliante radio adiuetur, luminaribus interim validis & à beneficis benè irradiatis, tum quidem vita etiam nati robusta ac longæua esse poterit, præsertim si ipsa luminaria horoscopum benignè aspexerint: ac maxima quidem vis per diu est Solis, noctu verò Lunæ.

At si apheta ipsi debiles fuerint, vita quoque nati debilis erit, quæ tamen longæua esse poterit, prout ipsi apheta tardè ad loca anæretica, de quibus paulò post differemus, delabentur. Solo autem horoscopo imperium vitæ sustinente, & luminaribus interea infelicibus, ac
inua-

inualidis, vita nati leuissima de causa saepe saepius abscinditur, atque eo magis, si & horoscopus ipse debilis fuerit ac male affectus.

CAPVT VIII.

De locis, qui vite prorogatoribus occurrunt, & anæretæ seu vitæ abscissores appellantur.

ANERETAE, abscissores, seu interfectores vitæ in genere dicuntur ij, qui quoties significatori vitæ per directionem obuiam sunt, vitam nati abscindere, vel saltem graui aliqua noxa sanitatem eius labefactare possunt. Duplicem autem directionem Astrologi cum Ptolemæo faciunt, sicut nos in Canone 47. nostrarum Tabularum Primi Mobilis seu directionum ostendimus; altera generalis est & legitima, quæ à Ptolemæo Actinobolia; seu vt alijs lubet, directa, vel in signorum consequentiam directio appellatur, atque hæc communiter omnibus dominatoribus; vbicumque locorum in figura Cæli comperitis, conuenit, sitque dum promissores, quos in negotio vitæ anæretas, vel abscissores vocant, ex partibus sequentibus ad significatorem vitæ vel alterius cuiuscumque rei accedunt, & ad illius Horizontem reducuntur, vnde ipse vitæ dominator in loco suo persistens expectat perimētium inuasionem; altera directio particularis est, & conuersa, seu in signorum præcedentiam, & à Ptolemæo horiza dicitur, quæ locum habet dominatore vitæ in quadrante Cæli descendente constituto inter Cæli culmen & Horizontem occiduum, & vnicum tantummodo interemporem habet, gradum occidentis scilicet; de qua fusius egimus Canone 48. distarum nostrarum Tabularum, & opinionem nostram de praxi huius directionis, explosa Cardani ac Valentini Naibodæ sententijs, attulimus; quorum postremus, Naiboda scilicet, in Commentarijs suis supra Ptolemæi Quadrupartitum, in eandem sensus ac prolixius scribit sententiam, quam in commentarijs supra Alcabiticium attulerat; ac denique parum de hac Ptolemæi directione satisfactus, allatis nonnullis inconuenientibus, quæ ex eadem emanant, hisce verbis sermonem vniuersum concludit: Vnde fortè non iniuria quis suspicari possit, ista quoque Ptolemæi adiectiua & ablatiua habere quandam perplexionem hæud absimilem adiectiuis & ablatiuis illis, quales Arabes suo Alcocodzo circa vitæ tempora colligenda assignarunt. Hæc ille. Atque vt ingenuè fatear quod sentio, existimo ego additiones illas & ablationes in directione conuersa, inefficaces

De legitimo Astrologia

caes & vanas esse; simplicem tamen aphæta descensum ad gradum occidentis effectum aliquem producere nequaquam ambigo; sed directio huiusmodi simplex nihil aliud est, quam horoscopi Regionis ad oppositum aphæta deolutio, et itaque hac ratione vna sola directionum species.

Huius itaque legitimæ directionis interemptores dupliciter diuiduntur, alij enim sunt generales abscessores, qui vbiunque reperti fuerint, vini perimendi retinent, & occidunt per se generaliter, licet nõ necessariò semper, & hi sunt octo: nempe duo corpora maleficorum planetarum Saturni & Martis, duo opposita eorundem, & quadraturæ tum dextræ tum sinistræ amborum: alij sunt interemptores speciales, qui per se generaliter non occidunt, nisi adhibita aliqua certâ conditione, & hi sunt de sententia Ptolemæi, primò quidem maleficorum Saturni & Martis hexagoni & trigoni aspectus, accedentes ad naturâ tetragoni respectu ascensionum Aequatoris; & quidem hexagonus, si inciderit in signa longarum ascensionû, in parte Cæli ascendente, a deo deprauatur, vt in naturam tetragoni degeneret: & trigonus in eadem parte ascendente in signis breuium ascensionum, quadrati etiam ingenium suscipit. Sic in parte Cæli descendente hexagonus in signis longarum descensionum, & trigonus in signis breuium descensionum in tetragonum deriuant. Nos autem magnificimus ipsas tetragonas radiationes perfectas in Aequatore sicuti docuimus in nostris Directionum Tabulis Canone 40.

Secundò possunt etiam ijdem aspectus maleficorum sextilis & trigonus interimere, etiamsi ab Aequatore non deprauentur, nec in quadrati naturam degenerent: vt si maleficus, ille fuerit dispositio mortis, hoc est octauæ domus dominus, vel in eadem per præsentiam reperiatur, vel etiam in sexta aut septima domo positus; præterea si fuerit idem maleficus aphæta inimicus vel ratione signi, vt quando ab initio aphæta & anæreta fuerint in aspectu opposito vel quadrato, siue in antisficio aut partibus inuicem imperantibus & obedientibus: adhæc quando memorati aspectus, sextilis ac trigonus scilicet, cadunt prope antisficia tum primaria tum secundaria eorundem maleficorum: primaria autem antisficia sunt, quæ in eundem parallelum cum Planeta incidunt, & hæc propriè antisficia appellantur; secundaria verò, quæ cadunt in diuersos parallelos æquali spatio ab æquatore remotos, & aliter dicuntur imperantes & obedientes partes.

Plurimum etiam possunt ijdem sextiles ac trini radij in genituris debilioribus, in quibus vnus tantum, & debilis est vitæ significator, & non rarò vitæ discrimen mortemque etiam adferunt: ijdem tamen aspectus in Aequatore assumpti licet interimere fortassè nequeant, grauem nihilominus noxam & periculum inferre abundè possunt.

Tertiò

Tertio habent & antisicia maleficorum vim inimicam ac hostilem, nec ægritudines solum ac externa pericula, sed mortem etiam quandoque inferunt, id quod nos ipsi sæpius experti sumus. Partes autem imperantes obediensque, quas secundaria antisicia appellamus, malez quidem sunt ac noxiæ, sed minus possunt, quam antisicia.

Hinc est, quod tetragonæ maleficorum radiationes, quæ circa medietates dodecatemiorum fixorum incidunt, ut sunt γ Ω μ & ν efficaciores sunt cæteris quadraturis, & certius mortem inferunt propter conduplicatorem malignitatis, quod in dictis medietatibus etiã antisicia concurrant.

Quarto connumeratur inter abscissores quadratus proprius aphæte cuiuscunque tam in Zodiaco, quam in Aequatore: necnon & sextilis eiusdem longus ac trinus brevis, ab Aequatore ita deprauati, ut quadrato sint viciniore. Aphætam autem intelligo quemcumque, qui hyegialem adeptus sit potestatem, siue is Sol fuerit, siue Luna, siue horoscopus Regionis, siue Lunaris, vel etiam quicunque alius Planeta, cui tale dominium cesserit.

Quinto ponit Ptolemæus locum seu corpus Solis pro peremptore, si id Lunæ vitam sustentanti occurrerit. Neque id caret ratione, luminaria enim distinguuntur sectis aduersarijs. Verum enimvero etiam si corpus Solis Lunam perimat, tetragonus tamen eiusdem, seu diameter, siue etiam antisicium ægritudines tantum comminantur. Nec Lunæ solum obest Solis aspectus seu corpus, sed horoscopo etiam & cuiuscunque alio vitæ significatori, tum verò maximè, si à radice Sol ipsi aphætæ aduersabitur, vel amicitiam contraxerit cum domo mortis, vel in eandem fuerit, vel etiam à maleficorum aliquo siue per præsentiam, siue per radium malignum diuexabitur.

Sexto Luna fit interfectrix tum horoscopo Regionis, tum Soli, secundum Auensram, ob sectæ discrepantiam; dictus enim horoscopus Solis naturam sequitur. Quinimò idem ille asseuerat, Lunam infestis Solis imbutam radijs omnem alium significatorem perimere, maximè si octauæ domus dominium acceperit, aut in eadem præsens fuerit.

Septimò Mercurius potest etiam fieri anæreta, dum malefici naturam induit. Acquirat autem Mercurius ingenium maleficum, quando corpore vel radijs alicui maleficorum commiscetur, siue cum reperitur in eodem circulo positionis cum stella fixa violenta, aut est in malefici potestate, aut hostili radio dominatori vitæ configuratus, aut etiam in contrario signo suæ domus, aut altitudinis, aut etiam retrocedens.

Octauò nodi Lunares ac præcipuè Austrinus, quem vulgò caudam Draconis dicunt, auctore eodem Auensra, perimunt Luuam, non autem alios significatores; & constat experientia ipsum nodum Au-

N strinum

De legitimo Astrologia

strinum obtinere vim noxiam, & non solum Lunam sed etiam Solem, aliumve quemcumque vitæ significatorem per directionem offendere.

Nono stellæ fixæ, quæ de maleficorum natura sunt, vim interemptricem obtinent, ut sunt Pleiades, Hiades, quarum præcipua est, quam dicunt Palitium, seu Aldebaran, Hercules, Cor Scorpii, seu Antares, Caput Gorgonis, Bellatrix, Lanx Austrina, & aliæ nonnullæ de natura maleficorum. Tanto autem certius perimunt, quanto propius ipsi significatori occurrerint, respectu deviationis ab Eclipticæ, ut si fuerit vtriusque, tum aphææ, tum fixæ, ejusdem affectionis & quantitatis latitudo, vel potius declinatio, tunc enim per eundem parallelum feruatur. Porro cor quoque Leonis, quamvis in cæteris canis, ut ait Naiboda, prosperitatem faciat, in causa tamen vitæ, propter caloris exuberantiam ad perimendum confert, id quod nos ipsi sæpius in pueris experti sumus, quibus dicta stella parum ab Horoscopo distabat, luminaribus extra loca vitalia incidentibus.

Postremo addunt tum Arabes, tum alij nonnulli scriptores superioribus omnibus alios adhuc interfectores, ut sunt termini seu fines Planetarum, quos & Ptolemæus considerandos esse præcipit, non quidem ut abscissores, sed prout hic vel ille Planeta dominium in illis obtinet, ut suo loco dicemus; deinde cuspides domorum seu Stationum Cæli infeliciæ, quæ sunt octava, sexta, duodecima, & septima; his admiunt domus quartæ cuspidem, si aquea sit & infortunata. Præterea etiam harum domorum dispositores vim perimendi obtinere volunt, quod incertum est, nec recentioribus Astrologis probatur. Cæterum cuspidem quartæ domus, quam imum Cæli, seu foveam Planetarum appellant, ad interimendum plurimum valere, ut permulti affirmant, sic observantibus manifestum fiet; atque sic etiam dispositorem octavæ, aut Planetam in octava compertum, maxime si is fuerit aliquo affectus infortunio; cui sententiæ subscribit Naiboda in Commentarijs supra Quadripartitum Ptolemæi.

Sed & hoc coronidis loco est adijciendum, nempe anæretas illos, qui alioquin in robusta ætate, & in validis genituris interficiendi vim non obtinent, in senecta tamen & genituris debilibus evadere satis efficaces ad perimendum. Sed nunc de conditionibus, quæ anæretæ, ut certius interimat, inesse debent, agamus.

CAPVT IX.

De distinctione malorum occursum, qui vitæ prorogatoribus contingunt.

NARRAVIS hucusque abscissoribus vitæ simplicibus, restat vt explicemus, quæ directiones prorogatorum vitæ ad abscissores validæ sint ac efficaces ad vitam terminandam: quæ verò ad insultus graues inferendos: & quæ denique leui tantum ægritudine afficiant.

Supradicti itaque interfectores, alicui vitæ significatori obuiam facti non semper absolutè possunt interimere, sed tunc solum cum afflicti, seu malè affecti fuerint, vt si directio incidat in terminos maleficorum, vel si illi successerint proximè radij alterius malefici, beneficis à loco interfectorio absentibus, vel si malefici inimicitiam cum apheta seu loco interemptorio contraxerint, aut eiusdem loci dominium obrinnerint. Sic si maleficus, corpore significatori vitæ occurrens, validus à Sole fuerit & angularis, ac peregrinus, seu infortunatus deiectione domus vel altitudinis, validissimus erit ad perimendum.

Et si contingerit directio in loco malefici opposito, atque si ille proprio loco dignitate aliqua pollebit, tunc etiam potentissimus erit ad nocendum, eò quod loci peremptorij euadit inimicus. Sic etiam, si maleficus extiterit in aliqua suarum dignitatum, & occursum eius per tetragonum fiat in loco suæ deiectionis, maligna erit constitutio; vt si Mars fuerit in Ariete, & directio sit ad tetragonum illius in Cancro; vel contra, si fuerit cadens à dignitate, & directio fiat in loco suæ dignitatis, vt si Marte existente in Libra, occursum ad tetragonum illius fiat in Capricorno.

Sed & malefico dignificato occursum in loco, vbi ille dominatur, perniciosus est (minus tamen quam in supradictis casibus) vt si Mars Capricorum possideat, & tetragonus eius obuiam fiat significatori vitæ in Ariete. In vniuersam enim malum est, maleficum dominari in loco interemptorio: peius, si eidem erit inimicus; nam maleficis inter se nocituris conuenit infortunium; minus verò nocituris, in proprio loco dominari, atque hac ratione occursum corporeus malefici in propria dignitate constitutum minus malus est, quam si idem esset peregrinus, seu cadens à dignitate: omnis. ne Planeta domum seu altitudinem suam tuetur ac custodit, non autem euertit. Iam verò si supradictis

De legitimo Astrologia

conditionibus adsint & alia infortuniorum testimonia, vt scilicet aphaeta siue vitæ prorogator etiam ipse infelix sit, intalescet directionum malignitas: vt si aphaeta ab initio anaretæ aduersabitur, aut si locus in quem cadit directio, eidem vitæ prorogatori erit contrarius. Sic Soli occurrens locus interemptorius in Librâ vel Aquario, Lunæ in Capricorno & Scorpio infortunium auget.

Cæterum quinque sunt conditiones, quæ vim locorum perimentium inhibere solent & impedire, ne semper occidant. Prima si in beneficis alicuius, Iouis scilicet ac Veneris terminum incidat directio.

Secunda, si beneficis corpore vel radijs loco interemptorio secundum ordinem signorum successerit, dum tamen non excedat illa distantia beneficorum à dicto loco, metas suorum orbium, vt scilicet Iupiter non absit plus gradibus duodecim, & Venus plus gradibus octo. Verum hic obseruandum est, beneficum, qui ratione terminorum, vel etiam corpore aut radijs auxilium tulerit, si debilis sit vel aliquo modo infelix, aut afflicus, aut cognationem cum morte habuerit, vel nullam exillem opem ferre: at si contra potens fuerit ac dignitate polens, plurimum adiuuare. Neque aspernanda est benefici opera, si locum directionis proximè antecesserit, eoque magis, quo vicinior ipsi loco fuerit.

Tertia conditio est, si vitæ domini locum anaretæ ab initio benignè respicientes disponent, aut etiam in loco directionis dignificentur. Expediit enim saluantes stellas tam in proprijs, quam in peremptorijs locis dignitatem obtinere.

Quarta est, cum prorogator & interfeotor diuersam habent latitudinem, tunc enim promissor fertur, secundum motum directorium, per circulum æquatori parallelum, & diuersum à circulo significatoris; ac proinde debilitatur effectus directionis, quæ eò erit efficacior, quo viciniore fuerint hi circuli, & efficacissima, si per eundem circulum tum promissor, tum significator incedat, vt quando eiusdem affectionis obtinent ambo declinationem. Qua de re egimus Canone 52. Tabularum Directionum.

Quinta ac postrema conditio est, si interfeotor fuerit sub Solis radijs, tunc. n. nihil ipsum virium obtinere testatum reliquit Ptolemæus, cui Cardanus, Naiboda, & plerique omnes hucusque Astrologi vnanimi consensu subscribunt. Nos autem experimentis quàm pluribus didicimus, interfeotore radijs Solis inuolutum, vim obtinere noxiam, eiusque radios vitæ prorogatori obuiantes pericula & egritudines inferre, raro tñ mortem, nisi natiuitas debilis sit, & alia conspirent infortunia.

Distinguuntur autem occursus mali in peremptorios simpliciter, in gradarios, seu scalares, & in transitorios.

Peremptorius absolute est ille occursus, qui penitus & sine controversia

uerſa vitam abſcindit , vt quando exacerbata ſunt omnia loca peremptoria rationibus ſupra expoſitis, vel etiam quando eadem ab vtriuſque generis lumine , primario ſcilicet ac ſecundario infecta ſunt , hoc eſt quando vitę prorogatores perueniunt per directionem ad loca peremptoria , quę partim à lumine primitus (ab initio ſcilicet naſcendi) impreſſo ſunt infectata , vt ſi à maleficis damnentur , & à beneficis deſerantur : partim à lumine ſecundario ſeu ſuperueniente ad exitum anni ſcilicet deprauantur ; hoc eſt in reditu Solis ad ſuum initium , de quo paulo poſt ; in quo ſi damnentur loca vitalia , & à locis peremptorijs abſint beneficę , penes planetarum tranſitus ſcilicet & progreſſiones annuas , erit occurſus ille ſiue directio validiſſima . Exempli gratia ſi in releuatione anni alicuius , in quem maligna incidit directio , luminaria à maleficis aliqua ratione affligantur , per ingreſſum , vel tranſitum , vel per progreſſionem annuam ; nec beneficę , in eodem anni reddito , reſpiciant loca interemptoria , ad quę ſignificatores vitę per directionem proceſſerunt , tunc quidem mors certa , ex coniecturis Astrologicis , eſt exſpectanda .

Gradarius ſeu ſcalaris concurſus contingit , quando non omnia loca peremptoria ſunt penitus exacerbata à lumine primario , ſed aliqua tantum ; & ſic etiam quando à lumine ſuperinducto hoc eſt in anni reditu , non ſunt infecta abſolutè loca vitalia & peremptoria , ſed aliqua tantum & leuiter : tunc enim occurſus ille periculoſas infert ægitudines , & ambiguas , ita vt æger nunc ad ſalutem pendere , nunc mortis indicia monſtrare , nunc grauiffimis conflictari accidentibus videatur , adeo vt quem ſinem ægriſtudine habitura ſit , in controuerſia ſit . Terminabit autem ægriſtudine ad ſalutem , ſi teſtimonia beneficorum præualuerint maleficis ægriſtudinem inferentibus ; contra verò interibit natus , ſi maleficę ſuperabunt beneficę vel potentia , vel teſtimoniorum ſuffragijs . Qua in re ſagax periti Medici , & Astrologi iudicium & induſtria requiritur .

Transitorius denique occurſus accidit , quando loca ipſa peremptoria non ſunt afflicta ab initio , nec in anni reditu infecta ſunt loca præcipua ; vitalia ſcilicet & peremptoria , ſed potius beneficę iſdem auxiliantur , tunc enim huiuſmodi occurſus languores ac leuia nocumenta , & ægriſtudines citò terminandas adducunt , prout eorundem occurſuum fert conditio .

Non eſt autem ſilentio inuoluendum , poſſe nonnunquam vel Medici imperitia , vel malo ægroti regimine , vel ex alio aliquo accidente externo , tranſitorium occurſum conuerti , & tranſire in gradarium grauem ; cum nihil aut certè parum diſtet tranſitorio

rius

De legitimo Astrologia

rius à gradario leuiore; & similiter posse gradarium occursum interdum assumere vires, & permutari in peremptorium simpliciter iisdem de causis.

C A P V T X.

De colligendo tempore ægitudinum vel mortis ex directionibus infaustus.

TEMPORIS quantitas seu annorum numerus, quo interemptor quicumque obuiam fit vitæ prorogatori, sumitur ex interuallo vtriusque; penes æquinocialis tempora inter vtrumque interiecta secundum Sphæræ ascensionem, iuxta situm seu elevationem poli supra circulum positionis ipsiusmet prorogatoris. Quæ res quoniã satis prolixè à nobis est pertractata in Directionum Tabulis, non amplius hic de eadem verba faciemus; sed studiosos eò remittimus, vt directionum doctrinam, quæ præcipuum totius Astrologiæ fundamentum est, nauiter ac sedulo addiscat. Quantum autem temporis correspondeat singulo gradui Aequatoris, id etiã in dictis Tabulis Canonæ 49. definiuimus, sed cum post illud temporis, quo Tabulæ nostræ Directionum euulgatæ sunt, Serenissimus ac optimus Mantuæ ac Monisferratis Dux VINCENTIVS GONZAGA, inter Principes Italiae liberali munificentia ac splendore erga liberales artes; & præcellentes animi dotes, ac summa quæque ingenia, comprimis conspicuus, cuius tot in me extant singularis munificentie beneficia, vt quacunque ratione grati animi officium; imò iustissimum obsequium declarare pro virili nunquã sim destitutus, cum, in quã, is clementissimè ac humanissimè mihi indulserit, vt doctissimum Valentini Naibodæ Erphodiensis, Mathematici, & Astrologi longè eruditissimi opus, quod manuscriptum Dux ipse thesauri interit possidet, diligenter, per summum otium domi meæ euoluerem; non parum gauisus sum, vbi ex mente dicti auctoris, naturalem dirigendi modum, secundum Ptolemæum, penes circulos positionum instituendum esse (id quod meæ sententiæ, quã super hac re in dictis Directionum Tabulis euulgavi, consonum est) nõ autè per horaria tempora, vt Cardanus, Stadius, alijque nonnulli hactenus fecere aduertit. Atque cùm idem Naiboda in opere supradicto probare conetur temporis mensuram in directionibus esse de mente Ptolemæi iuxta modum motus diurni Solis quantitatè, idèo rem longè gratissimam studiosis facturum me sum arbitratus, si a Serenissimo Duce exorarem, vt quæ eius

eiús est humanitas & erga liberales artes benevolentia benignè mihi concederet, vt integram Naibodæ de hisce duabus controuersijs disputationem, sub sinè huiusce tractatus adiungerem & publici iuris faceré. Quod cum faciliè à Principe erga nostra studia optimè affecto exorasset, nò dubito, quin eidè in acceptis relaturi sint studiosi, quicquid ex hac Naibodæ opinione vtilitatis sunt percepturi.

C A P V T X I

De reuolutionibus annuis rectè hoc
saeculo instituendis.

VONIAM superius Capite nono de annuo Solis reuoluitu, seu reuolutione tãquàm summè necessaria, & cù directionibus coniungenda, vt quæ eandem effectus vel aggrauet, vel leniat, mentionem fecimus, non ab re fore iudicamus ea de re nunc ex instituto differere. Est autèm reuolutio annua, Solis ad epocham seu locum suum, quem ab initio nascendi obtinuerat, reuersio, idque ad certum tẽporis momentum, quod ex recentissimo præstantissimi ac nobilissimi Tychonis Brahe calculo, qui palmam in hoc genere obtinet, docuimus inuestigare. Enimuerò quàm aliàs tradidimus Copernici rationem, hanc erroneam esse in Progymnasmatù primo Tomo Tycho ipse cum fundamento demonstrauit. Cæterù magnificandã esse Solis ad natalitium locù reuolutionẽ, quotidiana docet experiẽtia, & Ptolemæus in fine Capiti vndecimi sui Quadripartiti admonet. Arabes autem, alijsque Astrologi præteritorũ temporum, tantum tribuebant reuolutionibus, vt non dubitarint integrã de illis volumina conscribere; quorum tamen plerique omnes multa profana ac superstitiosa huic arti immiscuere, à quibus eandem pro virili, quantum ad Medicinam attinet vindicare statuimus. Scripserunt autem antea de reuolutionibus Hermes, Abenragel, Bonatus, Albumassar, Gauricus, Junctinus, Bonincomtrius alijsque.

Constructurus itaque reuolutionem alicuius anni recurre ad Tabellam primam Reuolutionũ Solis positam in primo Progymnasmatù Tychonis tomo, pagina 108. in quam ingredi cum annis completis, ad quos reuolutionem desideras, vel simplici vel duplici ingressu, sub signo conueniente, & colliges horas & minuta, quæ semper addenda sunt horis ac minutis à meridie numeratis in radice, vt proueniat momentum temporis, quo Sol ad suum initium restituitur. Quòd si aggrega-

De legitimo Astrologia

gregatum exceſſerit viginti quatuor horas, totidem ab illo detrahes, & reſiduum reſeruandū eſt pro tēpore reuolutionis: quod an ſit eiufdem diei radicis, an verò ſequētis ex Ephemeridū inſpectione ediſces: & ſupputatis inde ad tempus inuentū locis planetarū, ac figura cœleſti, vt moris eſt, erecta reuolutionem conſtitueris. Hoc tamen obſeruato, vt ſi Sol non fuerit in initio ali cuius ſigni, ſed aliquot gradus in eodem proceſſerit, tunc quidem, vt exacta fiat operatio, ingredieris Tabulā ſuperius memoratam cū initio illius ſigni, quod Sol obtinet, & obſeruata differentia horarum & minorum, quę ad ſequens ſignū excreſcit, accipies partē proportionale, vt moris eſt, pro gradibus Solis; quam vbi adieceris primo numero cū principio ſigni Solis obſeruato, exactum temporis momentum pro reuolutione adeptus fueris.

Subſeruiet autem dicta Tabella abſque graui errore tum pro ſæculo præterito, tum etiam pro tēpore venturo, ab anno ſcilicet 1500. vſque ad annum 1700. vt ipſe Tycho affirmat.

Sed hanc Tabellam Deo volente, in noſtris Ephemeridibus iam ſub prælo verſantibus, pro commodiore vſu reponemus.

C A P V T XII.

De qualitate, & effectibus reuolutionum annuarum, quoad vitam nati, ac valetudinem.

CONSTRVCTA reditus Solis ſeu annuę reuolutionis figura perpendenda erit diligenter & cum radice conferenda, necnon & cū directionibus & progreſſionibus annuis, vt exactius iudicium de vita & valetudine nati ferri queat; quod vt ritè fiat, hæc imprimis obſeruanda ſunt.

Primum in genere obſeruetur luminarium ſtatus; an ſcilicet illa à maleficis ſtellis commaculata ſint abſque beneficarū auxilio, nā tunc inſelicè obnunciant annum, dū tamen Luna ingreſſa non fuerit in locum, quē beneficus Planeta in radice corpore vel ſalutari radio occupabat: neque etiā benefica tranſitū fecerit per ipſiuſmet Lunę locum radicalē, ſi quidem tunc lenietur valdè mala illa luminariū ſignificatio. Quod ſi luminaria ipſa fuerint à maleficis libera, & beneficis ſtellis configurata, tunc optimā decernunt nati valetudinē ac tranquillitatē, dūmodo non adſint alia infortunia, vel ex ingreſſu maleficorum in loca luminariū radicalia, vel ex ingreſſu luminarium in loca radicalia ipſo-

ūpforū maleficorū . Enimuerō malū est, maleficū aliquem in reuolutione occupare locū Lunæ radicalem, vel inūm ex diametro, tetragono, vel antisicio lædere ; sic Lunam ipsam in reuolutione inueniri in loco, quē maleficus corpore, vel radio noxiō, vel antisicio in radice obtinebat . De Sole autem, cuius respectu fiunt reuolutiones, in confesso est, quod dum affligitur à malefico in reuolutione, necessario dictus maleficus vel corpore vel quadrato , vel opposito locum Solis impugnabit .

Secundò aspiciendum est, quomodo se habeat dominus horoscopi radicis in figura reuolutionis, nec non etiam dominus horoscopi ipsiusmet reuolutionis, an scilicet vnus & idem planeta, & is beneficus, vtrique horoscopo præsit ac dominetur, an verò duo . Quod si duo, oprimum erit ambos societate aliqua vel ratione signi, vel irradiationis coniungi . Præterea, si idem ponatur in locis figuræ laudabilibus, hoc est in angulis (præterquam in septima) vel etiam in alijs domibus conuenientibus optimè se habebunt, præsertim si fuerint dignificati, & à maleficis liberi . Quod si sextam, septimam, octauam, vel duodecimam possederint, significabunt vel malas valetudines, vel angustias, & tribulationes, tum verò maximè si etiam alia accesserint infortunia, & si domus illa, quam obtinent, ab initio nascēdi, fuerit malè affecta . Horoscopus autem reuolutionis conueniens erit, si fuerit è signis in bono figuræ radicis loco collocatis, & bonè affectis; disconueniens verò si fuerit signum sextæ, septimæ, octauæ, vel duodecimæ domus radicis, & si eadem domus infortunium aliunde sentiat . Quod si fuerit idem horoscopus reuolutionis cum illò radicis, aliquid promissum in genitura eueniet, & longè maius ac certius, si etiam Luna reuersa fuerit ad locum natalitium, vel si dominus horoscopi radicis aliqua ratione in reddito annuo configurabitur cum loco eiusdem radicali .

Tertiò consulendus est dominus anni, qui erit semper dispositō signi annuæ profectiois, ad quod horoscopus ad initiū illius anni pertingit . Hic autem si fuerit fortunatus, & in bono figuræ reuolutionis loco positus, necnō etiam in radice fœlix, testimonium præbebit prosperitatis nati ac bonæ valetudinis . Contra verò si fuerit maleficus, & in vtroq; cœli themate malè collocatus, patietur natus aduersa pro magnitudine vel paucitate infortunij . Incipit autem dominus anni vires & ius suum exercere, quando progressio annua pertingit ad initiū signi illius, cui ipse dominatur, quod fit vt dominium non ad anni principium, sed nunc tardius, nunc citius immutetur; dum tamè horoscopus non fuerit in initio alicuius signi . Conducit autem ad statum meliorem, si dominus horoscopi radicis simul euadat anni dominus; & optima erit conditio, si idem in horoscopo reuolutionis imperium teneat, & in conueniente Cœli loco statuatur .

O

Quar-

De legitimo Astrologia

Quartò perpendenda est figura reuolutionis in genere perinde ac si foret aliqua genesis: significant enim aliquid planetæ in figura reuolutionis, respectu domorû, in quas incidunt, licet debilius ac leuius, quàm in radice, & non nisi pro illo anno, & in cõparatione ad radicem: vt exempli gratia si in sextâ domû reuolutionis inciderint malefici, & gritudines quidem sed leues indicant, dùmmodo adsit in radice significatû, & sic de alijs. Planeta namque in reuolutione augere vel imminuere potest significata radicis, auertere autem nequaquã. Vnde si contrarium aliquid & alienû à radice significauerit, vmbra potius suæ significationis, quàm effectum producit. Benefici autê angulares in annuo reditu ac fortes prosperitatem ac bonã valetudinem nati indicant, ceteris non repugnantibus: infortunæ verò ita positz, & maximè in horoscopo malum, seu & gritudinem obnunciant, pro natura signi, quod possederint, & pro significato in radice.

Cardanus affirmat, omnem reuolutionem, in qua planetæ sunt contrario modo dispositi statui radicis, etiam si bene disponantur, malam esse, & periculû ingens denotare, vt si in genitura planetæ omnes sint sub terra, & in reuolutione inciderint supra terrã vel contra; sic si in radice omnes planetæ fuerint cadentes à domibus, & in reuolutione in suis domibus; nec non si fuerint in genesis planetæ omnes retrogradi, in reuolutione verò directi, & contra. Deterioris autem erit conditionis hæc permutatio, si constellatio bona radicis in malã & infelicem reuolutionis conuertetur.

Verum si reuolutio fuerit absolutè similis radici, bona erit vt plurimum, & tunc magni aliquid, à genitura antea promissum erit expectandum.

Quintò per Canonè 50. nostrarum Tabularum Directionû elicies in genitura Zodiaci partes illas ad quas singuli significatores vitæ anno illo, cuius reuolutionè perpendis, peruenerint: & per Canonè 53. addisces signa, ad quæ eorundè significatorû annuæ progressionis sint deuoluta. Deinde videndû est, utrû in partibus illis per directionem sumptis, sint vel corpora, vel radij quicunq; tum beneficorû tum maleficorû; quorum radiorum auctores, hoc est natura illorum ac vires diligenter sunt examinandæ, nec non & finû, in quos directio incidit, dominatores sunt perpendendi: & horû omnium significationes cum progressionibus iã dictis, & cum figura ipsius reuolutionis conferendæ. Enimuerò planeta ille, ad cuius corpus vel radios significatores peruenerit directio, chronocator generalis & præcipuus dicitur; dominus autê terminorum seu finium ipsius directionis, particeps dominij appellatur: & horû duorum natura qualitatè ipsius directionis, malanè sit an fœlix, declarabit. Efficacia autê eiusdem ex robore vel debilitate significatores vitæ & promissoris seu radiorum domini colligitur

figitur. Atque cum significator fortis est ac robustus, promissor verò debilis & inualidus, minus nocet mala directio; at significatore existente debili, ac promissore malo ac valido, praua erit directio, & ad labefactandas nati vires efficacissima. Porro præcipua directionis vis ac robur illo anno maximè, in què exactè incidit, natum occupat ac maximè viget; impressio autè per directionem facta tantisper perdurat, quousque planetæ illius, qui promissoris officio fungitur, meta orbis extenditur, dummodo intra eandem metas non successerit promissor alius priori significationem derogans.

In genere autè Martis effectus validi ac potentes breuiores sunt, solent enim eodem anno, quo significator ad corpus vel radios eiusdem fertur, terminari: verùm infortunia à Saturno illata diuturniora sùt, & ad annos aliquod producuntur. Quamobrem si generalis chronocrator, & collega eiusdem seu finium dominus illo anno, quo fit reuolutio, fuerint benefici, bene dispositi, & nulla ex parte ab infortunijs suæ prænominitis infœlices, prosper erit annus ille & natus optima fruetur valetudine: at si iidem fuerint malefici & infortunati, contrariù eueniet. Tum cum his conferantur profectioes, quæ si bonæ sint directiones felices promouent, & adiuuant, infœlices verò ac malas debilitant & aliquo modo labefactant: at si malæ sint directiones bonas contaminant, malas autè peiores ac perniciosiores reddunt, quibus si accesserint aliqua ex infortunijs supra memoratis, virus augent, & ad nocendum potentiores euadunt: si quidem videmus indies directiones ipsas per se minus esse validas ac potentes, his à progressionibus annuis & transitibus planetarum adiuuentur; progressiones verò & transitus sine directionibus parùm posse, & exiles ac vtrabâtes quodâmodo effectus producere. Cæterùm si in reuolutione illius anni, in què exacta cadit directio, significator ad locum promissoris, vel hic ad locum illius redierit, promissor autè ipse seu significator vel corpore, vel radio aliquo ibidem præsens fuerit, effectus vtriusque, directionis scilicet, & reuolutionis erit efficacissimus.

Sexto considera planetas, qui vel corpore vel radijs per loca illa Zodiaci, ad quæ directiones vel progressiones significatorum vitæ illo anno pertigerint, discurrunt: qui si fuerint benefici bonam indicant illo anno valetudinem, si malefici aduersam. Validiores autem sunt transitus per loca directionum, quam per loca progressionum annuarum. Porro transitus etiã ipsi extra reuolutionis initia aliquid, licet minus operantur: quippe si planetæ benefici per horoscopi aut significatorum vitæ loca trãsierint, saultus erit trãsitus, si malefici infantus. Sic èt in reuolutione trãsitus dñs ascendentis super loca genituræ malefica, malus est, super benefica bonus, tùm verò maximè, si locus ille hoc est planeta maleficus vel bñficus in reuolutione prærogatiuã aliq̃ obtinuerit.

De legitimo Astrologia

Iam verò transitus mali in specie coniungendi sunt directionibus pro inueniendo mense ac die, quam proximè futuri mali vel ægritudinis. Occurrente enim directione aliqua infestici, diligenter examinandi sunt mali planetarum transitus illius anni, atque eorum maximè, qui ad directionem ipsam pertinent. Addunt autè nonnulli profectio- nes etiam mēsuras & diurnas, quæ cum directione aliqua cōueniūt; de quibus nos in Directionum Tabulis egimus. Sed hac in re summo iudicio est opus, quod in anno quocunque plures cōtingant infasti transitus, qui directionem ipsam possunt deprauare.

Septimo si progressio horoscopi, vel Solis vel Lunæ peruenerit ad locum, quem maleficus quispiam in radice per presentiam vel hostilem radium infestauit; atque ipse maleficus in reuolutione eundem locum malignè respexerit, iudicium est ægritudinis vel angustiarum animi, seu alterius periculi, pro natura ipsius malefici.

Octauo & vltimò Eclipsis vel cometes, quæ vel in annuarum reuolutionis initio, vel post contigerit, super gradum Solis proximè, vel Lunæ, vel horoscopi, mala est & nonnunquam lethalis, & ad mortem inferendam sufficiens, præsertim si luminare offensum hylegialem potentiam, hoc est vitæ dominium obtinuerit. Sed & idem eueniet, si cometes vel eclipsis acciderit in loco directionis cuiuscunque vitæ significatoris: aiuntque alij malum etiam esse, si occurrerit in horoscopo reuolutionis, vel in loco Lunæ eiusdem.

C A P V T X I I I

De coniicienda qualitate ægritudinis vel mortis ex mala directione.

V P K A Capite octauo recēsuimus complures anæretas, qui vel ad inferendas ægritudines, vel ad vitam terminandam sunt idonei: sed de qualitate ægritudinum ab anæretis illis prodeuntium, & de mortis causa nihil egimus, idq; eo consilio, vtea premitteremus, quæ ad sequentium maiorem intelligentiam facerent. Vt igitur iam cognoscamus, cuius speciei sint ægritudines ac mala quæ ab vnaquaque directione proueniunt, consulendus erit locus, vbi sit occursum, idest ipse promissor: qui vel erit corpus vel radius alicuius planetæ, vel antisicium: & hic quidem planeta principalis ægritudinis vel mortis author existet: cui si alius vel corpore, vel radio proximè successerit, is etiam pro qualitate mortis vel ægritudinis decernenda erit assumendus, ita tamen vt summum imperium
hac

hac in re primario auctori, seu promissori concedamus. Quin immò omnis Planeta, qui superioribus aliquo pacto configuratur, & finium loci directionis dominus est, variandæ qualitatis ægritudinis vel mortis facultatem non contemnendam habet. Horum itaque conuenientium proprietates adinuicem commiscere & contemperare conuenit, coniungendo etiam naturam loci seu signi, vbi cadit directio, & propriam significationem, quam sortiuntur Planetæ in radice tum respectu loci figuræ, tum respectu signi in quo versatur; quorum ingenium edifies ex capite superiore de vitijs & morbis. Verum enim uerò si peremptor seu oecursans fuerit proprius ipsiusmet aphætæ quadratus, tunc pro conditione mortis seu ægritudinis definienda accipiemus illos Planetas, qui post illum aspectum quam proxime vel corpore vel radijs succedunt, & qui finibus, in quos aphætæ aspectus incidit, prædominantur. Nunc autem simplices idiotropias, seu significationes singulorum Planetarum, ex Ptolemæo, Cardano, Naiboda, Ferrerio, alijsque receusebimus; quæ licet in singularibus raro comperiantur, at tamen ad certam speciem seu formam particularem, ex aliquot simplicium concursu erumpentem, à sagaci Medico & Astrologo detinendam, plurimum conducunt.

Saturnus ægritudinem vel mortem adfert ex intemperie frigida & materia cruda, ex morbis qui in humoribus melancholicis, & humiditatibus æquosis fundantur, & cum splene & matrice, & omnibus alijs cauitatibus retentionis destinatis cognitionem habent, ut sunt febres quartanæ, diurnæ, & quotidianæ, phthisis, lepra, & omnia cutis vitia à putridis falsis & atris humoribus orta, ut scirrhus, cancer, strumæ, inueterata malignaque vlcera, alopecia & ophiasis, surditas, diurna spirandi difficultas, canina appetentia, hepatis & lienis obstructio, cachexia, hydrops, colicus affectus à flatibus vel pituita; hæmorrhoidum dolores, vesicæ calculus, hernia, uteri durities & suffocatio, mola, podagra, chiragra, & ischias ex frigidis humoribus, varices, & quicumque morbi ex crassis & melancholicis succis aut flatibus, vel ex immoderata corrumpenteque copia frigoris generati longiore tempore perdurant.

Iupiter facit morbos, qui cum alterato excretoque spiritu rem habent, ut sunt asthma, fetor oris, angina, pleuritis, peripneumonia, cõuulsio, apoplexia ex plenitudine, dolores capitis & pectoris ex copioso sanguine, febres synochæ non putridæ, diariæ omnes febres, columellæ inflammationes, singultus; ac insuper interiores omnes ac exteriores ex sanguine tumores, & morbi ex copiosi sanguinis & spiritus corruptione exorti.

Mars facit ægritudines vel obitus per plagas, per sanguinis exspuitiones, per hæmorrhagias, seu sanguinis per intestina, sedemque fluxiones, per febres tertianas, continuas, & ardentem,

per

De legitimo Astrologia

per pestem, & vlcera ardentia, per hemicraniam, capitisque dolores ex bile: Ac insuper conueniunt Marti, phrenesis, mania, amoptois, cholera, icterus, dysenteria, nephritis, exanthemata, herpes, erysipela, furunculus, carbunculus, & breuiter omnes morbi, qui ex bile aut torrefacto sanguine, aut renum affectione, & calidi superfluum & corruptentem copiam ortum ducunt; & in mulieribus particulariter significat abortiones, & difficilius, infastosque partus.

Soli adscribuntur calidi defluxus humorum ad oculos, cœcitates, ophthalmia, syncope, cordis palpitatio, cardiaca, febres continuę mitiores, capitisque dolores ex calido humore vel spiritu à Martis feruore declinantes.

Veneri morbi sunt ex superflua pituita, humiditateque & intemperantia consurgentes, & qui cum ventriculo & intestinis & genitalibus cognationem habent, vt sunt abscessus molles & pallidi, œdemata, satyriasis, priapismus, gonorrhœa, imaginaria Venus, concumbentium impotentia, insania ex amore, morbus gallicus, vlcera quoque mollior serpentia & fistula, potiones venenorum, & denique Medicinę inportunę exhibitę Veneri adscribuntur.

Mercurius facit morbos, qui cum cerebri spiritibus, & neruis, pulmonibus, linguaque cognationem habent, vt sunt mania, seu insania & amentia, phreneses, lethargus, vertigo, caducus, tusses sicca & leniter irritantes, multa frequensque expulsiō, balbuties, & alia linguę, seu loquę impedimenta & vitia; cogitationes horribiles, & inquietudo animi, & quotquot ex superflua & corrupta siccitate proueniunt, & quicumque incertis temporibus affligunt & occultam causam habent.

Lunę tandem, teste Ferrerio, conueniunt epilepsia, podagra, anthritides, hydrops ex flatibus, aut pituita serosisve humoribus, sed tamen participante Saturno propter diurnitatem, ac insuper apoplexia, paralysis, lethargus, coma, catochos, catalepsis, soporiferęque affectiones, conuulsiones, tremores, chatarris, grauedines, distillationesque omnes, oculorum vitia ex frigidis & humidis causis, stomachi frigiditas & imbecillitas, diarrhœa, lienteria, lumbrici, luxationes, & quicumque cum frigiditate humiditatem admittunt.

Cæterum hæ affectiones, Planetis adscriptę, non sunt alienę ab attributis quattuor anni temporum, quę ab Hippocrate recensentur; quę enim Ptolemęus & Astrologi beneficis Ioui & Veneri assignant, eadem Hippocrates tribuit tempori Vernali: similiter Martis ac Solis attributa conueniunt morbis per Aestatem grassantibus, Mercurio cum Saturno conueniunt morbi Autumnales, magis tamen Mercurio; Hyemales domum morbi conueniunt Saturno ac Lunę.

Huius etiam loci est scire quattuor esse mortis genera, quę Ptolemęus

mæus Capite 10. Quarti Apoletematicorū introduxit. Vna est mors mitis & naturalis per humidi radicalis consumptionem, calorisque vitalis defectum in ultimo senio, quæ rarò hominibus contingit: alia est propria naturalis, sed non mitis, quæ contingit ex morbis ab utriusque temperamenti intemperie suscitatis, qui violentiam quandam internam nato causant, ex qua mors præmaturè, seu temporis nato accidit, & huius generis occubitus sunt ex morbis acutissimis, ut est pleuritis, angina, peripneumonia, & quicumque alius morbus pestilens & referuntur etiam huc mulierum abortus, & foetus mortui.

Hi autem occubitus proprii & naturales accidunt, quotiescunque potiores mortis auctores qualitatem eiusdem decernentes fuerint in locis proprijs & domesticis, adiuti à beneficis stellis & eiusdem sectæ, & minimè superati à sectæ contrariæ stellis. Tertia & quarta mortis species, sunt neces violentæ & crudeles à causa externa illatæ: & harum vna est prinata, ut si quispiam in rixa aliqua occidatur, vel aquis mergatur, vel precipitio vitam finiat: altera est publica, ut quando ex condemnatione spectante populo capite truncatur, vel suspenditur, vel crematur. Has autem mortes violentas evenire vult Ptolemæus in genere, quando ambo malefici Saturnus & Mars imperant seu dominantur loco anaretico, seu coniuucti, seu quadrangulares, seu oppositi, vel quando alteruter maleficorum seu ambo affligunt alterum, vel utrumque luminare. Sed non est nostri instituti mortis violentæ significationes referre, cuius singulæ species seu formæ particulares recensentur tum à Ptolemæo, tum ab alijs nonnullis. Proposuimus enim nobis ea tantum scribere, quæ ad rem medicam faciunt, & quæ à sacrosancta Ecclesia Catholica, cui ego in omnibus me subijcio, scribi posse conceduntur.

C A P V T X I V .

De momento temporis, quo quis primum decubuit, diligenter obseruando.

O M M V N I omnium tum Astrologorum, tum Medicorum, qui hanc artem Astrologiam dico, præclare exercent, opinione receptum est, construendam esse figuram celestem ad morbi cuiuscunque initium, ut eiusdem tamen essentiam, tum dies critici, tum accidentium varietates, & denique exitus prævideri queant; si quidem ex tali cælesti schemate, sitne ægritudo lethalis vel ad salutem terminans, diuertna

De legitimo Astrologia

turna vel brevis facillimè ratiocinari possumus. Sed horam primam insul-
tus ipsius egritudinis exactè inuenire difficillimum est, tum verò ma-
ximè in febribus, & alijs compluribus morbis; in plerisque tamen, vt
in vertigine, apoplexia, epilepsia, paralyti, emoragia, pleuritide, & si-
milibus non est magni oneris horam morbi præcisam consequi. In ge-
nere autem illud temporis momentum pro morbi initio assumendum
est, quo quis manifestam operationum in corpore senserit læsionem,
aut cum manifestò febricitare incipiens decubnerit. Quod temporis
punctum, vt facilius nonnulli assequerentur, horam æstimatam ipsius
decubitus, non aliter quàm si foret aliqua genesis, solent rectificare
per Animodar, iuxta doctrinam Ptolemæi Capitis secundi Apotelesm.
3. de parte Horoscopi. Quam ego temporis inueniendi curiosam ra-
tionem neque refello, neque approbo, sed Medicis, quorum illud est
oneris, experientia approbandum relinquo. Sed aliorum quorundam
curiosam superstitionem maximè redarguendam censeo, qui ægritu-
dinis principium ignorantes, ad damnatam quæstionem seu interro-
gationum artem confugiunt, & figuram cælestem interrogationis eri-
gunt ad illud temporis momentum, quo vrina ægri ipsis oblata est,
aut quo de morbi auxilio ab ægroto consuluntur; & de hac figura non
secus iudicium ferunt, quàm si exactum primi decubitus punctum ob-
tinuissent. Atque hæc Arabum quondam & Iudæorum Astrologorum
fuit amentia, quos nescio quo consilio neotherici complures sectan-
tur, vt Albertus Magnus, Marsilius Ficinus, Villanouanus, Apponen-
sis, Boderius, alijque. Quinimmo & Augerius Ferrerius peruersa
aliorum opinione induci se est passus, vt crederet tolerandam esse hæc
doctrinam, dummodo Medicus horam interrogationis non delibera-
to animo, sed quasi interrupto sortiatur. Scribit enim in hæc verba in
libello de diebus decretorijs. Putant Astrologi repentinos illos incau-
tosque animi motus è Cælo promanare, Cælumque & ad accersen-
dum Medicum, & ægotantis amicos & ministros eo modo impellere.
Verùm enimverò nos superstitiones hæc, apparenti aliqua verita-
tis umbra, seu superinducto illinimento contactas, omnino repu-
diandas censemus, & rationalia artis principia tantum retinen-
da, non minùs enim hanc interrogationum Astrologiarum vanitatè,
quàm Geomantiæ friuolam superstitionem à bonis omnibus meritò
damnatam, explodendam iudicamus.

Constructa itaque ad morbi initium cælestis figura diligenter con-
ferenda est cum figura natiuitatis ægri, & cū reuolutione anni illius,
in quo natus decubuerit, examinatis prius singulorum vitæ sustenta-
tiorum directionibus, progressionibus annuis, alijsque requisitis, de
quibus paulò post agemus. Enimuero decubitus magnam habet fa-
miliaritatem & dependentiam à genitura; nam cum ab initio nascen-
di

di cuiusque nostrum calor quidam celestis primarius infundatur, nobiscum vsque dum viuimus permanens. & cū suæ cuique impressæ ac congenitæ sint peculiare influentiæ ad sua accidentia naturalia; huic primario calori deinceps superuenit calor alius secundarius ac influentiæ aliæ, ex quibus succedentibus temporibus accidētia ipsius nati subinde aliter atque aliter afficiuntur, prout ipsorum siderū positus continenter penes directiones, progressiones, & trāsitus variatur, in comparatione tñ ad primam natiuitatis radicem, cūm hæc omnia per experientiam inueniantur adinuicem congruere. Quapropter velle resolutè scire essentiam alicuius ægritudinis, & exitum eiusdem, est reducere eandem ad sua principia propria, & ad suas causas, in quibus latitat, tanquā regrediendū ab effectu ad causam. Enimuerò certum est, Planetas, ad sanitatē & infirmitatem, vitam & mortem, tanquam causas efficientes, secundarias & instrumentarias naturales ex diuina prouidentia concurrere. Cœlestia enim corpora non solum agunt lumine, motu, & influentia in quattuor elementa, sed etiam in omnia elementata, & præcipuè in hominem, non solum in ipso nascendi principio, verumetiam continuo vsque ad eius durationem & interitum, nunc excitando in ipso sanitatem, quæ stat in perfecta humorū con-temperatione, cūm scilicet loca sustentatiua vitæ benignos ac salutare radios attigerint directione, processu, & transitibus: nunc infirmitates varias eidem inferendo, alteratis nimirum humoribus eius, & educatis de potentia materiæ contrarijs qualitibus & præter naturā, idque propter malam aliquam sustentatiuorum vitæ directionem ad noxios Planetarum maleficorum & vitæ inimicorum radios, quæ qualitates corrumpere valent complexionem innatam membrorum, excitando in illis noxios humores, & conducendo ad talem statum, sub quo temperatura nati stare non potest: vnde cūm actus solitos & operationes necessarias subire natus nullo pacto queat, non solum in ægritudines labitur, sed & ad mortem sæpissimè conducitur.

Vt autem morbi cuiuscunq; efficientem causam ex præcognita genefis figura cognoscamus, confugiendum nobis erit ad Canonē 50. nostrarū Tabularum Directionum, quo mediante loca ipsa Zodiaci ediscemus, ad quæ directiones singulorū vitæ sustentatiuorum illo anno peruenerunt; vñ facillimè postea cōstabit, an illis in locis adsint malefici vel corpore, vel radijs noxijs, vel per antisiciū, & utrū ægritudo futura sit periculosa vel leuis, & ex qua causa. Quæ omnia cognoscemus, si loca ipsa occursum, & vitæ prorogatores diligenter examinauerimus, sicut in superioribus docuimus. Et vbi Planetā illum, qui ægritudinē causat, inuenerimus, conducet et plurimum ad speciem morbi dignoscendā figura celestis ad illius initiū cōstructa, in qua per cōsensum apparebit vel Lunā infortuniū pati ab eodē Planeta, qui morbi auctor

P est,

De legitimo Astrologia

est, vel aliud quidpiam conuulsi. Enimvero volunt Astrologi ac Medici in figura ægritudinis Ascendentem seu primam domum, & Lunam cum dispositore ascendentis in vitam egroti & corpus eius ac humores præcipuum obtinere dominium, & nonnunquam etiam Solem. Sed ascendentis & Lunæ dispositores propriè sunt significatores animæ ipsius nati & infirmitatum, quæ eidem accidere possunt, vt alienatio mentis & rationis, mania, melancholia, phrænesis & similia. Quare si ascendens, Sol, & Luna damnati fuerint, ægritudo erit in toto corpore; si horum etiam dispositores vel omnes, vel duo saltem afflicti fuerint, erit etiam ægritudo in spiritibus cum mentis alienatione. Considerant porro sextam tanquam domum ægritudinum, sicut in geneti, licet nonnulli septimam morbo ascribant, vt Cardanus; sed optimum erit vtrâque tam sextam, quàm septimam perpendere. Octaua autem mortis significationem retinet. His adiungit Cardanus luminaria viribus laborantis ascribi, & infortunas viribus morbi, & curiosiores quidam aiunt decimam domum eiusque dominum significare Medicum; quartam verò & eius dispositorem indicare medicinas & astantes ac seruientes ægroto. Sed Ferrerius diuersam ab alijs opinionem tenet, ait enim, ascendentem morbo deberi, septimam ægro, decimam Medico, & quartam medicamentis. Quod cum rationi ipsi & communi omnium opinioni repugnet, non video, qua ratione possit experientiæ (nam ita se expertum esse scribit Ferrerius) respondere.

Verùm penes auctorem sit fides, ego, n. nunquam succenserim figurâ ad initium morbi constitutam hac in re diuersam esse à genituris.

Cæterum ex hac consideratione in genere iudicium ferre possumus de statu infirmi; nam si prima domus & Luna eorumque domini male afficiantur ratione signi vel domus erit languenti malum, si damnati sint à maleficis, erit mortis periculum, maximè verò si cum domino octauæ cognatione habuerint. Contrà si bene afficiantur, morbus erit sine laboribus, si saluentur & à maleficis liberi sint, nihil erit periculi in ægritudine. Præterea si fortuna fuerit in ascendente & bene affecta, æger erit boni regiminis & salubribus incumbens, ac Medico astantibus obtemperans: at si ibidem fuerit infortuna, æger sua vitæ & animi intemperantia morbum fouebit & augebit, nec erit Medico aut sibi seruientibus obediens.

Deinde beneficis Planeta in sexta vel septima domo morbum absque medicamentis curat; maleficus verò ægritudinem in aliud morbi genus traducit, & malum plerumque finem comminatur.

Adhuc beneficis in decima Medicos salutare porrigit; maleficis ibidem inutiles. Tandem verò si quartam domum fortunatus Planeta obtinuerit, medicamenta nato proderunt, si maleficis, illa quæ prodesse debebant, morbum augebunt.

Scd

Sed hæc in genere dicta sunt, nunc ad particulares figuræ ad inuentionem morbi constitutæ indicationes accedamus; quæ Medico summam opem ferent, etiam si genituram ægri non viderit, magis tamen proderunt, si & genituram ipsam & reuolutionem annuam, prout monuimus, simul obseruarit.

C A P V T X V .

De essentia, seu natura ægritudinis, ex figura ad initium morbi erecta, cognoscenda .

DIXIMVS supra, causas efficientes primitiue alterationis & corruptionis humorum, ex quibus ægritudines proueniunt à celestibus corporibus deriuare, præsertim verò à maleficis stellis, quando aliquo pacto vitæ significatoribus obuiam fiunt. Quamobrem cum luminaria vt plurimum vitam foueant, accidit interdum, vt Sol tempore illo, quo quis decumbit, malo aliquo transitu diuexetur, sæpius autem Luna, quæ quoniam terris est proxima, magis regit nostros humores, & ob sui cursus velocitatē cæterarum stellarū influxus ad nos defert. Quin etiam quandoque contingit, vt tam Sol, quam Luna ad initium morbi à maleficis per transitū affligatur, & tunc validū erit iudicium grauissimæ ægritudinis, quæ plerunque morte terminabitur: cui assentitur Rigijs Aphorismo 92. dum ait, detestabilissimas esse figuras natiuitatum, quando ambo luminaria sunt in oppositione duarum infortunarum, ac vtraque in malo aspectu.

Sed & alius quicumque Planeta malæ affectionis à seipso significatæ indicium dabit, si in radice testimonium talis morbi obtinuerit .

Vbi igitur Solē videbis ad initium morbi afflictum à Saturno vel cōiunctione, vel quadratura, vel oppositione, vel per antisceium, conijcies protinus ægritudinem futuram Saturninā vtpote ex melancholicis humoribus ortam, & ex genere illarum, quas Saturno proprias esse supra diximus: pro qua particularius dignoscenda aliæ etiam coniecturæ requiruntur, vt sunt testimonia reliquarum stellarum, quæ cum Sole vel Saturno commiscuntur, item Luna & horoscopus, & signi emergentis ad initium morbi dominus, qui semper significationem habet super esse ægri. Idem iudicandum est, si Sol repertus fuerit in loco Saturni radice, vel in eius opposito, vel quadrato, quando de genitura constat, etiam si directiones anni labentis ignorentur.

Verum si Sol à Marte ad initium morbi aliquo modo infortunetur,

De legitimo Astrologia

ægritudo erit cholericæ & à bile orta, aut ex mala affectione cordis, ut palpitatione, aut etiam ex alia ægritudine à Sole vel Marte originè trahente, utpote ab exuperantia caloris & corrupta siccitate. Sin autè Iupiter afflictus erit, morbus ex mala hepatis affectione, aut ex alia causa, quæ Ioui conuenit, procedet, iuxta ea quæ Capite tertio decimo scripsimus. Venere autem existente infortunata, morbus erit ex intemperantia coitus, vel nimia crapula, & circa pudenda, vel ex mala ventriculi affectione, vel ex alia causa Veneri cognata. Sed si Mercurius infortunabitur, laborabit æger ex inquietudine animi, vel amentia, vel phrænesi, vel similibus indispositionibus supra Mercurio assignatis. Postremò verò si Luna à malefico aliquo infortunium patietur, iudicandum erit de ægritudinis essentia & qualitate pro natura ipsius malefici, & pro ingenio signi illius, quod tunc Luna possidet. Qua in re consulere ego recurrendum esse ad Mercurij seu Hermetis Trismegisti Iatromathematicam, vel ad libellum Hippocratis de decubitu infirmorum, i. de statu ægrorum secundum motum & dispositionem Lunæ, necnon ad libellum eiusdem materiæ Galeno adscriptum: qui omnes ita inter se conueniunt, ut videantur doctrinam hanc per manus mutuo sibi tradidisse. Sed his superiorum auctorum scriptis sobriè est attendendum, ut ait Ferrerius, largior enim est eorum doctrina, quam ut in tanta corporum affectionum varietate eodem tempore in omnibus reperiri possit.

Sed & ad hanc cognitionem conferunt ea, quæ Cardanus scribit Segmento Quinto, Aphorismo 101. ut, Saturnus in igneis, cum Sol debilis fuerit, facit heclicas febres; Iupiter autè sanguineas absque putredine; quod si Mars affuerit, putridas.

Præterea Mars in signis igneis facit ardentes febres omnis generis, & acutas ex materia cholericæ, & Venus in iisdem ephimeras; sed Mars Veneri commixtus putridas febres ex pituita gignit. Mercurius verò in signis igneis mixtas febres pollicetur. Quòd si Luna ipsa in eis similiter sit, pituitosas gignit febres ex crasso humore putrescente. At si Saturnus sic existens cum Marte misceatur, fiunt febres melancholicæ. Si Mars sub Sole sit in sexto loco vel duodecimo in igneis signis, febres æstuosas ac incedentes, & perniciosas, similesque venenis efficit. Quòd si his existentibus humana signa pro igneis supponantur, eadè erunt: sed ut mitiora videbuntur, sic magis occulta, ac veneni qualitatem præferentia. At si cum his Saturnus, aut cauda, caputve, aut Venus combusta misceatur, vel stella fixa, quæ venenum decernat, ut est Cor Scorpij, aut constitutio fuerit pestifera, vel Planeta hi in Scorpione vel Leone adurantur, erunt febres hæc omninò pestilentes ac perniciosæ. Proprium autem prauarum febrium est, ut fiant Sole in Leone damnato. Sed Sole ipso valido existente, non fiunt febres

febres ex putrescente materia, nisi casu. Signa autem aquea febris putridas minantur, & mali moris, sed & putredines, & corruptiones cum Mars in eis dominatur, præsertim combustus. Postremo verò terrea signa à putridis febribus maximè sunt remota. Idem Cardanus alibi ait: Beneficas stellas mites, maleficas prauos suggerere morbos: & orientales manifestos, occidentales occultos, sed sub Solaribus radijs latentes, prorsus etià incognitos: quanquam planeta ibi constitutus, si morbi auctor erit, solùm virtutis languorem, & humorum exustionem decernit. Hæc ex Cardano, quibus addere possumus illa, quæ Ludouicus de Regijs Aphorismo 73. secundæ partis tradidit: Lunam scilicet in Ariete in octaua indicare calidam infirmitatem in capite, & in pectore. Deinde & Aphorismo 91. eiusdè partis ait: In omni morbo Lunã considerandã esse, quæ si fuerit in opposito Martis, morbos venenosos inducit, sicut in signis igneis, terminanturque citò, & rarò ad vitã. Si verò fuerit iuncta Marti in signis aëreis, & potissimũ in Geminis incisionẽ ferri seu percussionem demonstrat. Ait præterea Federicus Chrisogonus, Saturnum in trigono aquo, dum morbi auctor est, ægritudinẽ producere ex materia frigida, & humida, maximè si planeta humidus testimonium præbuerit, vt Venus, vel Luna: & materia morbi tũc erit multa, vel grossa, vel vitiosa, cũ accidentibus & paroxismissis longis, cum frigiditate, horripilatione vel tremore. Sed si idem Saturnus fuerit in signis fixis, efficiet febrem longã, subintrantem, vel rarò à febre mundum, vel quartanam: si verò in signis mobilibus fuerit, faciet pituitam nasi, vel descensum catharri à capite ad stomachum, vbi putrescit, & stomachi dolorem ac nauream adducit. Et si raturum ille fluxus per nucam habuerit, dolores causabit in mēbris & iuncturis. Saturnus etiam vltra febres, existens in diuersis signis solet causare morbos inseparabiles, quãdo morbi causa fuerit. In signis autẽ fixis facit leprã, podagrã, vel sciaticam, & chiragrã. In signis autẽ mobilibus facit fluere humores per totum corpus: puta hydropẽ, debilitando virtutẽ digestiuam ipsius, resolueno calidũ eius naturale nimia eius frigiditate: quòd si Mars ibi testimonium præbuerit; & in signo mobili fluere faciet catharrum salsum à capite ad pectus, qui vlcerano substantiam pulmonis & pthiisim causabit. Si verò extiterit in signis communibus, scilicet in Geminis, Virgine, & Sagittario seu Piscibus; ægritudo non erit vna, sed plures, & recidiuam patietur: in qua si Saturnus cum bonis fuerit in illa recidiua sanabitur, si verò cum malis, in illa morietur. Si verò Mars febris causa extiterit, & in Leone fuerit, ebullitionem humorum & caufonidem producet, minera cuius erit in venis magnis prope cor. Si verò in signis mobilibus, vt in Ariete, Cancro, Libra, vel Capricorno, febris erit acuta & citò terminatur, vt in pluribus in malum.

De legitimo Astrologia

lum. Si verò in signis communibus, ægritudines erunt plures, & acutæ, cū recidiua; cuius accidētia erunt repētini motus, & crises veloces in bonum vel in malum pro natura aliorum significatorum. Signa etiam, longarum ascensionū adiuuant ad longitudinem morborum, & in toto corpore: breuium autem ascensionum, diminutionē morborum, vel amissionem alicuius membri causabunt, cito terminantem. Si verò æqualium ascensionū fuerint, morbos causabūt æquales in malitia & longitudine: si autem Mars fuerit morbi significator, breues morbos, sed acutos significat. Sed si Saturnus longas ægritudines; si verò cum bonis fuerit, minuetur de malo, & si cum malis augebitur de malo. Hucusque Chrisogonus.

Sunt etiam, qui dicant sextam Cœli domum, eiusque dominū ostendere infirmitatem, & eius causam; in quam si inciderit signū terreum, indicabit ægritudinē ex frigiditate & siccitate, & proinde melancholicam: si aereum ægritudinem ex caliditate & humiditate, & per consequens ex sanguinis corruptione genitā esse: si ibidem sit aqueum signum, erit infirmitas ex frigiditate & humiditate, vtpotē ex flegmate, si fuerit igneum signum, erit infirmitas cholericæ ex caliditate & siccitate proueniens. De domino autem ipsius sextæ domus præcipiant obseruandū esse signum, quod ipse possidet, vt in cognitionem deueniat, quo in membro futurus sit morbus & infirmitas, maximè si dictus planeta infortunium in illo signo patietur, vt si fuerit in Ariete, denotabit morbū in capite, si in Tauro, in collo, & sic de reliquis, iuxta prædominium super mēbra corporis, de quo extat supra Caput 2.

Alij considerant planetam maleficum morbi auctorem, & iuxta domum, in qua inuenitur, venantur corporis partē, quæ morbum passura sit: vt si talis planeta in prima domo fuerit, capiti infirmitas imminet; si in secunda, collo, & sic de alijs. De domorū autem significatis super humani corporis membra, egimus dicto secundo Capite. Verū consideranda est imprimis propria ipsius morbi auctoris natura, habita etiam ratione signi, quod possidet. Nec debet Medicus his tantū causis cœlestibus, quæ à priori essentiā & causas ægritudinis cōmonstrant, acquiescere, sed oportet, vt easdem inueltiget à posteriori, per signa & accidentia, quæ ipsam ægritudinem cōsequuntur, quo tutius ac certius iudicium ferre queat de ægri vel salute, vel morte, & vt in medicamentis adhibendis recto procedat ordine.

CAPUT XVI.

De quattuor anni temporibus à Sole per Zodiacum discurrente factis, ac de quattuor diei quadrantibus, qui totidem anni temporibus assimilantur.

VM Medico omninò sit necessariù, vt in ægritudinibus dignoscendis statù temporis anni diligenter obseruet, quòd singulis anni partibus proprij ac peculiare destinentur morbi ex consimili humore tēporis geniti, operæpretiù facturi videmur, si de his etiam breuiter nonnulla differemus.

Contingunt autē diuersitates temporù non solum ob propinquitatē & remotionē Solis, quā sortitur obliquè ascendendo vel descendendo, sed habent etiā illæ respectum ad priorē terræ dispositionē; quin immo in vnoquoque horizonte singulæ hæ quattuor temporis qualitates alterari possunt ex varia reliquarum stellarù cum inter se, tum ad Solem habitudine.

Sol itaque initiù Capricorni obtinens, longius à vertice nostro recedit, & terrā obliquis admodù radijs ferit, quo fit, vt eandē nō admodū calefaciat; vnde terrę ipsius & aquę vis frigida maximè dñatur, nec tunc aer rorescit aut arefcit, propter radiorù Solis debilitatē, imò potius spissatur in nubes, quæ deinde dissoluuntur in pluias vel niues. Hinc fit quædā anni varietas frigida, & humida, quā hyemē dicunt, quæ producitur ac perdurat, donec Sol quadrantē integrù Zodiaci, quē hyemalē dicunt, vt Capricornù, Aquariù, & Pisces pertransierit. Increditur autē Sol primù Capricorni punctum hac noitra ætate die 23. Decembris anni Gregoriani.

Quamobrè ex debili actione Solis terrā parù excalefacientis, & ex forti resistentia frigoris tunc admodù vigentis constringuntur pori superficiei terræ, nec calor ille exiguus in eandē immisus potest euaporare, sed retētus potius inter terræ viscera, radices herbarù & arborù nutrit, vicemq; matris prægnantis obtinet. Crementù autē conferre nequit, quia nec humor, nec calor, ex quibus est omne crementù, potest ascendere. Sic etiā in corpore humano pori ex frigore constringuntur, vnde calor nequiens euaporare detinetur intus ac plus consumit, quo fit vt homines hyeme plus cibo indigeāt, quàm cæteris temporibus:

De legitimo Astrologia

poribus: quamobrè sani tati maximè conducit vesci tunc cibus calidis & siccis . Est autem hyems in genere frigida & humida, sed tamen sub principiù est magis frigida, & minus humida, dum scilicet Sol Capricorni signù permeat, in medio æqualiter est frigida & humida, Sole discurrente per signum Aquarij; sed in fine est magis humida, q̄ frigida, Sole per signum Piscii deambulante . Assimilatur autem hyemi ex elemētis aqua, ex humoribus phlegma, ex cōplexionibus frigida & humida, & ex hominù ætatibus decrepita . Præterea vt phlegmatici tēpore hyemali malè se habent, quod phlegma ipsum augeatur, ita contra cholericis probè & optimè valent; & sicut hyeme, qua phlegma dominatur, malè se habent senes, ita è contrario optimè iuuenes . Quod verò ad morbos attinet pessimi sunt illi, qui ex phlegmate oriuntur, vt febres quotidianæ, minus mali, qui ex cholera originè trahunt, vt tertiana. Cōtingunt autè vt plurimu hyeme catharri, destillationes, morbi laterales, & pulmonis inflāmationes, tumores, grauedines, atq; raudines, tussès, dolores pectoris, punctio laterù atque lumborù , capitis dolores, vertigines & apoplexiæ . Suntque vt plurimum hyemales morbi longi, ac variantur interdù iuxta variã ipsius hyemis constitutionè , & prout præcedens anni constitutio se habuerit, vt apud Hippocratem & Medicos patet.

Veris initiù Sol efficit attigēs primù Arietis punctù Aequinoctij die 21. Martij, & discurrentes per totù quadrantè Zodiaci Vernalè, qui continet Arietè, Taurù, & Geminos. Porrò cū Sol ipsù Aequinoctiù ingreditur, tunc est in medio ascensu respectu vtriusq; tropici, nec à vertice nostro nimiù remotus, nec nimiù propinquus, ideoq; nec aer nimis vel calidus, vel frigidus, vel siccus, vel humidus, sed inter quattuor qualitates tēperatus est; ex qua deinde tēperie pori terrę aperiuntur, euaporatq; fumus humidus, qui per radices herbarù & arborù ascendens cōfert eis augmentù & vegetationè. Est autè hoc Veris tempus de sui natura calidù & humidù, sed tamè inconstans, vt scilicet nunc pluuiosum & humidù sit ob hyemis vicinitatè, nunc remissè calidù, nunc verò frigidum . Et viget in illo calor maximè ac humor: calor quidè ob accessionem seu eleuationè Solis respectu verticis, humor verò ob vicinitatem præcedentis hyemis. Præualet tamen in principio Veris humor calori, discurrente Sole per signù Arietis; sed dū ille Taurù obtinet, medio scilicet Veris tēpore, calor & humor ex æquo prædominatur; in fine autem, Sole in Geminis versante, calor humorem superat.

Adhuc Vernali tēpori assimilatur ex elementis aer, ex humoribus sanguis, ex cōplexionibus calida & humida, ex ætatibus pueritia . In hoc melius se habent melancholici, peius sanguinei, melius senes, peius pueri . Pessima est infirmitas ex sanguine ortù ducēs, vt sinoca; minus mala, quę venit ex melancholia, vt quartana . Accidit autem

sæpissi-

ſapiffimè, vt homines tēpore Veris; maxime verò in initio, dū Sol prope Aequinoctiū verſatur, in ægritudines incidant, quod tunc corpora humida aperta ſint ex calore, qui illo tēpore vigere incipit, ideoque mox ſuperueniente frigore corrūpantur. Graſſantur autē Veris tempore furores, & acra bilis, morbi comitiales, profluuia ſanguinis, angina, grauedines, raucedines, lepra, tuſſes, impetigines, vitiligines, puſtula vlceroſa, tubercula, & articulorum dolores. Suntque Vernales morbi vt plurimum breues, & ſalubres potiùs, quàm exitiales.

Sol Cancrī initiū ingreſſus (ad quod 22. die Iunij peruenit) Aeſtatem conſtituit, quod tunc altior eſt reſpectu noſtri verticis, & quadrans æſtius, tria continet ſigna Cancrum, Leonē, & Virginem, in quibus Sol exiſtens terrā incēdit & deſiccāt, ideoque Aetas calida eſt & ſicca. Prædominatur autem calor magis in initio, ſiccitas magis in fine, & æqualis in medio eſt conſtitutio. Vis huius temporis eſt radices herbarum & arborum deſiccare; & conuenit Aeſtati ex elementis ignis, ex humoribus cholera ſeu flaua bilis, ex complexionibus calida, & ſicca, ex ætatibus iuuentus. Melius ſe habent hoc tempore phlegmatici, peius cholericī; melius decrepiti, peius iuuenes. Peſſima eſt infirmitas, quæ prouenit ex cholera, vt tertiana, minus mala, quæ ſit ex phlegmate. Fiunt autem vt plurimum Aeſtate febres acutæ, continuæ & ardentes, cauſonēs, ſynochi, tertianæ, vomitus, alui profluuia, lippitudines oculorum, aurium dolores, vlcera oris, ſudamina, & genitalium putredines.

Autumnus incipit Sole per Libræ initium deuagante, die 23. Septēbris ſcilicet, & durat vsque dum Sol per Librā, Scorpium & Sagittariū progreſſus fuerit. Eſtque hoc Autumnale tempus de ſui natura frigidum & ſiccū, in principio tamen magis ſiccū, in fine magis frigidū, & in medio indifferens ſeu æquale: & colliguntur tunc fructus humorē in ſe continentes (vt ſunt racemi, aliique) qui ex gemina ſiccitate Aeſtatis & Autūni maturuerunt. Aſſimilatur autem Autumno ex elementis terra, ex humoribus melancholia, ex complexionibus frigida & ſicca, & ex ætatibus ſenectus. In hoc melius ſe habent ſanguinei, peius melancholici, melius pueri, peius ſenes. Detestabilis eſt ægritudo, quæ ex melancholia originem ducit, minus mala quæ ex ſanguine. Eſt autem tempus ipſum multum inæquale ex vicinitate præcedentis Aeſtatis, & ſubſequentis Hyemis; vnde ex ſuccis fructuum tunc abundantium indiſcretè homines periclitantur. Nutritur tunc atra bilis, ex quo oritur pituita ſtomachi, & ſunt plurimi morbi, vt febres erraticæ, quartanæ, lienes, aquæ inter cutem, tabes, ſtillicidia, vrinæ, difficultates inteſtinorum, coxendicum dolores, angina, aſthmata ſeu anhelationes, morbi comitiales, furores, atræ bilis.

Q Cate-

De legitimo Astrologia

Cæterum considerandus est etiam quadrans diei, quò quis ægro-
tare incipit, pro cognitione humoris prædominantis & peccantis. E-
nim uero à prima diei hora vsque ad sextã seu meridiem, sanguis præ-
dominatur; à meridie ad duodecimã, seu ad occasum flaua bilis, seu
cholera: inchoante verò nocte vsque ad medium eius, atra bilis, seu
melancholia, reliquo denique noctis tempore pituita dominatur.

C A P V T X V I I .

Criticos dies penes verum Lunæ motum determi-
nare, in morbis præfertim acutis, qui Lunæ mo-
tum sequuntur, & ex consequenti dies malos ac
bonos pro ægroto enunciare.

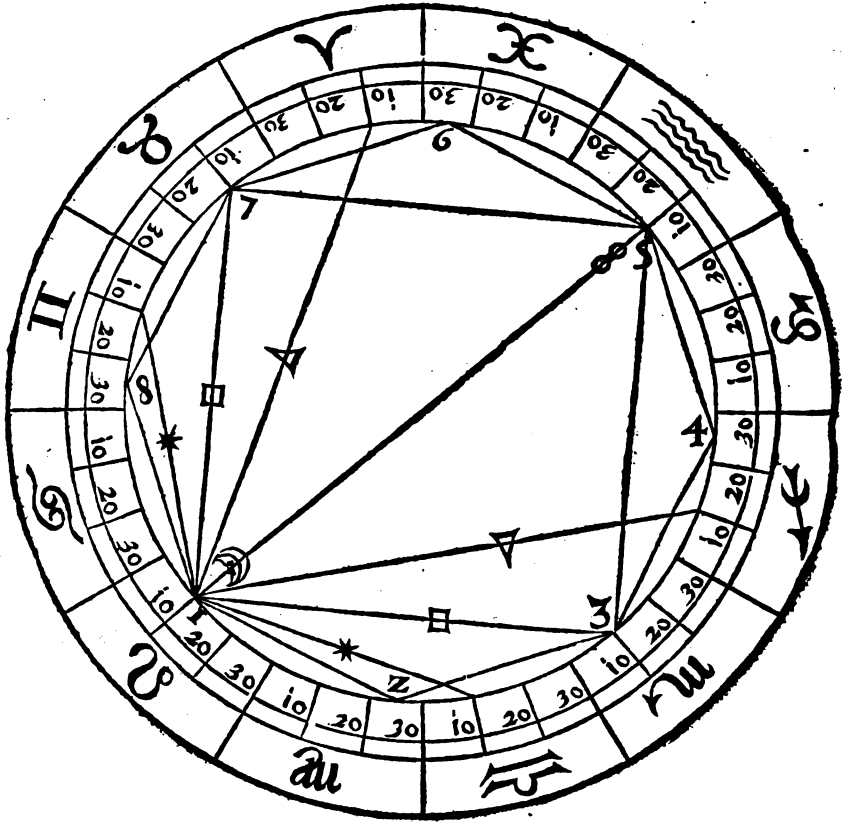
VMME' etiã necessariũ est ex Astrologica disciplina dies
criticos & iudiciarios cognoscere; sic enim Medicus tu-
tiũs regimen dietatiũ & curatiũ ipsius ægroti ordi-
nabit, & firmius iudiciũ de fine ægritudinis, & quibus
diebus æger malè, quibus benè se habebit, ferre poterit.
Dies itaque critici & iudicarij simpliciter summus
tur respectu Lunæ (de quibus plura diximus in Cõmentarijs super ter-
tiũ Librũ Galeni de diebus Decretorijs, Capite 6. & 9.) & sunt illi qui-
bus Luna peruenit ad quadraturas proprias, respectu loci sui ad mor-
bi initiũ, & ad semiquadraturas ac oppositionẽ. Sed quia Luna nõ est
adæquata causa omniũ ægritudinũ, non fiet adæquatũ iudiciũ in his
diebus simpliciter criticis, neque totalis erit facienda prognosticatio
de alteratione infirmi & progressu ægritudinis per solã Lunã, & per so-
los dies criticos hac ratione acceptos. Cũ enim omnes in genere pla-
netæ, necnon & stellæ fixæ ac signa Zodiaci sint adæquata causa æ-
gritudinum, & omniũ effectuum naturalium in hisce inferioribus cõ-
tingentiũ, vt omnes Astrologi longa rerum experientia edocti cõsent,
idcirco de ægritudine ipsa iudicandũ erit non aliter, quàm de genitu-
ra aliqua, ratione habita omniũ simul planetarum ac fixarum, & pro-
varia illorũ habitudine tum inter se, tum facta cõparatione ad loca
genituræ, si de illa constiterit. Præcipuè autẽ Luna respicienda est,
quò illa cæteris planetis velocior est, & terris vicinior, ac proinde a-
ptissima ad recipiendas omnes virtutes & influentias reliquarum stel-
larũ, & ad nos subinde transferendas. Accedit huc, quod cum humi-
ditatis domina sit ac productrix, terrena omnia humido constantia
auget,

auget, dū lumine plena est; minuit autē & virtutē humidā subtrahit, dum lumine diminuta est, vt manifestē apparet in debilibus, & ægrotis, qui à modicis læduntur & sensibiliter alterantur. Meritò igitur Lunæ cursum in progressu ægritudinum, & in prognosticis de statu infirmi eruendis, attendemus: non quidem vt causam totalem, sed partialem ac principalem, & quæ magnam habet conuenientiā & potentiam in humoribus & humiditatibus nostri corporis alterandis.

Erecta itaque figura Cœli ad initium morbi, prout diximus Capite decimoquarto, examinabimus eā diligenter iuxta præcepta Capituli decimiquinti, vt ægritudinis ipsius essentiā ac naturā cognoscamus, & à quo planeta potissimum dependeat. Tū verò si fuerit acuta ægritudo, obseruanda erit imprimis Luna, iuxta peragrationē, quā faciet ad proprias quadraturas, ac semiquadraturas, & ad suum diametrum (Chrisogonus & Boderius hexagonos etiā ac trigonos Lunæ aspectus considerant) & quibus diebus illa acciderint, notandæ sunt configurationes reliquorum planetarum cum ipsa Luna. Vbi si videris, beneficorū aliquē Lunā ipsam feliciter intueri, aut eidē corpore coniungi; vel eandē sine aspectu aut applicatione alterius planetæ in dignitate sua constitutā, iudicabis illa die ægrum nō nihil à morbo subleuandū, pro viribus ipsorum beneficorum. Verum si contigerit Lunā maleficā alicui applicare hostilibus radijs, vel per corpus, aut eandē in casu suo aut detrimento esse, tunc quidē languenti malum erit & grauamen: ac si malefica illa cum Luna congregiendi fuerit valdē potens, & natura suā morbum causans vel fouens, de morte etiā timeandū erit. Admonet autē Ferrerius infortunā seu maleficum nō semper augere vel aggravare morbum; nā cum planetæ malefici vis naturæ morbi contraria extiterit, non exasperat vt plurimum ægritudinē nec auget: atq; hac ratione pituitosus Saturnus biliosas augere nequit ægritudines, quas propriè Mars infert ac fouet: neq; Mars igneus phlegmaticos aut melancholicos cum Saturni natura congruentes morbos promouet; sed quisq; suæ naturæ mala exasperat. Eadē ratio est beneficorū, morbum à se illatum proprijs qualitibus fouentium. Iupiter enim, cuius tēperamentā sanguineū est, nisi refrigeretur à signo frigido, in ipso existens, aut à Veneris vel Lunæ aspectu, non potest Iouiales, hoc est à seipso illatas depellere ægritudines, vt pleuritides, phlegmonas, & similes. Nec Venus lienterias, fistulas, ædemata, ceterosque Venereos morbos lenire potest, nisi radijs beneficis Iouis, vel Solis, vel Martis adiuuetur, & nisi signum naturæ morbi contrarium possederit. Sed exemplo declaranda sunt ea quæ diximus. Ponamus itaque in initio alicuius ægritudinis Lunam versari in gradu $10^{\circ} \Omega$, vt in hac figura, & ibi formari primum angulum: à quo si numeramus

De legitimo Astrologia

ris octies 45 gradus, patebunt octo principales anguli ipsius figuræ: nempe quattuor primarij, vt Lunæ locus radicalis, locus ei oppositus seu diameter, & ambæ quadraturæ: reliqui quattuor minus primarij, qui sunt in locis inter supradictos intermedijs, & semiquadrati dicuntur; quibus si adiunxeris hexagonos ac trigonos radios, obtinebis duodecim loca in Zodiaco, quæ ad Lunam respectum habent, & cognationem aliquam, in comparatione scilicet ad locum radicalem, quem ab initio inuasionis morbi obtinuerat.

Primus itaque locus radicalis, in quo scilicet Luna sub morbi initium inuenitur, est grad. 10 Ω , & dicitur primus angulus figuræ ipsius principalis octogonæ.

Secundus locus est gr. 25 Υ , distans à loco Lunæ radicali gra. 45: qui

qui est secundus angulus figuræ octogonæ, & semiquadratus aspectus loci Lunæ radicalis, quem Luna assequitur quarta die, estque indicatius primus, qui respectum habet ad primum decretorium die septima subsequente.

Tertius locus est gr. 10. nempe hexagonus Lunæ aspectus sinister ad distantiam graduum 60. à loco ipsius radicali, qui à Boderio & Chrisogono tanquam indicatius consideratur, & hunc assequitur Luna die quinta circiter. Sed cum sit aspectus mediæ amicitia & conueniens, ideo non fit crisis aliqua per se, nec fit iudicium aliquod nisi per accedens, prout fuerit Luna tunc in aspectu aliorum Planetarum; aut etiam si aspectus ipse constiterit è signis quadratum radium in Aequatore conformantibus.

Quartus locus est grad. 10. nempe ad sinistram ipsius Lunæ quadraturam, ad distantiam 90. graduum, ut sit tertium latus figuræ octogonæ; ad quod peruenit Luna ut plurimum diebus septem completis: cumque hic aspectus sit malus sua natura, & mediæ inimicitia, ob dissidentiam signorum in qualitatibus, ideo tunc contingit pugna inter morbum & virtutem; atque hinc iure merito dicitur criticus, seu decretorius primus; in quo si contigerit Lunam affigi à Saturno vel Marte, vel à mortis domino, crisis ut plurimum ingrauescente morbo fiet ad mortem.

Sed si Luna à beneficis tunc sustentabitur, virtus ægri subleuabitur, & iudicium vsque ad decimam quartam diem, qua Luna diametrum suum assequitur, solet transferri.

Quintus locus contingit in gradibus 10. Sagittarij, ad distantiam scilicet grad. 120. à loco Lunæ radicali, & hic constituit Luna trinum radium sinistrum; qui aspectus beneuolus est & perfectæ amicitia, ideoque, nisi alia adlinet contraria, virtus ægri subleuatur, ac proinde Medicus huic non debet confidere, neque pro indicatio decimi-quarti simpliciter recipere, sicut falso Boderius & Chrisogonus affirmant, dummodo non deprauetur hic trigonus respectu æquatoris, ut in quadratum aspectum transeat. Attingit autem hunc locum Luna nona vel decima die.

Sextus locus est peragratio Lunæ ad gr. 25. hoc est ad distantiam gr. 135. à sua epocha, ubi cadit semiquadratus secundus sinister, ad medium interuallum scilicet inter tetragonum primum & oppositionem; ad quem locum Luna peruenit die vndecima, & interdum duodecima, quæ deinde indicatiua est decimæ quartæ vel decimæ quintæ.

Septimus locus est diameter loci radicalis Lunæ, nempe gr. 10. ad quem pertingit Luna die 14. vel 15. estque hic aspectus perfectæ inimicitia, & virtutem ægri maxime aggrauans, & multum deprimens:

in

De legitimo Astrologia

in quo si Luna applicuerit malefico alicui, fiet crisis ad mortem, pro potentia ipsius malefici; solent enim in hoc statu morbi acuti terminari ad malum, & malitia huiusmodi febriū accrescere, licet in peracutis, & adhuc magis in perperacutis soleant de malignitate sua nonnihil remittere. Dicitur autem hic dies decretorius primarius secundus.

Octauus locus contingit in grad. 25 X. ad distantiam ab epocha per gradus 225, vbi incidit semiquadratus primus dexter, quem Luna occupat post dies 17. vel 18, quæ indicatiua est vigesimi vel vigesimi primi, quo Luna peruenit ad secundam quadraturam.

Nonus locus est in gr. 10 V, scilicet in trino aspectu dextro respectu loci Lunæ radicalis, à quo distat ille grad. 240. quos ingreditur Luna post dies 18. vel 19. & huius trini aspectus dextri eadem est natura, quæ trini superioris sinistri.

Decimus locus habetur in gr. 10 S, in quem incidit secundus quadrangulus dexter, remotus à loco Lunæ radicali per gradus 270. quos Luna conficit diebus viginti vel 21. prout fuerit motu velox, aut tarda, & interdum etiam die 22. Est autem hic dies decretorius principalis, & tertius in ordine, & est similis primo decretorio, nam & in hoc solent nonnunquam infirmi decedere.

Vndecimus locus occurrit in radiatione hexagona dextra ipsiusmet Lunæ ad interuallum à primo loco graduum 300. quod emeritur Luna diebus 23. circiter. Est autem hic locus eiusdem naturæ cum tertio loco, vbi incidit sextilis sinister.

Duodecimus locus incidit ad distantiam gra. 315. à primo loco, & est semiquadratus Lunæ dexter secundus, & dies indicatiuus vigesime septimæ, seu vigesime octauæ, ad quem Luna accedit die 24. vel 25.

Postremo verò Luna emensis omnibus hisce locis reuertitur ad suam epocham, seu locum radicalem, quem ad initium decubitus possederat, qui reditus absoluetur diebus ferè 29, postquam Luna emensa fuerit totum Zodiacum, in quo sanè dierum spatio complentur dies critici omnes & indicatiui, quos Medici solent obseruare, prout aliàs diximus, inter quos memorabiles sunt tres dies decretorij principales, qui sunt vt plurimū septimus, decimusquartus, & vigesimusprimus: in quibus febres acutæ & pperacutæ solēt terminari. Atq; hoc est quod Hippocrates dixit acutos morbos in quattuordecim diebus iudicari, & tertianam exquisitam septenis circuitibus; contingunt enim septem tertianæ accessiones antequam ad decimamquartam diē accedamus; vnde in dicta decimaquarta plurimi à morbo liberantur: in qua si cōtigerit febris accessio, tunc solet morbus produci in diem vigesimamprimam, vel vigesimā octauam, vel etiam vterius. Præterea in eodem mense Lunari apparent omnes periodi febris tum tertianæ, tum quartanæ,

tanz, nam complentur in ipso quindecim paroxysmi, seu accessiones tertianæ, & decem quartanæ. Adhuc post diem decimumquartū, hoc est transacta Lunæ oppositione, solent febres acutæ remitti, nisi per errorem Medici, vel ob malum infirmi regimē virtus aggrauetur, & morbus inualescat. Verūm si Luna fuerit extra memorata loca, nullum fit iudicium per Lunæ cursum de ipso morbo, quod tunc nullo aspectu configuretur cum loco morbi radicali, vnde cursu vacua in hoc casu appellatur à nonnullis: cū tamen propriè Luna cursu vacua vocetur, quando nullo aspectu Planetæ alicui iungitur, & sine virtute est, & efficacia; ideoque rectius fortasse dixeris, si Lunam tunc radicali loco inconiunctam appellaueris.

Cæterū hæc criticorum dierum ratio locum omninò habere non potest in morbis chronicis, qui motum Solis, vel aliorum Planetarum sequuntur, vt febris quartana & similes: sed vt plurimum viget in morbis acutis, & quando Luna in principio ægritudinis maleficum aliquē corpore vel radiatione noxia non attigerit; constat enim experientia, quod dum Luna ad initium morbi cum Sole, vel aliquo malefico, seu corpore, seu radio coniuncta fuerit, crism tunc frequenter dubiā fieri, & maximas alterationes effici, cū eadem ad hostiles alios aspectus vel eiusdem malefici, vel ipsius Solis peruenerit, siue decretorio id die, siue non decretorio acciderit; vbi si tunc Luna à beneficiis subleuabitur, spes aliqua salutis superest, & æger non sine labore conualefcet; si beneficorum radijs salutaribus non fouebitur, mortis non infima suspitio, vel certè periculosa recidua expectanda est; sed si maleficorum testimonijs mali significationes duplicabuntur, de vita actū est; præsertim si concurrerint adhuc alia mortis inditia paulò post à nobis adferenda. In genere autem quando Luna attigerit hostiles maleficorum radios, vel corpora, vel èt Solis tetragonum seu oppositionem, die decretorio vel non, vt plurimū tunc languēti malum erit, peius autem, si maleficus ille consenserit ipsi ægritudini, licet extra dies decretorios, ex applicatione Lunæ ad maleficos, non possit colligi iudicium de crisi sublequentura. Illud etiam scias, teste Boderio, quando Luna in diebus criticis est fœliciter illustrata, & illi dies nihil leuamenti afferunt, mortis iudicium, vel morbi transmutationem, ac longitudinē afferunt, tunc enim coniectari licet, perniciosam occurrere significationi vitæ directionem. & Lunam in locum maleficum geniturę incidisse. Demum & hoc obseruandum est, Luna sub initium ægritudinis è combustione exeunte, morbum inualefcere, donec eadem ad oppositū gradum pertigerit; quo tempore si maleficorum alicui vel corpore vel radijs noxijs applicabit, præsertim domino mortis, periculum esse grauissimum; sin secus euasione promitti.

In chronicis & diuturnis morbis Solis motum præcipuè, vel alterius Planetæ morbum facientis obseruari .

DISTINXIMVS morbos è materia emergentes in diarios, hebdomadarios, menstruos, & annuos, ex Sueflani aliorumque sententia, in Commentarijs supra tertium librum Galeni de diebus Decretorijs Capite septimo, vtvt Federicus Chrifogonus huic sententiæ sese opponat. Potest autem hæc diuifio bimenbris fieri, ex opinione Galeni in eodem septimo capite, ita vt morbos in duplici differentia esse cum eodem afferamus. Sunt enim alij acuti, qui proueniunt à Sole & Marte; & hi Lunæ motum sequuntur, & alterationem secundum septimanas suscipiunt, vt idem Galenus asserit, & nos capite superiore ostendimus; terminantur autem vt plurimum intra mensem, nisi fortè per accidens mensis spatium excedant. Alij sunt morbi chronici seu diuturni, qui licet motum Solis sequantur, in ineram tamè seu originem trahunt à Saturno & Mercurio, alijsque etiam Planetis, atque hi quidem intra annum plerumque desinunt, licet vltierius produci queant, vt sunt febres quartanæ & similes. Sunt etiam & alij morbi longiores & chronici, quos tardiores Planetæ gubernant, & producantur in annos; sed hos cum rari sint, nullaque eorum apud Astrologos fiat mentio, nos etiam silentio inuoluemus. Erit autem nobis sermo in hoc Capite; de morbis chronicis, qui à Sole moderantur; in quibus vice Lunæ Solem obseruabimus, quomodo is affectus sit à maleficis, oportet enim vt vel ab ambobus, vel ab altero maleficorum ad initium morbi impugnetur; vel etiam vt constituatur in loco malefico, quem seu Mars, seu Saturnus corpore vel radijs noxijs obtinebat in genitura, aut in reuolutione annua, tunc, quando mala significatorum vitæ occurrit directio morbum hunc diuturnum præfagiens. Fieri etiã potest, vt maleficus, qui morbi auctor est, sub illius initium discurrat per locum alterutrius luminarium præsertim Solis, vel super gradum horoscopi, vel per locum directionis ipsius vitæ significatoris, vel vt aliud aliquod simile infortunium hora ægritudinis accidat. In quibus omnibus casibus Solem respiciemus, & decretoria tempora faciemus illa, quibus ipse tetragonas & diametram stationem respectu loci sui radicalis assequutus fuerit, sicut diximus in supradicto Capite septimo Galeni;

Caleni; accidunt enim hæ crifes in temporibus anni diuerfis, id quod Hippocrates attestatur dum ait, æstiuas ægritudines hyeme, brumales verò vt plurimum Aestate solui. Quin immò & illi dies attendendi sunt, quibus Sol cum malefico aliquo morbi auctore congregitur, siue corpore, siue aspectu inimico; vel etiam, quibus Sol transit per loca Zodiaci à maleficis aliquo modo in genitura infestata, ijs enim diebus languens periculum adibit. Postremò beneficorum etiam aspectus ad Solem non sunt omittendi, vt enim malefici sæuissima causant symptomata, ita benefici subleuant ægritudines & languenti sanitatem restitunt. Denique & Luna respicienda est illis maxime diebus, quibus crifes Sol efficit.

Demus nunc ad maiorem huius capituli dilucidationem exemplum a Ferrerio sumptum; ait is decubuisse aliquem die 3. Maij anni 1546. ex palpitatione cordis cum febre, dum Sol obtineret gra. 22. Tauri, & Marti tetragona radiatione iungeretur, qui percurrerat gr. 22. Aquarij. Constat igitur ægritudinem à Sole quadratum aspectum cum Marte constitutente significatam fuisse; nam ægrotus vita functus est die 10. Septembris anni eiusdem, quando Sol gradus 27. ♏, ingressus diametrum constituabat cum Marte retrocedente in gradib. 27. Piscium, qui Mars morbi auctor fuit.

Neque profuit languenti Iouis trigonus ad Solem, tum quia in gradib. 27. ♏, scilicet in casu suo positus, & à retrocessione stationarius; necnon & Soli ob signum Virginis, quod aduersum est suæ domui, inimicus esset, tum etiam quod à Marte retrocedente sextili aspectu, hic infausto pulsaretur. Sic ego, cum in mea genesi Saturnus constituitur in gradib. 11. Arietis quartana feбри grauiissima ac longa correptus fui die 21. Septembris anni 1576, quo die Sol accedebat ad locum Saturni oppositum in radice, erat enim in gradibus 8. Libræ; perfectum autem diametrum non potuit Sol exspectare, quod illa die vigesimaprima Septembris Luna in gradib. 25. Virginis, loco Martis radicali posita, in Saturni, gradus 25. Sagittarij obtinentis, diametro constitueretur, qui Saturni locus propè aberat à gradu horoscopi meæ geneleos, qui est gr. 21. 3'8. Sagittarij. Porro directio horoscopi illo anno deuolvebatur ad Saturni tetragonum, qui morbi auctor extitit. Accedebat huc horoscopi ad corpus Martis, & Solis ad corpus Saturni progressio. Quin immò & in anni reditu Sol per præsentiam à Saturno patiebatur, à quo solum per quattuor gradus aberat. Producta itaque tot concurrentibus malis, fuit hæc quartana ad plures menses cū seuiissimis accidentibus, & parum absuit, quin vitæ cum morte commutaret; euasi autem, quod Sol præcipuus vitæ gubernator per directionem saluus esset, quam diem non annotaui. Sed dabimus exempla aliquot chronicarum ægritudinum sub finem huiusce libelli.

R CA-

An futurus sit morbus diuturnus vel breuis.

DE longitudine vel breuitate morbi iudicamus tum à genitura, tum ab anni constitutione, tum verò à figura ad morbi ipsius initium fabricata: vt nihil intermā dicamus de propria ipsius morbi natura, quæ Medicis vt plurimum aliunde constat. Si itaque de genitura constiterit, & directiones singulorum vitæ sustentatiuorum confectæ fuerint, perpendenda erunt tum loca principalia, quæ vitam gubernant ac fouent, & sunt vt plurimum Ascendens, Sol ac Luna, tū etiam loca anæretica seu peremptoria, ad quæ tunc temporis dicti vitæ prorogatores accesserunt. Enimvero si tam promissores, quàm abscissores validi omnes fuerint, vel debiles omnes, iudicium erit morbum euasurum longum: nam tunc conflictum æqualem exercent maiorum virtus, & virtus vitæ prorogatorum, & ambigua vtrorumque est victoria. At si vitæ datores robusti, anæretæ verò imbecilles fuerint, ægritudo breui tempore ad salutem verget; sed si contrà prorogatores vitæ debiles, anæretæ verò fortes extiterint, breuis etiam morbus erit, sed ad mortem seu malignitatem tendens. Morbi insuper frigidi & sicci in genere, qui à Saturno fiunt, & Mercurio, & qui in vniuersum à Sole reguntur, spōte sua lōgi ac diuturni sunt: calidi verò & sicci, qui à Sole & Marte incrementum suscipiunt, & à Luna potissimū gubernantur, breues existunt. Solet autē particulariter Saturnus longos morbos facere, Iupiter & Sol breues, Mars breuissimos, Venus mediocres, Mercurius varios, Luna deniq; reuertentes, vt vertigines, comitiales, podagras, & similes. Præterea Sole in signis vernalibus constituto salubres & breues fiunt morbi, in æstiuis signis breues & periculosi, in autumnalibus lethales, & in hyemalibus lōgi. Sed de morbis quattuor anni temporum egimus abundè Capite decimosexto.

Ex figura autem ac statu Planetarum ad morbi initium traduntur hī aphorismi de longitudine vel breuitate morbi, qui desumuntur à luminariis, à domino ascendentis, & à sexta domo, ac eius domino.

1 Quando ambo luminaria cadunt ab angulis, & eorum dispositores & dominus ascendentis fuerint impediti, periculosa erit ægritudo; sed si beneficæ auxilium tulerint, prolongabitur morbus, & ex acuto euadet diuturnus, seruabiturque natus præter spem si beneficæ præualebunt.

2 Si infirmus coeperit ægrotare versante Luna in signo mobili, maxime

mè si fuerit in ascendente, vel fuerit etiam ascendens signum mobile, eger vel cito morietur, si aderunt mortis significationes, vel si non adruunt, citò liberabitur, & ad bonum terminabit ægritudo. Si verò fuerit ipsa Luna in signo fixo, ægritudo erit longa, & si in communi, mediocris & mutabilis. Et hæc applicari etiam possunt Planetæ morbum inferenti.

3 Luna coniuncta cum Planeta orientali velocis motus, aut directo, breuitatem ægritudinis arguit, sed cum occidentali tardiore & retrocedente diurnitatem.

4 Si Luna aut dominus ascendentis, fortunæ regredienti corpore vel aspectu sociabitur, salutem quidem pollicetur, sed morbi longitudinem.

5 Cum luminare morbo dominans (ait Cardanus) grauioribus Planetis commiscetur ac tardis, morbus natura & euentu longus erit: si autem grauioribus Planetis natura velocibus aut motu, vt cum Saturnus & Iupiter prope Solem sunt, morbus quidem natura sua diuturnus breuior fiet: sicut contra, si Mars, Venus ac Mercurius tardi fuerint, morbi natura breues protraherentur; si veloces, velociter finientur morbi natura etiam per se breues.

6 Luna cum Saturno, corpore vel radijs noxijs colligata, valdè mala est, morbum enim prolongat, præsertim si Saturnus fuerit cursu tardus; velox autem non ita diurnum facit morbum. Sed si retrocedat, fueritque ante oppositionem Solis, recidiam minatur. Præterea Luna sic Saturno iuncta si cursum intendit, & lumine decrefcit, timendū est de ægritudine diurna & crisi horrenda; si motu tarda & lumine aucta, minus mali significat, quàm si lumine diminuta foret.

7 Cum Luna Marti corpore, vel radijs tetragonis aut oppositis iungitur, morbos acutos efficit, qui citò vel ad vitam, vel ad mortem terminantur.

8 Cum Luna ad initium morbi fuerit proxima occultationi, hoc est prima vel secunda die ante nouilunium, æger aut morietur, aut diurno morbo detinebitur.

9 Si Mars in ascendente fuerit hora decubitus, ægritudo ipsa paruam moram seu terminum habebit, & vt plurimum ad malum terminabit. Sed si Saturnus in ascendente compertus fuerit, longos producit morbos.

10 Sexta domus habens signum fixum (vt nonnulli dicunt) significat longitudinem ægritudinis; mobile breuitatem, commune mediocritatē, seu mutationem ægritudinis, vel recidiam.

11 Si fuerit Saturnus dominus sextæ indicat ægritudinem fore longam; si Iupiter, vel Sol, vel Mars mediocrem, si Venus, vel Mercurius, vel Luna breuem.

De legitimo Astrologia
CAPVT XX.

De magnitudine & malignitate ægritudinis, seu morbi in genere, & an sit curabilis & ad salutem terminans, an verò incurabilis, & ad mortem ægrum conducens.

QUANTUM adiuventi hac in re præstet genituræ inspectio, supra satis ostensum est, vbi de morbis, qui nato possunt euenire, cognoscendis disseruimus, atque etiam de directionum malarum significationibus & effectibus, & quæ sint prauæ & morbi magnitudinem significantes, & quæ leues tantum ægritudines, & quæ denique mortem inferre valeant. Nunc vero magis particulare iudicium trademus ex figura morbi, vel sola, vel cum genesi comparata, si hæc cognita fuerit. Quoniam verò rarò contingit aliquem egrotare, qui non habeat malam aliquam directionem alicuius vitæ significatoris, idcirco conuenit etiam, vt ingressus & transitus Planetarum tempore decubitus malè se habeant, & cum directione ipsa congruant; vnde vel tunc luminaria, vel alterum eorum, & præcipuè Luna infortunium patietur à maleficorum aliquo, vel coniunctione, vel oppositione, vel quadratura, vel antisicio; aut quidem in loca, quæ malefici ab initio nascendi, vel in reuolutione illius anni infestant, incident. Ait enim Cardanus, quod quibuscunque sub initijs morborum Cæli constitutio longè lenior est morbo, his à natiuitate morbus sæuitatem contraxit, principalibus locis, idest Sole vel Luna, in praua loca cadentibus. Quapropter nihil mirum est, si quandoque tempore inuasionis morbi neque Sol, neque Luna à malefico aliquo affligatur, tametsi morbus grauis sit. Nam si genesim & reuolutionem illius anni, in quem morbus incidit, aspexerimus, proculdubio statim innotescet infortunij origo, apparebunt enim loca infecta in vtraque figura; in genesi quidem per directionem, in reuolutione autem per configurationem Planetarum inter se, & cum genitura: In figura itaque ad initium morbi erecta considerandus est status luminarium, præcipuè verò ipsius Lunæ, deinde & ascendens eiusque dominus obseruandi sunt, & cum domino octauæ comparandi: quinimodò & beneficorum, qui auxiliari solent, & maleficorum, qui morbi auctores existere, positus attendendus est, videlicet quomodo illi se habeant ad luminaria, ad ascendentem
eius-

eiusque dominum, necnon ad octauam, & sextam domum. Accedunt huc coniunctiones luminariū morbi initia proximè antecedentes, à quibus in genere de morbis illo mēse venturis iudiciū sumitur. Enim uerò si domini trigoni coniunctionis præcedentis validi fuerint, & benefici ac benignè inter se configurati, seruantur ægros illo mēse à morte; at si debiles & inualidi magna ex parte perdent. Porrò quando luminaria non sunt admodū infortunata (neque enim possunt esse omnino libera) nec dominus ascendentis à malefico quopriā diuexatur; neque luminaria aut horoscopus cognatione habent cum dño mortis, & beneficæ maleficis præualebunt, ac iā dictis locis auxiliabuntur, iudicabimus ægrū facile ab ægritudine posse liberari; mutabitur autem morbus in melius & æger conualefcet, vbi Luna tēpore morbi ad planetas morbo contrarios, maximè verò ad Ioué, Veneré, vel Solé deferretur. At si luminaria & horoscopus, illiusq; dominus infortunium patiantur, maleficis præualentibus, & beneficis abiectis ac nullū auxiliū locis supradictis ferentibus, malignā seu acerbā fore ægritudinē morte vsplurimū terminandā iudicato, eoque magis si Luna vel horoscopi dominus, à domino domus mortis impugnetur.

Est autem malum ac metuendum cum Sol de die in principio ægritudinis, & Luna noctu fuerint impediti, vt ait Hermes aphor. 96. Deterior verò conditio incipientis morbi est, teste Cardano, si morbo seu existente Luna & dominus ascendentis non existentes cum malis ad malos deferantur.

Luna in augmento sui luminis mala est, si morbus fuerit ex copia humorum, ait Auenaris, vel ex repletionem; sed diminuta lumine melior est, quod tamen graue est in ægritudine quæ fit ex inanitione, cui conuenit Lunam augeri lumine. Sic Cardanus cum Luna fuerit in principio ægritudinis perseuerantis, vel sub radijs Solis, aut cū cauda Draconis, vel cū Saturno, aut Marte, ingens periculum significatur. Quod si senex fuerit infirmus, etiam Ioui iuncta, aut Veneri, vel Mercurio: quod si horum oppositis vel quadratis, idem sed leuius continget. Quod si cum hoc in locis his etiam à genitura inuenta fuerit, proculdubio morietur. Cū igitur duo ex his conuenierint, & alterum validum fuerit, ægrotabit homo; si autem ambo valida sint grauitur; si tertium adest, morietur: sed in senio duo tātum possunt occidere.

Dicit præterea Ludonicus Rigijs Aphorismo 93. Secundæ partis: Per applicationem Lunæ ad beneficas non dispositas à maleficis vinci naturam morbi, & per separationem ab illis, & applicationem ad infortunatas causari mortem. Beneficas verò, ait idem Aphorismo 94. transire in maleficas, hoc est maleficarum naturam induere, quando morbus de natura beneficorum, siue de natura sua

De legitimo Astrologia

suarum significationum erit ; sicque etiam maleficas eadem ratione, seu conditione in beneficas permutari, quia contraria contrarijs curantur effectibus. Sed & idem Aphorismo 95. affirmat coniunctionem in luminarium signis Martijs, vel in signis humanis, Venere & Mercurio ibidem existentibus retrogradis morbos inducere terminantes omnino ad mortem : & si illa coniunctio erit in Ariete, ducere infirmum extra mentem sine spe. Adhuc, ait Cardanus, Martem in ascendente hora initij morbi, morbū facere velocem, vehementem, & partes superiores affligentem, perturbantemque mentē. Quod si cum hoc dispositores luminarium & ascendentis fuerint impediti, succedet mors.

Sed & stellarum fixarum in hoc negotio accurata habēda est ratio, quarū crudeliores permixtae luminariibus, vel hora ægritudinis orientes aut occidentes, morbū ipsum plurimum augent & exasperant. Ceterum de coniunctione Lunæ cum singulis planetis ad morbi initium alij vberius tractauerunt, nos nihilominus probatiores aliquos Aphorismos huius materiæ ex Auenare, & alijs compendiosè recensēbimus.

Coniunctio Lunæ cum Saturno mala est, præfagit enim vt plurimū ægritudinē diurnam ; quæ grauior, mitiorvè erit penes bonam vel malam affectionem tam Saturni quàm Lunæ.

Si enim Saturnus cursu tardus fuerit, plurimū nocet, morbumque aggrauat : & retrogradus ante Solis oppositionem, facit recidiuam. Contra verò veloc motu, vel retrogradus post oppositionem cum Sole minus nocet. Orientalis à Sole alleuiat morbum à frigiditate procedentem, auget verò morbum ex caliditate productum.

Occidentalis autem à Sole, morbum frigidum exasperat, calidum remittit. Luna cursu tarda & aucta lumine ægritudinem mitigat, velox & diminuta lumine eandem promouet, augetque.

Pernitiosa denique censenda est Lunæ & Saturni oppositio & tetragonus, licet minus quam coniunctio. Sed si Saturnus in congressu cum Luna, receperit ipsam ex domo vel altitudine sua, minus ipsi nocebit.

Coniunctio Lunæ cum Ioue, prospera est, maximè si contigerit in Cancro, vbi vterque planeta dominatur, vel etiam in alijs domibus Iouis, minus tamen bona est in Capricorno, in quo vterque cadit à dignitate. Porrò cæteri quoque aspectus Lunæ cum Ioue boni sunt, magis tamen trinus & sextilis, minus verò quadratus & oppositus.

Confert autem Iupiter magis ægris adultis post mediā ætatem, minus vero pueris & iuuenibus ante mediā ætatem.

Coniunctio Lunæ cum Marte pessima est, & sine beneficorum radijs in morbis calidis lethalis, magis verò cum Luna crescit lumine, quam

quàm cum decrefcit, augebiturq; ægritudo fi moru velociore prou-
 &a luminis incremento turgescere incipiat. Adhuc Mars occidenta-
 lis non adeò furit, neque ita formidabilis est, vt orientalis. Denique
 & diameter Martis ac Lunæ malus est, necnon & tetragonus, sed
 minus.

Coniunctio Solis & Lunæ semper mala est, & vt plurimum mortem
 præfagit vel periculofam ægritudinem. Sed de his infra.

Coniunctio Veneris & Lunæ salutaris est, sicut & Iouis: confert ta-
 men Venus plus ægritudinibus cholericis quàm Iupiter, sicut hic ma-
 gis adiuuat ægritudines frigidas, quàm Venus. Præterea prodest Ve-
 nus magis iuuenibus ac mulieribus ægrotantibus, quàm senibus. Sunt
 denique & ceteri omnes Veneris aspectus cum Luna auxiliares, sed
 conuenientiores trinus ac sextilis.

Coniunctio Lunæ ac Mercurij mediocriter bona est vel mala, pro in-
 genio ipsius Mercurij, prout scilicet ipse fuerit in bono statu respectu
 radiorum Solis, & aliorum planetarum, & pro natura signi quod obtri-
 net; idemque etiam censendum est de reliquis Mercurij ac Lunæ con-
 figurationibus.

C A P V T X X I,

Complectens aphorismos particulares, seu indica-
 tiones Astrologicas de decubitu lethali re-
 spectu locorum genituræ, & an-
 nuæ reuolutionis.

RADITURI nunc particulares aphorismos de morte
 ægrotantis, è re studioforum futurum arbitrati sumus cõ-
 uenientem in his aphorismis Astrologicis adferendis or-
 dinem sequi, ne ingentem rerum farraginem sine capite
 vel cauda proponeremus; ideoque hoc præfenti capite
 illas indicationes Astrologicas de decubitu lethali ad-
 feremus, quæ ex genitura ægri & annua reuolutione ad figuram ad ini-
 tium morbi comparata constant. Deinde proximo Capite aphorismos
 hac eadem de re, à sola morbi figura procedentes, complectemur.
 Verum licet non semper necessario hi aphorismi ægrum ad mortem con-
 ducant, nihilominus plures concurrentes certum testimonium, vel
 mortis, vel grauissimæ ægritudinis adferunt.

Aphor.

De legitimo Astrologia

- Aphor. 1.** Cū fuerit ascendens ad initiū morbi aduersus horoscopo genituræ de vita timendū est, nisi profectio horoscopi genituræ ad ea loca uenerit: Aduersa autē signa sunt, quæ sextam, septimam, octauam, & duodecimam domum in genesi obtinent. 41. sententia Auctoris centiloquij.
- 2 Ascendens signū ad initium morbi, quod in genitura, vel in annua reuolutione, licet minus, malefica possidebat, ægrum acerbissimè diuexat, maximè si gradus ille, quam proximè in horoscopo constituitur.
 - 3 Morbus qui cœperit, cū Luna fuerit in loco maleficę geniturę, vel reuolutionis annuę, vel in eius opposito, vel quadrato, vel antisficio grauissimus futurus est, & si maleficā illā aspicit, periculosior, eo que magis si Luna fuerit tēporis domina, & gubernatrix uitę. Verūm si ad morbi initium Lunę fuerit in loco ubi genituræ tempore, vel reuolutionis annuę benefica erat, nihil grauius metuendum est. 42. sententia Auctoris centiloquij.
 - 4 Quando loca aphētica radicalia cum dominis ascendentis geniturę & figurę ad initiū morbi constructę oppressa fuerint, confestim mortē iudicato, nisi fuerit receptio inter maleficas, & beneficorū salutatis aspectus; sic enim uolente Deo euadere poterit.
 - 5 Cū quis ægrotauerit sub mala reuolutione, in qua vnus locorum hylegialiū geniturę per directionē affligatur, ceteris uitę sustentatiuis locis per ingressum & progressum male se habentibus, euidentissimū mortis periculū adibit æger. Quibus si accesserint alia infortunia ad horam decubitus, certior mors expectatur.
 - 6 Si ad initiū morbi Sol fuerit in loco genituræ malefico, quē scilicet malefica ab initio nascendi vel corpore, vel radio noxiō, vel antisficio obtinebat, grauissima erit ægritudo, & plerūque chronica ac diuturna: si tunc etiā a malefico aliqua ratione patiatūr, adhuc magis lethalis efficitur morbus; qui denique infirmū ad mortem conducet, si Sol fuerit uitę prorogator, ac per directionem afflictus.
 - 7 Morbus, qui cœperit eo anno, quo Eclipsis contingit in ascendente genituræ, vel annuę conuersionis partiliter seu intra distantia quinque graduum, vel etiā in loco alicuius uitę prorogatoris, exitiosus & mortalis est. Minus tamen nocebit, si in dictum locorū opposito, vel quadrato acciderit. Porro intelligendus est hic aphorismus, quando Eclipsis ipsa mala fuerit, eiusque dominatores malefici. Quanto autē maior erit Eclipsis, tanto grauior ac intensior erit ægritudo: quod si parua, debilis. Fortasse idem poterit, si contigerit in loco directionis horoscopi, vel luminaris aphēctici.
 - 8 Morbus qui cœperit eo anno, quo duorum maleficorum Saturni & Martis coniunctio accidit in ascendente genituræ, vel annuę reuolutionis,

tionis, vel in loco protogatoris vitæ partiliter, lethalis est; sicque etiam si contigerit in opposito vel quadrato dictorum locorum, sed minus. Quin & idem operatur Saturni & Iouis, vel Iouis & Martis coniunctio, prævalente tamen malefico in ipsa coniunctione, maxime verò si & alter maleficus inimico radio testimonium attulerit.

9 Apparitio cometis vel nouæ stellæ super gradum horoscopi gemituræ, vel super locum luminaris vitam sustentantis, noxia est ac lethalis; idemque valet, si contigerit in loco ad quem illo anno deuolutio horoscopi vel luminaris vitam fouentis facta fuit.

10 Transitus malefici ad initium morbi per locum horoscopi radice vel luminaris vitam gubernantis perniciosus est, minus tamen si per oppositum, seu quadratum dictorum locorum deferretur. Necnon & transitus malefici per locum directionis horoscopi, vel luminaris aphetici malus est, maxime si amborum maleficorum aliqua erit inter se configuratio.

C A P V T XXII.

Continens aphorismos particulares seu indicationes Astrologicas de decubitu lethali, ex sola figura ad morbi initium constructa prorumpentes.

11 VANDO orientis seu horoscopi dominus fuerit cum domino octauæ loci, aut cum planeta locum illū obtinente coniunctus, vel hostiliter configuratus, aut per antisicium, mortis affert testimonium, præsertim nullo auxiliante benefico, eoque magis si etiam Luna particeps fuerit huiusce infortunij, vel alio modo male afficiatur. Quod si inter ascendentis & octauæ domus dominum sit receptio per aspectum vel corpus mortem quidem languens effugiet, sed non grauem ægritudinem. Magis autem periculi est, si dominus horoscopi iungatur malefico, vel domino mortis, eumque recipiat, quàm si dominus mortis illum receperit. Habet similem aphorismum Hermes, dum ait 71. timetur in ægroatibus, cum Luna & dñs ascendentis fuerint ab octauæ loci dño impediti.

12 Dominator signi orientis si ex sua retrogradatione separatur à planeta dominium mortis sibi vendicante, desperationis inditium est, nisi propter retrogradationem à Sole fuerit combustus.

13 Dñs ascendentis si fuerit infortunatus in octaua domo absq; beneficis radijs, Luna existēte corrupta, mortis p̄bet indicationē, q̄ causa

S ipsius

De legitimo Astrologia

ipsius regni proueniet, nempe ex inordinato regimine, vel alio errore.

- 14 Dominus ascendens in ascendente combustus mortem præfagit.
- 15 Dominus ascendens si simul etiã præfuerit octauæ domui (ut quando ascendit Libra vel Aries, tunc enim plerunque cadit in cuspidè octauæ Taurus, vel Scorpium) & infortunatus fuerit, mortem obnunciat sui ipsiusmet causa, quæ futura erit quando ipse vel Luna peruenit ad gradum octauæ domus.
- 16 Dominus ascendens cū domino sextæ, vel septimæ, vel duodecimæ malè colligatur, siue per corpus, siue per aspectum malignum, siue per antisocium; testimoniū enim affert vel mortis, vel diuturnæ infirmitatis. Idè significat si in dictis domibus reperiatur, præsertim in casu suo, vel retrogradus, vel combustus, vel à maleficis aliqua ratione infestatus.
- 17 Dominus horoscopi in septima, vel deiectus sub terra præcipue, in quarta vel sexta domo; vel etiam in alijs domibus cadentibus à maleficis oppressus, & dominus octauæ domus summum Cœli fastigium aut occidentis cardinem obtinens, mortis præfagium obnunciat.
- 18 Dominus horoscopi in sexta, & vicissim dominus sextæ in horoscopo eodem tempore ad initium morbi aliquantulum afflicti, chronicam ægitudinem; infortunium grauius passi, perniciem pollicentur.
- 19 Dominus octauæ domus in angulo, & præcipue in occidète, existente Luna, & horoscopi domino in cadentibus, aut à malis infestato, semper morbus lethalis est, magis verò si octauam infortunã disponet.
- 20 Propè ascendentem seu lineam horoscopi, si fuerit maleficus planeta, præsertim ♄, vel si x crudelis (de quibus Cap. 8. de vitæ abscessibus mentionè fecimus) ita ut non distet à gradu horoscopi plus tribus partibus, mortis indicium est; suprauiuet enim tot diebus æger, quot gradibus distiterit malefica illa stella à gradu horoscopante, dummodo signum sit mobile, sed Saturnus ibi constitutus solet obnunciare longas ægitudines, ut aliàs diximus, quin & in septima domo malefica constituta, ita ut partiliter horoscopus oppo- sitis radijs feriat perniciem affert, licet non adeo sicut si fuerit corporaliter in horoscopo.
- 21 Malefici ambo planetæ possidentes angulos malum obnunciant, præsertim si hostiliter sese aspexerint, & aliud aliquod infortunium adfuerit, ut scilicet vel Luna, vel dominus ascendens sit infelix.
- 22 Maleficus planeta in sexta, vel quicumque planeta ibidem in-

felix

feliciter positus, significat ægritudinem ad malum terminaturam, vel saltem malitiam illius morbi à se facti indicat . .

- 23 Luna à domino ascendens ad dominum octava lumen suum immediate transferens, iudiciū mortis præbet, sed non semper in morbo periodico.
- 24 Lunæ applicatio ad stellam aliquam in octava existentē lethalis est, sicut etiam ad ipsius octavae dominum.
- 25 Luna Libram permeans Saturno & Marti iuncta lethalis est.
- 26 Luna cum pleiadibus in domo mortis partiliter inuenta, mortem indicat. Idemputo contingere si fuerit cum alijs stellis fixis perniciosis, ut sunt hiades, antares, hercules, lanx australis, & caput Medusæ.
- 27 Luna Orientalis plus sex gradibus à Sole non distans, ægrum ad periculū conducty, & quanto ipsi propinquior erit, tanto certius periculū adferet. Nam pessimus est ille Lunæ status, vergit enim ad combustionem: verum ad duodecim vsque gradus distans à Sole mala quidē est, sed tantam influxus acerbitatem non admittit. In Ariete autē & Leone minuitur infortunium. Quod si Sol dominium in octava obrinuerit Luna sic combusta, maius mortis periculum subest. Sic quoque etiam ipsa luminaria coniuncta incidunt in sextum, septimum, octavum, & duodecimum Cœli locum ab ascendente.
- 28 Luna ad caput vel caudā Draconis accedens intra quattuor, vel quinque ad summū gradus, mortis testimonium confert, debilius verò testimonium est si recedat ab eodem.
- 29 Cū Luna ad initiū morbi constituitur in quadrato seu opposito Solis malū est, fiunt enim crises malæ quando eadē ad malos Solis radios & coniunctionē peruenit. Et si contigerit ipsius Lunæ, Solis Eclipsis in prima, vel secunda, vel tertia criticatione ab initio morbi, languentis pessima erit conditio; quo enim maior, peiorque erit Eclipsis, eo maius periculum subibit.
- 30 Luna velox motu & diminuta lumine cū Saturno tardi motus vel retrocedēte congregiēns, præsertim in signis disconuenientibus, & sine beneficorum auxilijs, mortis discrimen adducit.
- 31 Lunæ congressus cum Marte perniciosus est, nullo beneficorum adiuvante, & si uterque quartum Cœli locum teneat, mors subsequetur.
- 32 Luna inter utrūque maleficum Saturnum & Martem obfessa, nec etiā inter Solem & Saturnum, vel inter Solem & Martem, nullo beneficorum auxiliarem manum porrigente, validum internecionis est iudicium.
- 33 Luna in horoscopo mala sæper est, ibi. n. corpus ægroti super quo significat, magis afficit, cū ille locus orientis sit cōtrariæ naturæ ipsi

De legitimo Astrologia

- Luna, & quo vicinior fuerit lineæ orientis, eò deterior, & si fuerit malè affecta, non leuè indicium mortis præbet.
- 34 Cum Sol ab initio ægritudinis à malefico quopiam corporaliter, vel tetragonis aut oppositis radijs affligitur, aut etiam per artificium perfectum, præsertim si Sol luminare sit temporis, & malefico applicet, & non defluat, signum est vel mortis, vel validæ ac periculosæ ægritudinis, quæ plerumque solet esse chronica & diuturna; nisi etiam Luna affligatur, vel adsint alia indicia seu infortunia mortem accelerantia.
- 35 Cum luminaria ambo sub terra malè affecta, fuerint hora inuasionis morbi, timor ægrotanti, ac mortis discrimen imminet.
- 36 Luminaria ambo à Marte sauciata ad initium ægritudinis acutæ, citissimam, & quodammodo repentinam seu violentam necem anferre consueuerunt.

C A P V T X X I I I .

Continens particulares aphorismos, seu indicationes salutis.

H T s i supra Cap. vigesimo tradiderimus generalem doctrinam, quæ ex figura ad inuasionem morbi constructa eruebat iudicium de ægritudine ad salutem terminanda, nihilominus non minimum adiumenti Medicis videbimur atulisse, si de salute ægri particularia quædam præcepta, seu aphorismos tanquam in tabella describemus: vt collatis, tum quæ ad mortem, tum quæ ad salutem faciunt, significationibus, pro parte vincente iudicium statui queat.

- Aphor. 1 Dominus ascendentis receptus à domino octauæ in figura ægritudinis, & vterque liber à maleficis, indicat ægrum post desperatam salutem conualescere.
- 2 Dominus ascendentis si extiterit beneficis, & in bono Cæli loco bene affectus atque à radijs noxijs liber, ad salutem languentis confert.
- 3 Dominus octauæ separatus à domino ascendentis, & à beneficis adiutus salutem tribuit ægrotanti.
- 4 Si benefici planetæ præualuerint maleficis conualescentiam arguunt, maximè si Lunæ ac horoscopo auxiliabuntur.

- 5 Sol in Horoscopo bene affectus, aut in sexta. Cœli domo, aut comburens dominum sextæ, septimæ, vel octauæ salutem ægro denunciat .
- 6 Iupiter & Venus in horoscopo constituti, vel alibi in bono Cœli loco Lunæ commixti, sanitatem indubiè pollicentur .
- 7 Si Luna, horoscopus, & vtriusque dominatores non fuerint combusti, aut à maleficis fauciati, neque in malo aspectu dominorū sextæ, vel septimæ vel octauæ, ægroto salutem decernunt .
- 8 Luna si fuerit in bono Cœli loco bene affecta, nullique malefico cōmixta, felicem ægritudinis finem indicat .
- 9 Luna separata à malefico debili, & applicans beneuolo potenti, indicat post afflictionem sanitatem securam.
10. Luna in bono Cœli loco alligata domino horoscopi, vel per corpus, vel per aliquem radium, etiamsi ille fuerit maleficus, dum tamen non sit aliunde infortunatus, & vterque sit cursu auctus ac lumine sanitatem inducit .
11. Luna ab ambobus beneficis in bona Cœli statione circūdata absq; maleficorum radijs, auxilium non leue ad salutem tribuit.
- 12 Luna in Tauro vel Libra Veneris domibus, vel in Sagittario & Piscibus, Iouis domicilijs inuenta in bono aspectu alicuius eorum, præcipuè si fuerit in bono Cœli loco, & à malis tuta, sanitatem ægroto decernit . Sic quoque in Cancro, domo sua & Iouis altitudine conualescere facit .

C A P V T XXIV.

De tempore salutis vel mortis particulariter indagando .

EM P V S nunc inuestigandum est, quo æger conualescet, si inditia salutis conuenientia aderunt, vel quo decedet è viuis, si validiores mortis significationes reperiantur. Cognita itaque ægritudinis essentia ac magnitudine obseruandus est motus Lunæ in diebus criticis, in quibus si contigerit Lunam à beneficis Planetis, qui tamen octauam dominum non disponant, coadiuuari, tunc quidem incipiet æger, facta bona crisi subleuari . Sic etiam quando Luna extra dies criticos, discedens, vel non discedēs à maleficis, fortunarum aspectus attingit, maleficis interim absentibus, sanitati paulatim restituitur languens, maximè si tunc etiam dominus orientis saluus fuerit, vel cum celerius directo graditur cursu, domino domus mortis ab eodem

De legitimo Astrologia

eodem recedente . Necnon & de salute bene sperandum est, cum Luna transit per loca geniturę benefica, dummodo absint malefica.

Verum ubi de morte languētis ex supradictis certiores erimus, pendenda erit diligenter magnitudo morbi, an scilicet acutus sit, vel acutissimus, an verò longus . Et si quispiam ex damnata prorsus Cęli constitutione laborabit morbo acutissimo, is vel quarta die à morbi initio, si tunc Luna infortunia patietur, vel septima, si tunc ad propriũ tetragonum cum testimonio maleficorum peruenerit, interibit . At si morbus sit simpliciter acutus, decimaquarta dies mortem indicare poterit, si tum Luna maleficorũ radijs in opposito loci radicalis ad morbi initium obruatur . Potest etiam & ante illam diem languens è viuũs excedere, si Luna grauiter à maleficis extra dies criticos infestabitur, præsertim si malefica illa stellæ morbi auctores, ac potentes extiterint, nec Luna à beneficis stellis subleuetur .

Volunt nonnulli horam mortis colligi posse à domino ascendentis, quando scilicet ille vel corpore, vel maligno aspectu domino octauarum coniungitur, vel etiam, quando dominus octauarum gradum ascendente, aut gubernatorem vitæ attigerit . Præterea aiunt ægros deterius se habere vt plurimum à Meridie vsque ad mediam noctem, in descensu scilicet Solis, & illa diei parte plures decedere, quàm à media nocte ad Meridiem dum Sol ascendit . Alij frequenter se obseruasse asserunt, illos qui graui ac periculoso morbo decumbunt, mori Luna ex oriente, vel in medio Cęli existente, rarò autem in quarta vel septima, ac nunquam ferè in reliquis domibus .

Iam verò in morbis chronicis Solem in primis obseruare conuenit, vnde si rectè ea, quæ superioribus capitibus tradidimus, percipisti, nullius negotij erit ipsam horam, vel saltem diem interitus prope verum cognoscere . Particularia enim hæc eruuntur è suis vniuersalibus, quæ diligenter in primis sunt cognoscenda .

C A P V T XXV.

De electionibus in medicina & cura ægrotantium faciendis, & primò de confortandis & coadiuuandis virtutibus corporis per influxum debitum .

 VCVS QVAE tantum proposuimus, quæ ad cognitionem ægritudinis necessaria nobis visa sunt, vt essentiam ipsam ac speciem ægritudinis ex proprijs ac præcipuis causis à priori scilicet, hoc est à cœlestibus corporibus cognosceremus. Quibus si sa-
gax

gax ac prudens Medicus vitrò adiunxerit indicationes: à posteriori, ab accidentibus scilicet, & effectibus: ægritudinem ipsam concomitantibus, collectas, perfectum iudicium de sine ægritudinis & essentia eiusdem consequetur. Reliquum est vt de praxi Astrologia in curandis ac medendis morbis nonnulla disseramus. Quæ vt meliori ordine (vt in reliquis hucusque pro virili facere conati sumus) prosequamur, ægemus primum de electione temporis in confortandis & adiuuandis virtutibus seu potentijs humani corporis, deinde in purgandis humoribus superfluis per pharmaca, postea in sectione venæ, atque in cucurbitis adhibendis, & denique de cura in corporibus ordinanda pro particularibus ægritudinibus secundum rationem cœlestem. Sic namque æstiuâ passiuâ debito modo coaptando ac commiscendo, debitum ac opratum sanitatis finem tutius ac commodius, vt plurimum Medici consequentur. Neq; me eorum absterrêt calumniæ, qui licet aliàs non parua cum laude ac vulgarium hominum applausu medicinam exercent, Astrologiam tamen vaticano prosequuntur odio, & publica voce affirmant; nihil opus esse Medico Astrologiam nosse, licere quouis tempore venam secare; potiones exhibere, & reliquis medicinæ munij fungi, nulla habita ratione cœlestium corporum; non quod ipsi per experientiam ita experti sint, nihilum enim de Astrologia norunt, sed ne vulgatum illud dictum mentiri sinant, quod ait. Ars non habet cauillatorem, nisi ignorantem. Nam qui hanc Astrologiæ partem ingenuè tractauerunt, ijs optimè notum est, quàm sit periculosum & impium medicinam sine hac exercere. Ait Lucius Bellantius in opusculo suo de diebus criticis: medicinæ scientiam absque cœlesti fauore sæpius inanem ac noxiam doctissimos plerosque viros iudicasse. Haliabas primo Theoricæ capite tertio, ita inquit. Astronomia quoque indiget Medicus; qua medicaminibus electis temporibus, quibus Luna beatis & felicibus fuerit temperata Planetis, & sub competentibus signis vtatur. Cornelius Gemma Medicus Louaniensis ac Mathematicus longè doctissimus, de Arte Cyclognomica Libro primo, Capite octauo, sic de Luna loquitur: patet vsus eiusdem vberissimus in arte medica, quod post coniunctionem Lunæ ac Solis commodiores ferme sint venæ sectiones, purgationes per vrinam atque sudorem, & quæcunque à centro corporis, ad eiusdem circumferentiam ducunt, propter motus Lunaris analogiam. Contra digrediente Luna ab opposito Solis, magis & vomitus solèt succedere, & alui purgatio, si modo & ægri vires, morbi tempus, & vtriusque natura vniuersa consentiat: nec interim obsint congressus malefici, vel irradiantium siderum loca. Nec dubium quin & Planetæ vel stellæ ceteræ pari prorsus ratione ad Solem collatæ, vel ad Eclipticam, vires vbique particulares conferant, vnde in rebus naturæ arcana plurima colligantur, præsertim que

in

De legitimo Astrologia

in dierum criticorum ambiguo lapsu, in excitandis tempestatibus Cæli, & popularibus morbis, in adhibendis humano corpori salubribus medicamentis exigi consueverunt. &c. Sed audiamus nunc Federicū Chrisogonum obiurgantem Cæsarem Optatum, Astrologiæ contemptorem, dum in fine Capitis sexti de Prognosticis ægritudinum per dies criticos ita scribit: Neque possum silentio pertransire dictū eius, scilicet quod Medici exercitati non inuenerunt differentiam in pharmacando, vel flobotomando in nouilunio, vel alijs malis aspectibus Lunæ cum Sole. Quæro tamen ab ipso si ille sit vnus de illis sic exercitatis & bonis Medicis, qui non adiuuenit diuersitatem in flobotomando & pharmacando suos infirmos in plenilunio, vel nouilunio. Caueat dicere quod sic, quia viles mulierculæ lauantes pannos, essent magis prudentes ipso, quæ nouilunium vel coitum Lunæ cum Sole obseruant, ne panni in illa hora loti corrodantur, & piscatorum retia in mari tunc existencia corrumpantur. Censuram etiam Hippocratis incurret dicentis, quod quisque caueat à Medico ignorante Astrologiam, quia stellæ confundunt & alterant quattuor elementa, confundunt & quattuor humores: quare ipsæ stellæ in suis aspectibus sunt confusæ; humoribus autem stantibus confusis & ipsis in ebullitione positis, si pharmacia vel flobotomia illa in hora exhibeatur, certè æqualiter humores boni pariter & mali effluent. Neque virtus regitiua totius regulare poterit contra operantiam tanti influxus, & quamuis eadem virtus sit magis sollicita per se, vt retineat magis apud se bonos humores quàm malos; tamen superata à confusione & ebullitione humorum per combustionem luminarium causata superatur, & indifferenter humores per pharmaciam vel per flobotomiam effluunt. Hæc ille. Sed nimius forem, si omnium, qui Astrologiam medicinæ laudabiliter conianxerunt, auctoritates ad artis huiusce veritatem, & ad obstrepentium confusionem referre vellem; vnum solum, ac Theologū quidem (qui instar omnium esse potest) huiusce adijciam. Scotus secundo sententiarum distin. 14. quæst. 3. in responsione ad secundum argumentum, ita inquit: Conueniens est & necessarium, quod bonus Medicus habeat scientiam Astronomiæ, posset enim propinare aliquo tempore medicinam, quæ interficeret, & tamen alio tempore liberaret. En vobis obtrectatores non solum Medicorum, sed & Theologi fundatissimi præclara huiusce artis testimonia, quibus omnis sanæ mentis facilius quàm vobis fidem tribuet. Sed hæc *παρεργως* dicta sunt, nunc ad rem nostram, vnde digressi sumus, renertamur.

Primò itaque adiuuari possunt in corpore nostro virtutes eius principales, quæ sunt vitalis, naturalis, & animalis; necnon & virtutes illis administrantes, quæ sunt attractiua, digestiua, vegetatiua & expulsiua.

Vitalis

Vitalis autem virtus, quæ in corde residet, regitur ac fouetur ab influenza Solis. Vtemur itaque ad eius corroborationem rebus calidis & siccis temperatè, vel calidis & humidis, atque illo maximè tempore, quo Sol dominatur, ac benignis radijs Iouis ac Lunæ commiscetur.

Naturalis virtus gubernatur à Ioue cum participatione Veneris & Lunæ, & residet in hepate, in quo generantur quattuor humores, & confortatur præcipuè per Iouem, si vtemur rebus calidis & humidis tunc cum Iupiter fuerit optimè dispositus, & præcipuè in horoscopo, vel Veneti ac Lunæ configuratus absentibus maleficis.

Animalis virtus distinguitur in intellectiuam, quam regit Mercurius; & in sensitiuam, quam gubernat Luna cum Ioue & Venere.

Fouetur autem ab iisdem Planetis optimè dispositis, cum vtemur rebus temperatis, & cum illorum natura congruentibus.

Attractiua (vt ad virtutes minus principales, & primarijs illis administrantes transeamus) viget in caliditate & siccitate per influentiam Solis & Martis, qui calidi sunt & sicci, magis tamen per ipsam Solem, qui temperatè calidus & siccus est; Mars autem ob intemperatam caliditatem ac siccitatem, corruptiuam potius naturam obtinet. Confortatur autem attractiua à rebus calidis & siccis, Luna discurrere per signa ♃ ♄ & ♀. Excipiunt tamen Astrologi nonnulli signum Leonis tanquam inconueniens, nimis enim robustum est ac valdè ardens. Si itaque Luna in reliquis duobus signis benigno aspectu Soli configurabitur, vel etiam Marti (dummodo is occidentalis sit, & in signo noxias suas qualitates moderante) confortabitur optimè virtus attractiua. Sin autem Lunam in dictis signis habere non possumus, sufficiet eandem alteri dictorum Planetarum amico aspectu copulari tunc, cum in horoscopo fuerit vel ♃, vel ♄, vel ♀.

Retentiuam viget in frigiditate & siccitate per Saturni influxum, & corroboratur, si eligerimus Lunam in signo triplicitatis terreæ, vt sunt ♄, ♁, & ♁. Conducat etiam, vt Luna felici radio cum Saturno coniungatur: & si Luna in dictis signis non extiterit, sufficiet deligere tempus, quo aliquod ex dictis signis in horizonte fuerit.

Digestiua virtus viget per influxum Iouis in calido & humido; unde Luna constituta in trizodia aerea, quæ constat ex ♃, ♄, & ♁, apta erit ad hanc virtutem constabiliendam: maximè si Ioui configurabitur. Quod si Luna in dictis signis haberi nequeat, consultum erit eligere tempus, quo signum aereum is ascendente sit.

Expulsiua virtus indiget influxu Lunari frigido & humido, dum Luna fuerit in trizodia aquea, verbi gratia in ♁, ♁, & ♁, vel dum vnum è dictis signis in ortiuo horizonte fuerit.

De electione temporis ex astris, quo pharmaca, quibus humores superflui & damnosi in corporibus humanis expelluntur, exhiberi consultè possunt.

VONTIAM accidunt nonnunquam hominibus humores superflui & damnosi à temperamento naturæ, qui ad ægritudinem, & quandoque ad mortem inducendam valent, idcirco Medici partes sunt, humores illos à corpore nostro depellere, illudque ad conueniens temperamentum reducere. Porro autem non omne tempus ad hanc rem conueniens est, sed primò cauendum est, ne feruente Aestate, aut summa Hyeme fiat corporum purgatio; commodius enim Vere, vel saltem Autumno purgantur, difficilius diebus canicularibus, aut frigidissimis.

Secundò obseruanda est Luna in medicinis exhibendis, vt sit lumine decrescens potius quam aucta, neq; sit Soli propinqua, sed aliquantisper ab illo remota, & à maleficorum corpore vel radijs præsertim noxijs libera, nec Planætæ retrogrado nisi Ioui aut Veneri coniuncta; ita enim affecta magis confert ad purgandos humores.

Tertiò videndum vt Luna sit in signo expellendo humori contrario, vel saltem vt tale signum in Horizonte ortiuo scâdat; & sunt signa aquæ trizodia, vt Cancer, Scorpius, & Pisces, maximè idonea ad eijciendos & subducendos prauos humores cholericos; eò quòd Luna humectatrix in similibus suæ naturæ signis vires suas magis exercens, alium etiam efficacius ciet, & commodius eiecit humorem contrarium, qui non est in ebullitione. Et hoc est quod Almanfor Aphor. 25. dixit; quod meliora signa in accipiendis laxatiuis & purgatorijs sunt aquatica, & horum melius est signum Scorpij, deterius Cæcri. Præterea etiã recentes ægritudines commodius purgantur Luna existente in Piscibus, vel saltem piscium signo scandente. Adhuc & signa aerea, vt ♈, & ♁ satis apta sunt, maximè ad melancholicos humores subducendos; terrea autem, vt Taurus & Virgo commodiora sunt ad ægritudines ventosiores per euacuationem expellendas. In primis autem cauendum est, ne medicina exhibeatur, dum Luna in Leone est, vel dum Leo scandit, quod ille ventriculo præsit.

Quartò

Quartò considerandi sunt aspectus Planetarum ad Lunam, alij d. operationem adiuuant, alij impediunt, pro natura tum aspectus tum Planetarum in comparatione humorum expellendorum. Enimuerò in genere Iupiter & Venus Lunæ corporaliter iuncti, impediunt medicinæ actionem, sed eidem configurati non tantum. Ex tat enim auctoris centiloquij aphorismus talis; diminuitur medicinalis pharmaci operatio, quando Luna Ioui iungitur. Ratio est, quòd cum corpus humanum Lunæ in primis subiiciatur, quando illa Ioui iungitur, robustior fit natura, quam v. medicinalis pharmaci virtus operari in illa queat. Est autem de medicinæ laxatiuæ ratione vt naturam vincat. Idem etiam in Venere locum habet, sed debilior est Venus. Saturnus etiã & Mars Lunam aspicientes impediunt medicationes; & Luna cum Planeta retrocedente copulata vomitum causat.

Quintò curandum est, vt deprimatur ille Planeta, qui præest humori euacuando; quod fiet si Luna cum illo non congregiatur, nec Planeta incidat in fortioiorem Cæli locum tunc cum medicina exhibetur: alias si ille Luna fortior erit, remanebit humor ille in corpore, tantumque inualefcet, vt à Medicis postea nõ ita facilè expelli seu deuinci queat. Eligendus est itaque Planeta oppositæ virtutis. Vt exempli gratia pro euacuanda cholera & purgandis renibus, quibus Mars præest, fortificanda est vel Venus vel Luna, & Mars ipse deprimendus. Curandum est igitur vt Luna, si fieri potest, sit in Cancro, & Veneri configurata; aut saltem vt Venus sit in potenti Cæli loco. Pro purganda melancholia & splene elige Iouem Lunæ aliquo aspectu configuratum, vel certè in forti Cæli loco constitutum: deprimè autem Saturnum melancholiæ auctorem. Porro pro euacuando phlegmate vtere Solis ac Martis influxu, caue verò à Venere & Luna. Ac denique pro sanguine & hepate purgando Venerem ac Lunam elige, Iouem verò sanguini & hepati prædominantem reijce.

Sextò obseruandum est signum, quod in Horizõte est, dum medicina offertur; si. n. illud cum operatione medica non congruat, differendum erit tempus quousque signum conueniens in ortu reperiatur. Excipiuntur in hoc proposito signa ruminantia, quæ dum ascendunt operantur ad euomendam medicinam, vel impediunt quominus excrementa ad inferiora ferantur, vel aliud quid incommodi afferunt. Sunt autem hæc Υ X P & Q ; quæ tamen conducunt, cum medicinæ etiã per vomitum debent euacuare: vt antimonium & similia medicamenta. Præterea attendendum est, vt dominus horoscopi tunc emergentis iungatur corpore vel per aspectum Planetæ alicui sub terra versanti, ita enim conducit ad deijciendas sordes per aluum. Si. n. supra terram extaret, moueret stomacho nauseam, & sic euacuationem impediret. Hac de re ponit Hermes aphorism. 74. Melius est autem in purgationi-

De legitimo Astrologia

bus, vt tam Luna quàm dominus ascendentis descendant, & sint sub terra; in vomitorijs autem vt ascendant.

Septimò sedulò cauendum est, & si de genitura constet, ne Luna sit in loco natiuitatis malefico, & ne ascendat signum geniturę contrarium, id quod ex superioribus Capitibus manifestum est.

C A P V T XXVII.

De eligendo tempore, maximè ad phlebotomiam, seu venę sectionem ex astrorum positu, accommodato.

VEM AD MODVM in exhibendis medicinis, ita & in phlebotomia obseruanda sunt generalia quædam præcepta, nempe ætas ægroti, vires, consuetudo, & anni tēpus. Aetas. n. respicienda est, vt scilicet puero ante annum duodecimum non extrahatur sanguis, neque senū in vniuersum, sed si vires suprsint, etiam in sene forti ac robusto phlebotomia fieri poterit, in debili autem, tum per ætatem, tum per morbum, nequaquam.

Deinde & consuetudo seruanda est, nam si vir maturæ ætatis phlebotomiæ non assueuit, abstinendum est à sanguinis extractione. Deinde & temporis anni habenda est ratio: nam tempore calidissimo maximè diebus canicularibus præcauenda est phlebotomia, tunc. n. humores perturbati sunt, ac facilius boni quàm mali effluerent; sic in summa frigiditate humores compacti sunt, & si euocarentur, confusè tum boni tum mali elaberētur. Porro tempore Verno & Aestiuo fiat phlebotomia in parte corporis dextra, Hyeme verò atq; Autumno in parte sinistra. His itaque in genere obseruatis, specialia etiam quædam præcepta ex Astrologica disciplina obseruanda sunt.

Primò Lunæ habitus ad Solem attendendus est: fugienda est. n. in primis Solis & Lunæ coniunctio, & toto isthoc tempore, quo Luna sub radijs Solis occultata permanet, biduum. f. ante, & biduum post coniunctionem, à venę sectione super sedendum est, quod tunc corpora ab humoribus vacua sunt, & per phlebotomiam nimium euacuantur.

Sic luminarium oppositio per diem vnū tam ante quàm post caueda est, & in vtrifq; quadraturis per mediam vel etiam integrā diem à sanguinis effusione abstinendum est. Præterea iuuenibus conuenit Lunam esse in luminis sui augmento, senibus aut & ætate prouectioribus

in

in decremento. Quãobrem primus Lunæ quadrans, à coniunctione ad primam quadraturã, congruens est pro iuuenili ætate; secundus quadrans à prima quadratura vsque ad oppositionem, pro iuuenili ac virili tertius ab oppositione ad secundam quadraturam pro virili, & senili : quartus ab hac quadratura vsque ad coniunctionem pro senili tantum.

Secundò præcauendum est, ne Luna, vel per corpus, vel per radios à maleficis infestata sit, sed beneficis configurata . Etenim coniunctio, vel oppositio Lunæ cum Saturno vel Marte, vel cum capite ac cauda venæ sectione impedit per diem unũ ante & post dictas configurationes . In quadrato autem illorum maleficorũ cũ Luna, tantisper à phlebotomia supersedendũ est, quousque maleficus per gradus duodecim ante, & per gr. 8. post à Luna separetur. Est autẽ bona coniunctio Lunæ cum Ioue vel Venere, modo Venus non sit cõbusta, ad promouendã minutione sanguinis; necnon & trinus, quadratus vel sextilis eorũdem aliquid auxiliij suppeditat. Laudabilis etiam est trinus vel sextilis aspectus Solis & Ionis vel Lunæ, aut etiam trinus vel sextilis Martis & Lunæ . Adhæc congressus etiam Lunæ cum stellis fixis imprimis fugien- dus est, vt sunt pleiades, hiades, præsepe & aselli, lances, hercules, caput Medusæ, & aliæ de natura maleficorum.

Tertiò eligendum est signum conueniens complexioni ægroti, vt in illo Luna reperiatur, dum vena incidenda est . Enimverò in signis igneis, vt ♃, & ♃, minutio prodest phlegmatis . Excipitur tamen signum Leonis, quod fit domus Solis & signum ardentissimum . In signis aereis ♌ & ♍, minutio conuenit melancholicis : signum autem ♎ ideo excluditur, quod spatulis, brachijs, & manibus præest : potest tamen & in illo sanguis etuacuari in alijs corporis partibus, aut membris . In signis aqueis ♏, ♐, & ♑, fit minutio pro cholericis, licet nonnulli caueant à signo Scorpij, eò quòd in illo Mars prædominetur, & Luna à domo cadat : In signis terreis ♄ ♅ & ♆ sanguinis extractio omnis parum bona est, sed tamen pro cholera nigra seu melancholia potest Luna secundum nonnullos in illis signis accipi . Pro sanguineis verò bona signa sunt ♃, ♌ & ♍, mediocria autem ♏ & ♑ . Extat autem de supradictis Almanforis Aphorismus 24. & 32 . Hoc autem imprimis obseruandum est, nè Luna præsit signo illi, quod membro dominatur, ex quo sanguis educendus est: nam cum Luna soleat totum corpus humectare, tanto magis membrum illud, quod incidendum est, humore replebit; vnde si ferrum ipsi adhibuerimus, non vulgare periculum ob immoderatum effluxũ poterit exoriri . Extat, hac de re auctoris centiloquij enunciatum 20. quod ait : Membrum ferro non percutito, cum Luna signum tenuerit, quod membro illi dominatur . Vnde non minoris est considera-

tionis

De legitimo Astrologia

tionis aphorismus ille vulgaris: *Cauere Luna exitte in Ariete caput tangas, tum precipue si infortuna ibi radios dirigat; sed si ab initio ibi fuerit infortunita, violenti casus effectum similem producet.*

In Ariete itaque cephalica seu capitis vena excipitur, in Cancro pulmo & venæ cordis rejiciuntur, in Libra nates, in Sagittario coxæ, in Aquario tibix, & denique in Piscibus venæ pedum.

Quartò & signum in Horizonte ortiuo scandens obseruandum est, dum sanguinis sit euacuatio; cauendum enim est ne signi ascendentis dominus, vel etiam Luna sit in sexta vel octaua Cæli domo, & ne cognationem habeat cum dominis distorum locorum, aut maleficis aliqua ratione copuletur; & si ita fieri poterit, optimû erit vt malefici ab angulis decident.

Adhæc diligens adhibenda est cura, ne signum quod tempore euacuationis ascendit, ab initio nascèdi, aut in reuolutione annua infestum sit à maleficis; idque etiam de signo quod Luna obtinet, obseruandum est.

C A P V T XXVIII.

De curatione particularium morborum secundum astra, vt facilius ac citius, quo ad fieri potest, cura efficiatur.

ADIUVAT cœlestium constellationum electio ad particularem morborum curam, vt testantur Medici Astrologix periti, atq; imprimis Marsilius Ficinus in Libro de Vita cœlitus comparanda. Quam curandi methodum per Astrologicas rationes si quis sequi voluerit, oportet vt imprimis attendat, quæ signa dominantur membro malè affecto, sicut à nobis traditum est Capite 2. Deinde videndû à quo planeta morbus proueniat, idq; ex Cap. 13. Primò itaque in omni curationis tempore respice ad locum morbi in corpore; & cura vt luminaria inueniantur in signo illi membro prædominante, aut saltè, vt tale signû in Horizonte ortiuo scandat. At si neutrû horû obtineri nequit, sufficiet Lunam obtinere signû eiusdem quadrantis; vt verbi gratia sit ægritudo in parte corporis superiore complectente caput, guttur, & superiorè pectoris partè; curabis itaq; vt huic ægritudini subuenias, dum Luna est in aliquo trium signorum primi quadrantis, vt in ♃, ♄, & ♀. At si ægritudo sit in secunda corporis parte, à spatulis, s. vsq; ad vmbilicû, medelam adhibe, dum Luna est in secundo

do quadrante, vt in ♄ ♀ & ♃. Si morbus erit ab vmbilico vsque ad genua iam in anteriore, quam in posteriore corporis parte, cura eundem existente Luna in ♃ ♀ & ♃. Denique in inferiore corporis parte à genibus vsque ad pedes curam adhibe morbo dum Luna est in vl timo quadrante, vt in ♃ ♀ & X. Caue autem ne Luna sit in signo fixo, morbum enim protrahere solent hec signa, inter quæ pessimū est Leo, mitius, Taurus.

Secundo fortificandus est planeta morbi auctor, vt scilicet sit à maleficis liber, & cum beneficis configuratus, maximè cum Luna, necnò vt sit in foelici Cœli loco.

Tertio præcauendum est, ne Luna incidat in horoscopum, & si fieri potest, vt in illam domum incidat, quæ membro male affecto præest, sicut diximus Cap. 2. Aut saltem cura, vt beneficis illam domum obtineat, absit maleficis. Si denique Luna iuncta fortunato planetæ, vel per corpus, vel per aspectum, sit velox cursu, aucta lumine, & à maleficis libera, & ab octauis ac sextis loci domino separata.

Quarto saluus sit horoscopi dominus à maleficis, & in bono Cœli loco beneficis vel beneficis configuratus, & à domino sexti ac octauis loci seiunctus.

Exempli gratia in cura oculorum obseruatis his, quæ diximus supra, constitues Iouem in ascendente, vel in bono loco configuratum ascendenti; canebis autem à constellationibus, quæ oculis obsunt, de quibus Cap. 3. Neque Luna sit in ascendente, & in signis terreis, nec Marti coniuncta, dum Chirurgus morbo oculorum manum admouet. Quæ omnia circa oculorum curam tradidit Hermes aphor. 39.

AD BENEVOLVM LECTOREM.

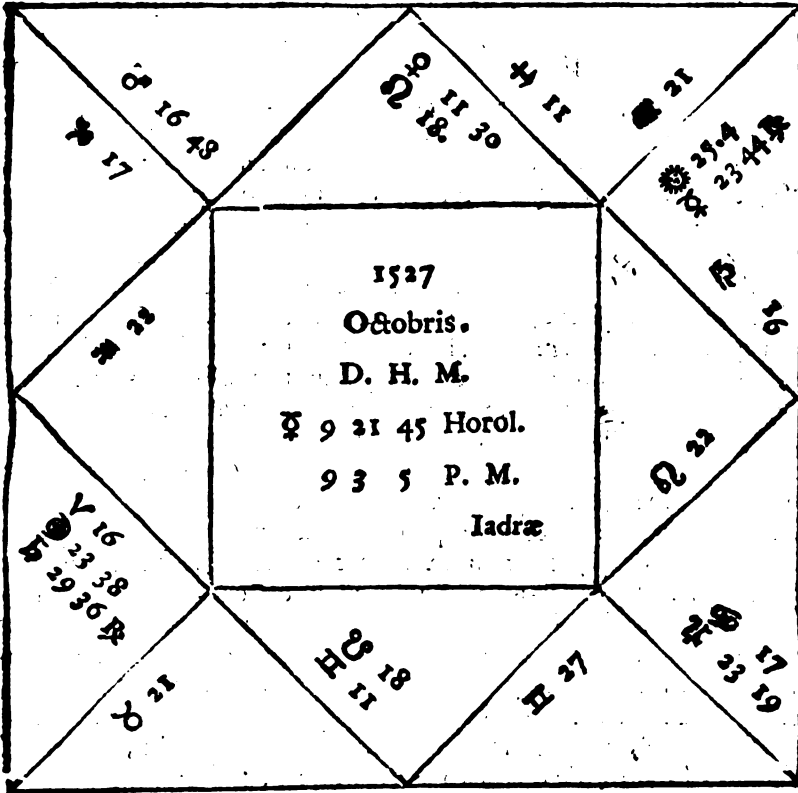
DOSTEAQVAM nunc doctrinam de legitimo Astrologiæ in Medicina vsu absoluimus, non minoris commodi studiosis futurum arbitrati sumus, si observationes aliquas, tum aliorum, tum nostras, secundum hæc præcepta institutas subiecerimus. Poterunt enim hiscè vestigijs insistere iuniores, & facilius etiam, quæ à nobis in hoc libello tradita sunt, intelligere. Nostræ autem observationes, vt quod res est fatear, non sunt à nobis ad hunc finem tempore elapso institutæ, vt pro Astrologico Medicinæ vsu aliquando subseruirent; id enim si egissem, diligentius profectò ægritudinum nonnullarum progressum obseruasssem; nihilominus tamen subseruire poterunt, vt consensus significationum cœlestium, tum figurarum morbi, tum natiuitatum Medico innotescat. Nos enim in eo hucusque toti fuimus, vt euentus seu effectus directionum tum in Zodiaco, tum in Aequatore factarum, necnō & totius artis Astrologicæ veritatem experientia comprobaremus. Cæterùm quas ex Boderio observationes attulimus, illas omnes exactiori calculo subiecimus, quippè cum is solùm ad integros gradus figuras suas cœlestes ex calculo Alphonsino liberiore vsu crexisset; figuræ autem ipsæ ita inordinatè ac confusè à typographo editæ sunt, vt vix cognoscas, quæ situm, aut Cœli locum planetæ fortiantur.

in Medicina usu.

79

PRIMA OBSERVATIO.

De cubitus Socratis laborantis tertiana febris, pos-
tus pro exemplo à Federico Chrisogono
Iadertino Medico insigni.

In hac figura horoscopus considerandus est cum eius domino, quem horoscopum inveni in mc gr. 23 & Saturnum dominum eius retrogradum in Y cadentem in secunda domo in suo detrimento, seu in casu suæ exaltationis: Solem etiam in ipsum fulminantem ex domo mortis existentem cum ☿ retrogrado, qui quidem status horoscopi & Saturni mali significant Socratem à forti causa decubuisse. Domi-

V nus

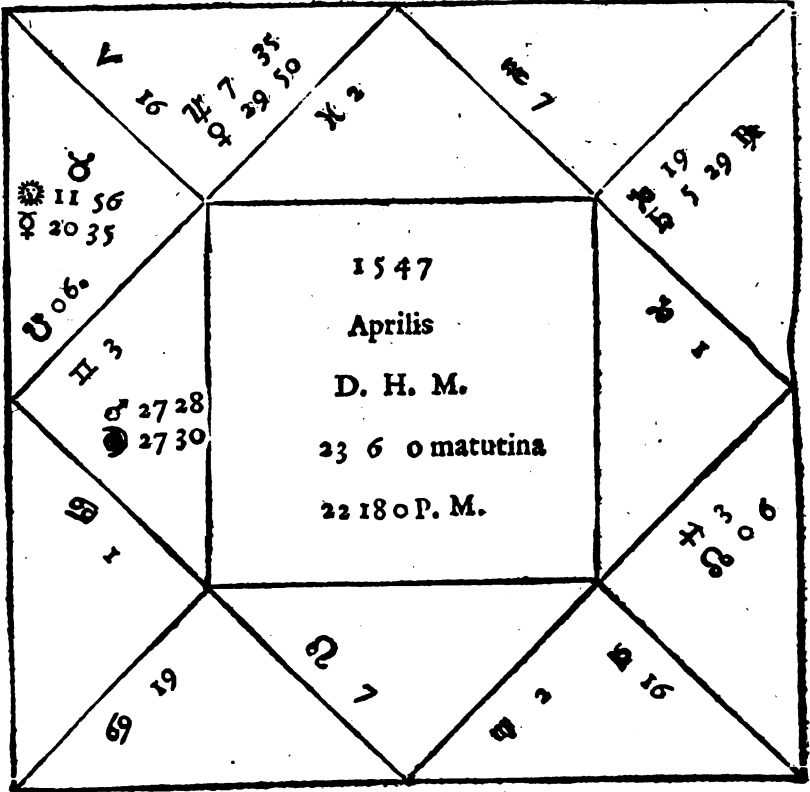
De legitimo Astrologia

nus etiam ascendens & Luna, qui supra corpus dominium habent in V signo existentes: Sol etiam & Mercurius morbi causa existentes fluenti sunt in α signo etiam mobili, quæ signa mobilia humores de sui natura in motu semper ponere consueverunt, & in ebullitionem, qui corrupti febrem causant malignam. Cognita causa efficienti ebullitionis humorum, querenda est causa, scilicet qui humores, à quibus Stellis corrumpuntur. Saturnus dominus ascendens & ☉ qui supra humores domini sunt in V signo mobili, & igneo: Sol etiam cum ☿ combusto morbum Socratis causantes cum radijs Martis ex quadrato influentis, & supra febrem significationem addentis. Hæc quidem constellatio febrem ex materia cholericà à prædominio significarunt. Luna verò, quæ humida est & nocturna, ad Saturnum fluens, qui frigidus est, corruerunt phlegmatis partes subtiles, quibus admixta materia multa cholericà iam à Sole, & Marte corrupta, fecerunt materiam falsam & febrem causandam, quæ maligna semper esse solet, attento etiam tempore anni, quia in fine Aestatis, quâdo tales febres solent causare. nunc autem cognoscenda est minoræ huius febris. Sol autem cum in hac febre Socratis causa morbi extiterit cum Martis sydere, qui Sol supra corpus signi. Mars verò supra ipsum epas, dico quod materia huius febris fuit principaliter in corde & eius venis, communicata tamen ipsi epati & alijs eius venis magnis: attento etiam quia in regione epatis reperta fuit satis notabilis tensio & oppilatio. Capitulando ergo præsentem ægritudinem erit febris capson ex materia falsa continua proportionalis de tertio in tertium magis affligens. Cognita autem essentia ægritudinis, & ipsa capitulata: certè tunc prognostica erunt facilia (inspectis causis omnibus) quæ cum multæ & fortes extiterint supra mortem significarunt. Quare etiam prima die prognosticauimus ægrum moriturum. Consideratis etiam alijs accidentibus, quæ à posteriori à Medicis tradita sunt super idem arguebant: virtus enim subito ceciderat, neque cum morbo pugnare causa fuit propter materiæ venenositatem. Aeger & astantes perteriti, & Medici de salute hesitantes, vniuersalia exhibuerunt magis blandiendo ipsi materiæ, quam ipsam irritando. In die tertia ab ægritudine fuit secundus paroxysmus, Luna tamen in illa non potest esse in aliquo aspectu ad gradum hora decubitus: ideo nõ fit aliquod iudicium per Lunæ cursum, dum vacua & sine aspectu est. Sed status Lunæ querendus est in primo sextili, qui erit die quinta currente, quam inueni in gr. 23 π fluentem à cauda draconis ad sextilem Saturni malè affecti: similiter & ad trinum Solis & Mercurij, qui quidem aspectus quamuis sint amici per naturam, tamen malitia Saturni retrogradi & Solis malè affecti in domo mortis contra operati sunt cum fortitudine contra hos amicos

cos aspectus : idè hic sextilis Lunæ modicum virtutis æ gri subleuauit . Tertius status Lunæ contemplanus est in die septima, quando scilicet peruenerit ad aspectum quadratum loci decubitus, quam inueni coniunctam Ioui & in oppositione Martis, & in quadrato aspectu Saturni, quæ mala constellatio idem confirmabat, quod & principium ægritudinis significauerat, & nisi Iupiter opem præstitisset, & virtutem subleuasset, fuisset crisis eodem die in malum, quamuis satis intensa & mala accidentia apparuissent . Die autem Iouis nona & in trino aspectu ad locum decubitus Luna peruenerit ad Ω grad. 23 & ad trino Veneris, & sextilem Mercurij, æger remissius se habuit propter hos amicos aspectus partim, & partim per ea, quæ exhibita fuere euacuando, digerendo, confortando cum bono regimine in sex rebus non naturalibus : neque Medici confidant in simili subleuatione, quando viderint, quod in decimaquinta planetæ supra mortem significantes fuerint apodeati & fortes, & boni planetæ malè affecti . In alijs verò diebus 11 scilicet & 13 quando Luna sit vacua cursu, per quam non fit iudicium in tali esse, dicat Ptolemæus quicquid velit in 60 verbo centiloquij, scilicet quod status Lunæ obseruandus est in singulis angulis figuræ sexdecim laterum. In die Mercurij 15. ab ægritudine Luna peruenit ad Libræ gra. 23 & in aspectum oppositum sui principij, qui aspectus cum sit malus & maxime solet grauare virtutem, quam stimulando sollicitat ad crism & ad pugnam eò magis, qui peruenit ad coitum Mercurij, & quadratum Martis, & oppositionem Saturni, qui quidem Mercurius cum Sole fuerunt causa morbi cum quadrato aspectu Martis : tanta enim potentia istorum fuit ad causandam mortem huius ægri, quod neque sextilis aspectus Veneris, neque Iouis quadratus contulerunt, & minus exhibita . Sed æger hora 12 noctis sequentis Luna descendente & Marte refluxente vitam cum morte commutauit . Quæ profecto omnia etiam prima die cognita & prognosticata fuere, ex cognitione scilicet causarum efficientium, quæ sunt Stellæ & formæ cælestes inspecta figura sic æquata, ex qua cognitione patet, quod tota latitudo facultatis Medicinæ sine hac arte priuata & imperfecta est, maxime ipsius Auicennæ, qui declinauit ab hac sciëntia, excusando se, quod ad alium artificem spectat de futuris, scilicet de diebus criticis per Stellæ iudicare, sed ad accidentia, & ad ea, quæ per crises apparent se convertere voluit.

De legitimo Astrologia Secunda obseruatio,

Augerij Petrenij in ægroto tertiana febri duplici laboranti.

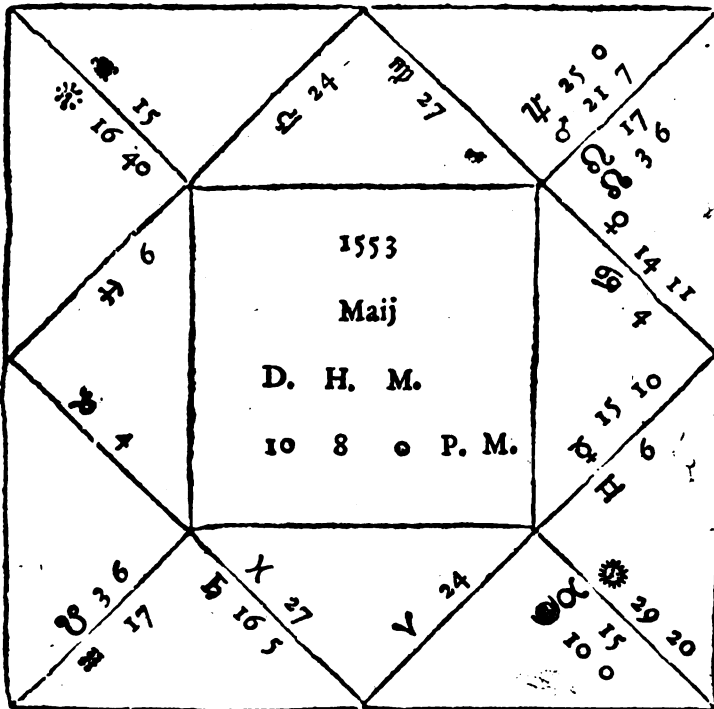

Inuasit quendam tertiana duplex, anno & hora sicut supra, quo Luna Marti iungebatur, die 26 sumpto purgante medicamento febris cum reliquit, quo die quadratus Solis aspectus obesse non potuit, quod in initio morbi Solem Luna nulla potentiradiatione pulsasset. Die 27 28 29 perfecte curatus videbatur, neque vlla febris vestigia apparebant. Die 30, qui octauus a principio ægritudinis erat, tetragonus Martis radius febrem continuam cum periculosis accidētibus ex leuissima causa excitauit; vt iam eo die & delirare inciperet,

ciperet, & floccos euellere, & ad oblata minime bene se habere. Veru quia in morbi exordio Luna à Martis congressu Veneris aspectum pe tebat, cessare ceperunt periculosa omnia symptomata die sexto Maij, qui decimusquartus erat ab initio morbi, quo Venus trigonum cum Luna effecit. Nec oppositio Martis rursus obfuit die 8. Maij: quòd à Marte ad Iouem, mox ad Venerem Luna feliciter pertransiret. Fortu nas autem certum est præseruare, quocunq; aspectu infortunat, vel Lunam attigerint. Hæc autem ita ventura indicauerant scxtiles trigo niq; Martis & ☿ radij.

Tertia obseruatio ex Cardano.

Decubitus Ioan. Antonij de Campionibus.

Io. Antonius de Campionibus (ait Cardanus) annorum circiter tri ginta ex itinere ægrotauit, primum quidem vt visus est leuiter vsque ad quartam diem, quòd Luna esset in sextili Veneris & Venus illam reciperet; nam Venus erat in suis dignitatibus.

Et

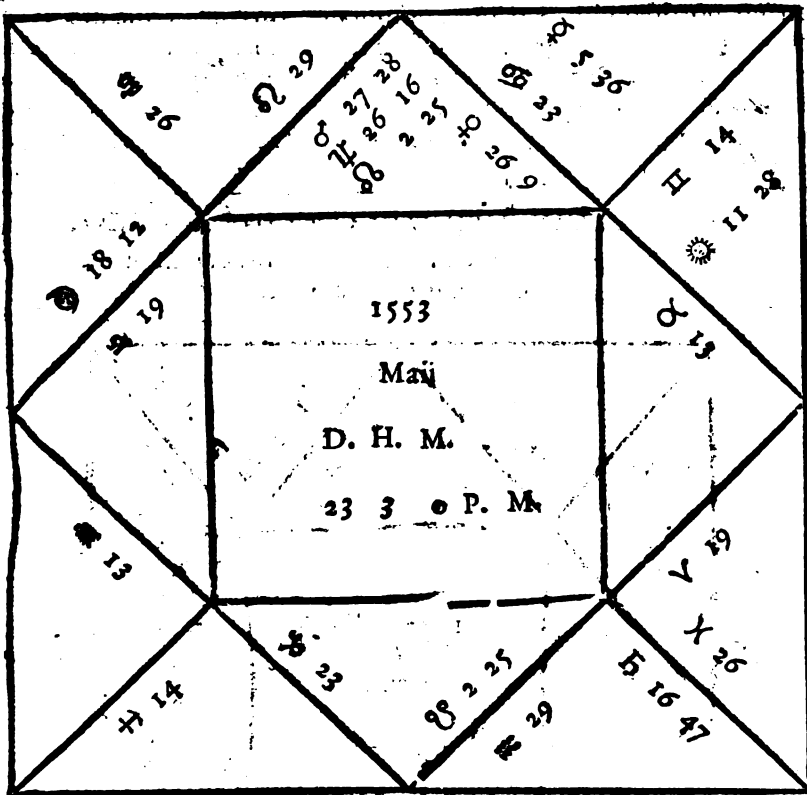
De legitimo Astrologia

Et quia Luna erat cursu valde tarda, morbus non est visus accipere incrementum, remorante vt dixi Venere, quæ Luna attingit partem vigesimamquintam Π in diebus tribus horis 18. ferme, ob motus tarditatem, vnde protracta est quarta dies; tunc vero occurrit Iouis & Martis * in Ω , & cum stellis humidis, ideo factum est incendium magnum, & turbulencia in vrina, quæ ob protensam quartam diem visa sunt habere initium in quinta. In septima vero cum nondum peruenisset ad nonagesimum gradum distantie ob motus tarditatem, sed ad Leonis initium tantum, deterrime se habuit, quoniam nulli beneficiæ occurrit (immò incidit in antiscio Solis existentis in sexta domo, & in caput draconis) similiter in octaua & nona morbus augebatur: quia tunc Ioui & Marti iunctis iungebatur, & quia erant inter humidas stellas, sudauit. Calor enim cum humido sudorem creat, & vrinam multâ, quam reddidit. In vndecima sudauit, fuit tamen cum magno labore: nam Luna oppositum E superauit, sed ei successit * Q .

Duodecima ægrè se habere visus est, quia multum delirauit. Sed tamen ob Veneris * vrinæ concoctæ apparuere. Decimatertia ob Mercurij quadratum (quia inimicus est horoscopi) nihilo deterius se habuit, quia erat motus iam ad salutem; sed nec melius ob Mercuriû: decimaquarta sudauit iterum, & melius se habuit. In ea non potuit solui morbus, quia Luna non peragrauerat nisi partes 174. minuti 22. & oportuit extendi morbum ad 17. vsque. In decimaquarta tamen occurrit S sextili Iouis & Martis, & quadrato Veneris, ideo sudauit, decima septima liber euasit, cum iam Luna oppositum loci superasset, & trino Veneris applicuisset. hætenus Cardanus.

Quarta observatio ex eodem Cardano.

Decubitus eiusdem, qui mortuus est die decimaquarta.

Hic Lunam ab initio habuit in quadrato Veneris, ex intemperie cibi & potus aegrotavit, celeriter grauatus est ob morum Lunæ velocem, in septima deterius valde se habuit, nam Luna erat cum cauda & vacua à Iouis aspectu ibat ad ♁ ♀, & tunc Sol ☉ ♃ affligebatur. Octava leuari visus est fluente è naribus sanguine, sed tamen virtus cecidit ob Veneris oppositum. Nona aliquantulum respirare visus est ob trinum Solis. Decima fuit loco vndecimæ, cum ad angulum, idest Piscium initium peruenisset ad ♁ ♃ & ♄.

Id vndecima par erat illum mori, cum ad Saturni conjunctionem hora

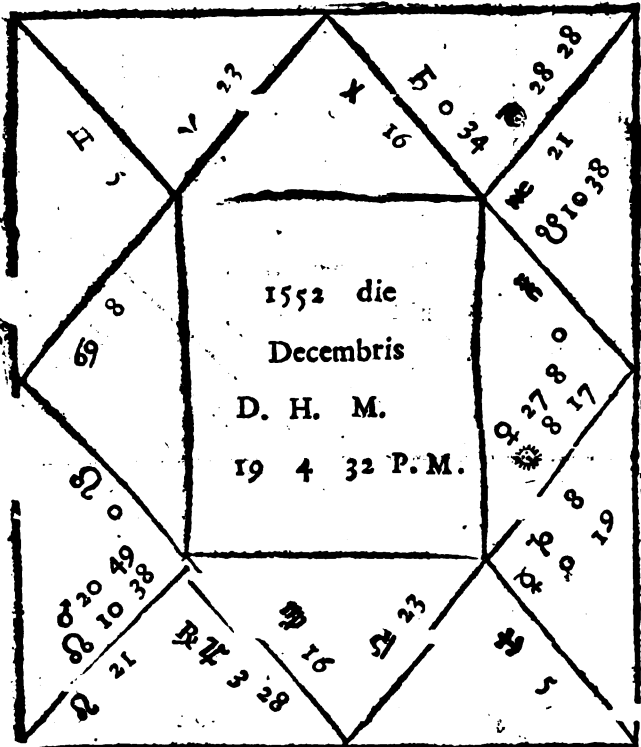
De legitimo Astrologia

hora decima, ad Solis ☐ hora decima octava peruenisset. Mortuus est quinta Iunij h. 3. ante meridiem, & fuit initium decimæ quartæ, & Luna peruenerat ad oppositum loci sui ad uagnem. Haftenus Cardanus.

Cæterum quod hic decubitus debuerit esse lethalis, colligitur ex Luna, quæ vix horoscopum superauit, quæ quidem lumen Saturni per antiscium colligit, ipsumque defert ad Venerem per tetragonum intutum horoscopum & octauæ dominam, quæ in angulo medij cæli comperitur, vnde congruunt hic ferè tres aphorismi capitis 22. lethales, nempe 19. 23. & 33. Iupiter autem hexagono radio respiciens Lunam ac horoscopum non potuit opem ferre, sed tantum ipsum morbum prolongare, quia corporaliter coniunctus est malefico Marti, qui horoscopum i hortis est ob ♄ signum.

Quinta obseruatio ex eodem Cardano.

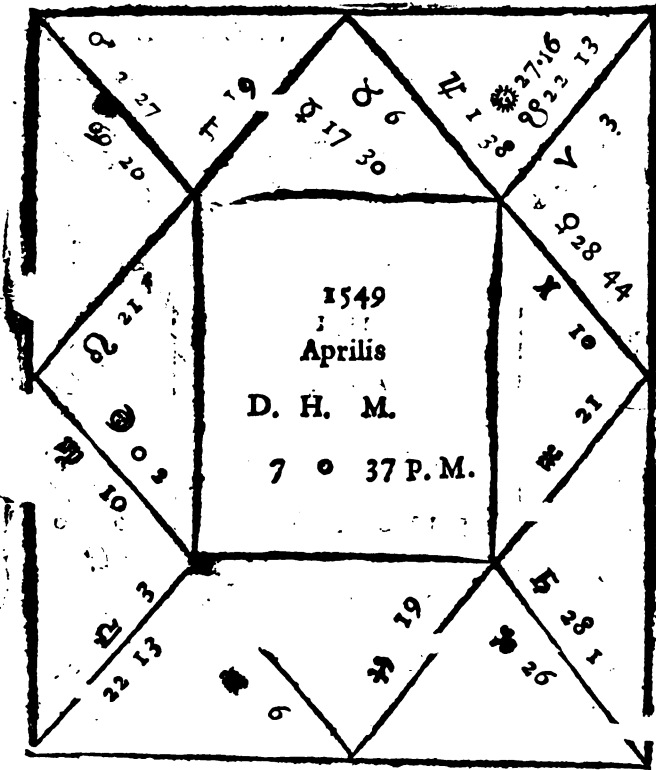
Initium ægritudinis ex transfessione brachij Baptittæ Cardani, ex qua obiit.

Hic alter (ait Cardanus) affinis meus erat & vir sexagenarius, cum vulne-

vulneratus est, Luna à Marte separabatur, & Mars cum capite erat, & Luna cum cauda, & applicabat Saturno & Iouis infelicis opposito, non tamen statim grauat^{us} est, quia ☿ ibat ad sextilem Mercurij, & vulnus erat brachij transfossio. Quarta grauat^{us} est propter Solis quadratum, caruit tamen febre quia nulla malefica oppugnabat, ob id vsque ad decimam aded leuatus est, vt surgeret. In vndecima grauat^{us} est hora noctis tertia, cum Luna ad oppositum Solis tenderet. Hic autem erat anareta, dominus siquidem oppositi loci Lunæ. Et post ☿, ad Mercurij oppositum ibat. Febre igitur, & sanguinis profluui^o correptus est 14. die, quæ fuit secunda Ianuarij hora diei tertia, cum Luna corpore Marti iungebatur, expirauit. Hæc Cardanus. Verifican^{tu}r hic aphorismi 11. 16. & 32. capitis 22.

Sexta obseruatio ex Thoma Boderio.

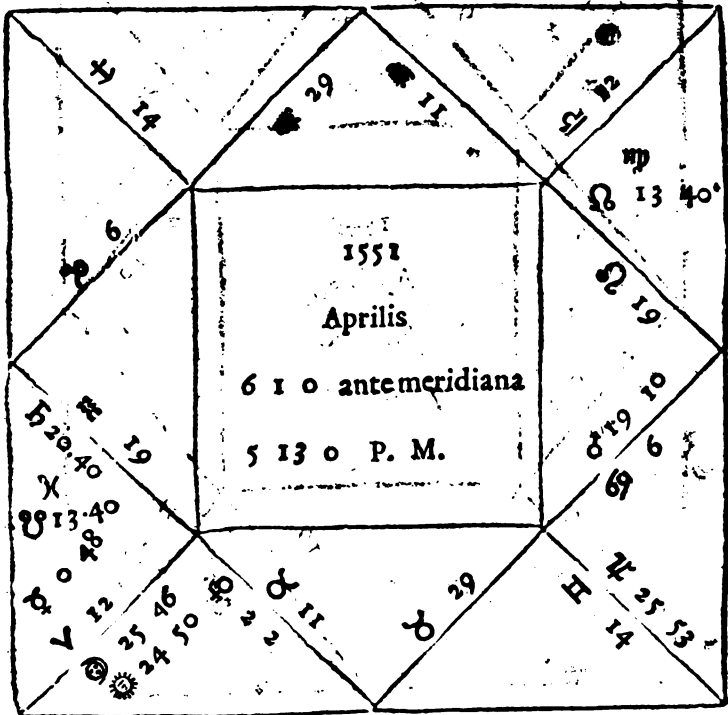

Quidā anachoreta ægrotare cepit, ac viribus destitui Luna p̄meate
X 30. Leo-

De legitimo Astrologia

30. Leonis, seu initium ♌, ac constituta in aspectu Solis, Martis, & Iouis domini domus mortis, collegiati quadrangulari radiatione cum Saturno. Ex his radorum commixtionibus exoritur egrotatio à fluxu ventris (pro Galeni sententia cap. de schematibus ☉ in ♌) cum dolore hypochondriorum, vena incisa, iuxta Medici mandatum, ac sumpto medicamento obiit die 9. ab initio morbi Luna diametraliter verberibus ♂ pulsata, ac stante ad Iouem dominum octauæ loci. Hactenus Boderius. Quod hic occubitus sit mortalis, colligitur ex Sole primum, qui dominus est horoscopi, cum lædatur tetragonò radio à Saturno in sexta domo, præsertim quod Sol est cum cauda, nec ipsi auxiliatur Iupiter succedens, cum sit dominus domus mortis. Præterea ☉ concurrit etiam ad consignificandam mortem cum sit in horoscopo transferens lumen Solis horoscopi domini ad Iouem octauæ domini. Vide aph. II. 16. 22. 23. 33: capitis 22.

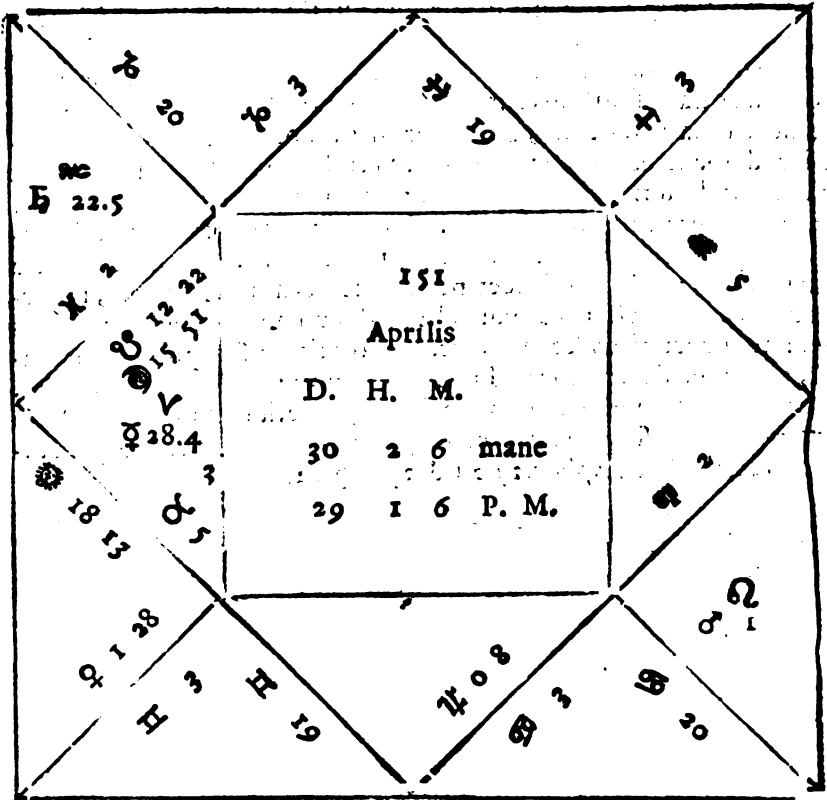
Septima observatio ex Thoma Boderio.

Filius cuiusdam nauæ celeriter febre diutina captus fuit, Luna per-

perambulante gr. 24. γ . à Saturno horoscopi domino 21. ω possidente ad Solem octauæ stationis hospitatorem 25. γ gradum incubantem accedebat, ea ratione infortunata, quia radijs solaribus occultata, die 6. ab ægrotationis exordio ipsa Luna 8. Cancri gradum attingente alui excrementa deiecit febre abeunte ipsamet die. Quibus è rebus à matre diem & horam radice natiuitatis habui, signum \odot in radice oppido quam faustum erat, maxime 8 pars Cancri, pariter & die prædicta, quia Sol, Venus, & Iupiter dictum octauum gradum feliciter irradiabant, & Mercurius quadrata radiatione. Quapropter hæc quatuor syderum societas prædictam Luam intuentium boni iudicij signum attulit; non ab re conscripsimus aliquos dies esse particulares, quorum figuræ natales nos certiores reddunt, vt de his sententia feratur vera, nihil scius licet perfectè sanus antè videretur, reuertente citra manifestam causam febre, ab humanis decessit prædictus puer: quia decubitus lethalis erat. Ratio exitij ipsius pueri principalis & præcipua decernitur ex Luna à domino ascendentis segregata, cum Sole octauæ domicilij domino se colligante, ideo Lunæ combustio nem minimè fuisse primam, & principalem occasionem teneo: Hucusque Boderius. Vide Aphor. 23. 24. & 27. cap. 22.

De legitimo Astrologia
 Octava obseruatio ex eodem Boderio.

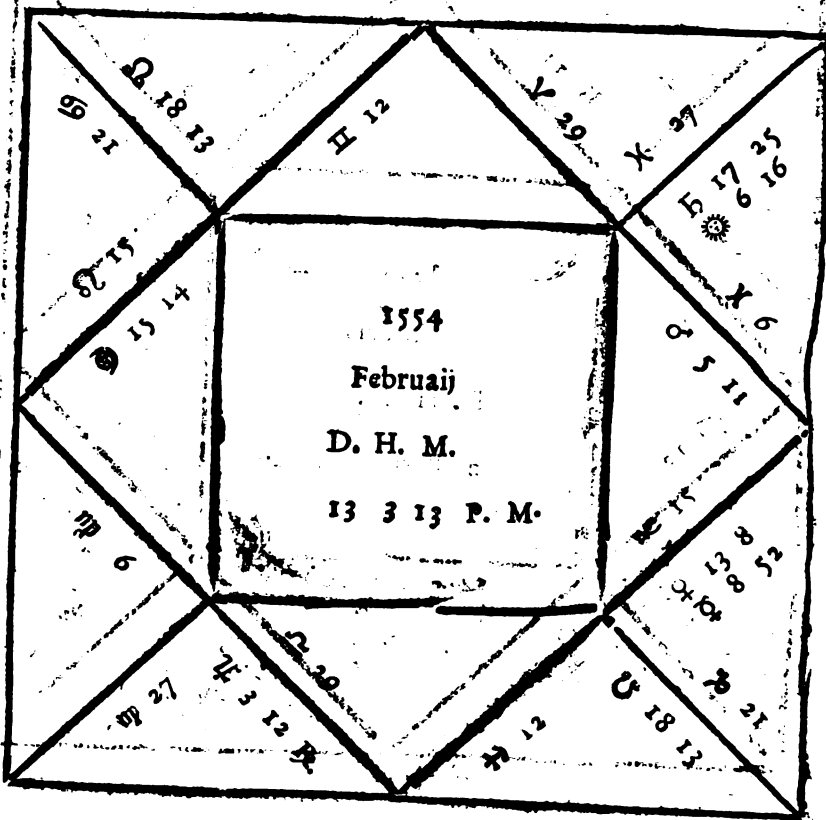
Quidã scriba febre acerba cū dysenteria decumbere cepit Luna in horoscopo platice posita in 16. X partem peragrate, deinde 45. gradu ab initio morbi perambulãte ac quatuor syderum aspectibus irradia, consultis Medicis in viuis esse desijt; decubitus. n. fatalis erat. Hucusque ex Boderio qui plura et̄t prosequitur, sed quæ veram huius decubitus causam nõ concernant. Martis igitur certior indicatio colligitur à Luna posita in horoscopo prope caudã infortunata & à Sole tetragono Martis applicante, quin & à Venere horoscopi domina cū Marte possidente domũ sextam, & octauæ domui imperante cõmixta. Vbi igitur ☉ applicuit quadrato ♂ in initio ♀ prope semiquadratũ ipsiusmet Lunæ, & simul Sol attingit tetragonum Saturni interijt hic

2gro-

De legitimo Astrologia

altitudinem præest; Dominus horoscopi ☿ in 6. & retrocedens & in
secundario antifcio ☽. Vide apher. 16. 22. 24. & 31. secundi capitis.

Decima obseruatio ex eodem Boderio.

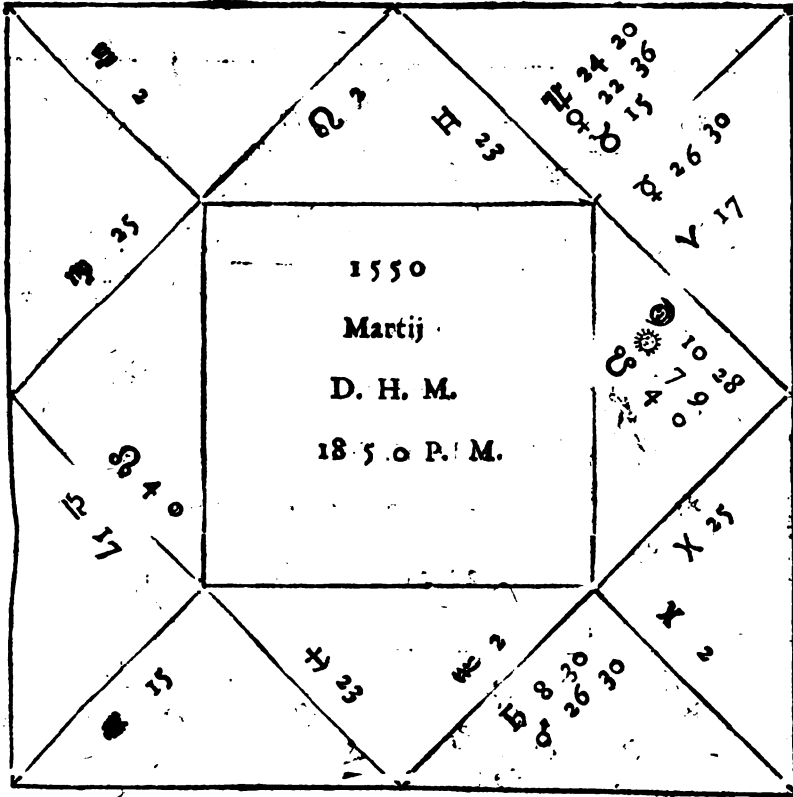

Petrus Binetus decubuit die & hora vt supra, Sole signa ascenden-
tis domino, & Marte octauum ab horoscopo locum permeantibus
ac partiliter ferè coniunctis, vnde ex hoc mors decernitur. Ille egro-
tans intra 5. diem à decubitu mortem obiit, propterea ego teneo à
cardiaca hand immunem fuisse, quia Luna gr. 15. ♋ perambulabat.
Hæc Boderius.

Vide apher. 13. 33. 34. vigesimisecondi capitis.

Deci

Vndecima obseruatio ex eodem Boderio.

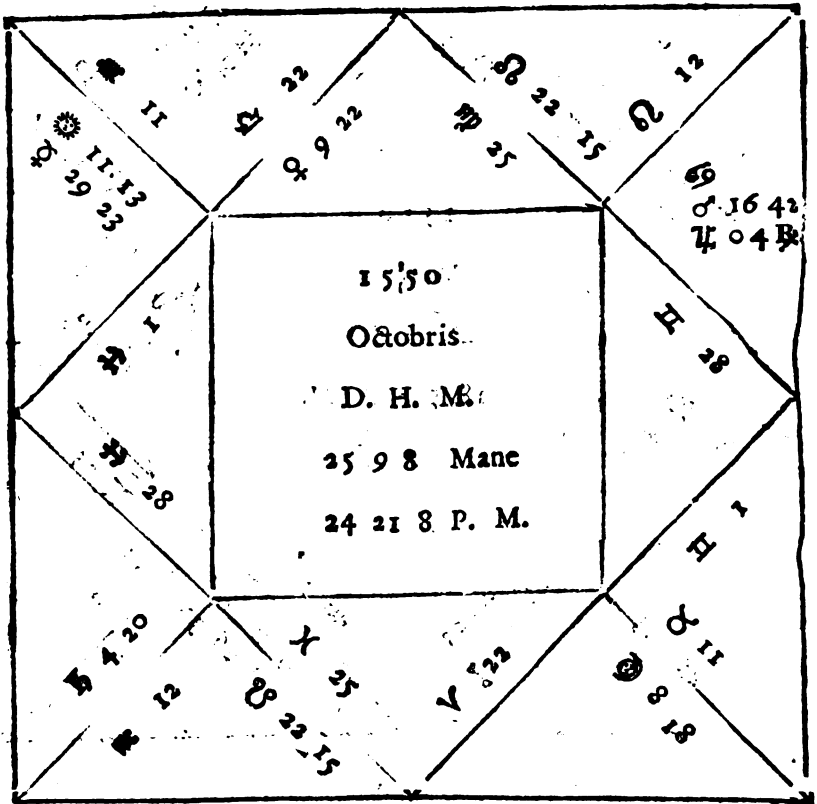

Quidam ordinis Augustinensis die & hora, vt supra febre assidua, & ardenti correptus decubuit gr. 11 ♀ Lunam ferente disiunctam à Sole octauam dicti Arietis partem tenente, qua de re, ipsa Luna radijs solaribus calefacta, ad primum hexagonum accedente à Marte ad Solem iter habente sine beneficarum præsidio plurimum vexatus fuit iste æger, de hinc locum trigonum tangente ac Solis, Saturni, & Mercurij aspectibus etiam Iouis radios per suum antiscium irradiata, feliciter se habuit iste æger, nihilo tamen socius adungem minime percuratus fuit, propterea pauco post tempore inter viuos agere desijt, quia ♄ Orientis dominus in domo mortis inuētus, Marti do-
mino

De legitimo Astrælogia

mino prædicta octauæ celorum itationis immixtus erat. Hęc Boderius. Vide aphor. 11. 13. 27. 28. capitis 22.

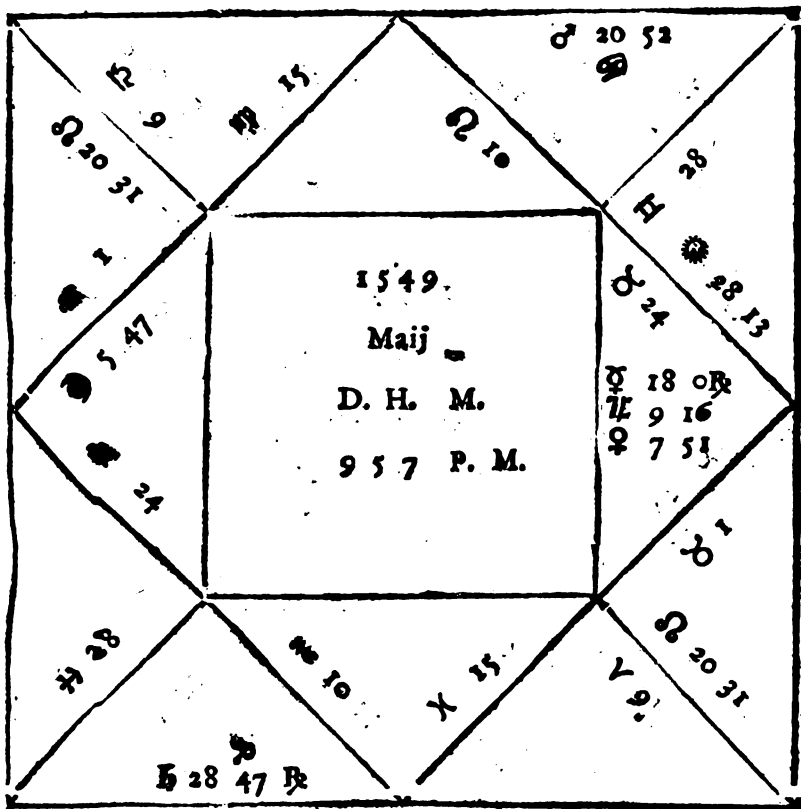
Duodecima obseruatio ex eodem Boderio.

Quidam lanus acerba febre diutina captus fuit, vt supra. Vena incisa, iuxta Medici mandatum, supremum vitæ diem obiit. Decubitus enim fatalis erat, quia Iupiter Orientis dominus retrogradatione vexatus octauum ab horoscopo locum peragrabat, & per Lunæ translationem Marti copulatus. Hęc testimonia huius lanij mortē obnunciabant. Hęc ille. Vide aph. 13, 16, & 29. capitis 22.

Ter-

Decimatertia obseruatio ex eodem Boderio.

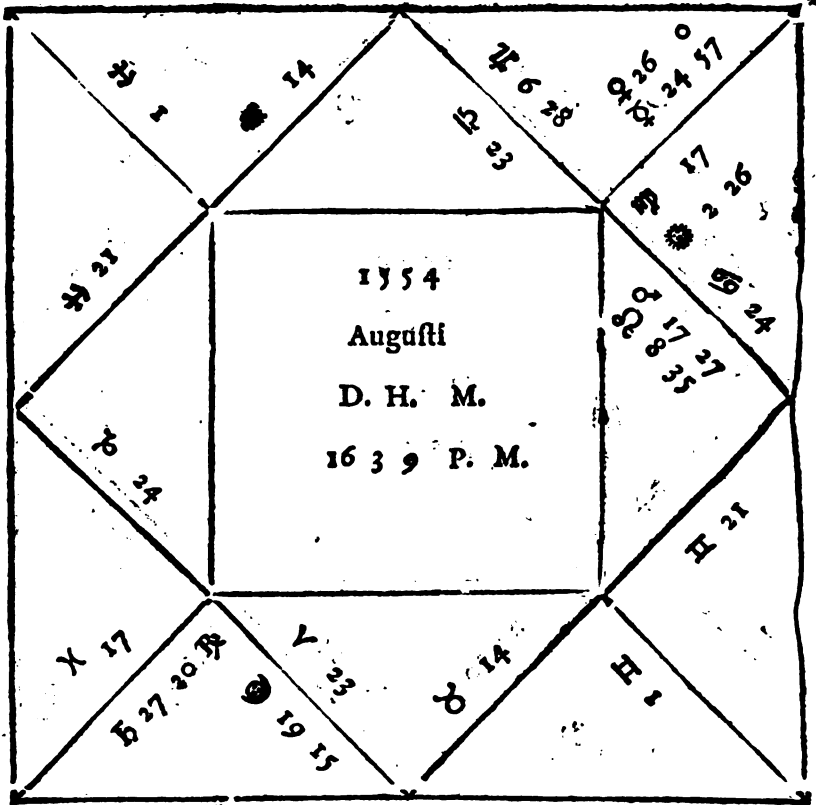

Quidam Faber Ferrarius octauum agens annum occubuit momen-
to supra notato nimio febris ardore prægrauatus, quia calidus de vno
fonte potauerat, ex quo occubitu mortuus est. Hæc Boderius .

Luna in horoscopo infeliciter collocatur, iuxta aph. 33. 22'. c. præfer-
tim quia est in casu suo, & in diametro ♀ dominæ octauæ: Mars præte-
rea horoscopi dominus infelix est ob ♄ ac in diametro ♄, atque etiã
Sol luminare conditionarium pessime collocatur in octauo loco ac tri-
gono Saturni, qui Sol descendit cum stellis infelicibus, quæ sunt pleia-
des ac hiades. Quare tot malis concurrentibus nil mirum hunc egro-
tum interiisse .

Y Deci-

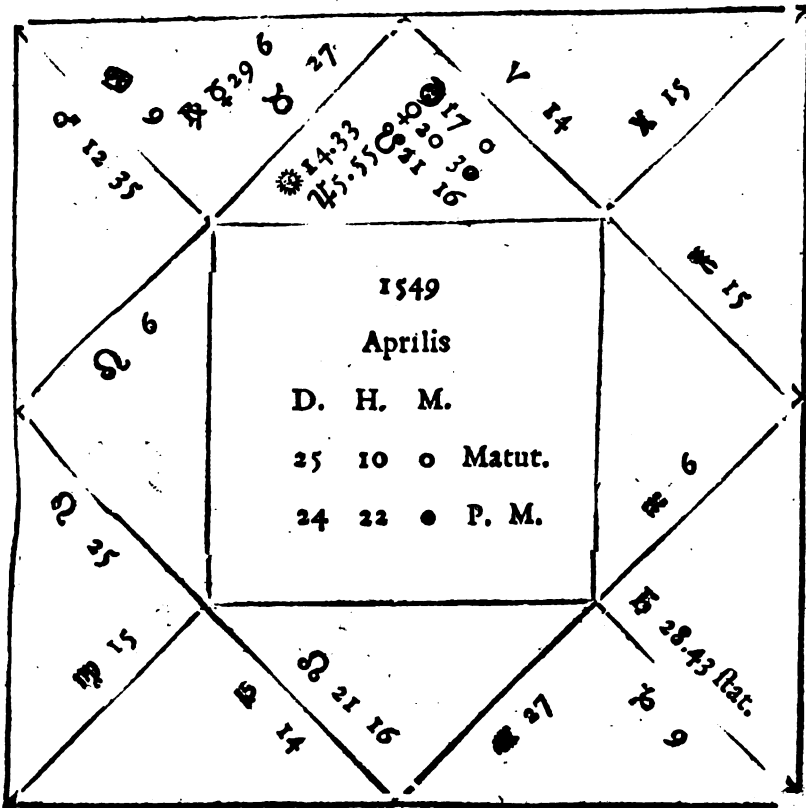
De legitimo Astrologia
Decimaquarta obseruatio ex eodem Boderio.

Quidam scholasticus decubuit die 16. Augusti hora sicut supra an-
 notatum fuit, & ipsa Luna ad quadratum accedente animā reddidit.
 Boderius non bene causam huius lethalis occubitus assignat, quā con-
 stat esse manifestissimē ex malo Lunæ positu, quæ cum dominiū obti-
 neat in domo mortis & à Marte tetragono radio pulsetur, mortem si-
 gnificat; præsertim quod & Sol luminare temporis incidit in octaua
 domo, & ♄ horoscopi dominus occurrit in anticiscio ♄, qui demum Sa-
 turnus lædit etiam Venerem & Mercurium coniunctos oppositis ra-
 diis, & horoscopum tetragonis, vt nihil auxiliij restet pro hoc ægrotō.
 Cum igitur Luna ad proprium tetragonum & Martis corpus appli-
 cuit,

cuit, quod fuit die 23. eiusdem mensis ægrotus is è viuis decessit ni-
mirum in ipsa septima completa ab initio morbi.

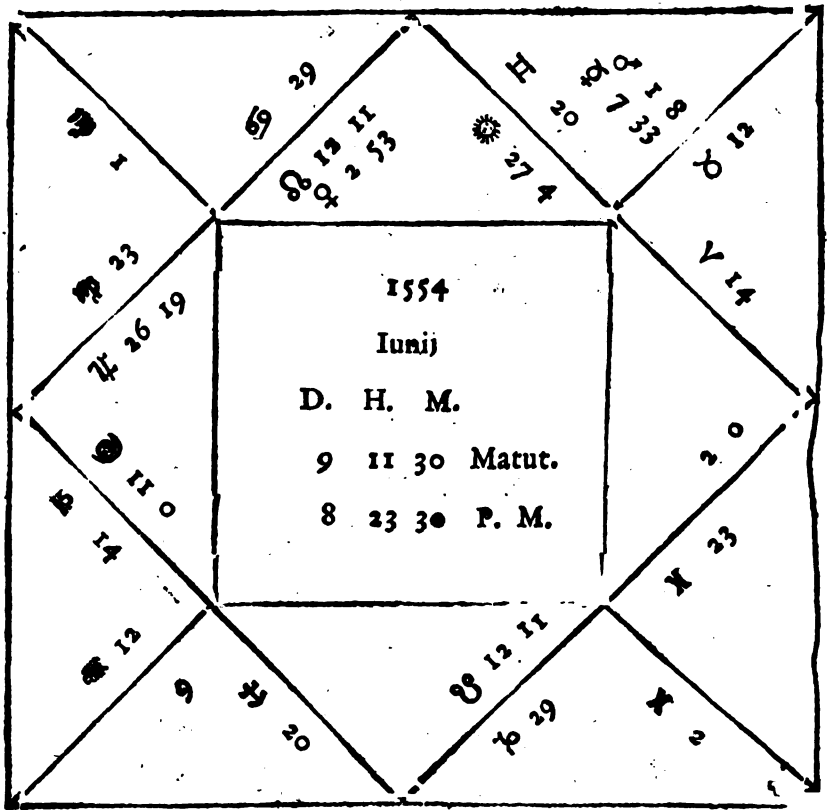
Decimaquinta obseruatio ex eodem Boderio.

Quidam ruricola mortophrenetico (vt ex Hermete & Galeno libro de decubitu infirmorū colligi valet c. de schematib. ☉ in ♃) laborare cepit hora supra notata Luna in hexagona radiatione quadratū subsequente, collocata, vitā amisit dictus ruricola, quia Luna intra quq; gradus caudæ draconis hora decubitus copulata erat. Hæc Boderius. Addi potest præcessisse Lunæ Eclipsim proximè nempe die 11. eiusdē mensis h. 15. à meridie. & Lunam esse tetragono Martis afflictam. Vide Aphor. 22. & 28. cap. 22.

Y 2 Deci-

De legitimo Astrologia
Decimasexta obseruatio ex eodem Boderio.

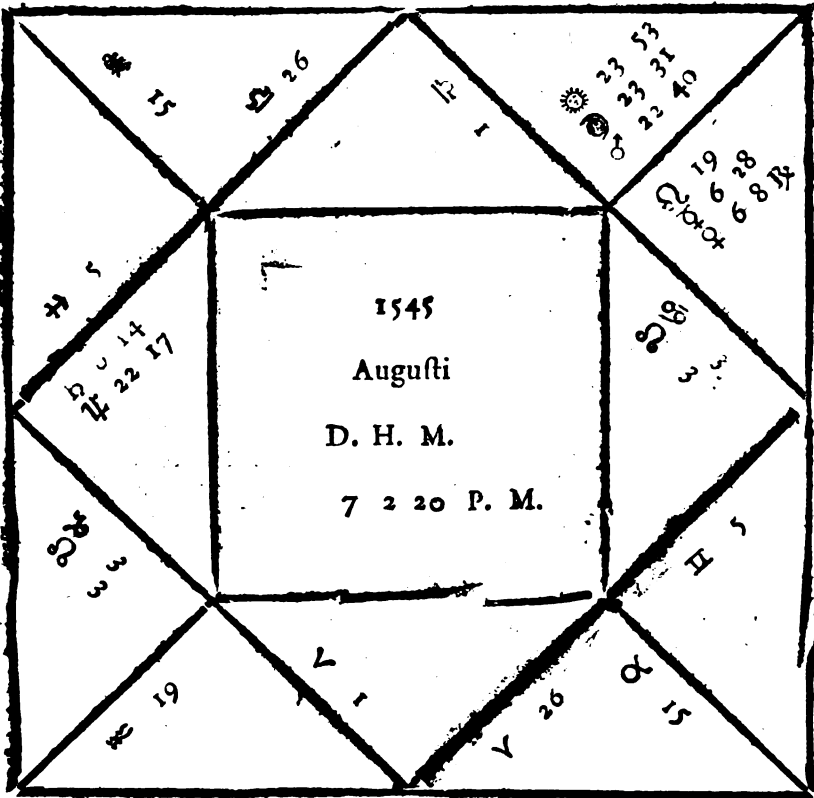

Quidam Sacerdos non mediocriter morbo prægrauatus pleurítico decubuit hora supra annotata, ante quadratum ipse deiecit, Luna quadrangulum possidente supremū diem expleuit. Huius Sacerdotis obitus causa, in hac quadrangula radiatione decernitur ex Lunæ coitu intra duos gradus cum cauda draconis. Hæc Boderius.

Manifestum est aut hunc occubitum perniciem esse fallaturū, quia Sol luminare conditionarium constituitur in quadrato Saturni angularis & potentis, qui et ♃ infelicem oppositis radijs affigit, vt ille nihil auxilij potuerit præstare; præterea etiam ♃ horoscopi dominus alligatur Marti octauæ domui, suntque ambo cum calamitosis hiadibus. Interijt itaque die 16. eiusdem mensis, hoc est in septima comple-

ta

ta dum Luna attigisset proprium tetragonum coincidentem cum Ω .
 Decima septima obseruatio occubitus Thomæ Boderij.

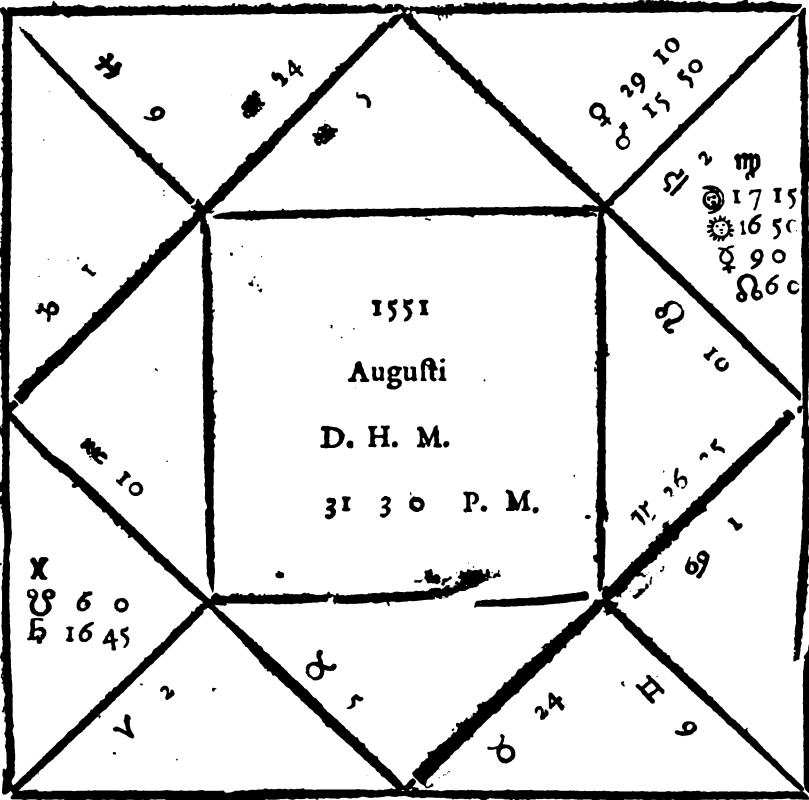

Labente anno 1545 die & hora, vt supra (ait ipse met Boderius) febre diutina cum thoracis, & hypochondriorum grauitate non vulgariter fatigatus decubui, Luna ad medietatem primam, aspectus perueniente à Saturno, Venere retrograda, & Mercurio separata, Sol, Iupiter, & Mars ipsi Lunæ schemata porrigebant, in hexagono obtuso prædicta Luna à Saturno, Venere, & Mercurio discreta. Sol etiam, Mars, & Iupiter sua schemata Lunæ porrigebant: quamuis isti dies critici opportunis prædictorum syderum radiationibus muniti essent, ad sanitatem minimè me reducerunt, vt supra scripsimus, tropici sæpissimè mensem excedunt, septem septimanas prægrauatus fui ex illo

De legitimo Astrologia

ex illo in febres quartanas huiusmodi morbus pertransijt, me ipsam aggrauantes circiter duos annos: prædicta Solis & Martis synodus etiam ægrotatio rem portendit. Mars enim morbos habet acutos. Sol chronicos, Lunæ coitus cum ipsis maiorem vim præbet ad ipsos morbos producendum. Plurimi in nostro Caletto in Archiepiscopatu Rhodomageni sito huiusmodi morbis aggrauati fuere, quorum nonnulli senectute confecti in hydropem lapsi sunt. Omnibus diligenter perpenfis, Medicos plures accersui, qui vno ore pronunciauerunt me fore hydropicum, natura tamen ceperat subleuari, nihilo secius vt mihi cauerem, ligni sancti decoctionem pro maiori cautela confeci ipsis Medicis refragantibus, de qua portauj decem diebus, ex illo valere ceppi, ac paucis postea mensibus corpus meum huiusmodi ægreditibus defunctum, salubrius fuit, perfecteque conualui. Ex hac noxa valetudine vnum mihi haud incognitum fuit, quod Solis & Martis coitus febres quartanas portendit, maximè si Luna copulatur corpore, vel aspectu. Hæc ille. Memorabilis profecto est hic occubitus, vt non pauci mirentur, cur mortem citam non attulerit, nam Martis & Solis cū Luna coitus morbum cito ad perniciem terminat. Sed cum Iupiter horoscopi dominus sit saluus ac potens in propria domo ac in angulo, respiciatque trigonis radijs dicta luminaria cum Marte coniuncta dubio procul ægrum ipsum à morte præseruare potuit, non tamen absq; longa ægitudine, accedit etiam quod Saturnus mitigatur à radijs trigonis Veneris, qui Saturnus fuit in causa vt morbus transiret in quartanam. Saturnus enim vt habetur in Aph. 9. decimioni capitis in ascendente compertus longos producit morbos.

Decima octaua obseruatio ex eodem Boderio.

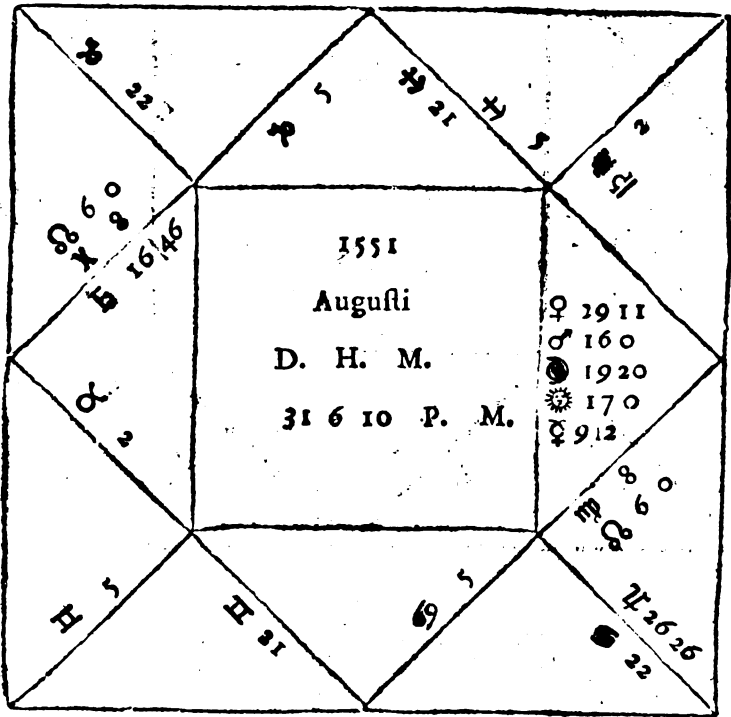
Vicarius perpetuus Bellebonensis febre diutina laborare cepit, Luna gra. 17. ♄ à Sole supra vnum gradum minimè disiuncta, vno circiter mense infirmitate molestissima cruciatus fuit, hæc febris diutina in tertianam versa est, dehinc in quartanam, postremo sputamine eiecto 12 ante diebus prædicta quartana salubriter recessit. In summa colligamus, Lunam radijs Solaribus calefactā, morbi malignantis non autem lethalis iudicium afferre. Hæc ille.

Fatendum est certè, hunc occubitus debuisse esse lethalem, nam præterquam quod Luna combusta est à Sole intra vnum gradum longitudinis, (quæ Sola indicatio videre potest sufficiens ad mortem causan-

De legitimo Astrologia

causandam, sicut diximus aph. 27. cap. 22.) sunt etiam ambo luminaria læsa à Saturni diametro, qui dominus est horoscopi & Sol octauæ domui præest, vnde congruit hic aph. 11. dicti met. 22. capitis. Cæterum cum ♃ valdè potens luminaribus ipsis affulgeat suo hexagono radio, & cum Venus etiam auxiliares præstet radios horoscopo, nil mirum si hic æger post longam ægritudinè salutem acquisuerit, eoque magis, quod Luna recedit à Sole, præcipuè autem ratione latitudinis eius Boreæ, quæ ipsam occidentaliorē facit plus tribus gradibus, quod valdè consideratione dignum censeo.

Decimanona obseruatio ex eodem Boderio.

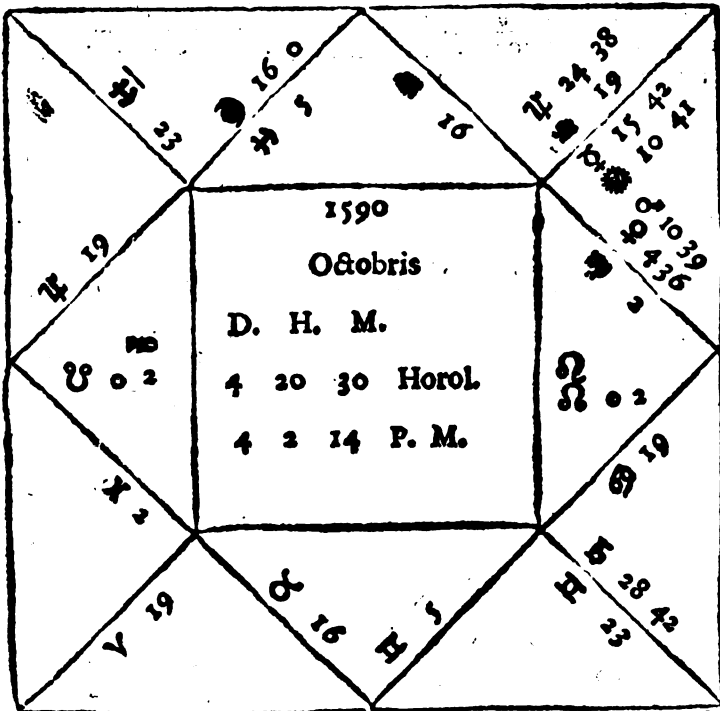
Magister Martinus Mondetus prædictæ die vltima Augusti febre molestissima decubuit Luna gra. 20 \cap permeante à Sole discreta, in primo hexagono Sol, Saturnus, Iupiter, & Mercurius Lunæ sua schemata obijciebant, nihilominus sudores tetrum odorem reddentes eicit hic ægrotus: in tetragona irradiatione dicta 4. sydera Lunæ sua schemata dabant. Rursus sudores graue olentes emisit. Medicus magistri

gistri Martini domum concessit secū volutans, ipsum Martinū astitit medele sc̄opuisse ad eius salutem nihil fecisse: propterea ipsi Mōdeto consulit, quo suz precaveret animā ac iniquitatum vulneribus mederetur. Posthac ad dictū Martinū iui sine vlla salutis expectatione desperatum, mihi omnia referentem: die & hora decubitus mihi cognitis ac perpensis dixi hunc ægrotantem breui ab hac valetudine pernicioſa fore immunem, quoniam decubitus, nequaquam lethalis erat. Hastenus Boderius.

Ceterum cū hic occubitus non differat nisi tribus horis à superiore decubitu, sitque hic posterior manifestū est Lunam adhuc magis à Sole elongari ac proinde non adeò esse noxiam, præterea mutantur hic domini ascendentes & octauæ, & Iupiter horoscopi dominus & si in sextam domum incidat non est tamē malè affectus, imo dignificatur in ♄ & excipit quadratos radios Veneris quæ & ipsa quoq; in ascendente dignitatem obtinet.

Vigesima observatio.

Decubitus Io. Antonij Magini Auctoris.

Aegrotare cepi feбри quart. sub hac Celi cōstitutione, in qua Saturnus

Z

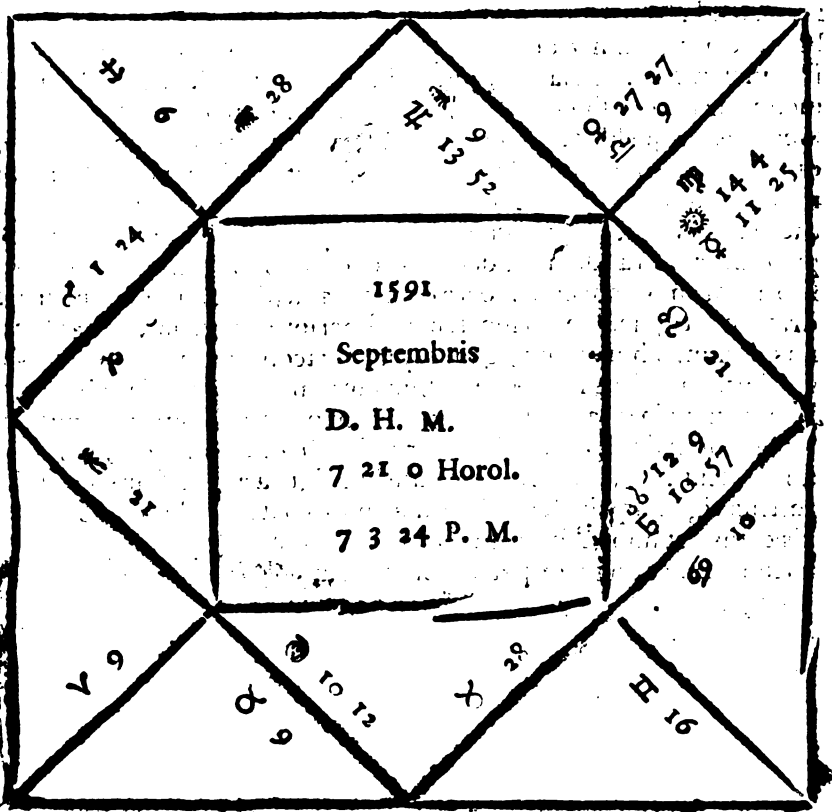
nus

De legitimo Astrologia

aus morbi auctor , & ascendens dominus sextam ægritudinum domum obtinet , & Luna à quadrato Martis ac Sextili Solis & Mercurij discedens, ferebatur ad sextilè Iouis sui dispositoris. Decernebat itaq; hæc figura morbum quidem longum, sed ad salutem terminaturû, tum verò maxime quod Iupiter in loco radicali positus trigonos radios auxiliares Saturno porrigebat. Innuebat autem hanc ægritudinem in genesi directio Solis vitę prorogatoris ad trinum Saturni in gradib. 11. 20. ♀ cui succedebat antisidium Veneris, & sextilis Mercurij. Porro in hac ægritudinis figura Sol est in loco opposito Saturni radicis , qui Saturnus non longè abest à loco ipsius Solis radicali , vt videre est in genesi nostra in Tabulis Directionum posita sub anno 1555. Iunij die 14 horis 6. 57. P. M. Euasi autem ab hac quartana, quando Sol attigit grad. 29 Sagittarij , locum scilicet oppositum Saturni huiusce figurę , non longè à Iouis sextili, idque die 21. Decembris eiusdem anni, quod illa die vltimum paroxysmum passus essem, nec imposterum quicquam mali sensissem; die enim 24 eiusdem mensis, in quem vigilia sanctissimi Natalis Saluatoris nostri incidit, cum solitam febris accessionem expectarem, nihil mihi superuenit, eratque tunc Sol in opposito loco radicis, & Luna in gradibus octo Sagittarij posita recedebat à quadrato Veneris figurę superioris , & applicabat sextilis Solis in loco, quem ipsa à morbi initio possidebat.

Vigesima prima obseruatio.

Decubitus Francisci Gasparini Ciuis Patauini.

Dum anno 1591 per Aestatem Patauium patriam meam dulcissimam me contulisset, Franciscus ille Gasparinus, amicus meus singularis, pro solita ipsius erga me beneuolentia, humanissime mihi indulgit & vtrò obtulit, vt ad domum ipsius suæ proximam me meaque omnia conferrem. Vbi dum familiarissime vna viueremus, ecce tibi nescio qua de causa (nisi fortassè ob iniuriam à muliere ipsi illatam) grauissimo animi dolore Gasparinus obruitur, què vt ab animo euelleret, genio atq; voluptatibus iam senior plus solito indulgès, rei Vene-

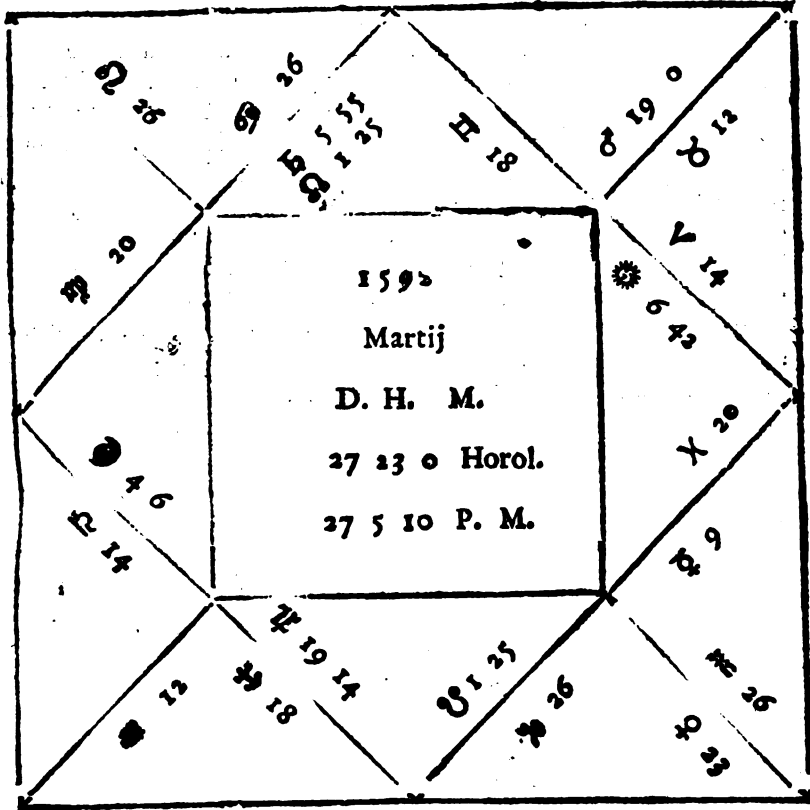
Z a rca

De legitimo Astrologia

rez totum se abdicabat, adeo vt debilitatis naturæ viribus, die & hora supradicta, maligna correptus febris decumberet. Cui malo & hoc accessit infortunij, quod Medicus, cuius opera ipse alias vti solebat, die antecedente, ab vrbe discesserat. Quamobrem ipse Gasparinus accersito chirurgus sponte sua die mensis nona venam sibi secari iussit. Id quod sapius antea Medicus fieri inhibuerat, affirmans vires naturæ refarciendas potius quam debilitandas esse. Quimimmò ipse ego instabam, ne periculum vitæ adiret, pessimam Cæli constitutionem esse frustra inquam. Sed laterè, quod aiunt, lauimus, aiebat enim ipse sibi melius de naturæ sua constare, quam nobis. Erat autem tunc Luna in Geminis prope hiades, accedens ad quadratum Solis ac Mercurij; quamobrem equaluit malum, & æger erroris sui pœnas dedit; die enim quarto ab inuasionem morbi, qui septimi indicatius est, hoc est die mensis vndecimo pessimè se habuit, quo tēpore Luna Saturno copulabatur, ac tandem die decretorio septimo, mensis decimoquarto sub auroram vitam cum morte commutauit, dum Luna propriū quadratum attigisset. Porrò mortem in superiore figura indicabat Saturnus dominus horoscopi, cum capite Draconis in casu suo, in angulo septimæ oppositus horoscopo. Luna etiam infelix conspirabat ad malum, quippe in quartæ domus cuspide in opposito Iouis à Saturno per tetragonum damnati, & in Saturni sextili aspectu longo, horoscopo aduersatur. Conuenit autem cum hac figura aphorismus vigesimus tertius vigesimiprimi capituli: Luna enim à Saturno domino ascendentis transfert lumen suum ad Solem dominum octauæ, & in illa constitutum. Habet etiam ex parte locum hic aphorismus decimusseptimus & vigesimus.

Vigesima secunda obseruatio .
Decubitus perillustri D. Marij Scappi Sena-
toris Bononiensis.

Anno 1592. dabat operam studijs Bononiz Dominus Vincentius Pauaninus Patauinus, qui cum sub me Astrologia vacaret, & veritatem artis in Medicina comprobare vellet obseruauit decubitum perillustri Viri Domini Marij Scappi Senatoris, dum vna cum Medicis quorum cura æger suberat, visitationibus interesset .

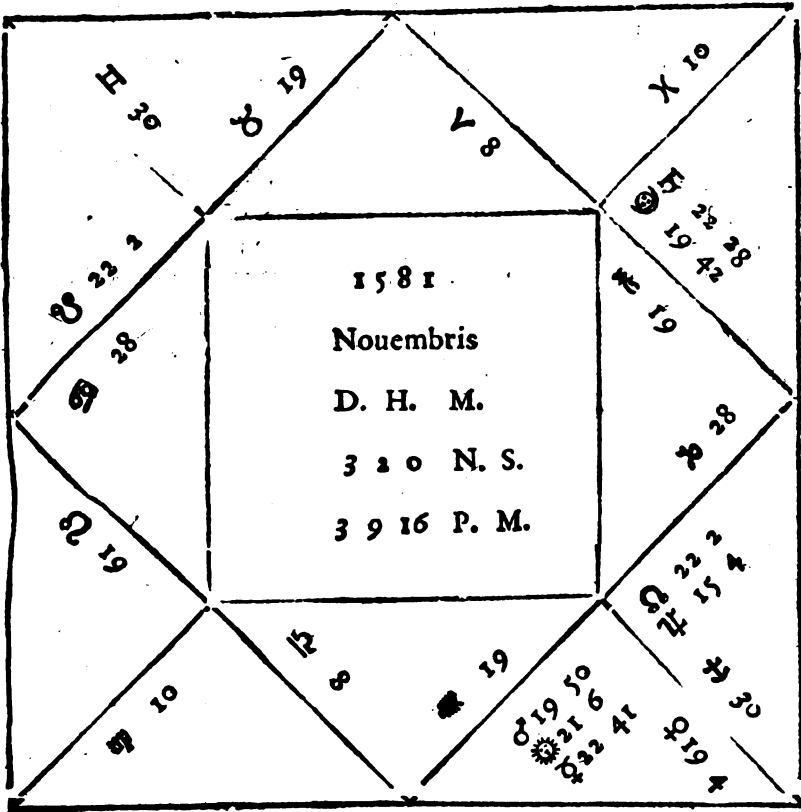
Quare cum figuram hanc ad initium morbi constituissemus, Pauaninus ex me rogare cepit, quem finem habitura esset ægritudo; cui ego

De legitimo Astrologia

ego mortem significari asserui . Nam Luminaria ambo è diametro sibi aduersantia, à quadrato Saturni infelicis affligebantur, nullo beneficorum auxiliante, quinimo Venerem Mars tetragono aspectu offendeat, & Iupiter prope aberat à secundo Saturni antiscio . Accedebat huc Martis octauæ domus domini, & infelicis in casu suo trinus aspectus ad horoscopus, necnon & Iouis inimici quadratus aspectus ad eundem . Mercurius autem ascendens dominus, etiam ipse in casu suo infelix, Saturno sextæ domino aspectu trino iungebatur; quæ omnia præsentissima mortis inditia erant . Porro comprobantur hic aliquot aphorismi vigesimisecondi Capitis, 29. 33. & 34. Fecit autem æger magnam sanguinis euacuationem die ultimo mensis Martij; quæ aliquantulum adiumenti, vt videbatur, attulit; sed non potuit esse salutifera, quod tunc temporis Luna in signo Scorpii sibi aduerso ad diametrum Martis octauæ domus domini accedebat. Nihilominus die tertia Aprilis quando Luna Ioui iungebatur, nihil à morbo subleuabatur; verum die quarta, cum Luna vix tetragonum suum prætergressa in diametro, Saturni & Solis, morbi auctorem, constitueretur, animam Deo reddidit.

Obferuatio Vigefimatertia.

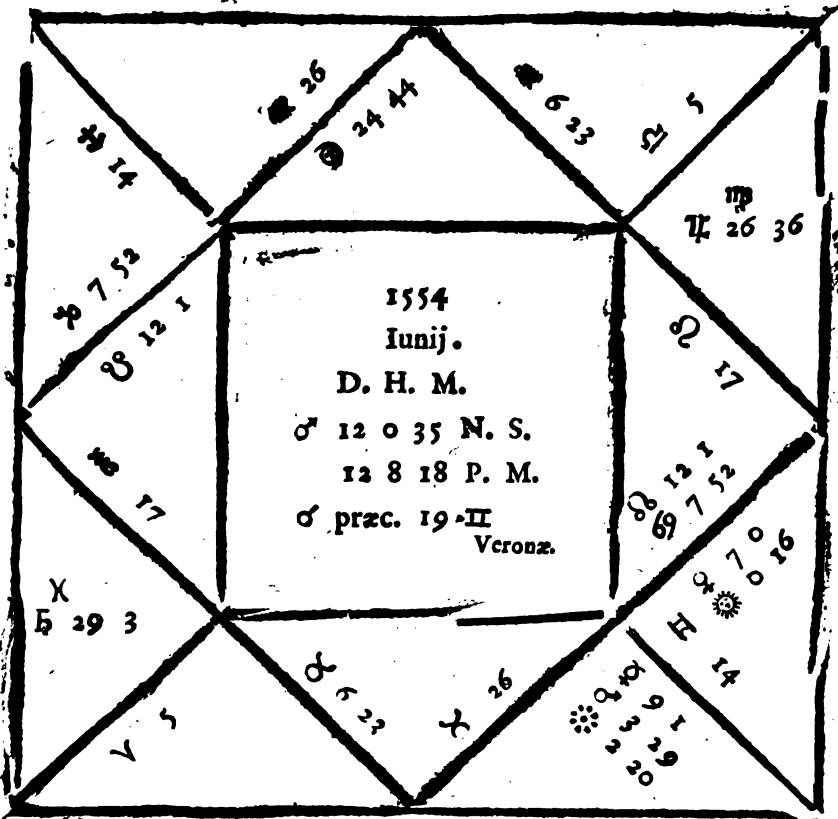
Decubitus Io. Baptiftæ Triandulæ Veronenfis.

Memorabilis est hæc obferuatio : quippe infœliciffimus hic adolefcens dum Patauij ftudijs vacaret anno vigefimooftauo fuæ ætatis tẽpore fupradiçto grauiffimum vulnus in genu dextro fufcepit, ex quo vulnere tandem totum crus eidem abfciffum eft . Licet autem grauiffimẽ conflictatus fuerit, aded vt fæpius de vita ipfius desperarent Medici, nihilominus tandem conualuit , ac duobus circiter annis, ligneo deambulans crure fuperuixit . Siue itaque Luna fit horofcopi domina in hac figura, siue Sol (potest enim esse vterque, quod duo folum gradus

De legitimo Astrologia

gradus Cancrī post cuspidem primæ domus supersunt (& deinde Leo imperium accipit) parum refert; sunt enim ambo luminaria à maleficis infecta, utpote Luna à Saturno, & Sol à Marte, per præsentiam ac vicissim Luna à Marte, & Sol à Saturno per tetragonum, ipsis etiam luminaribus in quadrato constitutis. Vnde nihil mirum est sub tam infortunati siderum positu, adolescentem hunc tot undique molestiis afflictum fuisse: quibus tamen non succubuit; quod ambo benefici antiscii mutuis conspirantes utrique luminari subuenirent, & maleficorum vires aliquantulum retunderent, siquidem Venus Lunæ ac Iupiter Soli, auxiliarem operam porrigit. De progressu autem ipsius ægritudinis & salutis tempore nihil mihi constat, siquidem magis sollicitus fui, ut viderem num accidens hoc cum genesi ipsius nati responderet. In qua cum radiorum in Aequatore usitato nobis modo factorum veritas egregie elucescat, ad maiorem studiosorum utilitatem non graabor genituram nati adijcere. Natus est itaque dictus adolescens Ioan. Baptista Firandula Veronensis anno 1554. mense Iunii, die Martis duodecima, horis 0.3'5. ab occasu sub adiecto Planetarum siue cœli schemate.

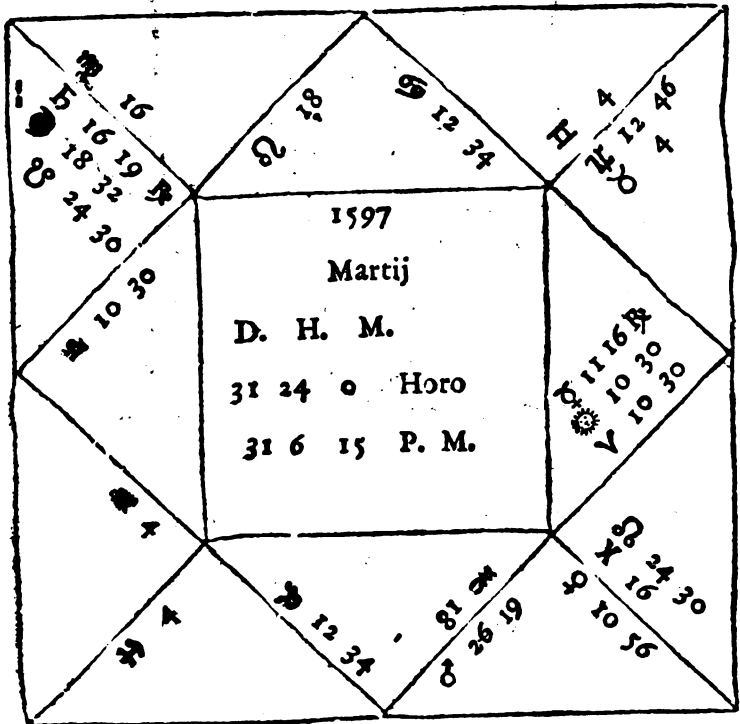
In hac genitura nulla est directio significatorum in Ecliptica, quæ cum hoc accidente, vulneris scilicet conueniat, neque enim possumus trinum Martis recipere, vt occurrat tempore vulneris ipsi horoscopo; quippe hac ratione genitura tempus æstimatum (quod est ad horam 0. 4' 5" Noctis sequentis) anteuertet dimidia horæ parte, quod rationi non est consentaneum. Quamobrem facta directione; horoscopi ad tetragonum Martis in æquatore, tempus genituræ decemj solùm minutis anticipat, & euentus optime correspondet. Incidit autem quadratus Martis radius in gr. 33 1. 2' 8, & fertur ad horoscopum cum gradibus 10. 2' 6" Eclipticæ, emenso arcu directionis grad. 27. 3' 5. qui æquiualeat annis 27 mensibus 5. secundum communem opinionem. Potuisse autem Martem tam infelicem euentum significare

Aa satis

De legitimo Astrologia

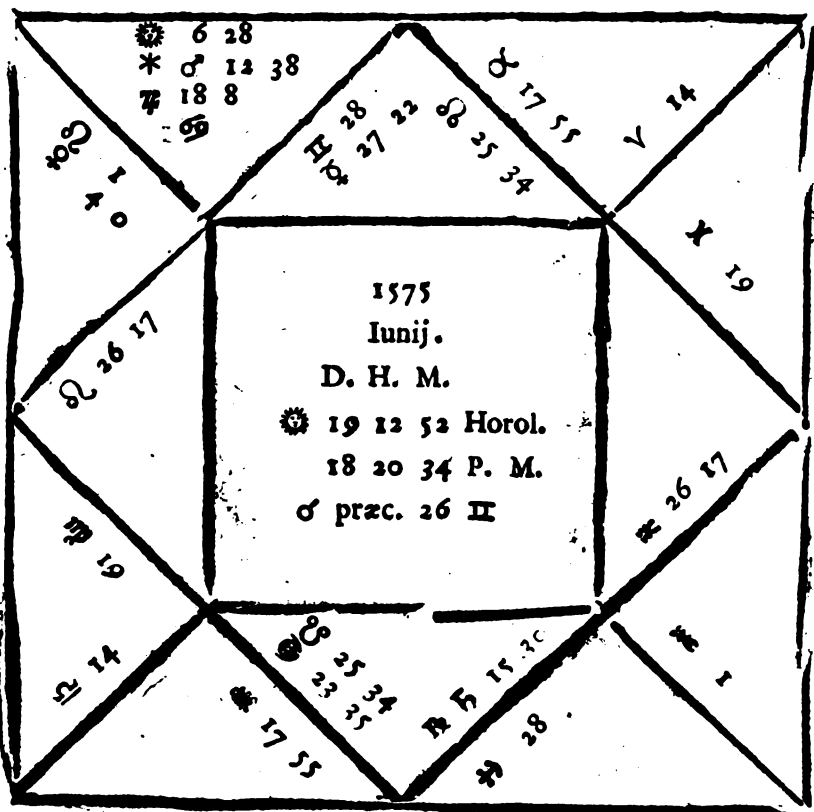
Etis constat, si naturam eius in loco diligenter examinemus; quippe à compluribus stellis fixis, ut sunt hiades, & stellæ orionis, cum quibus descendit, obfessus, in hexagono Saturni constituitur. Cæterum excelsus est à viuis hic adolescens post biennium ab accepto vulnere, morte tamen naturali, anno scilicet ætatis suæ 29 & mensibus duobus, quâdo Luna primaria vitæ datrix ferebatur per directionem ad quadratum Saturni in æquatore, qui incidit in gr. 269. 5' 3" æquatoris. Nam sub circulo positionis Lunæ graduum 24. ferè est illius ascensio obliqua graduum 240. 22. quæ sublata à dicto quadrato relinquit arcum directionis grad. 29. 31. Præterea & Sol applicabat sextili Martis tempore mortis, licet ille non obtineat potestatem hilegalem.

Vigesimaquarta obseruatio. Decubitus Brunori Nasini Brixienfis.

Non est inferior hæc obseruatio priore, siquidem à leui origine ingens malum emanauit. Nasinus enim ille, dum Bononiæ studiorum causa ageret, anno ac die supradicto leniter in fronte, & in manu aliquanto grauius vulneratus fuit, sed paucis post diebus ab omni mor-
tis

tis suspicione liber , ac pœnæ saluus , vagabundus demi forisq̃e discurrens inordinato victu & licentiore coitu vsus in recidiuam incidit, ac spasmō seu conuulsione neruorum correptus, die 13 Aprilis hora 12 & dimidia vitalem hanc auram dereliquit . Fuit autem is dies decimusquartus à principio læsionis, quo Luna discurrebat per grad. 15 X in diametro Saturni exsistentis in grad. 15 ½ ♄ . Constat autem ex sola hac figura ad principium decubitus cōstituta, iudiciū de morte patientis desumi posse. Nam Luna damnatur à Saturno & a Cauda Draconis, necnon à Solis ac Mercurij retrocedentis antisicio ; nec trigonus Iouis radius eidem opem vllam porrigit, cum in octaua mortis

domo constituitur . Venus autem horoscopi ac octauæ domina affligitur ab eodem Saturno per diametrum, de quo extat aphorismus decimus
 B b 2 mus-

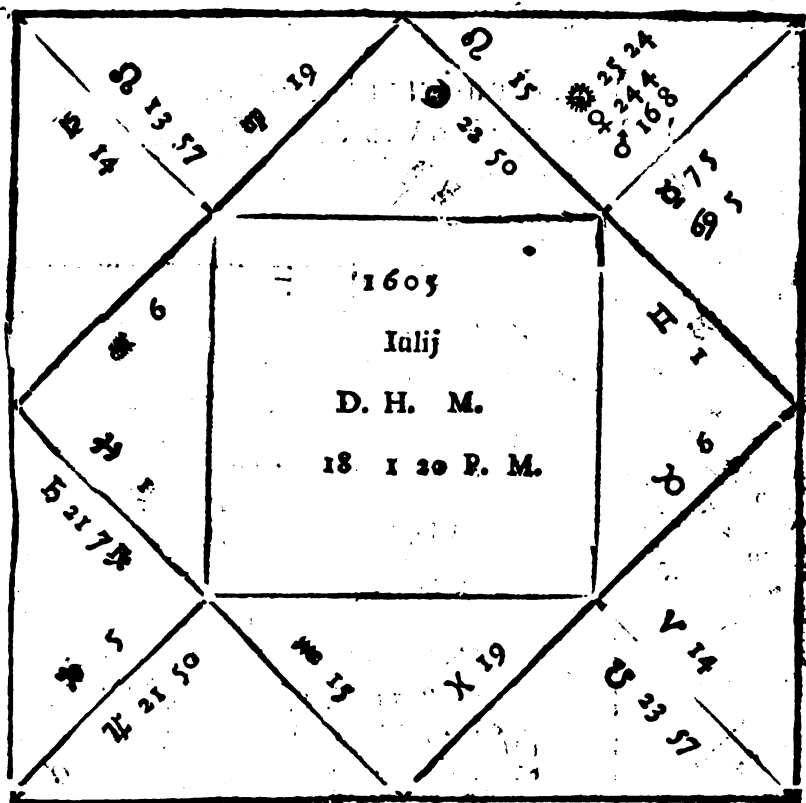
De legitimo Astrologia

mus quintus Capitis 22. qui ait: si vnus & idem planeta à maleficis infestatus, & horoscopo & octauæ domui præerit (vt hic Venus) tunc mortem significari ipsiusmet egroti culpa conscitam. Verùm si & generis ipsam, qualis mihi ab huius adolescentis, fratre D. Ioanne Paulo adhuc superstite data fuit, inspiciamus, mirus planetarum ad nati mortem conspirantium consensus patefiet. Enimuerò tempore occubitus ferebatur horoscopus per directionem ad sexilem Martis longum in grad. 13 ♄ cum testimonio tetragoni Saturni paulò post subsequenti. Erat autem Mars præcisè sub eodem circulo positionis cum Hercule stella fixa crudeli ac violenta. Præterea eodem tempore attingebat Luna per directionem corpus Saturni. Atque in reuolutione annua Luna in grad. 8 ♄ iungebatur Marti in grad. 14 eiusdem signi constituto. Ac in figura decubitus locus Saturni & Lunæ incidit in locum quadratum Saturni radice prope ipsam horoscopi directionem; ac Sol in grad. 11 Arietis positus in quadrato Martis radicali collocatur. Mars autem totius mali primus auctor, tempore decubitus è gradibus 26 ☿ horoscopus radice è diametro oppugnabat.

in Medicina usq.
Vigesima quinta observatio.

97

Decubitus Serenissimi Principis Mantuz.

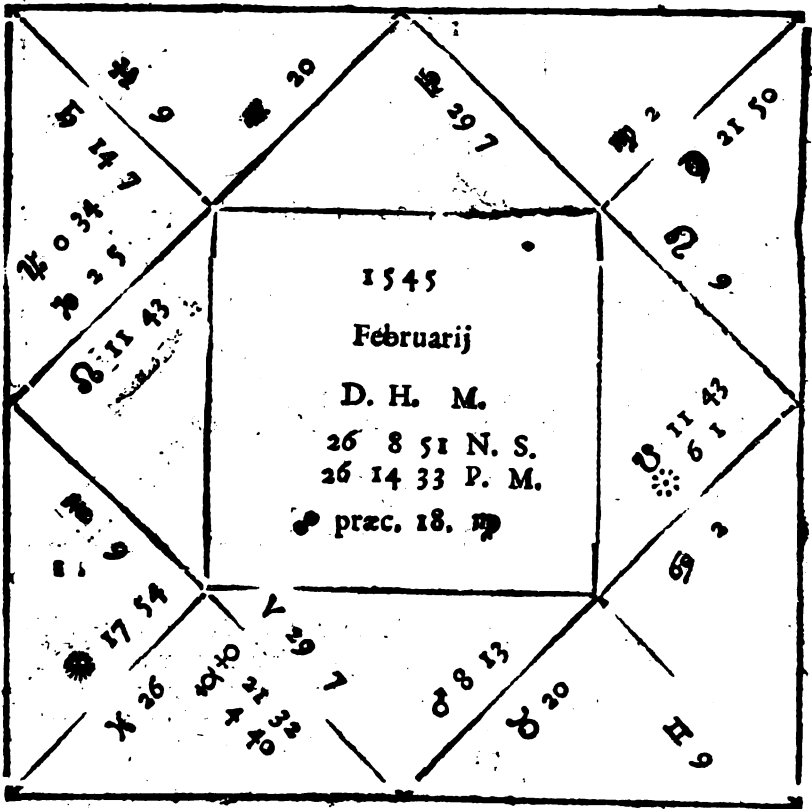

Dum superiore Aestate, anni. s. 1605, Mantuz essem, vocatus à Serenissimo Duce, inuasit Serenissimú Principem Franciscum tertiana duplex mense & hora superius notata; quam ægritudinem ipse expectabat, siquidem aduenturá ei biennio ante prædixeram, idq; ex directione horoscopi ad antisicum ♄ occurrentis in gr. 26. 54'. ♄, locus enim Martis radicalis est in Celsitudinis suę genesi in gr. 3. 6. ♄. & horoscopus in gr. 12. 40. ♄. In principio itaq; ægritudinis Luna accedebat ad Regulum, seu Cor Leonis, & ad locum directionis, dum supra Horizontem emergeret gr. 6. ♄, quem Mars ab initio nascendi ferit oppositis radijs

De legitimo Astrologia

tem emerget gr. 6: ☿; quem Mars ab initio nascendi ferit oppositis radijs. Verum cum Mars horoscopi dominus & mali auctor recedat à Mercurio octauæ domino, & applicet diametro Iouis & corpori Veneris, indicabat agridudinem minimè lethalem futuram, eo quod magis quod & Sol à Veneris præsentia confortetur; conualuit enim circumnem eiusdem mensis.

Vigesima sexta obseruatio. De Excellentissimo Viro Gaspare Taliacotio Medico Bononiense.

Cum de exemplis geniturarum huc adferendis sollicitus essem, forte

re fortuna incidi in genesim Eccellentissimi viri Gasparis Taliacotij, amici mei, dum viueret, integerrimr, Medici Bononiensis præclarissimi, ac nasum restauratoris solertissimi. Nihil autem alienum ab instituto meo facturus videbar, si hanc etiam genituram hisce exemplis interponerè, præsertim quod radiorum in Aequatore assumptorù veritas in illa egregiè elucescat. Habuit itaque Vir hic duas ægritudines Saturninas, vnã anno suæ ætatis quadragesimo septimo, & alteram anno quinquagesimo quinto, ex qua tandem diem suam obiit, a scilicet 1599 Nouembris die 7. hora 18. circiter. Verum dictis temporibus nulla erat in fœlix luminariũ directio, igitur necessariò ambæ hæ ægritudines à Saturno illatæ ab Horoscopo prodeherunt. Atque cum ille non nisi semel deferri queat in hoc casu ad Saturni tetragonum in Ecliptica, prout fecit anno 55. absque omni dubio altera ægritudo anni quadragesimiseptimi ab eiusdem horoscopi directione ad tetragonum dicti Saturni in Aequatore dependebit. Dicto itaque anno 47. ægrotauit grauius hic vir ad complures menses, præsertim verò tota hyeme. Non fuit autem mortalis hic morbus, quod dictus Saturni tetragonus incidit in grad. 343. 4'. Aequatoris, quibus respondent in Ecliptica grad. 29. 24'. ♀, à quo loco directionis prope abest tum Iouis, tum ipsius horoscopi sextilis aspectus in Ecliptica. Porrò mortalis fuit altera ægritudo anni 55. quando horoscopus attigit per directionem quadratum Saturni in Ecliptica: cuius malitiam superueniens lumen secundarium magnopere auxit. Nam in reuolutione anni 55, quæ fuit ad diem septimam Martij 1599. circa meridiem, Sol & Venus coniuncti, constituebantur in antisocio Saturni percurrentis grad. 15. 4' 0. ♄, Luna verò incidens in grad. 21. ♄ accedebat ad diametrum Martis obtinentis gradus 25. ♀, fuitque is Lunæ locus in reuolutione infestatus ab eiusdem Martis antisocio. Nihil itaque mirum est, tot concurrentibus malis, virum hunc è viuis excessisse: atque si de initio ægritudinis certi quid haberemus, proculdubio, consensum Planetarum in figura morbi ad mortem conspirantium inueniremus, constat autè mortis tempore suprascripto Lunam fuisse in quadrato Saturni anæretæ. Fuit autem ægritudo hæc & longa & interrupta, quippe per Aestatem superiorem variè conflabatur æger, interdum enim videbatur euasisse malum, ac deinde denuo vehementiore decumbebat morbo. Hoc autem in confesso est, Medicos ipsos ægritudinem non cognouisse, vt anæreta sub radijs Solaribus indicabat.

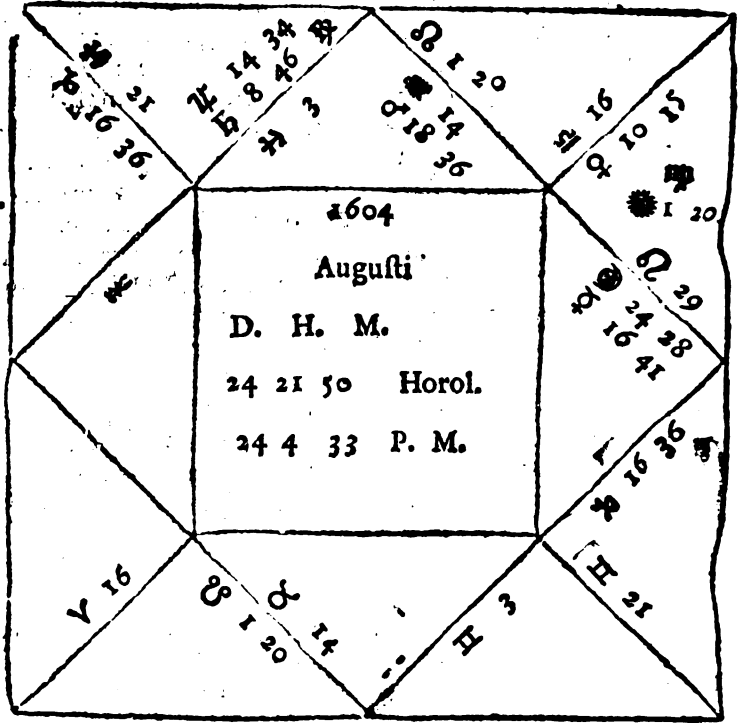
De legitimo Astrologia

Vigesima septima obseruatio

De Barbara Magina filia Auctoris.

Latitudines Planetarū.

♄	2	7	S. D.
♃	0	52	S. D.
♂	0	40	M. D.
♁	3	12	M. D.
♂	0	32	S. A.
♁	4	36	M. A.

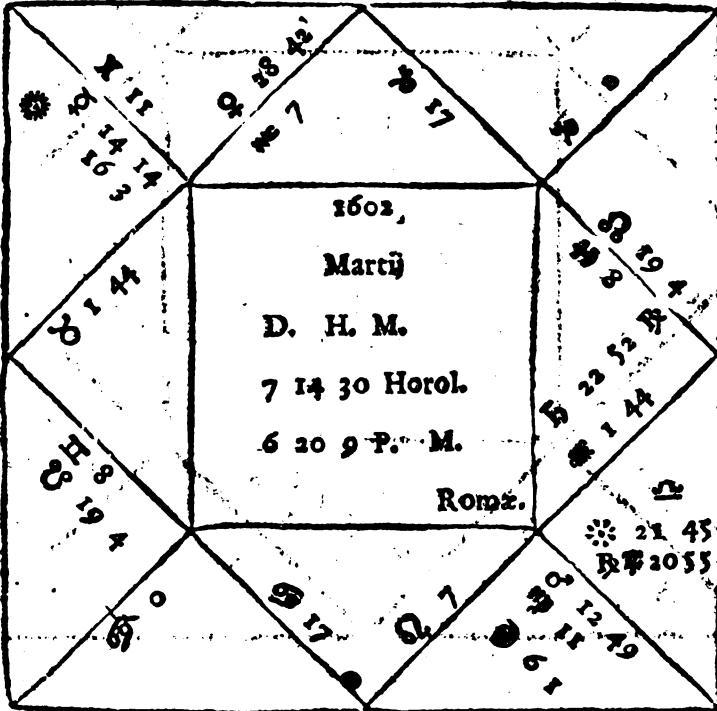

Placuit superiori genituræ & hanc etiam filiolæ meæ adijcere, quæ cum decimumseptimum mensem ageret, die prima Februarij anni 1606. leuiter cœpit male habere, nihilo tamen secus discurrebat per ædes more solito: die verò tertia eiusdem mensis (horam obseruare non potui) morbi inclementia obruta decumbere cœpit. Credo autè fuisse horam vnā aut alteram à meridie, dum Luna circiter gradus 25. ♃ obtineret. Porrò accrescente in dies morbo, die septima dicti mensis, à cibo & lacte materno abstinere cœpit, nec inde vsque ad 10. mensis diem, quicquam præter vinum, aliosque liquores degustauit. Vbi hoc obseruatione dignum est, momento mortis, quæ duabus horis ante Solis ortum fuit, eundem gradum supra Horizontem ortiuū emeruisse, qui ab initio natiuitatis ascenderat, eratque etiam Luna tunc

tunc temporis in grad. 26 X in quadrato scilicet loci sui ab initio morbi sumpti. Verum enimverò cum de preciso decubitus tempore mihi non constet (nisi quod Solè a Martis tetragono affigi certum est) planetarum in hanc mortem coniurantium in genesi ipsa examinabimus. Luna itaque quæ hylegiam potestatem obtinet, sub circulo positionis gr. 42. ferè descendit cum gr. 153.2'9. equatoris, & cù gr. 15.5'7. Q. Hac igitur ferebatur ad exactum quadratū Martis. Præterea & Horoscopus attigerat sextilem Martis longum, qui propè abest à quadrato in æquatore. Nec omninò aspernamur, Mercurij Lunaris conditionarij domini in hanc mortem coniurationem, quippe qui per directionem ad quadratum idem Martis deuolueretur.

Observatio vigesima octava.

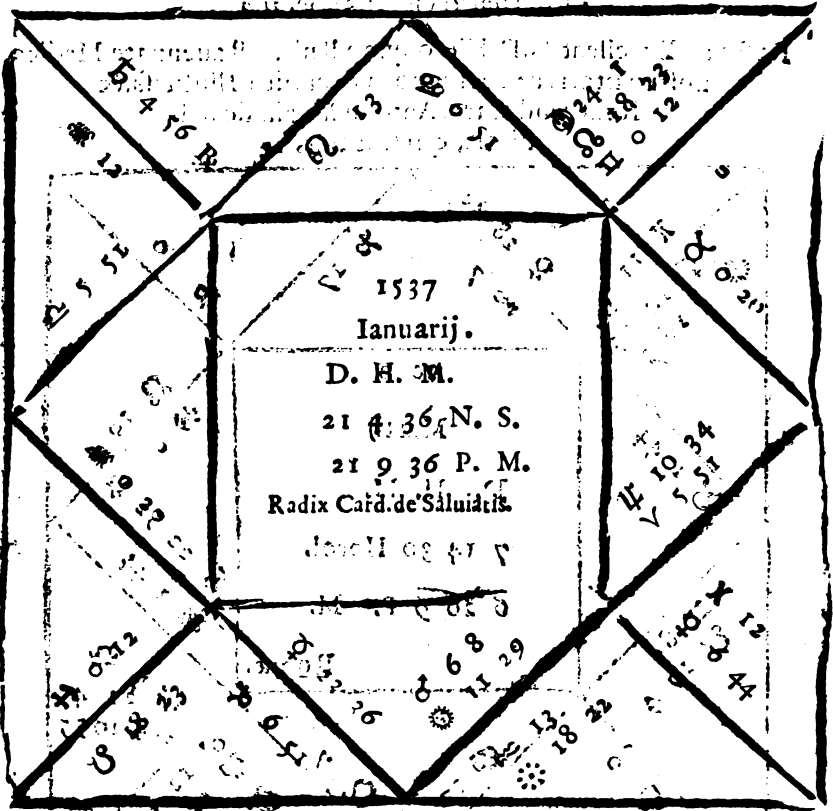
Facta ab Excellentiss. D. Hieronymo Rubeo Rauennate Medico nostræ ætatis celeberrimo in decubitu Illustriss. & Reuerend. Card. Antonij Mariæ de Salsianis, qui fuit talis

Ex his facillè cognosci potest, vera dixisse Galenum 3. de diebus
B b decre-

De legitimo Astrologia:

decretorijs cap. 6: Lunam, si ad planetas in temperatos steterit, praves molestosque dies facere, morborumque initia pessima, & plurimum periculosa. Quis enim Medicus si ut est Hippocratis libro de aere, aquis, & locis præceptum, Astronomiam nouerit, & quod ibidem idem affirmat, ex ea morbum præcognouerit, & huiusmodi animaduertisset morbi initium, eum maximè periculosum fore non pronunciaffet, maleque se habiturum ægrotum, cum ad opposita, & quadrata loca Lurta peruenisset? nempe die 14, 21, & 28 eiusdem mēsis, quibus diebus non esset medicamentum vacuans; aut alioqui vehemens adhibendum, cum dicat ibidem Galenus diebus illis mutationes fieri magnas: In

lethalibus morbis lethales, in salubribus bonas. Patet autem morbum hunc inter lethales fuisse collocandum, cum Saturni locum radicalem

calem Luna insidens pessimum ex sententia Galeni morbum indicat ret. Pari censendus fuisset periculo dies 19. eiusdem mensis, quo Luna ad locum radicalem Martis & Solis adiit. Quo etiam die vertente, nempe vbi post iteratas malorum locorum à Luna peragrationes, robur innatum viri, in victus ratione tota vita temperati intractu est. Obijt ipso scilicet die 26. Aprilis hora 19. horologij. Sed videtur facere difficultatem id, quod ibidem scribit Galenus, in morbis salubribus dies eosdem, locosque esse considerandos, videlicet cum Luna ad quadrata & opposita loca peruenit. Cum enim hæ inimica irradiationes esse scribantur, malum potius quam bonum allaturas esse verisimile est, prætaretque si hexagonum, aut trigonum animaduertendum esse asseruisset.

Respondeo, mutationes in morbis & crises, de quibus scribit in illis libris Galenus, siue salubres morbi sint, siue insalubres, fieri propter eam causam, quia natura inimica aduersus morbum insurgit, cum eoque luctatur. Vnde ob hanc turbationem, & naturæ luctam dicebat Hippocrates 2. Aphor. 13. Quibus crisis fit, noctem, quæ accessionem præcedit, grauem esse: expellit enim natura quod noxium est, si robusta sit, & tunc salubris est morbus, si verò imbecilla fuerit, succumbit, & morbus dicitur lethalis. Cum igitur irradiationes illæ oppositæ, & quadratæ hostiles habeantur, & in signis stant, quæ vires habent aduersas, non fuerit mirum, si morbum natura oppugnat, & perinde ac hostis eum in prælium vocat, & cum eo decertat, superatur enim si valens sit, sin minus prosterrenda ac proterenda à morbo, qui tunc lethalis habebitur. Atque hoc est, quod in omnibus morbis, siue salubres sint, siue insalubres, crises fiunt die septima, & decimaquarta: ex naturæ autem vi maiore, aut minore, quæ ex locis planetarum beneficorum, aut maleficorum hauritur salubres, aut lethales. At quomodo verum esse potest, quod inquit Galenus, Lunam cum planetis genefis salubres morbos facere, illorumque esse initia sine periculo & salutaria, cum eo tempore ne morbum quidem facere deberet? Si quidem longè maius est, morbum præsentem expellere ac sanare, quam futurum præcauere. si igitur Luna cum beneficis morbos sanat, multo magis præcauebit. Igitur nunquam erit, vt morbi incipiant, quando Luna cum beneficis planetis fuerit, præsertim quia ipse etiam paulò supra Galenus scripserat, hominem tunc bene degere, cum Luna locum beneficorum in genefi possederit. Itaque si benè tunc degit, non potest ægrotare, aut morbi initium habere.

Respondeo principium morbi esse teste Galeno primo de Crisibus cap. 4. & primo Aphor. 12. cum naturæ primum in illum impetum, primamque inuasionem facit. Itaque eo tempore si cum beneficis genefis locis Luna fuerit, indicatur valentem eam esse, & morbum ob id

De legitimo Astrologia

superaturam: sin contra, superandam. Quod verò additur, si tunc homo benè degit, quando Luna est cum beneficis, igitur non poterit a-grotare, aut morbi initium esse. Verùm id quidem est, si simpliciter accipiatur, & in sanis hominibus, vt ibidem explicat Galenus. Sed vbi morbi causa iam in promptu est quam mali fortè ingressus ac transitus collegerunt, ipsèque morbus iam naturam stimulat, tum ipsa in morbum insurgat neesse est, bonasque esse huiusmodi aggressiones, & quæ deinde sequantur, mutationes.

Ex his inferri poterit, quod Galenus omisit, ex cuius tamen dictis potest colligi, nempe, quid erit dicendum, cum Luna in neutro locorū fuerit, nec beneficorum, nec maleficorum, quemadmodum in sequenti nostra obseruatione fuit. Haëtenus Excellentissimus Rubeus.

Additio ad agni.

Puto ego, horoscopus natalitium Illustrissimi huius Cardinalis fuisse gr. 3. 15'. ♀, præsertim quòd æstimatum tempus est ad horam 4. 30'. Horologij, atque tempore mortis accessisse ad tetragonum radium Saturni secundum æquatoris partes. Enimverò si rectæ Saturni ascensionis gradum 157. 15'. addantur gr. 90. definitur sinister ipsius Saturni tetragonus in gr. 247. 15'. æquatoris, à quo sublata deinceps obliqua ipsius horoscopi ascensione quæ est gr. 183. 0'. relinquitur arcus directionis gr. 64. 15'. cui secundum opinionem Cardani, & Naibodæ debentur anni 65. cum diebus 76. Neque enim persuaderi possum Illustrissimum hunc virum è viuis decessisse absque valida aliqua directione.

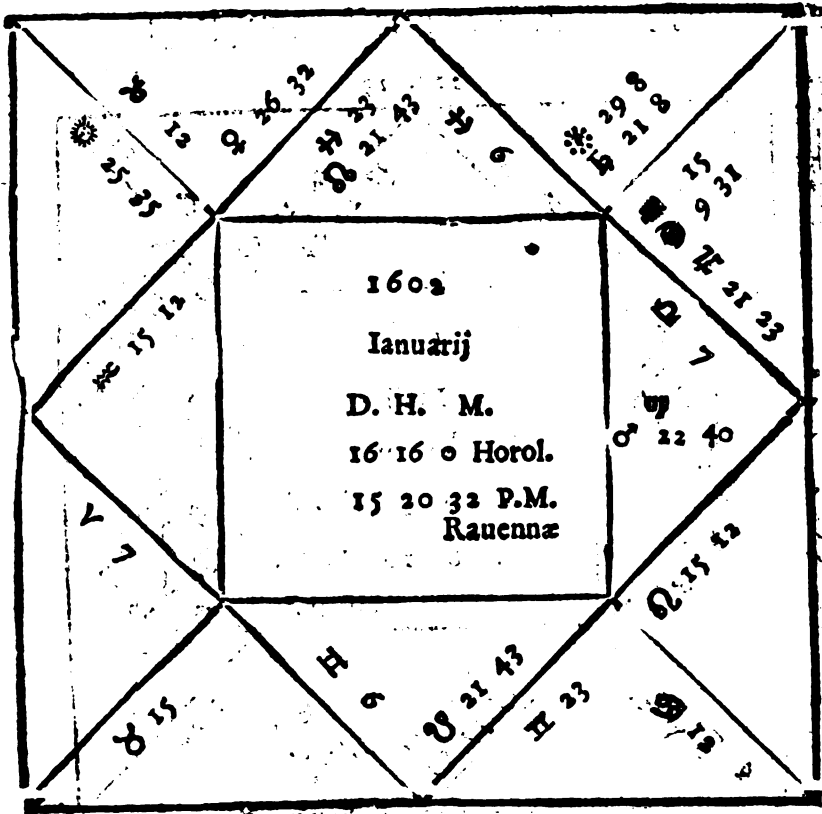
Correspondet autem in Ecliptica huiusmodi Saturni quadrans radius intersector gradibus 22. 16'. ♄, concurrens ferè cum hexagono ♄ ex gr. 23. 35'. ♄ projecto, quem directionis locum præcisè admodum occupabat Saturnus obtinens gr. 22. 5'. ♄ in anni reddito, & in opposito Lunæ constitutus percurrentis tunc gr. 24. ♄. Quod profecto mirum videri debet, & pro validissimo testimonio veritatis radiorum in æquatore. Præterea idemmet horoscopus progressionem afficiebatur à diametro Saturni, & Lunæ progressionem annua deuoluta erat ad gra. 24. ♄, nempe ad locum directionis horoscopi, quem Saturno corporaliter occupabat. Quare afflictis adeò simul ambobus ipsius vitæ largitoribus à ♄ validissimo anærota, vt pote horoscopo per directionem & annuum processum, & Luna per transitum & annum pariter processum, ac præterea eodem ♄ inficiète directionis horoscopi locum ad initium anni, nū mirum si tunc Illustrissimus hic Cardinalis è viuis decessit cum omnium dolore. Non ignoro fuisse aliquos, qui con-fugerint post subsequutam eius mortem ad horoscopi mutationem, statuendo ipsum in gr. 14. ♄ proximè, vt tempore mortis occurrat ad tetragonum ♄ in Zodiaco, parum curantes, tempus hac mutatione

nimis

nimis ab æstimate recedere, vt pote integra hora, quod non est credibile de viro nobilissimè nato, cuius tempus natalitium à patre fuit diligenter annotatum, vt ab ipsomet Cardinali testabatur .

Obferuatio Vigefimanona.

Eiusdem Excellentissimi Rubei ad initium morbi Illustr. & Reuerend. D. Marfilij Landriani Episcopi Vigilenanensis, vt in hac figura.

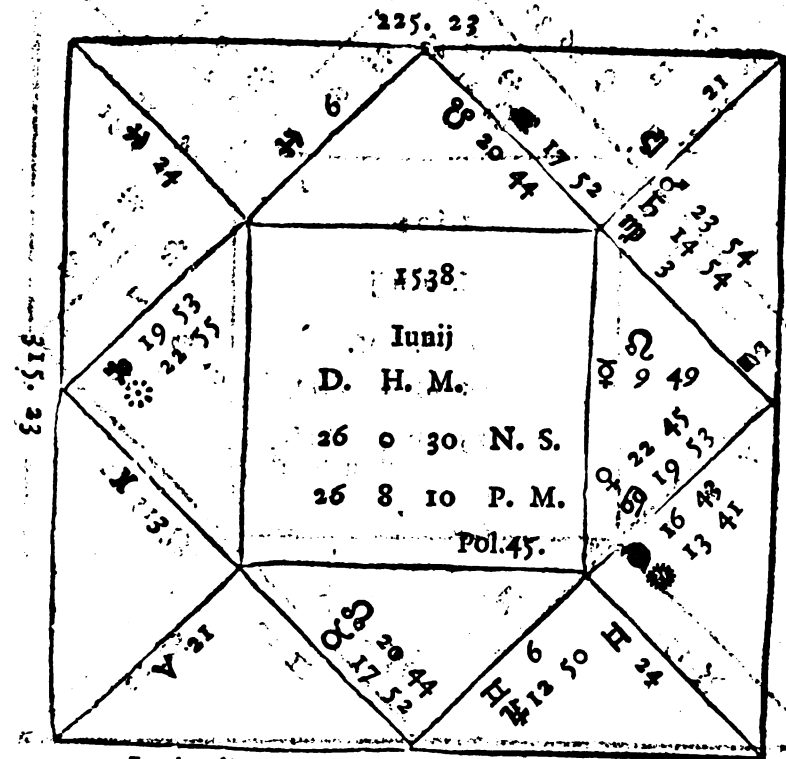

Hic Luna in nullo genesis maleficorum , aut beneficorum loco reperitur : Incidit tamen Illustrissimus Dominus, dum Rauennæ legationem Romandiola sustinens commoraretur , in magnam syncope[m] à stomacho , è qua cum restitutus esset plerisque adhibitis remedijs , sic tamen vt per duodecim circiter horas absque pulsu esset,

De legitimo Astrologia

esset, successisset autem febris, in quarta liber omnino fuit. Luna est in quadrato Mercurij generis, qui est dominus sextæ domus; aliquid etiã facit, quia est in loco Saturni anni redditus. Sed quia parvi hæc momenti fuerunt, idcirco cum ad oppositum Jovis generis Luna peruenit, morbo solutus est, cum aliqua tamen difficultate ob quadratum Saturni, & Martis, qui magis obfuisse, nisi initio Luna à maleficorum radijs liberã fuisset. Atque hæc pro explicanda Galeni sententia dicta sint. Hæc Excellentissimus Rubeus.

Ecce generis iam dicti Illustrissimi Episcopi.

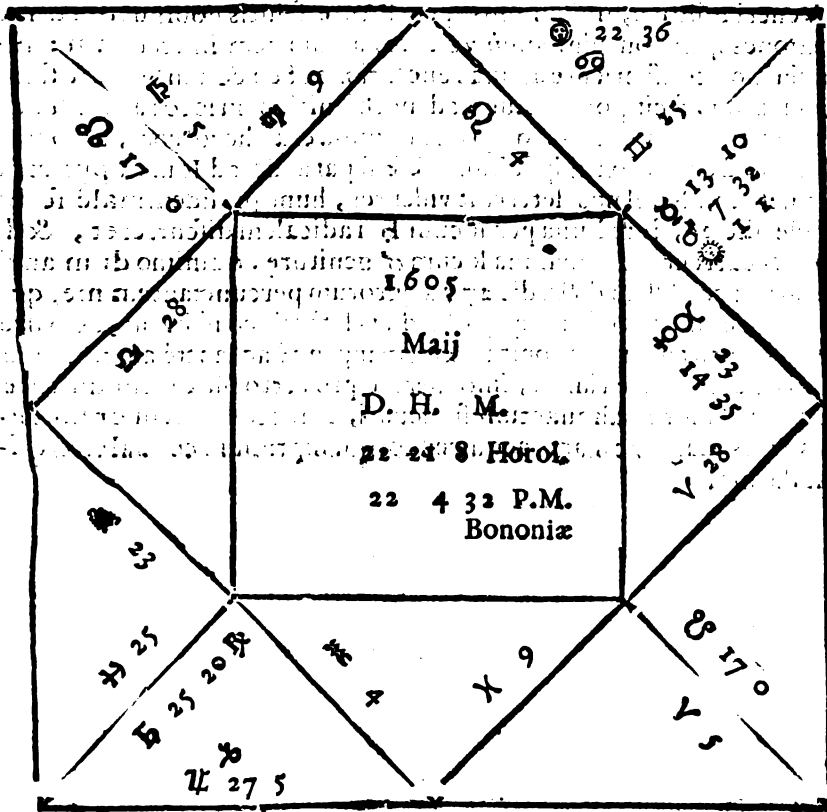
Latitudines Planetarum .

♄	1	32	S.	D.
♃	0	52	M.	D.
♂	0	33	S.	D.
♁	1	2	S.	A.
♂	0	36	S.	D.
♁	4	8	S.	A.

Obfer-

Obferuatio Trigesima, & vltima.

Decubitus eiusdem Illustriffimi, & Reuerendiffimi
Episcopi Vigleuanensis.

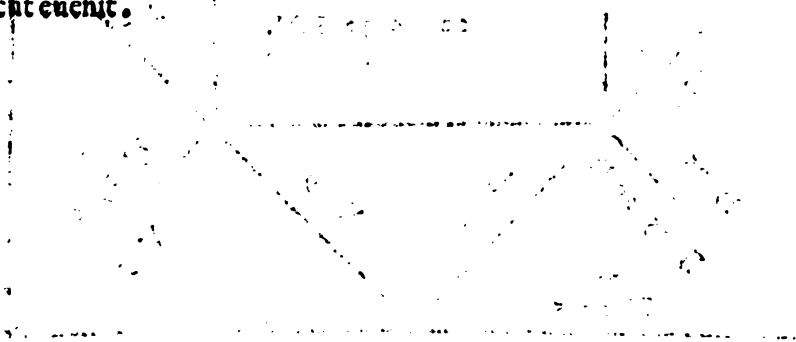
Idemmet Illustriffimus Episcopus Bononiz tunc prolegatus ægro-
tauit momento temporis, sicut supra. Ob intempestiuum vsfum potus
gelidi, dum occuparetur in corporis purgatione, quam ante aliquot
dies ex Medicorum cōsultatione iniuerat. Hæc autem ægritudo adeò
vires eius protrauit, vt ex debilitatione pulsus, ac ex alijs symptoma-
tibus die 26. præsertim & 27. superuenientibus Medici præstantiffimi
quotquot ad eius curam vocati erant vnanimi consensu de eius salu-
te profus desperarent, deridentes potius prædictionem salutis: quam

D.Fran-

De legitimo Astrologia

D. Franciscus Ingolus eius auditor ac Astrologia peritissimus, atque ego constanter ex coniecturis Astrologicis nõ leuibus asseuerabamus.

Nam quamuis tunc temporis horoscopi directio deuoluta esset ad tetragonum Mercurij domini octauæ stationis, atque etiam Venus Apheta, & Luna simul (quæ ambæ in eodem ferè positionis circulo cadunt) accederent per directionem ad Saturni hexagonum in signo ipsi Veneri inimico, nihilominus spem futuræ salutis nobis dederunt directiones ipsæ non admodum valentes ad mortem inferendam; præsertim non consentiente annua reuolutione. Sed & non leuem salutis spem nobis fecit positus Lunæ ad morbi initium in loco radicali ad unguem beneficæ Veneris, quæ tunc domina erat horoscopi, ac octauæ domus, à cuius sextili ipsa Luna sese separando ad Iouis applicabat diametrum. Nihil nos deterruit videntes, hunc præsidem malè se habuisse die 26, dum Luna per locum ♄ radicalem discurreret, & die 27 percurrente eadem Luna locum ☉ genituræ, quin ipso dum anxie vocatus accessissem dicta die 27 ad egrotum percunctantem me, quid de exitu eius egritudinis, quæ à Medicis lethalis censebatur, ex Astrologicis sentirem predictionibus, eidem ingenuè ac sanctè affirmari, me nihil de eius morte timere, imò sperare pro certo illa eadem die deberè ipsum à morbo aliquantum subleuari, & successiuè sequentibus diebus vires magis ac magis acquirendo, quamprimum conualescere, quæcui enenit.

DE

DE ANNI TEMPORIS MENSURA

in Directionibus ex commentarijs. Valentini

Naibodæ Mathematici eruditissimi su-

per caput Decimum Apoteles-

matici Tertij Clau dij

Ptolemæi.

IS adijcio quæstionem, circa quam multos doctos hæ-

sitasse cognoui, neminẽ verò, qui quicquam in ea de-

terminare voluerit, ne dicam potuerit: quia enim cum

Ptolemæus hic dicat *ἡμετέριον*, hoc est annum Solarem,

seu integram Solis conuersionem, atque in sese restitu-

tionem propriè cæseri & esse tempus, in sequenti verò

de vita tractatu, vbi agit de vitæ prorogatoris directione, dicit tẽpora

Aequatoris æquabiliter transire per vtrumque & per horizontem, &

per Meridionalem circulum, quorum respectu localium distantiarum

similitudines, seu paritates accipiuntur, & vnumquodlibet taliũ tem-

porum bona ratione valere seu efficere annum Solarem vnum. Ideo

hic quæri potest, vtrum per tempus Aequatoris intelligat partẽ eius

trecentesimam, & sexagesimam, an verò aliquam aliam. Qui *τὸ πρῶτον*

urgens, & subter corticem litteræ nihil vident, ijs apparet præsens ista

hæsitatio superflua & otiosa. Et inter plures alios doctos, & familia-

res vir eruditissimus Ioannes Stadius dulcis meus amicus, quasi deri-

dendo partem illam septuagesimam secundam, qua Cardanus tempo-

ra directionum augenda esse semper, & vbique constanterque præci-

pit, quærebat olim à me vtrum saltem suspicari possem aliquem Ptole-

mæi locum, in quo memoratam illam partem septuagesimam secundam

insinuasse inueniretur Ptolemæus, sicut assertũ est, & putatum à Car-

dano, vnde postea in Ephemeridibus suis posuit eam esse planè com-

mentitiam, atque à re ipsa pariter ac littera menteque Ptolemæi alien-

nam: suntque inuenti plurimi, qui consentiant, & hanc eandem sen-

tentiam sequuntur, vt mirum sit, Cardanum in hoc sese neque defen-

dere, neque apertius declarare voluisse, ne quidem in commentarijs

in Ptolemæum potestremo recognitis, & locupletatis: præsertim cũ sa-

tis appareat, ipseque, licet rectè, indicet non inægnita sibi fuisse dicta-

rum illarum Ephemeridum contenta, aliàs enim de ipsis noluisset, vel

non potuisset quicquam iure iudicare, & tamen interea hoc dum a-

git, huius, in quo præcipuè in illis coarguebatur, & ex quo tanquam

ex re non parui momenti lectoribus, & studiosis tot enascerentur du-

C c bitationes

De legitimo Astrologia

birationes nullam planè faciens mentionem, eorum hoc negocium silentio præterijt. Nec conijcere mihi licuit, quo consilio alio, si nõ quia in littera Ptolemæi forte nihil occurreret, aut esset in promptu, quod id quod prodidisset sufficienter firmatum consistere posset. Itaque hæc scribens cogitabam apud me, an nè aliquid esset & inueniretur apud Ptolemeum, quo excusari, defendique posset Cardanus, & per quem demonstrari posset, insinuatum esse à Ptolemæo id, quod de commaniter vsitatis Aequatoris temporibus septuagesima secunda ipsorum parte adaugendis astruxit. Succurrebant autem statim rationes non inuitæ, neq; dissentaneæ à te ipsa, nec ab ipsius Ptolemæi verbis, menteque abhorrentes. Ptolemæus vbique testatur hanc disciplinam, & sua præcepta, verbaque naturaliter esse intelligenda, & seiungenda penitus à numeris arbitrarijs, vt quibus à natura nulla vis agendi sit inserta. Qua ratione ductus hoc quoque loco asseruit vnã integrã Solis conuersionem efficere vnum naturale, omniumque hominum sensus incurrens, & quod propriè dici mereatur tempus; quasi dicat, Aegyptios, aut Arabum, imò & ipsos nostros Iulianos annos non esse naturales, sed arbitrarios, atque à naturalibus lógè diuersos, & defectibus, vel excessibus differentes, & qui ob id in hac arte naturali non possunt tenere verum, aut verè physicum locum. Similiter intelligendus est Ptolemæus in capite sequenti, vbi dicit, quodlibet Aequatoris tempus indicare aut definire nobis annum Solarem vnum, quod videlicet loquatur de Aequatoris naturalibus, non autem arbitrarijs temporibus, & hoc maximè, quia adiecit id fieri *útolos*, hoc est bonis & naturalibus consentaneisque rationibus. Nulla est autem ratio, vres arbitraria indicet in hac arte rem naturalem: sed oportet, vt tempora naturalia iudicentur à naturalibus, & neutiquam arbitrarijs temporum numeris: cumque annus Solaris sit quædam ipsius naturalis reuolutio, & in sese reditus, restitutioque. Ergo de sententia Ptolemæi exquisitè desiderat indicari ab Aequatoris temporibus naturalibus, non autem arbitrarijs, qualia tercentum additis sexaginta circulum efficiunt. Quod autem circuli in tricenas sexagenas partes sectio sit artificialis & arbitraria, non autem naturalis, id ex sese manifestum est, & in confessio apud omnes. Fatentur enim omnes, natura Solisque diurno per signiferum incessu monstrante, cęlestes ambitus suis distribui temporibus aut partibus, quibus ob id quoque apud recentes noua inuenta est additaque appellatio. Nam quas præci partes appellarunt, moderniores gradus à Solis diurno progressu vocant. Sol enim quotidie tantum cęli percurrit, quantum ferè satis est ad faciendam vnã circuli tricenam sexagenam partem. Quem numerum artifices prætulerunt, non quia naturalis sit, aut in ipsa rerum natura coherens, sed calculo maximè conueniens. Rectè ergo Cardanus & ex mente Ptolemæi voluit sectionem circuli in partes 360 tãto abesse à se-

à sectione physica, quanto supputationibus artificialibus est conuenientior, aptiorque. Itaque & ob eam causam circuli naturalis est sectio in tot tempora vel partes, quot temporibus, seu gressibus Solis naturalibus diurnis vna reuolutio conficitur, expleturque. Nam talis & huiusmodi Solis diurnus gressus, non autem pars sexagena fit & efficitur naturalis numerus, & secundum potentiam annus solaris. Quod autem hæc sit sententia Ptolemæi & non alia, paulò ante clarissimè demonstrauimus. Non enim vult Ptolemæus, anqum Solarem naturalem componi, constituique, aut indicari ab aliquo tempore, quod arbitrio hominum sit limitatum, sed quod in ipsa rerum natura cohercat, & cui ipsa natura limites posuerit, & naturalem habeat potentiam componendi Solarem annum. Habet ergo iam demonstratum in Aequatore reperiri naturalia tempora tot quot sunt Solis gressus diurni ad conficiendum, explendumque suum ambitum sufficientes, nempe 365 proximè: atque tempora eiusdem Aequatoris artificialia, quibus in supputationibus necessariò vtimur, sunt 360. Ergo per hæc illa secantes inueniemus, quantum ex naturalibus temporibus artificialium vni tempori competat, nempe tempus naturale, vnum addita parte septuagesimasecunda ad unguem; sicut prodidit Cardanus. Melius & propius tamen ad ipsam veritatem accedendo dixisset partem vnam sexagesimam octauam, quia annus Solaris non expletur plene diebus 365, sed diebus totidem addito diei quadrante ferè. Similiter medius, & naturalis Solis diurnus gressus ab vno integro artificum tempore, seu vna tricena sexagena parte deficit scrupulis secundis 52, quæ non sunt vna septuagesimasecunda, sed sexagesimo octata pars integri proximè. Sed vt huius rei studiosus Lector præcisionem ne desideraret, adieci competentis canonem ad secundaria vsque scrupula iustum.

De legitimo Astrologia

Canonion Naibodæ naturalium annorum competentium
vfitatis calculi temporibus .

Anni natu- rales	Direktionis Temp. i ii			Anni natu- rales	Direktionis Temp. i ii			Anni natu- rales	Direktionis Temp. i ii		
1	0	59	8	34	33	30	43	67	66	2	18
2	1	58	17	35	34	29	51	68	67	1	26
3	2	57	25	36	35	28	0	69	68	0	35
4	3	56	33	37	36	28	8	70	68	59	43
5	4	55	42	38	37	27	16	71	69	58	51
6	5	54	50	39	38	26	25	72	70	58	0
7	6	53	58	40	39	25	33	73	71	57	8
8	7	53	7	41	40	24	42	74	72	56	16
9	8	52	15	42	41	23	50	75	73	55	25
10	9	51	23	43	42	22	58	76	74	54	32
11	10	50	31	44	43	22	6	77	75	53	42
12	11	49	40	45	44	21	15	78	76	52	50
13	12	48	48	46	45	20	23	79	77	51	58
14	13	47	57	47	46	19	31	80	78	51	7
15	14	47	5	48	47	18	40	81	79	50	15
16	15	46	13	49	48	17	48	82	80	49	23
17	16	45	22	50	49	16	56	83	81	48	31
18	17	44	30	51	50	16	5	84	82	47	40
19	18	43	38	52	51	15	13	85	83	46	48
20	19	42	47	53	52	14	27	86	84	45	57
21	20	41	55	54	53	13	30	87	85	45	5
22	21	41	3	55	54	12	38	88	86	44	13
23	22	40	12	56	55	11	46	89	87	43	22
24	23	39	20	57	56	18	55	90	88	42	30
25	24	38	28	58	57	10	3	91	89	41	38
26	25	37	37	59	58	9	11	92	90	40	47
27	26	36	45	60	59	8	20	93	91	39	55
28	27	35	53	61	60	7	28	94	92	39	3
29	28	35	1	62	61	6	36	95	93	38	12
30	29	34	10	63	62	5	45	96	94	37	20
31	30	33	18	64	63	4	53	97	95	36	28
32	31	32	26	65	64	4	1	98	96	35	37
33	32	31	35	66	65	3	10	99	97	34	45
34	33	30	34	67	66	2	18	100	98	33	53

Utr plurimum verò contingit, vt numerus directionis non reperiat^rur integrè descriptus in canonij latere dextro, sed nõ possunt superesse nisi quædam scrupula, quæ in canonion immitti nequeant. Ea igitur scrupula, si sint prima, multiplicabis primum in sex: inde verò eadem secabis in sex, seu quod idem est, sextam partem eorum numero ex dicta multiplicatione emergenti adijcies. Sin verò & secundaria scrupula supersint, secabis ea in decem, vt hinc exeant dies, quos cum prioribus annis & diebus conficies in vnã summã, & habebis annos & dies ad vnguem, iuxta dictã rationem competentes directionis temporibus, & horum scrupulis. Ratio autem huius operationis, iuxta quam scrupula, quæ in canonion immitti nequeunt, commutantur in dies, manifesta est, quia vni scrupulo primo iuxta hunc modum competunt dies sex, addito sextante; & scrupulis secundarijs decem competit dies vnus proximè, &c. Ecce habes iam candidè Lector opinionem Cardani de temporibus directionum per septuagesimã secundã sui partem augendis per Ptolemæi verba, & horum verum sensum excusatã, atque adedè etiam ad subtiliorem limã renocatã, ita vt tuo desiderio planè satisfactum putem; ipse autem Cardanus partem hanc aliter & alibi insinuatã putabat: nam in commento capituli sequentis: numero, inquit, directionis temporum adde septuagesimã secundã partem semper, cuius non meminit Ptolemæus, cum eam superius in primo libro insinuauerit. Ego certè locum nequeo satis conijcere, vbi in libro primo eam intelligat insinuatã, si non in capite decimo, quod est de temporum anni potestate.

Appendix Io. Antonij Magini.

Si ante mearum tabularum primi Mobilis editionem Naibodæ opinionem cognouissem, proculdubio plurimum eidem vt probabiliori præ cæteris tribuissem. Quamobrem lubens volensque nunc eam ad verbum ex commentario Naibodæ in Quadripartitum Ptolemæi descriptã studiosis communicauit: Quinimo vt minore studio, ac facilius arcus directionis in tempus conuerti queat, qua de re Canone 49. mearum tabularum directionum egi, binas hæc subsequentes tabulas construxisse volui, præsupposita vera anni quantitate dierum 365. horarum 5.49'. ferè, quam nostris his temporibus Tycho Brahe comprobat, in quarum vnã cum gradibus integris, in alterã verò cum scrupulis seu minutis, quæ à primo ingressu supersunt ingredimur, & quod ex duplici hoc ingressu sub columna temporis colligitur, directionis tempus appellamus.

De legitimo Astrologia

Iam verò si contrà tempus quodcunque in arcum Aequatoris convertere satagis (de quo in Canone 50. mearum iam dictarum tabularum) cum annis à latere adscriptis in præcedentem Naibodæ tabulam ingredi, sic enim tempora seu gradus Aequatoris cū suis scrupulis assequeris. Quod si & dies aliqui præter annos supererunt : hocce, ingressu in area tabulæ secundæ nostræ conuersionis minorum Aequatoris in tempus factò, colliges, & quod à latere obtinebis, erunt minuta addenda gradibus & minutis primo asseruatis . Denique si præcisè dies non inueneris, vt & hac in parte voti compos fiet, pro singulis diebus tempori collecto decem secunda adiungito, quamuis superflua hanc curiositatem parui egomet æstimo .

Tabula

Tabula prior Magini conuersionis gradum æquatoris in tempus pro directionibus.

Gradius direff.	Tempus			Gradius direff.	Tempus			Gradius direff.	Tempus		
	Anni.	D.	H.		Anni.	D.	H.		Anni.	D.	H.
1	1	5	8	34	34	182	0	67	67	358	16
2	2	10	17	35	35	187	8	68	68	364	0
3	3	16	1	36	36	192	17	69	70	4	3
4	4	21	16	37	37	198	1	70	71	9	11
5	5	26	18	38	38	203	9	71	72	14	20
6	6	32	3	39	39	208	18	72	73	20	4
7	7	37	11	40	40	214	3	73	74	25	13
8	8	42	20	41	41	219	11	74	75	30	21
9	9	48	4	42	42	224	20	75	76	36	5
10	10	53	13	43	43	230	4	76	77	41	14
11	11	58	21	44	44	235	13	77	78	46	22
12	12	64	6	45	45	240	21	78	79	52	7
13	13	69	14	46	46	246	6	79	80	57	15
14	14	74	23	47	47	251	14	80	81	62	24
15	15	80	7	48	48	256	23	81	82	68	8
16	16	85	16	49	49	262	7	82	83	73	17
17	17	91	0	50	50	277	16	83	84	79	1
18	18	96	8	51	51	273	0	84	85	84	10
19	19	101	17	52	52	278	8	85	86	89	18
20	20	107	1	53	53	283	17	86	87	95	3
21	21	112	10	54	54	289	1	87	88	100	11
22	22	117	18	55	55	294	10	88	89	105	20
23	23	123	3	56	56	299	18	89	90	111	4
24	24	128	11	57	57	305	3	90	91	116	13
25	25	133	20	58	58	310	11	91	92	121	4
26	26	139	4	59	59	315	20	92	93	127	15
27	27	144	13	60	60	321	4	93	94	132	4
28	28	149	21	61	61	326	13	94	95	137	22
29	29	155	6	62	62	331	21	95	96	143	7
30	30	160	14	63	63	337	6	96	97	148	15
31	31	165	23	64	64	342	14	97	98	153	24
32	32	171	7	65	65	347	23	98	99	159	8
33	33	176	16	66	66	353	7	99	100	164	17
34	34	182	0	67	67	358	16	100	101	170	1

Tabula

De legitimo Astrologia

Tabula conuersionis minutorum equatoris in tempus
pro directionibus.

Min. direc.	Tempus		Min. direc.	Tempus	
	Dies	H.		Dies	H.
1	6	4	31	191	11
2	12	8	32	197	16
3	18	13	33	203	20
4	24	17	34	210	0
5	30	21	35	216	4
6	37	1	36	222	9
7	43	6	37	228	13
8	49	10	38	234	17
9	55	14	39	240	21
10	61	18	40	247	2
11	67	23	41	253	6
12	74	3	42	259	10
13	80	7	43	265	14
14	86	11	44	271	18
15	92	16	45	277	23
16	98	20	46	284	3
17	105	0	47	290	7
18	111	4	48	296	11
19	117	9	49	302	16
20	123	13	50	308	20
21	129	17	51	315	0
22	135	21	52	321	4
23	142	1	53	327	9
24	148	6	54	333	13
25	154	10	55	339	17
26	160	14	56	345	21
27	166	18	57	352	2
28	173	23	58	358	6
29	179	3	59	364	10
30	185	7	60	370	14

187

DE DIRECTIONIBVS

EX COMMENTARIIS

VALENTINI NAIBODAE

in caput Vndecimum

tertij Apotelesmatici Ptolemei

TEXTVS PTOLEMAEI:

ALTERRVM annorum numerus, quem partes vitae sustentatio & peremptorio loco interiecta concernunt, non simpliciter nec via supputationis utcumque inita captandus est, sicut plurimi tradiderunt, ex ascensionum semper, & unicuiusque partis temporibus, nisi tunc solum, cum aut ipse finiens ortiuus ad vitae sustentandae potestatem admissus est, aut aliquis aliorum apud orientem ascendentiū. Sanè si quis hanc doctrinae partem secundum naturam disquirat, is ex omnibus non nisi vnum modum, quem sequatur sibi proponi sentiet, nimirum vt exploretur, quot Aequinoctialibus temporibus locus, seu corporis seu irradiationis sequens ad antecedentis loci in ipsa genitura situm perferatur, eò quod Aequinoctialia tempora aequaliter transmittuntur tam apud Horizontem quam meridiana, quorum amborum respectu similitudines locorum accipiuntur, valentque probabili ratione de temporibus vnumquodque annum solare vnum.

Valentini Naiboda Commentarius.

DE his, quae sequuntur, conqueritur Cardanus tamquam à Ptolemaeo obscure prolatis, & haud iniuria conqueritur, nisi enim essent cooperta, fieri non poterat, quia nanciscerentur aliquos, à quibus fuissent percepta, & explicata. Sed tantum absuit, vt perciperentur, vt & ipse quoque hic omnem ferè operam luisse reperitur: & quidem in prima commentariorum editione prolixiora simul ac magis ad rem facientem, in secunda verò breviora.

De legitimo Astrologia

morem, sed magis perplexam, latiusque exorbitantem explanationem attulit. Ipse ponit tres dirigendi modos, quarum nullus dici meretur verus, nedum exquisitus; nec enim solum ab ipsa veritate, & a genuina Ptolemæi intentione discordant, verum etiam inter se discrepant: & quidem dissentiunt non leui aliquo minimarum partium, aut etiam graduum numero: sed & plus quandoque quam dodecatemiorum cæli medietatibus, vt quilibet videre potest in exemplo, quod præsentem textum exponere volens proposuit ex sua gen. trifariam dirigendo Lunam ad suos promissores. Ad hunc itaque modum dirigendo per integros ferè duos annorum decades aberrant, neque interim viderunt, aut dicere potuerunt, quæ de deuiationibus ab ipsa veri semita, vel Ptol. intentione magis exorbitaret; nec miram, qui enim ipsam veritatem cognitam & perspectam non habent, fieri non potest, vt quanti sint abscensus, aut defectus ab ea metiantur. Quapropter in tanti momenti rei tanta perplexitate, si tibi demonstratione patefecerimus, quid verum sit, & quid falsum, & quæ sequi, quæque relinquere conueniat, non poteris iure dicere, nihil aut parum valuisse nostros quoque in his nodis exsoluendis labores, per quos adhuc cooperta referantur, & patefcunt, quæque incerta & indefinita manebant clarè prolatis rationibus necessarijs definitur, & ne latè verbis vtzgemur, iam per verba Ptolemæi discurrendo simul rem ipsam studioso Lectori patefactam ob oculos ponere conabimur.

Primo autem ex verbis Ptolemæi clarè constat, quid sit dirigere, nempe venari Aequatoris tempora, quæ significatori & promissori interijciuntur. Quidam indifertè docuerunt, semper simpliciter, & vniuscuiusque partis, hoc est in directione cuiuslibet significatoris vbicumque locorum in figura cæli collocatus inueniretur, memorata tempora captanda esse ab ascensione climatis, hoc est in Horizontè, in quo natiuitas peracta est. Hanc viam tanquam rudem, ineptam, & falsam reijcit Ptolemæus, & planè negat eam posse constare, aut habere locum excepto vno casu, nimirum cum vel ipse gradus exoriens, aut aliquod aliud de corporibus apud ortiuum finitorem repertis ad munus significatorum admittuntur. In solo enim hoc casu ascensiones climatis patefaciunt nobis iusta tempora significatori promissoribusque suis interiecta; non autem cum excursor extra finitorem orientalem alium in figura cæli locum sortitur. Hæc clara sunt, sed nec minus clarum est illud, quod subiicit: si quis (inquit) hanc doctrinæ partem iuxta leges naturales scrutari velit, is inter omnes modos, quos homo cogitare potest, non poterit inuenire nisi vnicum, & proprium, quem sequi conuenit, relictis omnibus alijs. Est igitur de Ptolemæi sententia vnus scopus, & non plures scopi seu formæ, quas dirigendo captare debemus: quem scopum prout quisque via operationis solertiore contingere

tingere nouerit, ita veritatem ipsam dirigendo propius attinget, & quanto ab eodem abfesserit, tanto quoque ab ipsa veritate deficere conuenit; & est, vt exploremus, quot Aequatoris temporibus locus sequens perferatur ad excursoris in genitura situm. Qualis est iste præcursoris in genitura positus? ipse est circulus positionis per mutuas Horizontis, & meridionalis sectiones, & per locum præcursoris incedens. Qui igitur subtili calculationis modo nouerit inuenire, quot temporibus Aequatoris promissor supradictum positionis circulum motu vniuersitatis ascendit, & perfertur, is rectissimè de sententia Ptolemaei diriget. Hinc æstimare licet præcium iudicij Cardani volentis iadicare dirigendi vias in tabulis Monteregij expositas. Est quidam dirigendi modus, inquit, per tabulas exactissimas Ioannis Regiomontani, qui ætate nostra laborem hunc illustrem, & difficillimum suscepit: sed si conficiendi difficultas operandi difficultatem leuasset, aut operandi difficultas parem laboribus vtilitatem adferret, certè omnino illis vti præstaret, &c.

Duo itaque carpit in opere nostri Monteregij, & neutrum benè procedit, primo quod difficilè fuerit construere tales numeros, & quod magna construendi difficultas non leuauerit, aut sustulerit difficultatè operandi, magnosque labores reliquerit ijs, qui illos numeros vsurpare vellent. Hoc autem non benè dicitur; nam & alia vtcumque initia, atque rudiores operandi viæ præter deficientiam suos quoque habent labores, tædiaque non multo minora, ita vt qui ascensionum descensionumque doctrinæ non sunt omnino rudes, æquè facilè incedant viæ hanc exquisitam; perficitur enim sumpta præcursoris declinatione, & ascensione recta, & à culmine cœli distantia, per quæ patescit numerus partium, quibus abnuat polus Septentrionalis à circulo positionis, in quo præcursor hæret, & hic est circulus ille, in quo peragitur tota directio perinde, ac si in Horizonte climatis hæreret præcursor: obseruato simul, quod his circulis positionum per medietatem mundi scandentem sumptis non sit aliter vtendum ad habenda tempora ascensionum, quàm finitore ortiuo.

In reliquis verò, qui sumuntur in mundi medietate descendente, sumenda sunt descensionum tempora, perinde vt fieri solet, cum præcursor inuenitur hærens in occiduo finitore, neque inest aliqua alia difficultas. Non est autem æquum de aliorum præceptis ferre iudicium ex potentia intellectus, vel facultatibus eorum, qui eas ignorant, atque vel ob ignauiam, vel animi tarditatem prima rudimenta fideliter non cognoscant. Latior enim huius viæ expositionem hic non adferemus, esset enim frustra & scripti moles augetur multum extra propositum, quia ista planè luculenterque sunt exposita alibi, & ab ipso Regiomontano, cuius traditio si cupiam videatur succinctior, aut sub-

De legitimo Astrologia

tilior, ei fortè consultū fuerit, vt accedat rudiorē illam, & verbosam, atq; ad omne redium vsq; extensam illarum tabularū expositionē Cypriani Leouitij, qui præterea particulares etiā positionū tabulas maximo numero auxit, & hoc præcipuè nomine fit ipsius labor cōmendabilis. Sanè si cui per omnium artium partes, ex quib. hoc Ptolemæi præsens opus componitur, latius digredi vellet, ille & extra propositum scopum nugaretur, & commentandi finem nullum inueniret.

Altera vellicatio est, quod per Montereij numeros operādi facultas non adferat vtilitatem pari pondere tantis laboribus respondentem. Demiror tantum virum talia cogitare potuisse, & ad hæc etiā prodita esse voluisse. Si enim, vt hic astruit Ptolemæus, ista est vnica, & nulla alia via naturalis, quam insequi, & captare oportet, quæ potest in his rebus cogitari maior vtilitas, quā per operationis modos quantumuis arduos ad eam quā proximè accedere. Ipse quoque Ptolemæus hic vituperat, & tanquam perniciosos rejicit operatōnis modos ab hoc scopo deficientes, vnde promptè colligitur eū ingentes vtilitates assignasse reliquis operationibus ad hunc scopum contingendum directis, tantoq; maiores, quanto labor operationis scopū illum propius attigerit. Indecentur ergo iudicantur inuutilia, vel superflua, quæ ratione & experientia & auctoritate Ptolemæi monstrantur esse inutilissima, necessaria, atq; totius artis præcipua capita. Etenim vera & exquisita directio est istius artis, vt benè dixit Hali, pars maxima & quædam perfectio. Ergo verò accuratiorem quoque calculum, quā Montereij descriptiones præstare possint, non extra laudem pono.

Indè minorem de sensu Tychoonis Brahe.

Montereijus enim supponit obliquationem signiferi quadantenus maiorem, quā nostro sæculo sentiat. deinde in ascensionum descensionumque numero primaria scrupula non transcendit, cum tamen additione secundariorum scrupulorum subtiliter limitari possint. Quæ diligentia haud vulgariter faceret ad istius artis gloriam, si loca quoque stellarum similiter exquiri possent, nam scientia ascensionum descensionumque propius accedit ad Geometricam veritatem, quā conuersionum particularium adhuc cognita ab hominibus disciplina.

Sed iam ad verba Ptolemæi reuertentes quæramus causam, ob quæ tempora directionis sumi desiderant in circulo positionis, cui præcursor inhæret. Ptolemæus huius rei rationem reddere volens dicit, quia Aequinoctialia tempora æqualiter transmittantur tum apud Horizontem, tum verò apud Meridianum. Atque hoc quidem verū est & clarum, & ex primis Astronomiz rudimentis satis notum. Sed quā decenter hic allegetur, à Ptolemæo tanquā causā excusans operationem, iuxta præcursoris in genitura situm factam, non est equè clarum, adeoque reconditum, vt adhuc vsque incognitum planè remanserit.

Dico itaq; quod hæc allegatio habeat rationem causæ memoratam

ope-

operationem excusantis, ex eo quod Ptolemæus mox subtexit; népe quia respectu amborum istorum Aequinoctialis scilicet, & meridionalis circularum sumantur locorum similitudines. Quales sunt ista locorum similitudines? quæ nimirum logica consideratione intelliguntur, & sunt illi ipsi positionum circuli, quibus præcursores inhaerent, utq; in imagine nasi simitas, & omnia reliqua archetypi cerni, inueniriq; debent, ita quoque in his locorum similitudinibus, seu positionum circulis inueniri debent omnia quæcumque conueniunt & insunt horizonti & meridionali climatis: alias non posset verè dicere in illis horum amborum inesse similitudines. Est autem conuenientia primum in hoc, quod Aequatoris tempora etiam per memoratos positionum circulos æquabiliter transmittuntur, sicut & de horizonte, & de meridionali climatis dicebamus, & hæc transmissionis æquabilitas omnibus istis circulis æquè stabiliter adest, ac circulis coluris per polos mundi descriptis.

Ac per hos quidem Aequator ideò transit æquabiliter, quod in mutua ipsorum sectione mundus, & Aequator veraciter conuertantur. Illi verò licet mutuatam sectionem faciant non in polo mundano, sed in commissura, vbi Horizon & meridianus climatis coeunt: nihilominus tamen æquabiliter Aequatoris tempora transmittunt perinde ac si mundus vel Aequator circa illas sectiones conuerteretur, vt paulò inferius loquitur Ptolemæus. Hæc transmissionis temporum æquabilitas alijs circulis extra meridionalem climatis sese secantibus non accidit. Hoc igitur est vnum positionis circulorum cum Horizonte & meridiano climatis simile. Adijcio aliud & quidem præcipuum quod spectamus, & est, quod quemadmodum Horizon climatis semper remouetur arcu semidiurno à superno culmine climatis eiusdem; eodem modo etiam vnusquisque de positionum circulis respicit suum meridionalem, à cuius culmine supra extante similiter remouetur semper suo semidiurno arcu. Et qui hoc non considerauerunt, in tenebras ineluctabiles inciderunt, in quibus versantes mirantur, quomodo fiat, vt eum Ptolemæus aperte testetur, naturales directiones in circulis positionum sumi, & tamen numeri iuxta ipsius operandi modum sumpti plurimum distare inueniantur à numeris, qui in positionum circulis capiuntur. Cardanus hic proponit exemplum ex sua genitura deducendo Lunam ad corpus Iouis, & hoc conatur præstare ad imitationem exemplorum, quæ Ptolemæus proposuit, supponitque Lunam in grad. 11. minu. 44. X Iouem verò in gr. 3. 26. & negligendo latitudinem istorum planetarum, ingressus per viam multis, ac satis perplexis supputationibus contentam, vt rupe ipse videre potes, tandè enunciat de sententia Ptolemæi inueniri illius directionis tēp. 35. min. 28. Cumq; recessum habuerit fateri Ptolemæi
requi-

De legitimo Astrologia

requirere numeros temporum per circulum positionis transmissorum: Ideò mox deinde volens explorare, quatenus numerus temporum per talem suam supputationem constitutus conueniret vel discordaret cum numero temporum in circulo positionis sumptorum, capit circulum positionis Lunarem, cui statuit polum septentrionalem abnuere partibus 40. min. 10. in Climate partium 44. min. 20. contempta simul latitudine Lunæ. Et in hoc circulo sic constituto ponit in memorato exemplo inueniri directionis tempora 33. min. 7. & videns ingens exoriri discrimen; tandem concludit dicendo sibi videri hunc per circulos positionum operandi modum non conuenire cum illo Ptolemæi, estque quasi dicat Ptolemæi verbis & circa hanc materiam præceptis ipsam numerorum iuxta leges ab ipso requisitas sumptorum experientiam contradicere.

Ita sanè nobis vbique satis apparet in doctrina directionum conlittuenda languisse istius optimi, & doctissimi, solertissimi que viri studiū iudicium que: ipse contempsit latitudines, ad quas tamen præcipuè respicere, magna que cum diligentia earum habere rationem oportet. In circulo quoque positionis scrupulosè supputato statuit abnutum axis iusto maiorem parte gradus decima, sed & à circulo positionis Lunæ abnuere axim partibus 40. min. 10. (quandoquidem in demonstranda veritate præceptorum nil refert siue re uera in rerum natura cohæreant supputationes, siue aliàs ex arbitrio ponantur) tamen si experiaris & explores calculo numeros, inuenies Iouem ad memoratum positionis circulum conscendere temporibus euidenter paucioribus, quam ipse potuerit. Et ne procul cogaris petere probationes, subiijcio memorati exempli numeros ad minima scrupula vsque exquisitos.

Declinatio Lunæ est par. 7. 10'. 35". Ascensio recta Temporū 343. 8'. 23". Differentia ascensionalis accepta in circulo positionis, cui axis abnuat par. 40. 10'. reperitur Temp. 6. 6'. 4". Vnde Lunæ ascensio obliqua Temp. 349. 14'. 27". Declinatio Iouis est par. 12. 4'. Ascensio recta temp. 31. 12'. differentia ascensionalis temp. 10. 5'. 17". Vnde Iouis obliqua ascensio temp. 20. 1'. 43". à qua illam Lunæ subducentes reliqua faciemus directionis quæsitæ tempora 31. 1'. 16". Ergo tempora, quæ ille in memorato positionis circulo numerauit, excedat nostrum circulum plusquam duobus integris temporibus; illa verò, quam ex sententia Ptolemæi se ponere putabat plusquam temporibus 4 addito triente. Dicit sibi videri, hos operandi modos non conuenire ad vnguem; quasi verò etiam enormiores à veritate defectus excessus que aut tanti, quantos introduxit in tribus illis, quos in medium adfert dirigendi modis, possint aut debeant in arte tollerari. Verus enim & diligens, & exquisitus calculus etiam in scrupulis à vero discrepans inquit

nequit esse : nam si integris partibus errores intercedere parum esse censeamus, quæ erit ars ? aut quomodo fieri poterit, ut directio annu- euentus demonstret? Erunt igitur sic omnia fortuita . Sed quod operatio iuxta veram Ptolemæi mentem, & intentionem, quam exposui- mus, sumpta concordet omnino & scrupulosè conueniat supputatio- nibus mediante circulo positionû initis , demonstrare licet ad oculum illis ipsis numeris , per quos Cardani supputationes modò conuellec- bamus; ipsi quippe cum sint veri, quemadmodum à falso discrepabunt, ita multo magis eosdem conuenire necessarium est veræ Ptolemæi sen- tentiæ cum verum vero semper conueniat ad unguem.

Lunam ponit in circulo, cui polus abnuit par. 40. min. 10. in hoc si- tu reperta est Lunæ ascensionalis differentia temporum 6. 6'. 4". quæ subducentes à circuli quadrante, reliquum facimus Lunæ arcum se- midiurnum temp. 83. 53'. 56". Hunc rursus ab ascensione Luna recta temp. 343. 8'. 33". subducentes, reliqua facimus tempora 259. 14'. 27". quæ debentur medio cælorum culmini, ad quod circulus positionis Lu- naris ita respicit, sicut horizon ad meridionalem climatis, quorû am- borum respectu, ut dixit Ptolemæus, tales accipiuntur similitudines, seu mutæ relationes. Hæc igitur mediæ cæli tempora 259. 14'. 27". sub- duco iam ab ascensione recta Iouis temporum 31. 12'. & remaneant tempora 131. 57'. 33". quibus Iupiter in genitura à dicto medio cæli distat . Sequitur ergo, ut perquiramus, quantum Iupiter distet ab eo- dem illo cælorum medio culmine tunc, cum perfertur ad memoratum circulum positionis Lunarem. Ergo Iouis diurna horaria tempora, quæ quidem sunt tempo. 16. 49. 23". sexies supputantes conficiemus tempora 100. 56'. 17". quibus Iupiter ad circulum positionis Lunare delatus à memorato cæli culmine distat, Distabat autem indidem in primo situ, & ab initio temporibus 131. 57'. 33". Differentia distan- tiarum est tempo. 31. 1'. 16". & hæc sunt illa directionis, quæ quære- bantur tempora, atque totidem etiam ad unguem ascendunt in circu- lo positionis Lunari, interea donec Iupiter ad eum perferatur .

Vides ergo iam horum modorum non tantum in integris partibus, verum etiam in scrupulis secundis, rectè supputatis conuenientiam. Eandem hanc numerorum istorum constantem congruentiam videre est etiam tunc, cum obseruamus, ut par est, planetarum latitudines. Valeant ergo quicumque alios numeros, à numeris, qui positionum circulis competunt, tam enormiter discrepantes, quasi ex mente sen- tentiæque Ptolemæi colligerentur, laudant.

Ex his autem fundamentis, quæ monstrari, licet nobis condere ge- neralem operandi regulam simplicem, firmam, infallibilem, verissimam, & exquisitam, & quæ Ptolemæi intentionem naturalem veraciter ex- primat, & multum à tergo relinquat omnes alios operandi modos,

etiam

De legitimo Astrologia

etiam illos, quos ipsemet Ptol. subiecit & ab his variant. Vterq; enim illorum modorum insignibus à veritate propriaque eius intentione defectibus, excessibusque egregie vitari cernitur. Neque est, quòd hic magistri præsumptionum in feruorem subito efferantur, atque vt est mos imperitorum, præceps antequam quòd trado, plene perspexerint, me ante tempus damnare incipiant ex eo, quòd dicebam operandi modos multifariam abscissibus & defectibus ab ipsiusmet intentionibus vitari. Hoc enim etiam si verum sit, & cum ratione proferatur, tamen verendum est, vt à talibus sciolis tanquam incredibiliter dictum, statim ne proclametur. Nullus enim vnquam sententias iudicum molestiores experimur, quàm vel diabolicorum vel imperitorum rudiumque, de què rebus antequam eas cognoscant sententias effulminantium, vt haud immerito dixerit Comicus, homine imperito nihil quicquam in vita reperiri iniustius: non enim quòd aliquis ignarus falsum esse putat, definit esse verum, vt iam nihil dicatur de reliquis, qui sponte & cum conscientia veritatis calumniatores existunt. Verum his paulò post occurremus bonis & necessarijs rationibus, postquam paucis verbis propositum nostrum operandi modum exposuerimus.

Itaque primo per problema Monteregij nostri vigesimum inueniatur, quantum abnuat axis supra positionis circulum, in quo hæret præcursor seu significator, ad quem sequentes promissores perfecti desiderant.

Secundo deinde in eodem axis sic inuento abnutu sumas ipsius præcursoris, pro viribus exquisito calculo, arcum semidiurnum, & hanc more Astronomico subducas vel adijcias eiusdem præcursoris ascensioni, quæ in sphaera recta sumitur: ac subduces quidem, cum circulus positionis Aphæticus fuerit inuentus in mundi medietate, quæ tempore genituræ scandit: adijcias verò, cum in medietate pilæ reliqua descendente, & sic tibi relinquentur, vel componentur Aequatoris tempora, quæ debentur medio cælorum culmini, ad quòd memoratus præcursoris circulus positionis perinde respicit, sicut in regionis climate Horizon ad meridianum, quemadmodum iam ex verbis, menteque Ptolemæi demonstrauimus. Ita sanè in vniuersum fiet, & intelligetur præcursor hærens in suo horizonte, & eo quidem ortiuo, si circulus eius cadat in medietatem mundi tempore genituræ scandentem. In occiduo verò, si in medietatem reliquam descendantemque, & nunquam extra horizontem, nisi cum fortè præcursor tempore nascendi Regionis meridionalem occupauerit, & tunc his præceptis non opus fuerit, fiuntque & peraguntur veræ directionis facillimè sumptis simpliciter ascensionum temporibus in obuolutione sphaeræ erectæ.

Tertio

Tertiò conuertas te ad locum fequentem, quem promifforem vocant, atque huius quoque fumas tum à dicto medio celorum culmine distantiam, tum verò horaria tempora, & ea quidem femper diurna quàm exquisitiffima & ad fecunda fcorpula vsque fuppitata, quæ ei conueniunt in abutu, quo axem à circulo positionis aphætico abue re iam prius iueneras. Caterum illam distantiam à dicto celi culmine perinde intelligo, ficut Monteregus problemate 19. intelligit fte llæ à Meridionali regionis distantiam, qua à Meridiano ad ftellam itur; aliàs quidem per confequentia; aliàs verò per præcedentia dodecatemoria, quod modo tanquam fatis notum fumimus. Et hanc talem promifforis ab illo culmine distantiam nominamus cum Ptolemæo distantiam eius primam, feu qua ab initio, & in genitura culmen illud pariter, ac circulum positionis Aphæticum refpicit.

Quarò & finaliter, vt habeas inuentam eiusdem fignificatoris fe cundariam quoque à memorato culmine distantiam, quam ipfe in cir culum positionis Aphæticum delatus accipit generaliter, & vniuer faliter horaria fua tempora diurna fexies fuppitata, feu quod idem est in numerum 6. multiplicata (fex enim integris horis in hac fup putatione præcurforum fupponitur à fuo diftare culmine) & habe bis in lucem prolata eius distantiam fecondariam, quam habere intelligitur tunc, cum in circulum positionis Aphæticum ad vnguem incidit.

Hanc igitur fubducas ab illa, idest distantiam fecondariam aufe rens à primaria, & quidem vniuerfaliter & abfque exceptione, fi præ courfor in ortiuo fcaudentis in genitura mundi afcenfionum circulo hæreat, & reliqua tibi facies quæ fitz direktionis veriffima fuppitatio ne conquifita tempora. Quod fi verò circulus positionis Aphæticus ftatuatur in medietate mundi tempore geniturae descendente, & ob id occiduo horizonti proportione refpondeat; tunc vel vice verfa pro mifforis distantiam primariam fubduces à fecondaria, promiffore ni mirum medinæ celi culmen afcendente. Vel vtramque in vnam fum mam conijcies, fi promiffor hæreat in partibus memoratum celi cul men fequentibus, id quod non nifi rarò in vsum vtiliter venire potest, fi quando videlicet direktionis tempora arcum promifforis diurnum excedere debeant.

His indubitata fide peraguntur, & abfoluuntur omnes direktion es, funtque clara & neutiquam finuofis calculationum labyrinthis perplexa, & per quæ, quod maximum est, veriffima & exquisitè valdè limitata fumere licet direktionum tempora fi fis diligens, neque ex doctrina motuum fimul ingerantur quidam defectus.

Aliorum operationes, quas malo fententiæ Ptolemæi intellectu, &

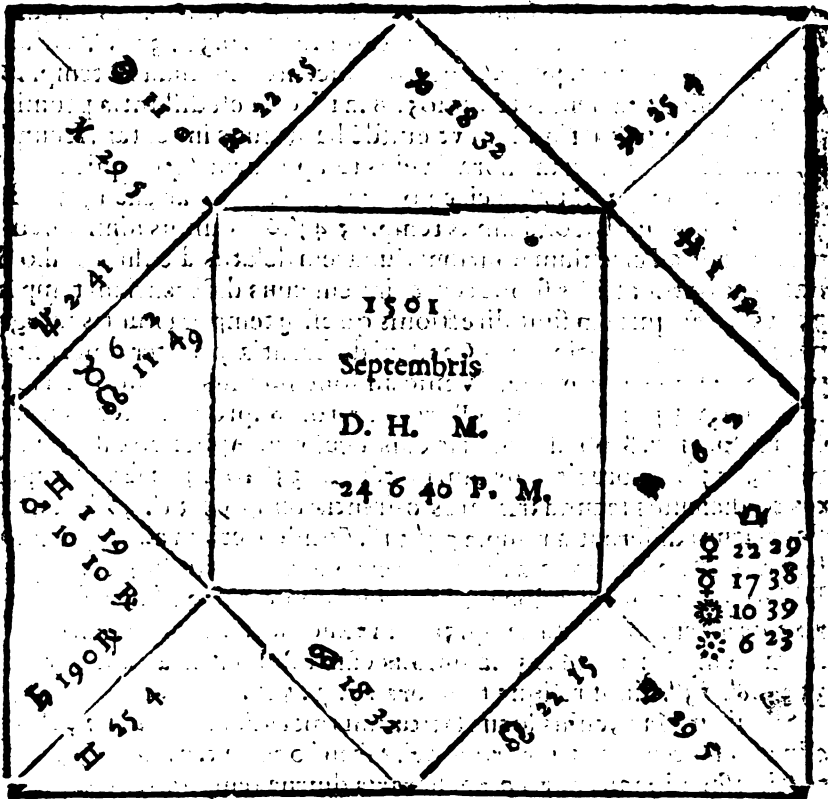
E e ad

De legitimo Astrologia

Ad imitationem operationum eiusdem Ptolemæi protulerunt, multis est videre numerorum impeditas, anfratribus, & ob id minimè claras aut faciles, sicut predicantur, & desunt a similitudine rationum evidentia, quæ suffultas esse astruxerunt. Multas causas firmas, & evidentes esse scribunt, quibus imitantur, & interea nullam proferunt, quæ vel unius pilæ possit valere precium, & quod maximum est Aphætico circulo extra genituræ Cardines cadente, nulla planè diligentia ipsis conferre potest ad nanciscendam, consequendamque promissoris veram in circulo Aphætico positionem, ut clarum sit, eos utrobique & in theorica & in opere harum rerum defacisse quam plurimum.

Ut verò Ptolemæus suos operandi modos, quibus promissorum sequentium ad circulos Aphætarum præcedentium defationes quadatenus exponi putabat, propositis exemplis illustrabat; ita & nos iam in hoc ipsum imitando faciemus, ac de significatore horoscopæ, vel culminantis, vel occidente ad ynguem in genitura nullo modo proferemus exempla, ut de re ex se satis manifesta, & in contextu & alibi sufficienter declarata. Extra quoque hos Cardines loco Aphætico cadente, cum memorata nostra ratio reperiat esse simplicissima, neque sit in vulgatam casuum multitudinem distracta, & horarijs quoque promissorum temporibus solum diurnis contentetur, & denique circulus Aphæticus semper intelligatur esse vel ortivus, vel occidens finiens; idcirco suffecerit duo potissimum genera casuum exemplis declarasse, quorum alterum sit de Aphætico circulo in genitura reposito in medietate mundi scandente; alterum verò in descendente. Ut autem exemplis non fictis, sed in rerum natura coherentibus. Proposito autem casu declarando sumemus circulum positionis Lunarem, qui in gen. Cardani reperitur in medietate mundi scandente, & ad eum deducemus, ut & ipse fecit, primò diametrum Solis, inde verò corpora Iouis, Martis, & Saturni. Et ut res sit illustrior adijcio simul hic integrum eius genesim, & loca planetarum, pro ut ea monstrantur per numeros Prutenicos, quibus utemur. Domos quoque disiunximus per gemmata horaria ascendentis tempora in abnutu axis par. 44. 30. ut ipse fieri voluit, ut Lunam sibi ad Aphæticum circulum extolleret, cur tamē nos non credimus.

390. 4.

Luna habet latitudinem meridionalem scandentem par. 4.22'. & de-
 clinatio eius est par. 21.29' meridiana, & ascensio eius recta temp. 344.
 9'. 25". in supputatione exquisita, & circulus positionis, cui inheret, est
 ille, cui axis abnuat par. 41.25'. Differentiam tantam monstrat, & Carda-
 ni supputationis fecit latitudinem Lunæ à nobis obseruatam, & ab illo con-
 tempta. Porrò in hoc circulo positionis facit Luna differentiam ascen-
 sionalem temp. 10.19'. 8". quæ deducta à quadrante circuli reliquæ fa-
 cit Lunæ arcum semidiurnum temp. 79.40'. 52". quæ rursus subducimus
 ab ascensione Lunæ recta tempo. 344. 9'. 25". ut reliquæ faciunt
 tempora 164. 28'. 33". quæ debentur medio celi culmini, ad quod cir-

Ecce 3 calus

De legitimo Astrologia

Solus positionis lunaris relatus proportionem respondet Horizonti ad meridionalem in regione relato, id quod semper & omni in initio operationis constituendum est. Quo constituto promissores, qui sequuntur, facile fuerit, quotquot volueris ad eundem circulum Apheticum perducere, præsumptis ipsorum horarijs temporibus diurnis. Aspicimus primū radium oppositum Solis, qui cadit in gr. 10. 38'. 37''. V cuius ascensio recta temp. 9. 46'. 54". a qua subducentes culminatam temp. 264. 28'. 13". reliqua faciemus temp. 105. 18'. 21". quæ est distantia promissoris à culmine primaria. Iam ut eiusdem habeamus inuentam secundariam quoque distantiam, horaria eius temp. diurna (quæ quidē declinatio eius par. 4. 14'. 46". in circulo Aphetico monstrat esse 15. 37'. 11". sexies supputantes, conficimus temp. 93. 43'. 6". quibus nimirum diameter Solis ad circulum positionis lunarem delatus à culmine illo distat. Hac igitur ab illis subducentes inueniemus differentiam temp. 11. 35'. 15". quæ quidem sunt directionis quæsitæ tempora multis integris partibus à supputationibus Cardani differentia propter obseruatam præcipuè Lunæ latitudinē. Venio ad Iouem, cuius latitudo meridionalis par. 1. 54'. & declinatio Borea par. 10. 38'. proximè, & ascensio recta temp. 31. 8'. & ob id primaria eius à culmine Aphetico distantia temp. 126. 39'. 27". & horaria eius diurna temp. 26. 35'. 16". quæ sexies augentes conficimus secundariæ eius distantia temp. 99. 31'. 36". ut sit distantiarum differentia temp. 27. 7'. 51". Totidem etiam ad Vnguem conficimus per ascensionum tempora in circulo positionis lunari sumpta. Differentia enim ascensionalis Iouis est temp. 9. 31'. 35". quæ subducta ab eius ascensione recta temp. 31. 8'. relinquunt ascensionis in circulo lunari tempora 21. 36'. 25". à quibus cum subducitur ascensio ☉ temp. 354. 28'. 13". fiunt reliqua tempora 27. 7'. 51".

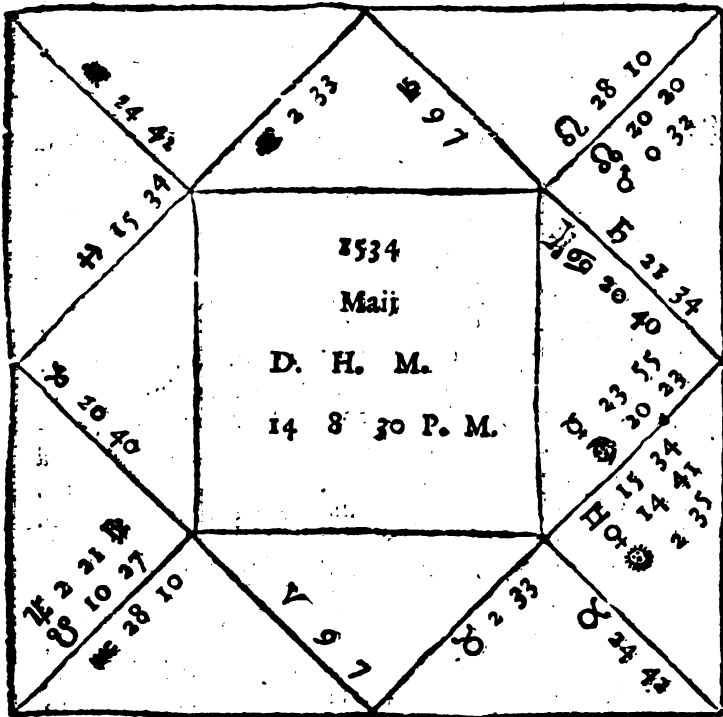
Sequitur Mars, cuius locus latitudinis meridionalis par. 1. 24'. & declinatio septentrionalis par. 20. 43'. Ascensio recta temp. 69. 26'. differentia ascensionalis par. 19. 29'. horaria diurna temp. 18. 14'. 50". primaria à culmine distantia partium 164. 47'. 27". at secundariā eius indidem conficimus, diurna eius horaria temp. 18. 14'. 50". sexies augentes, ut fiat temp. 109. 29'. quæ ab illa primaria subducentes reliqua facimus quæsitæ directionis temp. 55. 28'. 27". Sic Saturni latitudo est partium 2. 15'. meridionalis, & declinatio par. 20. 47'. Borea, & recta ascensio temp. 78. 14'. Differentia ascensionalis temp. 19. 33'. & horaria diurna temp. 28. 15'. 30". primaria à culmine distantia temp. 173. 45'. 27". At secundam eius indidem distantiam conficimus, diurna eius tempora 78. 15'. 30". rursus sexies supputantes, ut exeant tempo. 109. 29'. Differentia distantiarum monstrat quæsitæ directionis tempora 64. 12'. 17". Qui numeri licet veri sint, tamen variant ab illis, quos posuit Cardanus interuallis insanis, & ad vigesimam partem totius celi accedea-

accedea-

accidentibus, ut ex collatione est videre. Quid igitur hoc est aliud, quam ut dici consuevit, toto aberrare celo?

Adferamus iam exemplum de Aphetico positionis circulo cadente in medietatem mundi, quæ genituram descendit, & hoc sumemus clarissimum ex Cardani primogeniti genitura, quam ab initio huius commentii posuimus simul monstrando, quod Mercurius lustrans domum septimam propè occasum esset Aphata: occisor autem corpus Saturni lustrantis Cancrum in octava.

188. 22

Latitudes

♈	0	26	M.	A.
♉	0	6	S.	D.
♊	0	51	S.	D.
♋	2	17	S.	A.
♌	1	52	S.	A.
♍	3	50	M.	A.

Siquidem (ait Naiboda in illo loco) Mercurius hic & loco præstat, & efficitur utriusque sectæ locorum potentissimus dominus, ipse enim est angularis, & in suo carpento dignificatus, & cum Luna iunctus, & præter hæc etiam in Solis & Lunæ & conjunctionis luminarium antegressæ locis carpentum obtinens, & ab exortu Vespertino directus & in maxima à Sole elongatione, non potentia saltem, sed re ipsa post Solis occasum lucens: itaque & ob eam causam merebatur de Ptolemæi sententia, ut ipsi vitæ sustinendæ tribueretur dignitas. Est itaque, ipse, Mercur-

De legitimo Astrologia

Mercurij declinatio inuenta par. 25. 11'. addito semisse Borea. Vnde areus eius semidiurnus temp. 116. 14'. qui ad eiusdem Mercurij ascensionem rectam temp. 83. 17'. adiectus facit tempora 199. 31'. quæ debentur medio celorum culmini, quod circulus positionis Aphæticus Mercurij perinde respicit, sicut Horizon occidentis ad Meridionalem in ipsamet genitura. Ab hoc ascensionem rectam Saturni temp. 113. 13' 30". subducendo reliquam facimus primariam Saturni & culmine distantiam temp. 86. 17'. addito dodrante, unde verò horaria Saturni tempora diurna 18. 35'. 5". sexies augentes conficiemus secundariæ distantiam tempora 111. 30'. 30". à quibus primariam distantiam subducentes, reliqua facimus quæ sitæ directionis tempora 25. 12'. addito dodrante, hoc est temp. 25. additis scrupulis primis 13. proximè: quæ admodum & supra in circulo positionis Mercurij Aphætico supputabantur.

Tam vt omnis explicetur varietas, adiiciemus hic in eadem genitura sinistrum Saturni quadrantem, quæ cadit intra culmen in gra. 21. 34'. ☾. ad culus aduentum quamuis prorogata non sit, neque extendi debuerit vita: tamen ad complendum & illustrandum præceptum satisfacit. Declinatio eius est par. 8. 25'. meridionalis. Ascensio recta temp. 199. 55'. à quibus in hoc casu oportet subducere culminis ascensionem rectam temp. 199. 31'. quo facto relinquetur memoria Saturni quadraturæ à culmine primaria distantia temp. 0. 24'. duntaxat. Porrò secundariam eiusdem distantiam conficiemus horaria ipsius diurna tempora 13. 40'. sexies augendo, vt fiant temp. 82. ad vnguem, quibus quadratura Saturni ad circulum Mercurij Aphæticum perlata à culmine distat secundariò. Distabat autem indidem primario scr. 24. Ergo has distantias componentes conficiemus quæ sitæ directionis temp. 82. 24'. & sic in alijs omnibus.

Neque modo adferam exempla plura cum dicta & ad Ptolemæi intentionem assequendam, & ad nostram expositionem intelligendam intelligere volentibus sufficiant. Sed dices, quomodo fieri potest per ea, quæ adhuc sunt dicta veram intentionem & genuinam Ptolemæi sententiam demonstrari, cum ex ipsius exemplis manifestum sit apud omnes, quod locorum dirigendorum faciat comparationem ad celi in ipsa genitura sumptum culmen, non autem sicut nos hactenus fecimus, ad celi medium, à quo Aphæticus positionis circulus areu semidiurno distat. Qui Ptolemæum non intelligunt nisi ex cortice, seu sic arguendo magnam se rem nobis & inexplicabilem obijcere putant, his ita iam occurrendum est, non obstante eo, quo ab hac longa commentatione ad sequentia esset succedendi animus. Ingens est discrimen inter ea, quæ contemplamur, & ea, quibus quæ contemplati sumus, actionibus operum exprimere conamur. Sic Sagittarij omnes bene

nè intelligunt, scopum esse contingendum ad vnguem si fieri possit, quem tamen paucissimos attingere, plurimos vero hinc inde circa ipsum aliosque plus alijs, minusque aberrare videas. Et omnes Medici satis sciunt, & intelligunt si meatus vesicæ obturentur à calculo, hanc esse tamquam causam morbi præsentem auferendam: sed ad hunc finem non vnicam solum incedunt viam, neque omnes æquè propè attingunt: ferociores per incisionem non sine maximo vitæ periculo se breuiter expediunt: mitiores imminutum, contritumque per vrinam eijcere conantur. Iam si contere nequeant, transponendum esse consulunt; & dissoluentiam alij exolunt partem magnam, vel paruam, alij totum quidem, sed qui eiectus relinquit à tergo radicalem, ex qua promptè renascatur. Hi omnes vnum petunt scopum, sed quem plenè non assquantur: optimi enim artificis officium sic fuerit. Totum contritum ita prolicere, vt & inconspicua illa intus delitescencia femina simul tollantur, nec quioquam radicem remaneat, ex quibus rursus enasci possit: Cape huius rei aliud fortè adhuc rudijs exemplum ab ijs, qui circa circuli mensuram laborant; his omnibus vnicum est fundamentum propositum, nempe vt ex dato circulo magnitudinem lineæ circumcurrentis definiant: sed in operibus plurimum inter se differunt. Viatores & id genus rudijs artifices, seu opifices diametrum ter sumendo circumcurrentis longitudinem se constituere dicunt; sed si propius aspicias, facile cernes necessarium esse hoc ab ipsa veritate deficere sexies tanto quanto hexagoni circulo inscripti latus deficit à sinuosa, cui subtenditur. Geographi & Physici propius accedunt ad limam, longitudini tres dimetientes parenti partem vnam diametri septenam adijciendo, vt circumcurrentis ad dimetientem ratio euadat non multiplex, sed tripla lesquiseptima, quæ ipsa quoque quadantenus veritatè transcendit: Nam ratio circumcurrentis ad diametrum minor est, quàm 220. ad 70. & tamen proximè maior quàm 223. ad 71. inter quas media ratio reperitur esse, vt partes 3. 8'. 30". 42". Admonendum tamen, quod partes minutas non nisi decies millesimas contempsi: nam huius rationis medium simpliciter enunciare, vel sumere non est concessum hominibus. Qui ergo longitudini tres dimetientes parenti partes sexagesimas, seu vt vulgo loquuntur min. 8'. 30". 42". adijciunt, vt faciunt accuratiores Astronomi, ij præ omnibus alijs operatoribus lineæ circumcurrentis extensam, limitatamque magnitudinem definiunt.

Ex his, quæ commemoro satis patet, quàm multipliciter opificum operationes variant ab eo fundamento, quod mente concipitur; non enim omnia, quæ mens subtiliter concipit, statim & semper in operibus artis exprimere possunt homines, & quandoque etiam si possint, tamen tales operationes vitandorum laborum & effugiendarum difficultatum immensarum gratia declinant. Id quod Ptolemæo quoque

his

De legitimo Astrologia

his accidisse est manifestum, ipse enim hic in sua Theoria vnum dicit esse fundamentum, & vnicam esse solum rationem dirigendi naturalem, qua sumantur Aequatoris tempora per circulum positionis Aphæticum raris per transmissa, donec locus sequens ad circulum illum positionis Aphæticum perferatur ad vnguem: postea verò quæ sic mente conceperat, & verissima naturaliaque & vnica esse pronunciauerat, in operationibus numerorum exponere volens non reperitur eâ assequi, nisi ex interuallo valdè longo, fereque ita sicut viatores circumcurrentis extensæ mensuram ruditer accipiunt, pro circulis positionum Aphæticis & horum horarijs temporibus culminibusque Horizontes & meridionales & horaria tempora regionum vsurpando. Certa sunt hæc, quæ refero, & clariora iam facta, quam vt amplius in controuersiam vocari debeant, & ex se etiam non erant ita cooperta, vt si mentes appouissent, non debuerint agnosci ab ijs, qui præsentis loci obscuritatem eleuarunt; atque de hæc directionum materia verè iudicare volentes, magna cum iactura artis sic expositam prodiderunt, quasi modis operandi, quos Ptolemæus hic delegit, atque exemplis numerorū illustrauit, veraciter, & ad vnguem exprimeretur illa dirigendi via, quam per contemplationem inuenerat esse naturalem, & solum vnicam, & non plures. Aliæ verò operationes, quales in circulis positionū Aphæticis sumuntur, & quales hæcenus exposuimus, ab illa via naturali vnica, & ab intentione Ptolemæi deficerent. Quod iudicium æquè peruersum dicere licebat, ac si qui iudicarent circuli diametrum in sua circumferentia verè ter inueniri, non autem ter additis eius minutis partibus 8'. 30". 42"". vt paulò ante hanc mensuram exquiri dicebamus. Quapropter per enactiosim iudicia ipsorum inuertendo ad vnguem rectè iudicabis, vt enim viatores dimetientem ter sumendo nõ constituunt ad vnguem, sed ruditer & ἄπλῶς, hoc est cum quadam defectus differentia, ab accuratioribus harum rerum dimensionibus nequam contemnenda, circumcurrentis lineæ in directum extensam longitudinem; ita & præsentis Ptolemæi operationes, quibus hominibus accessum ad vnicam illam naturalem viam monstrabat, ad propriam eius intentionem nunquam ad vnguem, semper ἄπλῶς, & cum excessu, & defectu quodam ab accuratioribus minimè contemnendo, accedunt, excepto situ significatoris in Horizonte, vel meridionali climatis. Et rursus sicut illi, qui dimetientem ter sumptum augment eius partibus minutis 8'. 30". 42"". constituunt circumcurrentis extensæ magnitudinem omnino pro viribus humanis exquisitam, excluso omni non tantum patente, verum etiam omni alio errore, quem sensus aliquis percipere possit; ita & opera illa mediantibus positionum circulis Aphæticis peracta taliter, quemadmodum in tabulis directionum Mōteregij præcipitur, vel etiam qualiter nos in præsentis commento adimita-

imitationem Ptolemei modorū exposuimus pro viribus naturalibus, adimplent Ptolemæi naturalem & vnicam illam intentionem, excluso penitus omni errore non solum ad paruitatem contemnendo, sed & omni alio, qui sensu notari possit, si vt dixi, diligens in opere fueris, atque loca, deuiationes, & declinationes siderum exquisitè sumpta, constitutaque habere possis, id quod ob motuum doctrinæ imperfectionem quādam est valdè arduum, & ob hanc causam operibus quantumuis accuratis plerumque erroris quippiam intercedere, & ammisseri est necessarium. Vterque etiam & Monteregij, & quem, hic proposui operandi modus non tantum vnicam & naturalem Ptolemæi viam, intentionemque expriment ad vnguem; verum etiam prorsus inter se conueniunt, vt par est: fieri enim non potest, vt quæ veræ sunt inter se aliqua parte discordent. At operationes, quarum duas in hoc capite posuit Ptolemæus haud obscure inter se quoque discrepare reperiuntur, vt patebit. Vnde nil mirum eas dissentire à vera illa & vnica naturali que via, quam contemplatione conceptam enunciauerat. Nam quæ qualitercunque praua sunt, non possunt conuenire veritati, neque inter se nisi per accidens. Neque verò est, quod mihi obiiciatur, dextraxisse me quippiam hic Ptolemæo, quasi ipse planè ignorauerit operationes, quibus suæ intentionis exprimeretur verè speculatio. Hoc ego non dico, vnde nec aliquo iure mihi poterit obijci. Cæcum & amentem conuenit esse si quis putet eum, qui Almaiæstum condere potuit, circulos positionum Apheticos sumere non potuisse: dico tamen, Ptolemæum non habuisse in promptu rationes aliquas paratas & tales, quibus tolerabili hominum labore incederetur ad exquisitam sapius memoratæ contemplationis formam vnicam, naturalemque. Non enim parua res est, aut cuiusuis potentia sumere positionis circulum Apheticum, si descriptionibus particularibus huic operi subseruientibus careat. Itaque & ob eam causam, cum Ptolemæus non haberet in promptu vias expeditas, & per quas mediocriter eruditis, & laboribus non planè intolerabilibus incedere liceret ad id, quod exquirebat, omissis arduarum supputationum scopulis tamquam ob industriæ, laborumque immensitatem insuperabilibus, proposuit hic operandi vias duas, quibus homines ad memoratam vnicam illam & naturalem incederent viam, & quidem si non ad vnguem scopum attingendo, at saltè facili itinere, & laboribus tolerabilibus ad veritatem probabiliter contendendo; si ille habuisset, sicut nos habemus, in promptu descriptiones numerorū particularim digestas & expositas, per quas circuli positionum Aphetici semper & vbique locorum facillè patefcunt, proculdubio modos suarum operationum non aliter formatos proposuisset, quam nos modo exposuimus: aut certè dixisset, vsurpandam, ineundamque es-

De legitimo Astrologia

ferationem talem ; qualem Monteregus exposuit . Vnde perpetuum hic laudem, memoriamq̄ ue meretur Ioannes Regiomontanus, qui primus talium positionum edidit descriptiones tum generales tum verò particulares . Quin nec aspernandus fuerit labor Cypriani Leouitij, qui ex generalibus particularia decerpendo has descriptiones auxit plurimum .

Ex his, quæ commemorauit benè intelligitur ab omnibus, qui intelligere volunt, & non sunt rixosi, quomodo acciderit, vt operationes Ptolemæi ab ipsius propria Theoria notabiliter distare percipiantur. Atque hætenus de dirigendi modis exquisitis ad intentionem Ptolemæi veram, quam vnicam solum & naturalem inuenit planè sufficienterque exprimendam aptis dicta sufficiant. Iamque nihil ferè in hoc contextu restare video, quod non sit declaratū luculenter. Quod enim finaliter dicit, vnumquodque de temporibus probabili ratione valere annum vnum, id superiore, & in ordine decimo capite. De his, qui non nutriuntur, exposuimus ; quare eò recurre, neque enim decebat, vt semel prolixè dicta per tautologiam superplenam in longum producerentur .

Ptolemæi textus .

Quapropter si apud finitorem Orientalem hæreat vitæ sustentatiuus, & præcedens locus, conuenit vt accipiamus ascensionum tempora, quæ concernunt partes vsque ad occurrationis locum supputatas . Tot enim tempora de Aequinoctiali postquam efferuntur, anæreta, seu intersector in Aphetæ, aut vitæ sustentatiui locū transponitur . Si verò apud Meridionalem circulum reperiatur, tunc in obuolutione spheræ rectæ sumemus ascensiones quantis nimirum quodlibet segmentum meridionalem transit. Si denique apud finitorem occiduum fuerit, quantis portionum intercapedinis quolibet descendit, hoc est quantis oppositæ illis ascendunt. At si præcedens locus in triū memoratorū limitū nullo, sed in cœli stationibus interiectis declinetur, tunc non amplius à dictis ascensionū descensionumve, aut cœli mediationū temporibus, sequentia loca ad eadem met, seu similia cum præcedentibus deportabuntur, sed potius à differentibus: ac similis quidem & idem locus est ille, qui similem æque ad easdem partes habet situm comparatione Horizontis æque ac Meridionalis circulorum, illud verò quàm proximè contin-

git

git ijs, quæcunque inhærent vni alicui de hemicyclis per communes finitoris & meridionalis sectiones descriptis, quorum singuli in eodemmet positionis habitu faciunt quàm proximè horam æqualem perinde ac si circa memoratas interfectiones circumuolueretur. Sanè & Horizon & meridionalis in eodem positionis habitu prætereuntur, verùm tempora, cum quibus signifer transit vtrobi- que conficiuntur inæqualia. Ad eundem modum etiam in aliarum abscensionum positionibus, fiunt transitus per tempora, quæ illis quoque sint inæqualia.

Naioda Commentarius.

Hic contextus deducitur ex præcedente, estq; partim ex se clarus, maiore verò ex parte per ea, quibus præcedentem textum exposuimus, satis apertus. Dixerat vnicam & naturalem esse dirigendi viam, per quam nimirum sumuntur Aequatoris tempora, quæ interea dum locus sequens ad locum præcursoris hærentis in Horizonte, vel in meridionali climatis, vel in aliquo alio positionis circulo deportatur, transmittuntur: idque siue per ascensiones præcursore tenente medietatem mundi in genitura scandentem: seu per descensiones, si præcursor in medietate descendente versetur.

Itaque & ob eam causam iam subsequendo intentionem in specie concludit, & astruit ex memorata directionis definitione sequi, si præcursor sit in Horizonte ortiuo, vel occiduo genituræ, tempora directionis exquisitè definiri per ascensiones, vel descensiones climatis, & similiter per cæli mediationes, seu per ascensiones rectas, vt loquuntur, si præcursor culmen genituræ teneat. At si præcursor horum genituræ cardinum nullum habeat, atque in cæli stationibus, quæ genituræ centris interiiciuntur, detineatur, tum loca promissorum sequentia perferuntur ad eademet, seu similia cum locis præcursorum non amplius per tempora Aequatoris in climata ascendentiæ, descendentiæve, vel cælum mediatiæ, sed potius per tempora Aequatoris alia, quæ ab his plurimùm differant, & insinuat tempora in circulo positionis aphetico transmissa: Nam hæc, vt patuit, multum differunt ab illis, nam signiferi gradus non transmittuntur æqualibus temporibus per Horizontem genituræ, & per culmen eiusdem, & rursus ab horum vtrisque distantibus temporibus transeunt per positionis circularum quemlibet, quos facit nominibus similiarum locorum insignes. Et ne de ipsius intentione sententiæque ambigeremus, aut de locutionis obscuritate iure quæri possimus, ipse more Geometricorum quasi definiendo exponit, quid

De legitimo Astrologia

per similitudines locorum in hac disciplina veit intelligi : similis, inquit, & idem valens est ille, qui similem atque ad eandem partes habet situm tam respectu Horizontis, quam meridionalis genituræ.

Mentem verò te decet hic apponere, vt ad interna sermonis Ptolemei penetres, neque semper in cortice verborum versari deprehendaris.

Omnes coluri, seu circuli per mudi polos descripti sunt inter se vbiq; similes, sed interim non vbiq; pariter inter se disiunguntur : sed maximè plurimumq; in media tumentis globi altitudine, per quam circulus Aequinoctialis incedit, reliquorum hinc inde in ipsis abscedentium locorum quanto magis deijciuntur, descenduntque ad polos, tanto minus etiam disiunguntur, & distant : semper tamen vnam, & eandem similitudinem seu qualitatem custodiendo.

Nam ad permutatam figurarum, situumq; quantitatem non est necessarium permutari qualitatem, vt quidam pœeriliter imaginantur : veluti exempli gratia, coluri solstitiorum Aequinoctiorumque non minus disiunguntur quadrante propè polos, quam in media tumentis globi altitudine, licet interea quadrantes valdè paruos esse conueniat respectu eorum, qui medium pilæ tenentem tumorem præcingunt.

Eodem modo capiuntur in circulis positionum similitudines, quas faciunt siue ad Horizontem genituræ siue etiam ad proprium culmen, aut denique alios circulos per horizontis & meridiani commissuras descriptos comparentur. Ita fit & efficitur, vt stella siue in Brumali, siue in Aequinoctiali, siue in Aestiuiali, siue etiam inde longius in Septentrionem recedente ortu Horizontem conscendens, semper in simili eodemq; quadrantis habitu concernat circulum meridionalem, quamuis interea quadrantes ad Aequinoctialem omnium maximos esse contingat, quique longè superent magnitudine quadrantes per ortum brumalem, æstiualemq; incedentes : & hi rursus excedunt reliquos magis ad horizontis & meridionalis commissuras deiectos. Id verò de horizonte ad meridionalem comparato dictum, similiter intelligitur de quolibet circulo positionis alio tam ad meridionalem, quam ad horizontem comparato ; Nam & hi semper in eodem qualitatis habitu disiunguntur, licet plus distare eos ad ortum Aequinoctialem, tanto verò minus quanto propius ad horizontis cum meridionali commissuras accesserint, sit necessarium. Hic si tu me satis intellexisti, non amplius ignorare poteris, quid proprie nominet Ptolemæus eundem, & similem stellæ locum, qui videlicet cum aliquo alio in vnum, eundemq; circulum positionis cadit. Verbi gratia teneat præcursor Horizontem apud exortum Aequinoctialem, idq; siue in ortu Aequinoctiali, siue in Brumali, siue Aestiuiali, siue adhuc
magis

magis ad mutuas horizontis cum meridionali sectiones deiecto, tunc semper locus sequens dicitur habere locum eundem, vel locum similem cum præcurfore, quæ similitudo intelligitur respectu meridionalis circuli: nam ut dixi, meridionalis & horizon ubique similiter disiunguntur, licet per medium tumorem incedens disiunctio longè maior sit, & excedat disiunctiones, quæ hinc inde ad illorum circulorum commissuras succedunt.

Similiter iudica de idempnitrate & similitudine istorum locorum in aliquem positionis circulum incidentium: nam & circuli positionis ad meridianum, vel etiam ad horizontem regionis comparati ubique similem habitum custodiunt, tam in media tuberositate, quam prope istorum circulorum commissuras. Sed quare dixit Ptolemæus, hunc similem situm considerari ad easdem partes? Dico quod per easdem partes intelligit, mundi medietatem scandentem vel descendantem, sunt enim duo genera positionis circulorum, & qui intelliguntur in parte mundi ascendente aliter respiciunt ad horizontem, meridionalémque, quam reliqui medietatem mundi in genitura descendantem intexentes. Hæc est similitudo locorum circulis positionum hoc loco assignata per Ptolemæum, & potest dici in ordine tertia, si annumeres alias duas similitudines, quas eis supra assignabamus. Hæc, quam ruditer memoravi, est ipsa Ptolemæi intentio, licet ipsius modus dicendi, concludendique sit alius, atque in extremo acutus.

Ipsè enim primò similem & eundem locum introduxit, & dixit esse eum, qui vel horizonti, vel meridionali climatis, & ad easdem partes, hoc est in mundi medietate quæ in genitura scandit ad ortium, in descendente verò ad occiduum horizontem comparatus, semper eandem, similemque habitudinem custodit: postea verò hic quasi subsumendo attexuit, quod hoc proximè contingat circulis positionum. Estque locutio talis perinde ac si dicas, animal rationale est bipes implume, incedens, erecto capite, & hæc omnia proximè inueniri, cernique in homine.

Ad eundem modum ipse similis inquit locus est, qui vel horizonti ortiuo in medietate scandente, vel occiduo in medietate descendente: aut etiam meridionali climatis comparatus, semper & ubique tam in medio tumore, quam in stricturis inde descendantibus, similem tutabitur habitum, id verò quam proximè contingit circulis positionum.

Etenim horum descriptio vera continetur illis verbis, quando dicit illud quam proximè contingere ijs locis, quicunq; inhaerent vni alicui de hemicyclis per meridionalis & horizontis commissuras incedentibus. estque quasi definitionem horum circulorum loco ipsorummet positionis circulorum posuisset, & addit, quod horum circulorum singuli in eodem-

met po-

De legitimo Astrologo

met positionis habitu faciunt quàm proximè horam æqualem, hoc est istorum circulorum positionis quilibet, & in sui parte qualibet siue eum per medium verticalis tumorem, siue per stricuras ad horizontis & Meridionalis commissurarum extrema secedere, vel deijci intelligas, semper facit horam æqualem, seu parem temporis tum ab horizonte, tum verò à meridionali climatis distantiam, perinde ac si mundus in horizontis & meridionalis còuerteretur interfectionibus. Quod tamen ita non est; reuoluitur enim re vera mundus in Aequatoris polis, per quos si cogites designari duodecim, verbi gratia coluros, quos in specie horarum distinctores nominare licet, quia videlicet ab illis non tantum ipse Aequator, verum etiam omnes ei æquidistantes circuli paralleli secernantur, in spatia vigintiquatuor horarum æqualium: fiet sibi liquidum, spatia illa horarum in circulo Aequatore patere latissimè, stricissimæ verò sentire prope mundi polos, & tamen facere horam æqualem, hoc est non differre magnitudine temporis, & paribus omnino & ad vnguem partibus temporis reuolui eò maximè quod æquator licet sit parallelorum illorum maximus, non tamen ob id longiore tempore circumducatur, aut periodum absoluat, quàm aliquis parallelorum minimus illorum, non tamen ob id longiore tempore circumit, quàm magnorum reliqui, qui ad mediam tumentis mundi altitudinem dilatantur. Omnium enim istorum arcus similes æqualem faciunt horam, parique mora temporis voluuntur, quamuis interea necessarium sit motu mundi quotidiano, ad quem omnes æquidistantes pariter circumeunt, reuoluunturque ipsum Aequinoctialem omnium validissima, concitatissimaque agitatione affici; reliquos verò parallelos ab Aequatoris amplitudine vastissima deficientes tanto vehili languidius, quanto à media tumentis globi sublimitate magis ad humilitatem polorum deijciuntur, propterea quod æqualibus temporum spatijs circumæctorum ea, quæ ampliorem ambitum conficiunt, ocyus ferri conueniat, quàm quæ minores desornant circumferétias. Hanc similitudinem locorum, quam Aequatoris & parallelorum eius arcus, licet plurimum distantes magnitudine, tamen constanter inter se similes faciunt in coluris seu horarum distinctoribus, vt tibi ià quasi oculariter demonstrauius; si similiter cogites effici fierique in circulis positionum, idque per ipsum maximum communiter nominatum verticalem, meridionalemque erectum orthogonaliter, & per huius æquidistantes, qui hinc inde ad humilitatem Horizontis meridionalisque commissurarum descendentes magis magisque contrahuntur, tunc ad vnguem præsentium Ptolemæi verborum sententiam veram nancisceris. Nam memorati verticalis, & huius æquidistantium circulorum minorum portiones, quæ à circulis portionum intercipiuntur, quamuis magnitudine quasi in vniuersum distare possint; tamen constanter

stanter inter se custodiunt vnam similitudinem, horamque æqualem faciunt, seu quod idem est circulos positionum, quibus interijciuntur, inter se vbique distare paribus temporum moris omnes æquè demonstrant perinde ac si mundus conuerteretur in communibus horizon- tis & meridionalis intercessionibus, vel perinde sicut monstrabamus accidere coluris seu horarum distinctioribus per Aequatorem, & hu- jus parallelolos, circa quorum polos conuertitur mundus. Hoc enim idè valet & vtrumque insinuat Ptolemæus.

In Augustano exemplari legitur *ἡ ἕκαστη κατὰ τὴν ὀψιδίαν ἴσῳ ἴσῳ ἔγγε- στα καὶ ἰσῳὶ ὄραν ποιεῖ*, idest quorum quilibet in eodem positionis habitu facit horam temporalem quàm proximè æqualem, & certè uoculam *καὶ ἰσῳὶ* non ab re quis diceret omissam fuisse in vulgatis exemplaribus neque enim planè vacat ratione: Nam circulis positionum propriè conuenit dilungi horis temporalibus, sicut coluris peculiari quadam ratione competit distingui horis. Aequatoris æqualibus. Verbi gra- tia coluri quadrante distantes semper & vbique distinguuntur sex ho- ris Aequinoctialibus, non autem temporalibus. Et vice versa horizon & meridionalis culminans semper, & vbique, & in omni parte dissidèt sex horis temporalibus, non autem Aequinoctialibus. Neque est in climate videre horum generum conuenientiam, nisi tunc, cum signi- feri puncta Aequinoctialia seu Arietis & libræ capita horizontem oc- cupauerint. Nam in sphaera erecta nunquam reperitur aliqua hora- rum Aequinoctialium & temporalium differentia. Sed absque memo- rata uocula benè stat, & procedit sententia Ptolemæi, sicut est opposi- tum. Nam si horizontem cogitatione super axe, quem præstat mu- tua istorum circularum, externorum sectio, conuertendo ad Meridio- nalem admoueas, accidet & eueniet istis circulis *ἀδρῶς*, hoc est simul concretio, seu coalescentia, neque ipsorum aliquæ partes concrescen- do præcedent concretionem vniuersorum, & antequam omninò & in vniuersum coalescant, coincidentque semper & vbique, & omnes ip- sorum partes disjungentur hora, seu mora temporis equali: neque in- tererit multum vtrum horis æqualibus, an verò temporalibus eâ me- tiamur, vt sit consentaneum Ptolemæum simpliciter scripsisse, memo- ratorum circularum singulos facere horam æqualem, & idè omisisse voces temporalis vel Aequinoctialis adiectiuas, quod sic factâ horam vtrouis genere horarum dimensam intelligere liceret. Quod argumen- tum suspectam facit uoculam *καὶ ἰσῳὶ*, fierique potest, a scriptam fuisse ab aliquo, qui Ptolemæi lexin generalem in specie ad horas tempora- les restrinxit; postea verò in contextu à librarijs raptam.

Sed quare dixit Ptolemæus memoratorum circularum quemlibet facere horam æqualem? nunquid quod istam æqualitatem alicubi de- fectu quopiam aut excessu cõturbari putaret? Respondeo quod non: neque

De legitimo Astrologia

neque enim Ptolemæus æqualitati putabat inesse quandam inæqualitatem. Ergo quod dicit memoratarum positionum quamlibet facere horam æqualem quàm proximè, id intelligere debemus respectiue, & comparatione aliorum circularum, qui etiam faciunt Meridionali, horizontique horam quadamtenus æqualem, non autem proximè æqualem, neque in omnibus suis partibus, sicut faciunt circuli positionum. Vnde intelligere nobis licet coopertam contestamque esse in Ptolemæi verbis circularum positionis ad circulos coluros seu horarum distinctores, comparationem, ac positiones quidem semper & vbiq; hoc est in omnibus suis partibus, & in omni climate faciunt meridionali, horizontique horam ad vnguem æqualem, & quàm proximè, præque cæteris circulis omnibus ad meridionalem, & horizonta comparatis. Coluri verò ad meridionalem, horizontaque comparati faciunt & ipsi quoque quandam horæ æqualitatem, sed tamen non proximè conficiunt æqualem horam, neque in omnibus sui partibus, neque in omni climate similiter, sed in alijs regionibus plus ad illam æqualitatem accedunt, in alijs verò longius remouentur ab eodem. Sanè in sphaera erecta positiones, & coluri planè coæquantur, & conueniunt in omnibus, neque percipitur istorum circularum vlla penitus differentia. Vbi quoque axis abnutus magnus non est ibi quoq; coluri faciunt horam ferè æqualem, & licet æqualitas illa horæ turberetur quadamtenus excessibus defectibusque; tamen non ita notabiliter, vt contemni non possit ab ijs, quorum operationes nō sunt exquisitæ. At vbi axis insigniter abnuat, horæ quam coluri ad meridianum horizontaque comparati faciunt, æquabilitatem tanto maioribus defectibus excessibusque conturbari cōuenit, quanto maior fuerit ille axis abnutus. Hanc autem istorum circularum inter se comparationem ideò insinuauit Ptolemæus, quod sciret modos operandi, quos est paulò post expositurus, non esse exquisitos, aut circulis positionis, quos illi sumere tunc erat difficile adaptatos, sed vtrumque & probabiliter lataque via innitere, vbi videlicet pro ipsis positionum circulis ipsis adiacentes coluri sumuntur, atque ad medium celi regionis comparantur, & pro ipsorum indidem differentia per horaria climatis tempora mensurata conficiuntur vtcumque directionum tempora. Quæ omnia qui intelligunt aut intelligere velint, desinent mirari, cur operationes Ptolemæi à propria theoria principalique intentione haud vulgariter abesse cernantur, præsertim in nostris regionibus, quibus axis duplo ferè plus quàm Aegypto abnuat. Non ergo iure dicere poteris lusisse me operam hic superfluo aliquo verborum Ptolemæi examine. Nam hæc diligens dictionis exploratio patefecit vtrumque fundamentum, & cui vera illa vnica & naturalis dirigendi via, quam in contemplatione vidit, & probauit, innititur, & cui iterum suas sus-

pertruxit

perstruxit operationes. Quod quàm debile sit fragileque, & quantum absit à reliquo indidem satis notum est. Quem verba Ptolemæi diligentius, & accuratius expendendi laborem, si non fugissent nonnulli, hic non aberrassent, neque errare fecissent infinitos alios.

Finalis huius loci clausula, quæ incipit ibi, [Sanè & horizon & meridionalis in eodem positionis habitu prætereuntur,] habet se etiam instar cuiusdam in arte definitionis, estque firmum principium, cui vera & vnica solidaque & naturalis illa dirigendi via inëdificatur. Dicit Horizonta, & meridionalem præteriri, supple ab Aequatore & eius parallelis transiri, & quidem in eodem positionis habitu, hoc est constanter custodiendo anguli magnitudinem, rectam, ac apud meridionalem quidem omnem semper custoditur, & manet inuariabilis anguli recti magnitudo. Apud Horizontem quoque angulus, quem sumit Aequator, nunquam permutatur, nisi clima permutetur.

Vtrobique itaque & per meridianum quemlibet, & similiter per climatis cuiusque Horizontem, circulus Aequinoctialis equabiliter transmittitur, vtrinque sumptam anguli iustam magnitudinem semper & constanter tenendo. Huius contrarium contingit vtrobique & apud meridianum, & apud cuiusvis climatis Horizontem concomitanti signifero, qui per vtrumque horum circularum iniquè præterit, & continenter obliquatione sinuosa suos transitus mirè variat, nullã vnquam constantem angulorum magnitudinem faciendo; quo fit, vt ipsius transitus in tanta varietate, & inconstãtia nullo modo alio mensurari possint nisi per vicina, simulque transeuntia æquatoris tempora, vt te studiosè Lector ex Astronomicis institutionibus hæc nosce conuenit. Transit autem signifer temporibus Aequatoris inæqualibus non tantum apud meridionalem & horizonta, verumetiam quælibet eius pars aliter transit meridionalem, & aliter horizonta. Similiter autem alios circulos positionum inæqualiter transit, & admittit variationem transmissionum, quæ discordant cum transitibus, quos & per meridionalem & per horizonta delatus faciebat.

Ex quibus omnibus facillè concluditur, si significator extra genitura cardines reperiatur in aliquo positionis circulo, tunc sequentes promissores deferri ad similitudinem significatoris, neque per climatis ascensionum, descensionumve, nec culminationum Aequatoris tempora, sed potius per alia, atque ab illis, vt patuit, valdè diuersa, quæ videlicet transmittuntur per circulum positionis significatoris interea, dum locus promissoris sequens præfertur ad locum significatoris præcedentis. Atque hætenus de vero directionum fundamento dictum est. Quod si qui ex his, quæ aperta simpliciterque clara protulimus, intelligere nequeant, vel intellectum admittere nolint, eos valdè stultos, vel propter decorem rixosos, conceptionumque falsarum vanos propugnatores esse conuenit.

De legitimo Astrologia

Additio Io. Antonij Magini.

Valentini Naibodæ modus deducendi significantores extra angulos constitutos ad suos promissores, quem de mente Ptolemæi in superiori commentario describit, videtur quasi esse similis nostro quinto modo dirigendi Canone 45. nostrarum tabularum directionum exposito. Noster tamen modus multo planior ac expeditior illo est, vt nunc, collatione vtriusque modi inuicem facta, aperiemus, quin etiam operam dabimus hic vt ipsius Naibodæ modus per nostras, etiã tabulas promptius possit exerceri.

Primo itaque præcipit Naiboda, vt colligamus per 20. Problemæi Regionotani circulum positionis significantoris, & hoc sanè pro tabulam positionum particularem polo regionis accommodatam, opes scilicet et declinationis, ac distantia à meridiano ipsius significantoris. Quod & nos præcipimus Canone 23. nostrarum tabularum ipsdem medijs, sed & ex generali nostra positionum tabula cum eiusdem significantoris diurno arcu poterit colligi per Canonem 30. arcus positionis ad eundem vsum.

Secundo idem Naiboda inquit ad eleuationem polarem dicti circuli positionis modo inuenti arcum semidiurnum eiusdem significantoris. Sed & per Canonem 16. nostrarum tabularum habebitur ipse arcus semidiurnus, quãdo eleuatio poli nota est, hoc est quãdo exploratus fuerit arcus positionis per particulares positionum tabulas. Sed quando habetur arcus positionis ex generali nostra positionum tabula, ac præinde eleuatio poli circuli positionis significantoris ignota est, necesse erit conficere semidiurnum arcum secundum ipsum circulum positionis ignotum auxilio ascensionalis differentia, quam Canon noster 31. explorare docet. Hanc semidiurnum significantoris arcum vtcumque inuentum subducemus deinceps à recta significantoris ascensione versante ipso in celi medietate ascendente. Sed erit eidem addenda in reliqua medietate celi descendente, & vtroque modo prodibit ascensio recta culminis dicti circuli positionis, id est gradus & minuta æquatoris in illo incidentia meridiano, ad quem circulus positionis perinde respicit, vt ait Naiboda, sicut Regionis horizon ad suum meridianum refertur. Cæterum nos accipimus distantiam significantoris à meridiano regionis, quæ ad eundem conducit finem, sicut hæc tediosa ac geminata Naibodæ operatio inuentionis arcus semidiurni significantoris penes suum positionis circulum, & inuentionis puncti æquatoris in illo meridiano incidentis ad quem refertur tamquam horizon dictus circulus positionis.

Tertio accipit Naiboda distantiam promissoris à medio celi culmine circuli positionis modo adiuento, nõ autem à meridiano regionis, quam

quam sanè vocat distantiam primariam, subtrahendo nimirum rectam promissoris ascensionem ab illa dicti culminis cæli si hæc fuerit illa minor contra verò si maior. Nos autem sumimus distantiam ipsiusmet promissoris à meridiano regionis quæ commodiorem habet vsu quàm illa à meridiano circuli positionis.

Quartò & vltimo Naiboda conficit distantiam secundariã eiusdem promissoris à iam dicto medij cæli culmine ipsius circuli positionis, inueniendo prius horaria tempora promissoris ad eleuationem polarem dicti circuli positionis, ac ipsa per sex multiplicando. Sed quæso quid aliud sunt horaria tempora sexies repetita seu per sex multiplicata quàm arcus semidiurnus promissoris? Quamobrem expeditius erit, restis horarijs huiusmodi temporibus, accipere semidiurnum arcum promissoris, sicut de significatore diximus, nam ille quidem dicetur distantia secundaria à cæli culmine circuli positionis. Quæ postremo collata cum primaria minorem de maiore auferendo sicut docet Naiboda, vel ambas coniungendo quando sunt ad diuersas cæli medietates colligetur quæsitæ directionis arcus. Nos verò in hac vltima operatione distantiam secundariam promissoris quam referimus ad meridianum regionis, non autem ad meridianum circuli positionis promptius colligimus ex area columnæ circuli positionis in tabula positionum particulari cum declinatione scilicet promissoris, vel quidem ex area columnæ arcus positionis in tabula positionum generali cum arcu semidiurno promissoris: atque vltimo calculum expeditus conferendo ambas promissoris à meridiano distantias nempe illam primariam quam obtinet in situ proprio ac alteram secundariam quam habet in situ seu circulo positionis significatoris, nam minore de maiore dempta, quando sunt ad eandem cæli partem orientalem nempe, vel occidentalem, vel ambæ simul coniunctæ, quanto sunt in diuersis cæli medietatibus quas meridianus secernit, producit directionis quæsitæ arcus, sicut docuimus in dicto quinto modo 45 canonis nostrarum tabularum directionum.

Vt autem hæc euidentius pateant, atque vt clarè percipiatur, nostrum modum coincidere ad vnguem cum illo Naibodæ, accipiemus exemplum illud suum, vbi deducit Lunam ad corpus ♃, quem calculum absoluemus per nostram generalem positionum tabulam. Itaq; datur ☉ in gr. 11. 0'. ♀ cum latitudine gr. 4. 22'. Meridiana, cuius declinatio collecta fuit, à Naiboda gr. 11. 29'. merid. & recta ascensio grad. 344. 9'. 25". à qua recta medij cæli ascensione sublata quæ est gr. 290. 4'. reliquum fit distantia ☉ à meridiano regionis gr. 54. 5'. 25". Cum declinatione autem ☉ ex tabula differentiarum ascensionalium excipio ad eleuationem poli regionis gr. 44. 20'. ascensionum differentiam gra. 11. 27'. quæ de quadrante sublata, relinquit arcum semidiurnum ☉ grad.

78. 33'. .

De legitimo Astrologia

78.33'. cum quo & cum distantia ☉ à meridiano, quæ fuit inuēta gr. 54.5'. 25". colligo ex generali positionum tabula arcum positionis ☉ gr.64.24'. Deinceps verò ad promissorem me conféro, hoc est ad ♃, cuius longitudo datur gr.2.41'. ☽ cum latitudine gr.1.54'. merid. ex qua adinuenta fuit à Naiboda declinatio gr.10.38'. sept. & recta ascensio grad. 31.8'. à qua quidem cum auferitur recta medijs celi ascensio grad. 290.4'. relinquitur distantia ♃ à medio celi primaria grad. 101.4'. Vt autem adinuenimus secundariam eiusdem à dicto meridiano distantiam, conficiemus primo arcum semidiurnum ♃, colligendo nimirum cum eius declinatione differentiam ascensionalē gr. 10.34'. ad eleuationem poli regionis gr.44.20'. atque ipsam quadranti addendo; ita enim prodit semidiurnus ♃ arcus gra.100.34'. cum quo sub arcu positionis gr.64.24'. ipsius ☉ accipio arealem numerum (iacta nimirum debita numerorum correctione) gr.73.54'.52". & hæc est distantia secundaria ipsius ♃ à dicto medijs celi culmine regionis, quæ ubi fuerit dempta à distantia eiusdem ♃ primaria ab eodem culmine regionis quæ fuit gr.101.4'. prodibit arcus directionis gr.27.9'.8". iactis consentiens cum Naibodæ calculo.

Quòd si ad instar modi Naibodæ calculum perficere volueris, postquam adinuenisti arcum positionis ☉ gr.64.24'. opus erit ab hoc positionis arcu distantiam ☉ à meridiano regionis demere, quæ fuit gr.54.5'. 25". vt relinquatur ascensionalis differentia ☉ ad illam positionem gr.10.18'. 35". quæ a quadrante detracta, relinquit arcum ☉ semidiurnum gr.79.41'. 25". & hæc rursus ab ascensione recta Lunæ gr.344.9'. 25". sublata manifestat medium celi dicti circuli positionis gr.264.28'. Hanc verò subduco à recta ♃ ascensione gr.31.8'. integro circulo aucta, & relinquitur distantia ♃ primaria ab eodem medijs celi culmine gr.126.40'. Secundaria autem eiusdem ♃ ab eodem celi culmine obtinebitur, ingrediendo cum arcu semidiurno ♃ qui supra innotuit gr.100.34'. & colligendo arealem numerum gr.73.54'.52". sub arcu positionis ☉ gr.64.24'. quorum amborum numerorum differentia nempe grad.9.30'.52". patefacit differentiam ascensionalem ♃ à illum situm, quæ quadratè aucta euadit arcus ♃ semidiurnus gr.99.30'.52". qui pro secundaria distantia ♃ à iā memorato celi culmine usurpatur. Hæc verò à priore reiecta, relinquit arcum huiusce directionis gra.27.9'.8". sicut prius.

F I N I S

V E N E T I I S , M D C V I I .

Apud Bartholomeum Rodellam, Hæredem Damiani Zenarij.
Ad Salamandræ Signum.

RECORD OF TREATMENT, EXTRACTION, REPAIR, etc.

Pressmark: 718.e. 16
 Binding Ref No: PB 55-82
 Microfilm No:

Date	Particulars
MARCH 1993	Chemical Treatment
	Fumigation
	Deacidification MAG - BI - CARB
	Lamination
	Solvents
	Leather Treatment
	Adhesives STARCH PASTE (CON ANIMAL glue
Remarks	

